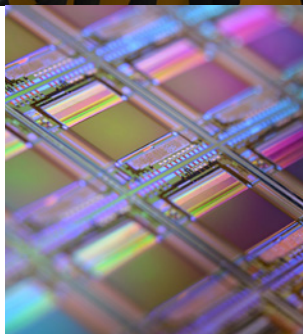

Európska
komisia

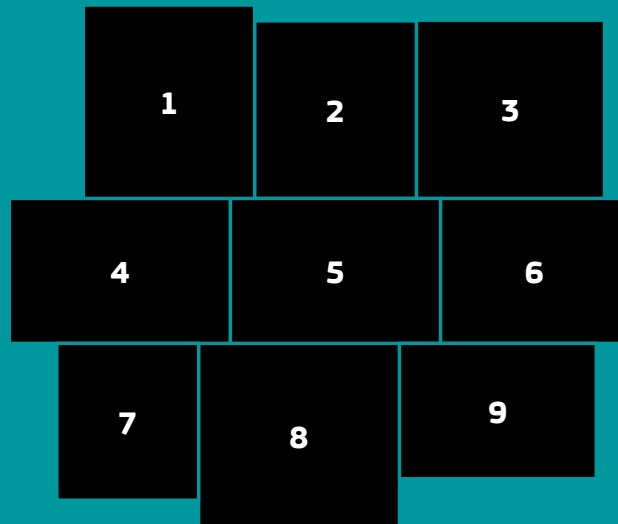
EÚ

v roku **2021**

SÚHRNNÁ SPRÁVA O ČINNOSTI
EURÓPSKEJ ÚNIE

Na titulnej strane

1. Slávnostné odhalenie nového banneru NextGenerationEU na čelnej fasáde Berlaymontu, sídla Európskej komisie, Brusel (Belgicko), 9. mája 2021.
2. Účastník ide k vchodu budovy, v ktorej sa koná konferencia COP26, Glasgow (Spojené kráľovstvo), 3. novembra 2021. Architekti: Buro Happold Ltd. Engineers, Richard Horden, Building Design Partnership Ltd.
3. Ursula von der Leyen, predsedníčka Európskej komisie, v priestoroch, kde sa vyrába vakcína Pfizer, Puurs-Sint-Amands (Belgicko), 23. apríla 2021.
4. Zľava doprava: Predseda Európskej rady Charles Michel, predseda Európskeho parlamentu David Sassoli, predsedníčka Európskej komisie Ursula von der Leyen a portugalský premiér a úradujúci predseda Rady Európskej únie António Costa na sociálnom samite v Porte o vykonávaní akčného plánu pre Európsky pilier sociálnych práv, Porto (Portugalsko), 7. mája 2021.
5. Ursula von der Leyen, predsedníčka Európskej komisie, pri otvorení Konferencie o budúcnosti Európy, Štrasburg (Francúzsko), 9. mája 2021.
6. Pracovník rescEU ako člen tímu európskych hasičov, ktorí sa zapojili do hasenia požiarov v letnom období v Evii (Grécko), 12. augusta 2021.
7. V marci 2021 Európska komisia predstavila Digitálny kompas, svoju víziu digitálnej transformácie Európy do roku 2030. © Unsplash/Laura Ockel
8. Dieťa drží v rukách kvet ku Dňu Zeme, Brusel (Belgicko), 9. apríla 2021.
9. Predsedníčka Európskej komisie Ursula von der Leyen (vpravo) prijíma prezidentku Európskej centrálnej banky Christine Lagardeovú v Berlaymonte, sídle Európskej komisie, Brusel (Belgicko), 9. februára 2021.

EÚ v roku 2021

SÚHRNNÁ SPRÁVA O ČINNOSTI EURÓPSKEJ ÚNIE

Uverejnená v súlade s článkom
249 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie

Interaktívna verzia tejto publikácie, ktorá obsahuje odkazy na online obsah, je dostupná vo formátoch PDF a HTML na adrese:

europa.eu/general-report/sk.

EÚ v roku 2021 – Súhrnná správa o činnosti Európskej únie
Európska komisia
Generálne riaditeľstvo pre komunikáciu
Redakčná služba a cielená komunikácia
1049 Brusel
BELGICKO

EÚ v roku 2021 – Súhrnná správa o činnosti Európskej únie bola prijatá Európskou komisiou 21. februára 2022 pod referenčným číslom C(2022) 959.

Print	ISBN 978-92-76-38950-7	ISSN 1725-6968	doi:10.2775/37103	NA-AD-22-001-SK-C
PDF	ISBN 978-92-76-38929-3	ISSN 1977-3552	doi:10.2775/827292	NA-AD-22-001-SK-N
HTML	ISBN 978-92-76-38906-4	ISSN 1977-3552	doi:10.2775/721481	NA-AD-22-001-SK-Q

Európska komisia nezodpovedá za akékoľvek následky opakovaného použitia tejto publikácie.

Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2022

© Európska únia, 2022

Politika v oblasti opakovaného použitia dokumentov Európskej komisie sa vykonáva rozhodnutím Komisie 2011/833/EÚ z 12. decembra 2011 o opakovanom použití dokumentov Komisie (Ú. v. EÚ L 330, 14.12.2011, s. 39).

Ak nie je uvedené inak, opakované použitie tohto dokumentu je povolené v zmysle medzinárodnej licencie Creative Commons Attribution 4.0 (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). To znamená, že opakované použitie je povolené za predpokladu, že sa riadne uvedie zdroj a akékoľvek zmeny.

Akékoľvek použitie alebo reprodukcia prvkov, ktoré nie sú vo vlastníctve Európskej únie, môžu byť podmienené získaním súhlasu príslušných nositeľov práv.

FOTOGRAFIE

Všetky fotografie © Európska únia, pokiaľ nie je uvedené inak.

Predslov

Ursula von der Leyen,

PREDSEDNÍČKA
EURÓPSKEJ KOMISIE

Dúfam, že rok 2021 zostane v pamäti ako rok, v ktorom Európa začala hľadiť napriek pandémie smerom k lepšej budúcnosti. Rok, v ktorom naša Únia obstarala vakcíny pre všetkých svojich občanov. Rok, v ktorom sa začalo oživenie hospodárstva. Rok, v ktorom sa vďaka nástroju NextGenerationEU, nášmu plánu obnovy, začala Európa pretvárať na ekologickejší a digitálnejší kontinent. V roku 2021 sme dosiahli významný pokrok, a to len preto, že sa Európa rozhodla kráčať spoločne.

Očkovanie sa stalo spojovacím prvkom. Vďaka základom, ktoré sme položili na začiatku krízy, sme nielen zabezpečili dostatok dávok vakcín pre všetky naše členské štáty, ale boli sme aj schopní vyviezť do krajín na celom svete alebo sa s nimi podeliť o viac ako 1,7 miliardy dávok. Na konci roka 2021 bola EÚ najväčším darcom vakcín proti ochoreniu COVID-19 na svete. Aj naďalej sa budeme deliť o naše vakcíny a vyvážať ich, pretože vieme, že COVID-19 porazíme len vtedy, ak budeme proti nemu bojovať všade.

Digitálny COVID preukaz, ktorý sme zaviedli včas pred letnou sezónou, umožnil ľuďom cestovať po celej EÚ a prevzalo ho viac ako 60 krajín a území. Pomohol odvetviu cestovného ruchu, ako aj podnikom a kultúrnym činnostiam, ktoré sú od neho závislé, pri zvládaní dôsledkov pandémie.

V roku 2021 sme tiež položili základy do budúcnosti, aby prípadné ďalšie pandémie nezastihli znovu svet

nepripravený. Na celosvetovom samite o zdraví v Ríme, ktorý sme spoluorganizovali v máji, sa svetoví lídri dohodli na spoločných zásadách na prekonanie krízy spôsobenej ochorením COVID-19 a na predchádzanie budúcim pandémiám a prípravu na ne. Teraz už konáme na základe ponaučení z pandémie. Naš nový Úrad EÚ pre pripravenosť a reakcie na núdzové zdravotné situácie (HERA) zabezpečí, aby sme v prípade ohrozenia zdravia disponovali liečbou a zdravotníckym vybavením, ktoré potrebujeme.

Pri riešení pandémie a jej dôsledkov sme nikdy nezabudli na ciele, ktoré sme si stanovili na začiatku nášho funkčného obdobia: naďalej sme pracovali na tom, aby sa Európa stala ekologickejšou a digitálnejšou a takisto miestom rovnosti a príležitostí pre všetkých. V rámci nástroja NextGenerationEU sa tieto ciele stali stredobodom oživenia hospodárstva. Naše členské štáty už začali čerpať miliardy eur na ambiciózne reformné programy, ktoré predložili na transformáciu svojich hospodárstiev. Nástrojom NextGenerationEU sa neinvestuje len do obnovy Európy, ale aj do jej dlhodobej prosperity – od digitalizácie našich hospodárstiev a zabezpečenia toho, aby Európania mali zručnosti potrebné pre pracovné miesta budúcnosti, až po zavedenie opatrení potrebných na dosiahnutie nášho cieľa klimatickej neutrality do roku 2050.

Naš nový právny predpis v oblasti klímy, ktorý premieňa naše ciele na právne záväzky, zabezpečí, aby sme tieto ciele dosiahli. V roku 2021 sme stanovili opatrenia, ktoré plánujeme v tomto rozhodujúcom desaťročí prijať v prospech našej planéty. Európa však nedokáže vyriešiť klimatickú krízu sama. Hoci sme na konferencii COP26

v Glasgowe skonštatovali, že sme dosiahli určitý pokrok, práca pre všetky krajiny ešte ani zďaleka neskončila. Dlížime to našim deťom a vnúčatám, musíme urobiť všetko, čo je v našich silách, aby sme sa vyhli nebezpečnej zmene klímy.

Preto sme mladých ľudí postavili do epicentra všetkého, čo robíme – od nástroja NextGenerationEU až po Európsku zelenú dohodu. Z tohto dôvodu som vo svojej správe o stave Únie navrhla, aby sa rok 2022 stal Európskym rokom mládeže s činnosťami a iniciatívami na podporu tejto statočnej generácie, ktorá počas pandémie tak veľa obetovala.

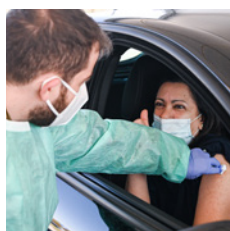
Nemôžeme im vrátiť čas, ktorý stratili, ale môžeme im pomôcť formovať lepšiu budúcnosť EÚ. Mladí ľudia sú už teraz dôležitou súčasťou Konferencie o budúcnosti Európy, ktorá sa začala v máji. Ide o vôbec najrozsiahlejšie cvičenie v participatívnej demokracii. Do tejto dôležitej diskusie sa zapojili ľudia všetkých vekových kategórií a z každého kúta našej Únie.

Predtým, ako dospejem k záveru, chcem pripomenúť, že v prvých dňoch roka 2022 Európa prišla o dobrého človeka a skvelého Európana: môjho priateľa Davida Sassoliho, predsedu Európskeho parlamentu. David chcel, aby sa Európa vždy usilovala o viac: viac demokracie, viac práv, viac solidarity, viac zodpovednosti, viac dôstojnosti pre všetkých obyvateľov Európy. Spomienka naňho bude v nasledujúcom roku viesť naše kroky a naša Únia si vždy bude vážiť odkaz Davida Sassoliho.

Nech žije Európa!

Ursula von der Leyen

Obsah

1

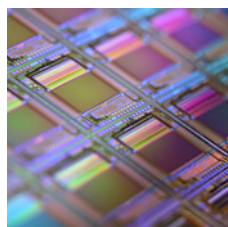
Reakcia EÚ
na ochorenie
COVID-19

strana 8

2

Vytváranie
ekologickejšej,
klimaticky
neutrálnej
Európy

strana 30

3

Európa
pripravená na
digitálny vek

strana 58

4

Ochrana ľudí
a slobôd

strana 73

5

Konferencia
o budúcnosti
Európy

strana 94

6

Posilnenie
hospodárstva

strana 96

7

Budovanie
spravodlivej
a sociálnej
Európy

strana 108

8

Podpora
európskych
záujmov
a hodnôt
vo svete

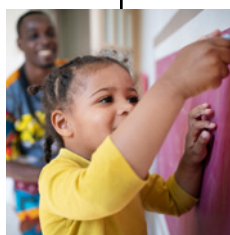
strana 121

9

Inštitucionálny
vývoj

strana 149

Očkovanie proti ochoreniu COVID-19
v prejazdnom očkovacom centre v Miláne
(Taliansko), 23. marca 2021.

Reakcia EÚ na ochorenie COVID-19

Úvod

V roku 2021, po jednom z najnáročnejších rokov vo svojej histórii, začala Európska únia hľadiť do budúcnosti a zotavovať sa z pandémie ochorenia COVID-19.

EÚ zdvojnásobila svoje úsilie o zvýšenie výroby vakcín a podporu členských štátov a partnerských krajín, ktoré sa snažia urýchliť očkovanie. Opatrenia prijaté na začiatku roka 2020 prostredníctvom stratégie EÚ v oblasti vakcín – investície do niekoľkých rôznych vakcín – sa ukázali ako úspešné. Výsledkom bola široká dostupnosť vakcín v roku 2021, a to aj napriek pomalšiemu začiatku než sa očakávalo v dôsledku počiatočných problémov s výrobou a dodávkami jednej z nich.

Po rozsiahlom očkovaní v členských štátoch dosiahla EÚ 31. augusta 2021 kľúčový míľnik, keď bolo zaočkovaných najmenej 70 % dospelých populácie EÚ. Do konca roka sa tento percentuálny podiel zvýšil na 79,8 %. Keďže koncom roka sa v Európe a vo svete pandémie opäť objavila, zastavenie šírenia vírusu zostalo kľúčovou prioritou. Komisia navrhla spoločný a koordinovaný prístup EÚ k riešeniu tohto problému vo všetkých členských štátoch, z ktorých viaceré opätovne zaviedli obmedzenia, a zároveň pokračovala v úsilí o zvýšenie zaočkovanosti a začala zavádzať posilňovacie dávky.

V priebehu roka Európska komisia spolupracovala s členskými štátmi na posilnení ich kapacít na testovanie a sledovanie a na zavedení celogenómového sekvenovania (ktoré sa

ukázalo ako kľúčové v súvislosti so šírením variantu omikron). Komisia takisto pokračovala v investíciách do výskumu a inovácií v oblasti nových a vylepšených vakcín a liečby ochorenia COVID-19. Digitálny COVID preukaz EÚ, ktorý bol zavedený v júli, uľahčil ľuďom bezpečné cestovanie po Európe aj mimo nej. Do konca roka 2021 bola vydaná jedna miliarda preukazov.

Medzitým sa EÚ zmobilizovala na realizáciu bezprecedentného plánu obnovy Európy. Dlhodobý rozpočet EÚ (1 211 miliárd EUR) spolu s dočasným nástrojom NextGenerationEU, ktorý je určený na podporu obnovy, predstavuje najväčší stimulačný balík, aký kedy EÚ financovala, a to v celkovej výške 2 triliónov EUR. V reakcii na to členské štáty vypracovali národné plány obnovy a odolnosti, v ktorých stanovili investície a reformy na riešenie vplyvu pandémie a urýchlenie zelenej a digitálnej transformácie. Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti, ktorý je základom nástroja NextGenerationEU, poskytne 723,8 miliardy EUR vo forme grantov a úverov na podporu reforiem a investícií členských štátov. Do konca roka Komisia kladne posúdila 22 plánov v hodnote viac ako 445 miliárd EUR, ktoré schválila Rada Európskej únie. Komisia vyplatila 54,3 miliardy EUR v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti ako predbežné financovanie dvadsiatim členským štátom a prvú platbu vo výške 10 miliárd EUR vyplatila Španielsku. Hoci rýchlosť obnovy sa môže v jednotlivých krajinách EÚ líšiť, očakáva sa, že všetky členské štáty sa do začiatku roka 2023 vrátia na predkrízovú úroveň.

Na základe prvých získaných poznatkov z pandémie sa prvé návrhy európskej zdravotnej únie zamerali na krízovú pripravenosť. Po ich prijatí bude mať EÚ k dispozícii prostriedky na lepšiu prevenciu a riešenie budúcich pandémieí a iných cezhraničných zdravotných hrozieb a na zlepšenie odolnosti zdravotníckych systémov. Významným krokom vpred pri ochrane zdravia ľudí v EÚ bolo septembrové zriadenie nového Úradu pre pripravenosť a reakcie na núdzové zdravotné situácie (HERA), ktorým sa zavrášila európska zdravotná únia. (Podrobnejšie informácie nájdete v kapitole 4).

EÚ pracovala aj na posilnení medzinárodnej spolupráce v boji proti pandémie, a to aj prostredníctvom celosvetového samitu skupiny G20+ o zdraví, ktorý sa konal v máji v talianskom Ríme, a iniciatívy Akceleračtor prístupu k nástrojom proti COVID-19 (ACT-A), ktorej cieľom je urýchliť vývoj a výrobu testov, liečby a vakcín proti ochoreniu COVID-19 a zabezpečiť k nim spravodlivý prístup. Na celosvetovom samite o zdraví bolo prijaté Rímske vyhlásenie, v ktorom sa stanovujú spoločné zásady na prekonanie pandémie ochorenia COVID-19 a na prevenciu budúcich pandémieí a prípravu na ne. Komisia, členské štáty a finančné inštitúcie, najmä Európska investičná banka a Európska banka pre obnovu a rozvoj, konajúce ako Tím Európa, zintenzívnili financovanie a opatrenia na iných kontinentoch. K 4. januáru 2022 poskytol Tím Európa partnerským krajinám 380 miliónov dávok vakcín, z ktorých 255,4 milióna už bolo dodaných, väčšinou prostredníctvom nástroja COVAX (pilier vakcín ACT-A). Celkovým cieľom je do polovice roka 2022 poskytnúť 700 miliónov dávok.

Rozšírenie reakcie na krízu

V roku 2021 Európska únia pokračovala vo svojom úsilí a rozšírila ho o riešenie dôsledkov krízy, pričom od začiatku pandémie prijala celkovo viac ako 2 326 opatrení na poskytnutie podpory.

Bezprecedentná aktivácia všeobecnej únikovej doložky Paktu stability a rastu, ktorá členským štátom umožňuje dočasne sa odchýliť od prísnych rozpočtových pravidiel, platila aj v roku 2021, čo im umožnilo poskytnúť silnú fiškálnu podporu. Počas roka Komisia naďalej využívala plnú flexibilitu pravidiel štátnej pomoci ako súčasť svojej politickej reakcie na podporu hospodárstva, ktoré bolo vážne ovplyvnené účinkami pandémie. Od začiatku pandémie do konca roka 2021 prijala viac ako 730 rozhodnutí, ktorými schválila takmer 900 vnútroštátnych opatrení oznámených členskými štátmi v celkovej výške finančných prostriedkov 3,17 bilióna EUR. V priebehu roka 2021 sa pozornosť postupne presunula z naliehavej potreby udržať podniky v ťažkostiach nad vodou na uľahčenie rýchlej, silnej a udržateľnej obnovy. V šiestej zmene dočasného rámca štátnej pomoci, ktorá bola prijatá v novembri 2021, sa odráža tento posun a umožňuje koordinované postupné ukončenie podpory v celej EÚ, pričom sa predpokladajú opatrenia na urýchlenie obnovy. Vďaka týmto pružnejším pravidlám a ich neustálemu dolad'ovaniu v čase, keď kríza smeruje k obnove, Komisia pomohla členským štátom obmedziť vplyv hospodárskeho poklesu spôsobeného pandemiou, zachovať riadne fungujúci a konkurencieschopný jednotný trh a pripraviť pôdu pre obnovu.

Využitie plazmy na liečbu ochorenia COVID-19 sa ukázalo ako sľubné. Na tejto fotografii muž, ktorý prekonal ochorenie COVID-19, daruje plazmu na liečbu pacientov s týmto ochorením. V rámci nástroja núdzovej podpory bolo poskytnutých 36 miliónov EUR na 24 projektov v oblasti plazmy v 14 členských štátoch a Spojenom kráľovstve.

Podpora a pomoc v núdzi

Členské štáty sa pri riešení mnohých zdravotných dôsledkov pandémie mohli spoľahnúť na rozpočet EÚ. V roku 2021 sa prostredníctvom nástroja núdzovej podpory, ktorý je financovaný z rozpočtu EÚ, financovalo široké spektrum zdravotníckych iniciatív vrátane zabezpečenia vakcín prostredníctvom dohôd o predbežnom nákupe s výrobcami vakcín.

V januári Komisia oznámila 24 projektov, ktoré boli vybrané na vytvorenie nových programov alebo rozšírenie existujúcich programov na odber plazmy od darcov, ktorí prekonal ochorenie COVID-19. Okrem toho EÚ uvoľnila zo svojho rozpočtu na rok 2021 ďalších 65 miliónov EUR na nákup osobných ochranných prostriedkov a liekov, školenie zdravotníckych pracovníkov v oblasti intenzívnej starostlivosti a testovanie ľudí v ťažko dostupných oblastiach. Zmobilizovala aj ďalších 100 miliónov EUR na priamy nákup viac ako 20 miliónov rýchlych antigénových testov, ktoré boli od februára dodané do 25 členských štátov.

Mechanizmus EÚ v oblasti civilnej ochrany pomohol od začiatku pandémie dodať členským štátom EÚ a iným krajinám celkovo viac ako 30 miliónov dávok vakcín a viac ako 200 miliónov kusov zdravotníckeho vybavenia. V roku 2021 EÚ takisto vyslala pohotovostné zdravotnícke tímy do Rumunska a na Slovensko v EÚ a ďalej do Guiney, Papuy-Novej Guiney a Tuniska. EÚ v úzkej spolupráci s členskými štátmi ďalej rozvíjala strategické zdravotnícke zásoby rescEU a financovala nákup ďalších osobných ochranných

prostriedkov, jednotiek intenzívnej starostlivosti a kyslíkových koncentrátorov. Prostredníctvom rescEU sa EÚ podarilo doplniť 6 miliónov núdzových zdravotníckych potrieb súvisiacich s ochorením COVID-19 v Lotyšsku a Rumunsku v EÚ a v Čiernej Hore, Severnom Macedónsku a Srbsku na západnom Balkáne. Dodala viac ako 3,4 milióna ochranných rúšok, 2,5 milióna párov rukavíc, 150 000 plášťov a ďalšie osobné ochranné prostriedky, ako sú tvárové štíty, ochranné okuliare a ochrana nôh. Humanitárny letecký most počas roka pokračoval v poskytovaní podpory vrátane základných zdravotníckych potrieb niektorým najzraniteľnejším komunitám na svete.

Do nemocníc v členských štátoch bolo dodaných približne 305 dezinfekčných robotov. Na nákup robotov, ktoré dokážu dezinfikovať štandardné izby pre pacientov pomocou ultrafialového svetla len za 15 minút, bolo uvoľnených až 12 miliónov EUR.

EÚ poskytla členským štátom 43 miliónov EUR na výrobu digitálnych COVID preukazov EÚ a ďalších 7 miliónov EUR na zrušenie falošných potvrdení. 2,5 milióna EUR bolo uvoľnených na vývoj aplikácie európskeho digitálneho formulára na vyhľadávanie cestujúcich s cieľom uľahčiť vyhľadávanie kontaktov v prípade, že sú cestujúci počas cesty vystavení infekčnej chorobe. V rokoch 2020 a 2021 sa takisto sprístupnilo celkovo 220 miliónov EUR na financovanie prepravy zariadení a liečiv súvisiacich s očkovaním proti ochoreniu COVID-19 a na podporu prevozu pacientov a nasadenia zdravotníckych tímov.

Testovanie a sledovanie ochorenia COVID-19

Komisia v januári stanovila kľúčové prvky komplexných testovacích stratégií, ktoré sa majú zohľadňovať v národných, regionálnych alebo miestnych testovacích prístupoch, ako napríklad ich rozsah, prioritné skupiny, testovacie kapacity a zdroje a indikácie, kedy môže byť vhodné rýchle antigénové testovanie. Komisia vyzvala členské štáty, aby zintenzívnili sekvenovanie genómu, a prostredníctvom Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb poskytla podporu vo výške 110 miliónov EUR. S cieľom oddialiť šírenie nových variantov vzbudzujúcich obavy centrum odporučilo, aby členské štáty zaviedli potrebné kapacity, ktoré by im umožnili sekvenovať celkový počet vzoriek, ktoré by odhalili variant vzbudzujúci obavy na úrovni prevalencie 1 %.

V marci Komisia prijala odporúčanie sledovať COVID-19 prostredníctvom monitorovania odpadových vôd. Vyzýva v ňom členské štáty, aby zaviedli systémy dohľadu nad odpadovými vodami

a zabezpečili, aby sa príslušné údaje bezodkladne poskytovali príslušným zdravotníckym orgánom.

Podpora pracovných miest a ochrana živobytia

Dôležitou súčasťou reakcie EÚ na pandémiu ochorenia COVID-19 bola iniciatíva s názvom podpora na zmiernenie rizík nezamestnanosti v núdzovej situácii (SURE), ktorá vznikla v roku 2020 s cieľom chrániť pracovné miesta a podporovať rodiny postihnuté pandémiou. V rámci tejto iniciatívy si Komisia v období od októbra 2020 do mája 2021 požičala 89,64 miliardy EUR, ktoré poskytla vo forme úverov 19 členským štátom. Ďalšie 4,62 miliardy EUR už schválenej podpory by sa mali získať a vyplatiť v roku 2022. Ostatné členské štáty môžu predložiť žiadosti o podporu v rámci nástroja SURE, ktorý môže poskytnúť finančnú pomoc vo výške ešte ďalších takmer 6 miliárd EUR.

Správa o vplyve nástroja, ktorú Komisia uverejnila v septembri, potvrdzuje jeho úspešnosť pri

SURE: 94,3 miliardy EUR

 8,2 miliardy EUR Belgicko	 5,3 miliardy EUR Grécko	 305 miliónov EUR Lotyšsko	 5,9 miliardy EUR Portugalsko
 511 miliónov EUR Bulharsko	 21,3 miliardy EUR Španielsko	 957 miliónov EUR Litva	 4,1 miliardy EUR Rumunsko
 2 miliardy EUR Česko	 1 miliarda EUR Chorvátsko	 504 miliónov EUR Maďarsko	 1,1 miliardy EUR Slovinsko
 230 miliónov EUR Estónsko	 27,4 miliardy EUR Taliansko	 420 miliónov EUR Malta	 630 miliónov EUR Slovensko
 2,5 miliardy EUR Írsko	 603 miliónov EURn Cyprus	 11,2 miliardy EUR Poľsko	

Sumy sú zaokrúhlené.

zmierňovaní vplyvu krízy prostredníctvom finančnej pomoci na programy skráteného pracovného času a opatrení pre samostatne zárobkovo činné osoby. V roku 2020 nástroj SURE podporil 31 miliónov ľudí – 22,5 milióna zamestnancov a 8,5 milióna samostatne zárobkovo činných osôb. To predstavuje približne štvrtinu celkového počtu ľudí zamestnaných v 19 členských štátoch, ktoré nástroj využili.

Program SURE využilo 1,5 milióna až 2,5 milióna firiem, čo im umožnilo udržať si pracovníkov.

Odhaduje sa, že členské štáty vďaka využitiu programu SURE namiesto toho, aby vydávali vlastné štátne dlhopisy, ušetrili vyše 8 miliárd EUR na úrokových platbách.

EÚ sa zaviazala pomáhať členským štátom s udrzaním a vytváraním pracovných miest pre spravodlivú, inkluzívnu a odolnú obnovu po kríze spôsobenej pandémiou ochorenia COVID-19. V marci Komisia vo svojom odporúčaní o účinnej aktívnej podpore zamestnanosti poskytla členským štátom usmernenia týkajúce sa aktívnych politik trhu práce. Jeho cieľom je riešiť výzvy vyvolané pandémiou, preklenúť nedostatok zručností, ktorý brzdí hospodársky rast počas obnovy, a pomôcť každému jednotlivcovi úspešne zvládnuť zelenú a digitálnu transformáciu. Cieľom je postupne prejsť od núdzových opatrení prijatých na zachovanie pracovných miest počas pandémie k novým opatreniam na obnovu bohatú na pracovné miesta.

Komisia v auguste prijala opatrenia na podporu poľnohospodárov postihnutých pandémiou a nepriaznivými poveternostnými podmienkami, ktoré im umožnia získať vyššie zálohové platby v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky. Komisia takisto podporila agropotravinárske odvetvie prostredníctvom zvýšenej flexibility a osobitných trhových opatrení zameraných na odvetvia vína, ovocia a zeleniny.

S cieľom zabezpečiť bezpečné obnovenie činností v kultúrnych a kreatívnych odvetviach Komisia v júni 2021 uverejnila usmernenia EÚ, ktoré majú poskytnúť koordinovaný prístup v súlade s osobitnými vnútroštátnymi, regionálnymi a miestnymi podmienkami. V novembri zverejnila online príručku o financovaní kultúry z prostriedkov EÚ, ktorá obsahuje približne 20 existujúcich programov EÚ, z ktorých môžu členské štáty a dané odvetvie žiadať o financovanie.

Výrobná linka v sídle farmaceutickej spoločnosti Reig Jofre, Sant Joan Despí (Španielsko), 26. marca 2021.

Zdravotnícky asistent otvára škatuľu s vakcínami proti COVID-19 od spoločnosti BioNTech/Pfizer v provizórnom očkovačom centre v termináli 5 berlínskeho letiska Brandenburg (Nemecko), 25. marca 2021.

Stratégia EÚ v oblasti vakcín

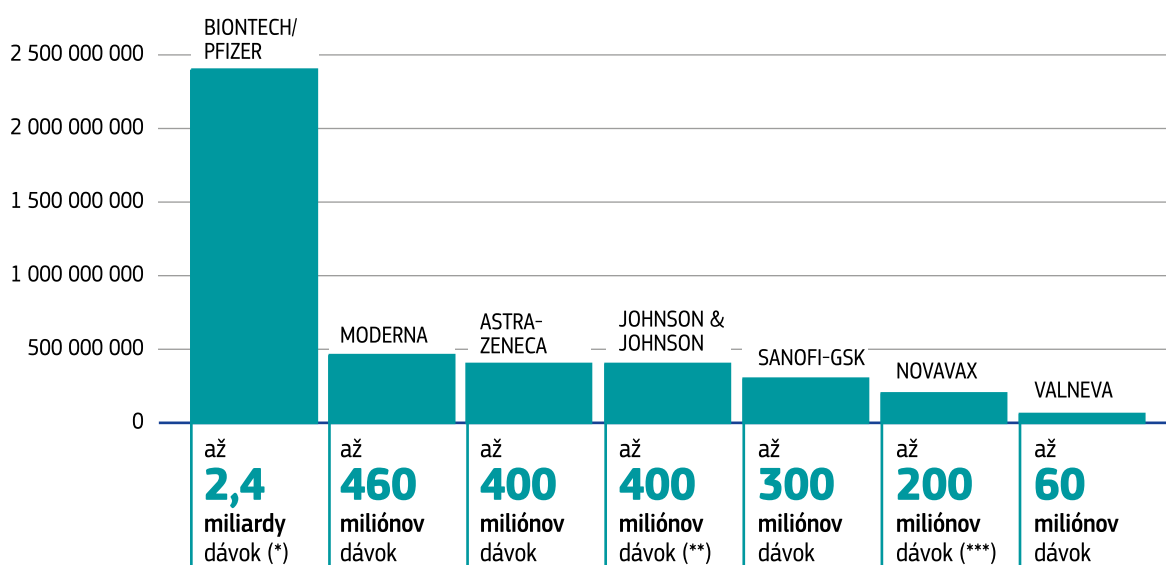
Európska únia spolu s členskými štátmi úspešne vytvorila široké a diverzifikované portfólio miliárd dávok bezpečných a účinných vakcín proti ochoreniu COVID-19 od viacerých výrobcov. Do konca roka 2021 bolo výsledkom piatich z ôsmich zmlúv o dodávke vakcín poskytnutie bezpečných a účinných vakcín, zatiaľ čo ďalšie dve z nich môžu viesť k rovnakému výsledku a jedna zmluva bola zrušená. Vďaka stratégii EÚ v oblasti vakcín sa členským štátom dodala takmer 1 miliarda dávok a rovnaké množstvo dávok sa vyviezlo do iných častí sveta.

Prípravné práce v prvých dňoch pandémie viedli k dodaniu stoviek miliónov dávok vakcín proti COVID-19 po tom, ako bola koncom roka 2020 schválená a povolená prvá vakcína, ktorú vyvinula spoločnosť BioNTech/Pfizer.

Komisia v roku 2021 udelila ďalšie štyri podmienené povolenia na uvedenie na trh pre vakcíny vyvinuté spoločnosťami Moderna, AstraZeneca, Janssen Pharmaceutica NV a Novavax – po tom, ako Európska agentúra pre lieky (EMA) vydala pozitívne posúdenie ich bezpečnosti a účinnosti. Niekoľko ďalších vakcín sa nachádza v rôznych štádiách hodnotenia, ktoré uskutočňuje agentúra. Po tom, ako spoločnosť CureVac 11. októbra stiahla svoju vakcínu z postupu priebežného preskúmania agentúry EMA, sa od zmluvy so spoločnosťou CureVac upustilo a už nie je súčasťou portfólia vakcín EÚ.

Vedecké hodnotenie vakcín vyrábaných spoločnosťami Valneva a Sanofi zo strany EMA koncom roka 2021 stále prebiehalo. Ak EMA vydá pozitívne vedecké stanovisko na podmienené povolenie Komisie na uvedenie vakcíny na trh, tieto vakcíny budú k dispozícii aj členským štátom.

PORTFÓLIO VAKCÍN EÚ – TAKMER 4,2 MILIARDY DÁVOK

(*) S možnosťou zakúpiť ďalších 900 miliónov dávok.

(**) Ide o jednodávkovú vakcínu.

(***) S možnosťou zakúpiť ďalších 100 miliónov dávok.

Od polovice roka 2020 si tak Komisia zabezpečila právo na nákup až 4,2 miliardy dávok vakcín prostredníctvom dohôd o predbežnom nákupe a kúpnych zmlúv. Komisia na druhej strane financovala časť počiatočných nákladov s využitím nástroja núdzovej podpory. Tieto finančné prostriedky sa po otvorenej výzve pre vývojárov vakcín považovali za zálohu na vakcíny, ktoré členské štáty nakupujú na základe dohôd o predbežnom nákupe. Portfólio pozostáva zo sľubných vakcín vybraných Komisiou, ktorých výrobcovia získali finančné prostriedky na vývoj vopred, keďže Komisia má v úmysle nakúpiť dávky, keď vakcínu schváli EMA.

Hoci sa očakávalo, že výroba a dodávky v prvom štvrtroku tohto roka budú relatívne nízke, túto situáciu ešte zhoršila neschopnosť jednej spoločnosti dodať dávky v súlade s jej zmluvou. Komisia vo februári zriadila osobitnú

skupinu, ktorej cieľom je pomôcť zvýšiť výrobnú kapacitu vakcín v EÚ, má fungovať ako jednotné kontaktné miesto pre výrobcov, ktorí potrebujú podporu, a identifikovať a riešiť prekážky vo výrobnej kapacite a dodávateľských reťazcoch. Komisia podporila členské štáty pri zavádzaní vakcín aj tým, že ich pripravila na rozsiahle očkovanie – od infraštruktúry chladového reťazca, ktorá zabezpečuje skladovanie vakcín pri správnej teplote, až po definovanie prioritných skupín pre očkovanie a komunikačné úsilie.

Od apríla 2021 sa dodávky do EÚ podľa očakávaní výrazne zvýšili. Do polovice júla bolo v EÚ vyrobených viac ako 1 miliarda dávok vakcín a do členských štátov bolo dodaných 500 miliónov vakcín, čo postačovalo na dosiahnutie cieľa zaočkovať do konca leta 70 % dospelých. Tento cieľ sa dosiahol do 31. augusta 2021.

Stav zaočkovanosti proti ochoreniu COVID-19 na začiatku roka 2022

981 miliónov

dodaných dávok

79,8 %

**dospelých obyvateľov EÚ úplne
zaočkovaných**

*Zdroj: Výrobcovia vakcín a Európske centrum
pre prevenciu a kontrolu chorôb.*

Po opätovnom výskyte vírusu na jeseň 2021 a po tom, ako sa koncom roka rozšíril variant omikron, členské štáty zdvojnásobili svoje úsilie o obmedzenie jeho prenosu, a to aj opätovným zavedením opatrení, ako sú obmedzenie sociálnych kontaktov a obmedzenia cestovania do zahraničia, a prostredníctvom svojich národných programov očkovania. Európska komisia spolupracovala s členskými štátmi a Európskym centrom pre prevenciu a kontrolu chorôb s cieľom nájsť koordinovaný prístup k týmto otázkam. Komisia spolupracovala s členskými štátmi aj na zvýšení zaočkovanosti tým, že riešila vážnosť v očkovaní, neúmyselne nepravdivé informácie a dezinformácie.

Miera očkovania sa v roku 2021 naďalej zvyšovala, pričom EMA odporučila viaceré vakcíny pre dospelých a deti staršie ako päť rokov. Do konca roka začali všetky členské štáty ponúkať dodatočné dávky pre zdravotne ohrozené skupiny a posilňovacie dávky pre všeobecnú populáciu.

Vývoj liečby ochorenia COVID-19

Prekonanie pandémie si bude vyžadovať viac než iba vakcíny. Aj napriek zvyšujúcej sa miere očkovania boli v roku 2021 často potrebné opatrenia, ako napríklad nosenie rúšok na tvári a obmedzenie sociálnych kontaktov. Liečba ochorenia COVID-19 je potrebná na obmedzenie alebo zníženie počtu hospitalizácií, urýchlenie zotavenia a záchranu životov. V máji 2021 Komisia navrhla stratégiu liečby ochorenia COVID-19, ktorej cieľom je podporiť vývoj a dostupnosť veľmi potrebných liečebných postupov vrátane liečby tzv. dlhodobého COVID-u. Dopĺňa stratégiu EÚ v oblasti vakcín a vychádza z farmaceutickej stratégie pre Európu, ako aj zo spolupráce Komisie s agentúrou EMA na podporu výskumu, vývoja, výroby a zavádzania liečby.

Komisia v októbri zostavila portfólio desiatich najslubnejších liekov proti ochoreniu COVID-19. Zoznam bol zostavený na základe preskúmania 82 terapeutických kandidátov v neskorej fáze klinického vývoja skupinou nezávislých vedeckých expertov. Tieto lieky pokrývajú rôzne kategórie výrobkov, ktoré sa zaoberajú rôznymi štádiami a závažnosťou ochorenia, a dostanú sa k pacientom v celej EÚ tak rýchlo, ako to bude možné, za predpokladu, že ich bezpečnosť a účinnosť potvrdí EMA.

Do konca roka 2021 Komisia povolila päť liekov zo zoznamu na používanie v EÚ na základe ich hodnotenia agentúrou EMA. Monoklonálne protilátky Ronapreve, Xevudy a Regkirona boli povolené pre pacientov v počiatočnom štádiu ochorenia, zatiaľ čo dva lieky, ktoré sú už na trhu – imunomodulátory RoActerna a Kineret – boli povolené pre hospitalizovaných pacientov s ochorením COVID-19.

Komisia podporuje členské štáty v prístupe k liekom a uzavrela dve zmluvy o spoločnom obstarávaní na nákup monoklonálnych protilátok. Rokovania prebiehajú aj v prípade niektorých ďalších výrobkov, ktoré posudzuje EMA.

Komisia v rámci programu Horizont 2020 investovala 119 miliónov EUR na podporu 45 výskumných a inovačných projektov zameraných na terapiu a možnosti liečby ochorenia COVID-19, a to aj prostredníctvom Európskej rady pre inovácie a iniciatívy za inovačnú medicínu. Komisia v súčasnosti podporuje tri klinické skúšania – skúšania REMAP-CAP, Discovery a EU-SolidAct – ktoré v oblasti vyvíjaných liekov priniesli významné výsledky.

Riešenie nových variantov

Zložitosť a náročnosť pandémie zvýšili nové varianty, z ktorých niektoré sú prenosnejšie ako ostatné. Úrad HERA spojil výskumníkov,

biotechnologické spoločnosti, výrobcov a verejné orgány v EÚ a na celom svete s cieľom pripraviť sa na nové varianty. Zatiaľ čo sa prvá generácia vakcín schválených v EÚ ukázala ako účinná proti prvým variantom, budúce varianty môžu byť voči vakcínam odolnejšie. To si vyžaduje neustálu ostražitosť voči mutáciám ochorenia COVID-19 a ich monitorovanie. HERA poskytuje potrebný štít proti takýmto potenciálnym variantom v budúcnosti spolu so stimulmi na vývoj nových a prispôbených vakcín, urýchljuje proces schvaľovania takýchto vakcín a zabezpečuje zvýšenie výrobných kapacít.

V júni Komisia prijala rozhodnutie o zriadení európskej expertnej skupiny pre varianty SARS-CoV-2, ktorá združuje popredných vedcov v oblasti ochorenia COVID-19. Táto skupina zohrala dôležitú úlohu pri preskúmaní údajov o nových variantoch a pri poskytovaní poradenstva o potrebe upravených vakcín na základe dostupných vedeckých údajov. Expertná skupina bola na začiatku krízy omikron rýchlo zmobilizovaná a hľadala riešenia na poskytnutie možného prístupu k vzorkám vírusu, organizovanie vedeckých kapacít a rozsiahle zdieľanie výsledkov s finančnou podporou úradu HERA.

V roku 2021 Komisia zvýšila financovanie výskumu variantov tým, že poskytla ďalších 30 miliónov EUR na niekoľko projektov prebiehajúcich v rámci programu Horizont 2020 a spustila celoeurópsku sieť klinických skúšaní vakcín Vaccelerate. Sieť je základom urýchlenu druhej a tretej fázy klinických

skúšaní vakcín proti COVID-19 v EÚ, spája všetky zainteresované strany zapojené do vývoja vakcín a poskytuje celoeurópsku platformu pre navrhovanie a vykonávanie klinických skúšaní.

V rámci výskumného a inovačného programu Horizont Európa bolo uvoľnených 120 miliónov EUR na 11 nových výskumných projektov. Väčšina tejto sumy bude určená na podporu klinických skúšaní nových liekov a vakcín, ako aj na rozvoj rozsiahlych kohort a sietí v súvislosti s ochorením COVID-19 vrátane práce mimo EÚ. Ďalšie projekty posilnia a rozšíria prístup k výskumnej infraštruktúre vrátane platformy údajov o COVID-19.

Bezpečné znovuoťvorenie Európy

V máji, keď sa zdravotná situácia zlepšila a očkovanie v EÚ sa začalo zrýchľovať, Komisia navrhla, aby členské štáty postupne zmiernili cestovné obmedzenia. V júni Parlament a Rada schválili návrh nariadenia Komisie, ktorým sa zriaďuje digitálny COVID preukaz EÚ s cieľom uľahčiť bezpečné cestovanie v rámci EÚ. Okrem toho Rada v júni prijala aktualizované odporúčanie o obmedzeniach voľného pohybu. V roku 2021 zaviedli preukaz všetky členské štáty spolu s Islandom, Lichtenštajnskom, Nórskom a Švajčiarskom. Rada s využitím systému digitálneho COVID preukazu EÚ aktualizovala svoje odporúčania týkajúce sa cestovných obmedzení. V odporúčaniach sa predpokladajú aj opatrenia na obmedzenie rizika vstupu nových variantov do EÚ:

bol zavedený brzdiaci systém, ktorý členským štátom umožňuje rýchlo konať a zaviesť dočasné obmedzenia pre cestujúcich z postihnutých krajín.

Digitálny COVID preukaz EÚ bol veľmi úspešný. Vďaka rýchlemu prijatiu zo strany Parlamentu a Rady bol uvedený do praxe už o tri mesiace, a to včas pred začiatkom letných prázdnin v júli. EÚ vytvorila spoločný rámec pre vydávanie preukazov, ich overovanie a akceptovanie. Mnohé členské štáty prijali vnútroštátne právne predpisy s cieľom zaviesť ďalšie používanie preukazov na vnútroštátnej úrovni. Systém pomohol udržať obchody, služby a podniky otvorené a umožnil ľuďom zúčastňovať sa kultúrnych, športových a voľnočasových podujatí. Pomohol odvetviu cestovného ruchu tým, že úradom a leteckým spoločnostiam uľahčil overovanie dokladov predložených cestujúcimi a ľuďom dodal istotu, že ich doklady budú pri cestovaní v EÚ akceptované.

ČO JE DIGITÁLNY COVID PREUKAZ EÚ?

Digitálny COVID preukaz EÚ je digitálny dôkaz o tom, že osoba, na ktorú je vystavený:

- ✓ je zaočkovaná proti ochoreniu COVID-19;
- ✓ má negatívny výsledok testu, alebo
- ✓ prekonala ochorenie COVID-19.

- Digitálny a/alebo papierový formát
- S QR kódom
- Bezplatný
- V štátnom jazyku a v angličtine
- Bezpečný a zabezpečený
- Platný vo všetkých členských štátoch EÚ

↑
Predsedníčka Európskej komisie Ursula von der Leyenová odovzdáva digitálny COVID preukaz EÚ na overenie pred úvodným zasadnutím slovinského predsedníctva Rady Európskej únie, Ľubľana (Slovinsko), 1. júla 2021.

Do konca roka vydali členské štáty EÚ a krajiny Európskeho hospodárskeho priestoru viac ako 1 miliardu preukazov. Digitálny COVID preukaz EÚ je aj celosvetovým úspechom: k systému digitálnych COVID preukazov EÚ sa do konca roku 2021 pripojilo 33 krajín (a území), ktoré nie sú členmi EÚ, a to na základe rozhodnutí o rovnocennosti s predpismi EÚ. Webové sídlo Re-open EU slúži spolu s aplikáciou ako centrum informácií o zdravotných a cestovných opatreniach v členských štátoch, na Islande, v Lichtenštajnsku, Nórsku a Švajčiarsku.

NextGenerationEU: plán obnovy EÚ v praxi

V roku 2021 sa začal realizovať historický plán obnovy EÚ NextGenerationEU, v rámci ktorého od leta plynuli finančné prostriedky do hospodárstiev

EÚ, čo znamenalo začiatok obratu od pandémie. NextGenerationEU pomôže nielen napraviť škody spôsobené pandemiou, ale takisto umožní členským štátom investovať do dlhodobej budúcnosti a odolnosti EÚ, pričom sa výrazne zameria na urýchlenie zelenej a digitálnej transformácie. Poskytuje jedinečnú šancu vyjsť z pandémie silnejší, transformovať hospodárstva EÚ a vytvoriť príležitosti a pracovné miesta.

Ústredným prvkom nástroja NextGenerationEU je Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti. Začal fungovať vo februári 2021 a ponúka až 723,8 miliardy EUR (v bežných cenách) vo forme grantov a úverov na podporu reforiem a investícií v členských štátoch. Mechanizmus je nástroj založený na výkonnosti a vyplatenie finančných prostriedkov je podmienené uspokojivým dosiahnutím dohodnutých míľnikov a cieľov. Aby ho členské štáty mohli využívať, musia Európskej

NEXTGENERATIONEU: HLAVNÉ ZNAKY

MECHANIZMUS NA PODPORU OBNOVY A ODOLNOSTI

723,8 miliardy EUR

● **338,0 miliardy EUR** v podobe grantov

● **385,8 miliardy EUR** v podobe úverov

NAŠTARTUJME

Čisté technológie a obnoviteľné zdroje energie

RENOVUJME

Energetická hospodárnosť budov

DOBÍJAJME A DOTANKUJME

Udržateľná doprava a nabíjacie stanice

PRIPOJME SA

Zavádzanie rýchlych širokopásmových služieb

MODERNIZUJME

Digitalizácia verejnej správy

ROZŠIRUJME SA

Cloudové dáta a udržateľné procesory

REKVALIFIKUJME A ZLEPŠUJME ZRUČNOSTI

Vzdelávanie a odborná príprava na podporu digitálnych zručností

Príspevok NextGenerationEU k iným programom:
83,1 miliardy EUR

REACT-EU
50,6 miliardy EUR

FOND NA SPRAVODLIVÚ TRANSFORMÁCIU
10,9 miliardy EUR

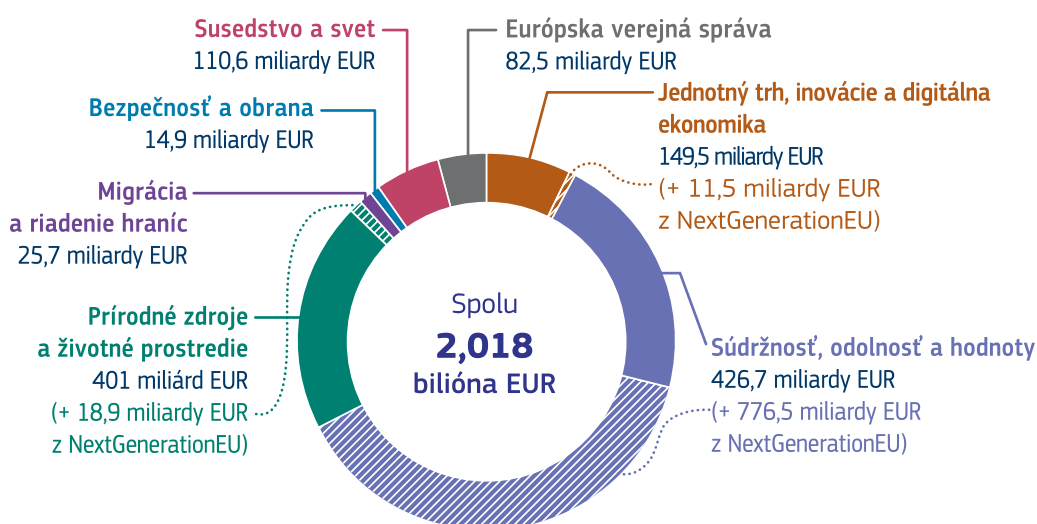
ROZVOJ VIDIEKA
8,1 miliardy EUR

Program INVESTEU
6,1 miliardy EUR

HORIZONT EURÓPA
5,4 miliardy EUR

RESCEU
2,0 miliardy EUR

Všetky sumy sú v bežných cenách.

Spolu: 2,018 bilióna EUR (v bežných cenách)

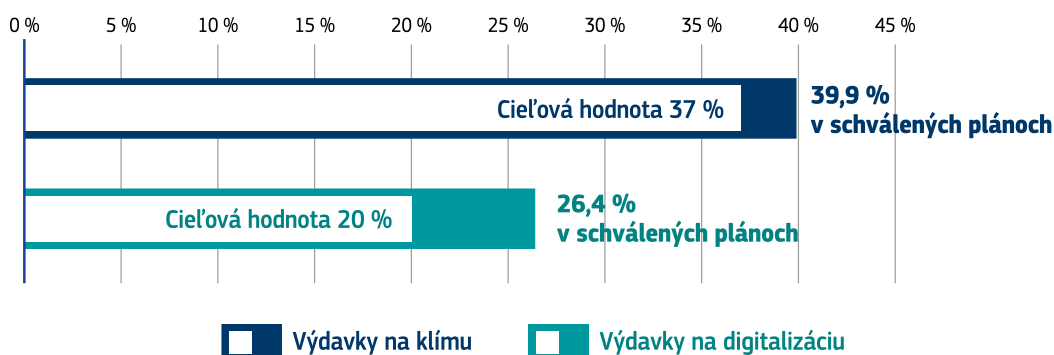

NextGenerationEU je súčasťou najobjemnejšieho finančného balíka v dejinách EÚ. Spolu s dlhodobým rozpočtom na roky 2021 – 2027 poskytne vyše 2 bilióny EUR (v bežných cenách) ako pomoc na budovanie zelenejšej, digitálnejšej a odolnejšej Európy.

komisii predložiť národné plány, v ktorých uvedú reformy a investície, ktoré plánujú uskutočniť do konca roka 2026, a ktoré potom musí schváliť Rada.

Všetky plány musia spĺňať záväzné klimatické a digitálne ciele vrátane minimálnych výdavkov

vo výške 37 % určených na investície a reformy v oblasti klímy a minimálnych výdavkov vo výške 20 % určených na digitálnu transformáciu. V praxi sa členské štáty zaviazali ísť nad rámec týchto cieľov, keďže takmer 40 % výdavkov sa má vynaložiť na investície a reformy v oblasti klímy a 26,4 % na digitálnu transformáciu. Pomôže to EÚ

Členské štáty pridelili takmer 40 % plánovaných prostriedkov na opatrenia v oblasti klímy a vyše 26 % prostriedkov na digitálnu transformáciu v rámci 22 doteraz schválených plánov podpory obnovy a odolnosti. Znamená to presiahnutie dohodnutej cieľovej hodnoty 37 % na výdavky na klímu a 20 % na výdavky na digitalizáciu.

Predsedníčka Európskej komisie Ursula von der Leyenová predstavuje hodnotenie Komisie týkajúce sa národného plánu obnovy Portugalska v rámci NextGenerationEU, Lisabon (Portugalsko), 16. júna 2021.

Johannes Hahn, európsky komisár pre rozpočet a administratívu, sa zúčastňuje na slávnostnom ceremoniáli „Ring the Bell“ pri príležitosti uvedenia prvého zeleného dlhopisu NextGenerationEU na burzu cenných papierov v Luxemburgu (Luxembursko), 19. októbra 2021.

dosiahnuť cieľ nulovej bilancie emisií skleníkových plynov do roku 2050 a nasmeruje ju na cestu digitálnej transformácie, tvorby pracovných miest a stimulovania inkluzívneho rastu v tomto procese.

V rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti Komisia do konca roka 2021 pozitívne posúdila 22 národných plánov obnovy a odolnosti v celkovej hodnote viac ako 445 miliardy EUR (z dostupných 723,8 miliardy EUR). Tieto plány následne schválila Rada. Národné plány boli hodnotené podľa 11 kritérií vrátane toho, do akej miery riešia výzvy uvedené v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny v rámci európskeho semestra. Pri navrhovaní a vykonávaní potrebných reforiem podporujúcich rast a inkluzívnosť môžu členské štáty počítať s podporou Komisie prostredníctvom Nástroja technickej podpory. Táto podpora sa poskytuje v širokej škále oblastí, ako je zelená transformácia, zdravotníctvo, verejné financie, digitalizácia vzdelávania a verejných služieb, podnikateľské prostredie a finančný sektor.

Komisia doteraz v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti rozdelila dvadsiatim členským štátom 54,34 miliardy EUR v rámci predbežného financovania, ako aj v reakcii na prvú žiadosť o platbu od členského štátu. V decembri, po posúdení Komisiou a potvrdení, že krajina dosiahla príslušné míľniky a ciele, Španielsko dostalo 10 miliárd EUR.

Platby nasledovali po úspešnom pôsobení Komisie na kapitálových trhoch. Na financovanie nástroja NextGenerationEU si táto inštitúcia v mene EÚ do konca roka 2026 požičia na finančných trhoch približne 800 miliárd EUR. Vďaka vysokému úverovému ratingu EÚ si Komisia môže požičiavať za výhodnejšie sadzby ako mnohé jej členské štáty, čo je výhodné pre tieto členské štáty a rozpočet EÚ. Komisia sa bude usilovať získať 30 % finančných prostriedkov vydaním zelených dlhopisov NextGenerationEU a výnosy použije na financovanie zelených politík.

Komisia v apríli 2021 oznámila, že na získanie potrebných finančných prostriedkov použije

stratégiu diverzifikovaného financovania. Po tom, ako všetky členské štáty EÚ schválili rozhodnutie o vlastných zdrojoch – právny nástroj umožňujúci požičiavanie – Komisia vydala prvý dlhopis v júni 2021. Do konca roka získala celkovo 71 miliárd EUR v dlhopisoch EÚ a ďalšie prostriedky v krátkodobých obchodných cenných papieroch EÚ. Medzi ne patrí aj prvý zelený dlhopis NextGenerationEU v hodnote 12 miliárd EUR – najväčšia emisia zelených dlhopisov na svete. Bol emitovaný po prijatí najmodernejšieho rámca pre zelené dlhopisy NextGenerationEU v septembri 2021, ktorý investorom do týchto dlhopisov zaručuje, že mobilizované finančné prostriedky budú pridelené na zelené projekty.

Všetky pôžičky v rámci NextGenerationEU budú splatené do roku 2058. Komisia navrhla zavedenie nových zdrojov príjmov do rozpočtu EÚ s cieľom pomôcť pri splácaní získaných prostriedkov a prispieť k plneniu politických cieľov EÚ aj na strane rozpočtových príjmov. V januári 2021 bol zavedený poplatok založený na nerecyklovanom

plastovom odpade z obalov, ktorý prispeje k cieľom Európskej zelenej dohody. V decembri Komisia navrhla vytvoriť tri nové vlastné zdroje pre rozpočet EÚ na základe:

- príjmov zo systému obchodovania s emisiami,
- zdrojov vytvorených navrhovaným mechanizmom EÚ na uhlíkovú kompenzáciu na hraniciach a
- podielu zostatkových ziskov nadnárodných spoločností prerozdelených členským štátom v súlade s pripravovanou smernicou o vykonávaní globálnej dohody o prerozdelení práv zdaňovať.

Tieto príjmy prispejú aj k financovaniu Sociálno-klimatického fondu, ktorého cieľom je zabezpečiť, aby transformácia na dekarbonizované hospodárstvo fungovala pre všetkých. Komisia navrhne dodatočné nové vlastné zdroje do konca roka 2023.

REACT-EU

**7,7 miliardy
EUR**

→ **na pomoc nemocniciam**
na zabezpečenie
zdravotníckych pomôcok,
osobných ochranných
prostriedkov, pľúcnych
ventilátorov a na testovanie.

**11,5 miliardy
EUR**

→ **na podporu podnikov**
vo všetkých odvetviach
hospodárstva vrátane
najtvrdšie zasiahnutých, ako
je kultúra, cestovný ruch
a gastronómia.

**4,1 miliardy
EUR**

→ **na poskytovanie
priamej podpory ľuďom**
vrátane pracovníkov
zavedením a podporovaním
systémov udržania
pracovných miest.

Niekoľko príkladov finančných prostriedkov z REACT-EU.

Program REACT-EU (Pomoc pri obnove v rámci politiky súdržnosti a pri obnove území v Európe), ktorý je súčasťou nástroja NextGenerationEU, pokračuje v opatreniach na reakciu na krízu a krízovú obnovu a rozširuje tieto opatrenia realizované prostredníctvom Investičnej iniciatívy

v reakcii na koronavírus a Investičnej iniciatívy v reakcii na koronavírus Plus a je mostom k dlhodobému plánu obnovy. Program REACT-EU tak prispieje k zelenej, digitálnej a odolnej obnove hospodárstva.

Tieto finančné prostriedky vo výške 50,6 miliardy EUR sú úplne nové. Ide o doplnenie finančných prostriedkov, ktoré sú stále k dispozícii v rámci programov na roky 2014 – 2020 a ktoré sa pridávajú k prostriedkom na financovanie súdržnosti na roky 2021 – 2027. Peniaze budú poskytnuté do Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Európskeho sociálneho fondu a Fondu európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby.

Vidiecke oblasti EÚ boli podporené aj v rámci nástroja na obnovu NextGenerationEU vo výške 8 miliárd EUR, ktoré boli rozdelené prostredníctvom programov rozvoja vidieka financovaných v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky. Toto financovanie umožnilo členským štátom podporiť zelenú a digitálnu transformáciu vo vidieckych oblastiach.

The EU's Cohesion Policy on the front line of the recovery

Európsky fond regionálneho rozvoja

V Portugalsku sa z fondu podporil nákup vakcín pre vyše polovicu obyvateľstva. V Slovinsku sa pomocou neho zaplatila inštalácia nových IT systémov v zdravotníctve. V Česku sa využíva na financovanie kúpy nového zdravotníckeho vybavenia, ktoré má pomôcť jednotlivým regiónom stať sa odolnejšími proti zdravotným krízam v budúcnosti. Vo Švédsku sa prostriedkami z fondu podporujú malé spoločnosti pri digitálnej transformácii.

Európsky sociálny fond

Ľuďom vo všetkých členských štátoch sa poskytujú školenia, odborná príprava a profesijné poradenstvo, aby si zvýšili šance na udržanie pôvodného alebo nájdenie si nového pracovného miesta. V Taliansku podniky dostali dotácie na prijímanie žien a mladých ľudí do zamestnania. Vďaka fondu sa podporili aj služby finančného poradenstva a ubytovanie pre ľudí bez domova.

Fond európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby

V Rakúsku a Rumunsku sa poskytli školské pomôcky deťom v núdzi. V Estónsku, vo Francúzsku, v Luxembursku a ďalších členských štátoch bola najodkázanejším ľuďom poskytnutá potravinová pomoc, ako sú napríklad teplé jedlá, a základná materiálna pomoc, ako sú hygienické potreby.

Boj proti dezinformáciám o ochorení COVID-19

V roku 2021 EÚ pokračovala v boji proti nepravdivým informáciám a dezinformáciám o ochorení COVID-19 pochádzajúcim z EÚ aj mimo nej. To si vyžadovalo monitorovanie informácií zo širokého spektra zdrojov a vyvracanie konšpiračných teórií vrátane tých o účinkoch vakcín alebo tých, ktoré podkopávali dôveru v očkovanie. Všetky opatrenia boli prijaté v úzkej spolupráci s agentúrou EMA, členskými štátmi a medzinárodnými partnermi, ako sú G7 a NATO. Zistenia pravidelne zverejňovala Európska služba pre vonkajšiu činnosť a Komisia.

Vzhľadom na rastúci počet dezinformácií v súvislosti s pandemiou v EÚ Komisia uverejnila usmernenia na posilnenie Kódexu postupov proti šíreniu dezinformácií, aby sa stal účinnnejším nástrojom na boj proti nepravdivým alebo zavádzajúcim informáciám, a navrhla širšiu účasť. V júli Komisia a súčasní signatári kódexu vyzvali ďalšie spoločnosti a organizácie, aby ho podpísali s cieľom ďalej posilniť postoj EÚ voči tomuto škodlivému javu. Odvtedy sa do procesu prípravy vylepšeného kódexu postupov, ktorý sa očakáva na jar 2022, zapojilo 26 potenciálnych signatárov.

Vonkajšia činnosť zahŕňala prácu na zvyšovaní povedomia o výhodách očkovania, a to aj prostredníctvom kampaní v sociálnych médiách, ako je napríklad kampaň #VaccToNormal, ktorá obsahuje osobné príbehy očkovaných ľudí z celého sveta. Úsilie sa zameralo na iniciatívy verejnej diplomacie v krajinách susediacich s EÚ – najmä na západnom Balkáne – a vo svete s cieľom zabezpečiť prístup k dôveryhodným informáciám. EÚ poskytla podporu aj nezávislým médiám a novinárom v členských štátoch aj mimo nich. Komisia okrem toho financovala výskumné projekty zamerané na presnosť informácií v sociálnych a iných médiách, ako aj na dezinformácie súvisiace s koronavírusom.

V októbri Komisia zriadila expertnú skupinu pre boj proti dezinformáciám a podporu digitálnej gramotnosti prostredníctvom vzdelávania a odbornej prípravy. Hlavným poslaním skupiny je pomôcť pripraviť praktické usmernenia pre učiteľov a vychovávateľov. Tým sa posilní cieľ akčného plánu digitálneho vzdelávania Komisie, ktorého cieľom je zabezpečiť, aby každý žiak v každej škole v EÚ získal čo najlepšie digitálne vzdelanie.

Pôsobenie vo svete

Vakcíny

EÚ stojí od začiatku pandémie na čele celosvetovej solidarity. Naďalej dodržiava svoj záväzok zabezpečiť, aby sa bezpečné vakcíny dostali do všetkých kútov sveta spolu s osobnými ochrannými prostriedkami, ventilátormi a iným vybavením, a to aj prostredníctvom mechanizmu EÚ v oblasti civilnej ochrany. Do konca roka 2021 EÚ vyviezla alebo poskytla viac ako 1,7 miliardy dávok vakcín do 165 krajín, čo predstavuje dve tretiny celkového počtu dávok vyrobených v EÚ. Vďaka tomu je EÚ od prvého dňa výroby vakcín najväčším vývozcom vakcín na svete.

Vo februári 2021 začal nástroj COVAX, nástroj globálneho prístupu k vakcínam proti COVID-19, dodávať vakcíny proti COVID-19 po celom svete s cieľom zaručiť spravodlivý a rovnocenný prístup k vakcínam proti COVID-19 pre každú krajinu. Tím Európa – zložený z inštitúcií EÚ, členských štátov a európskych finančných inštitúcií – je hlavným prispievateľom, ktorý zmobilizoval viac ako 3 miliardy EUR, aby pomohol nástroju COVAX

nakúpiť 1,4 miliardy dávok do konca roka 2021, z čoho viac ako 981 miliónov dávok bolo dodaných do 144 krajín a území.

Okrem priameho získavania dávok prostredníctvom nástroja COVAX zriadila Európska komisia mechanizmus EÚ na spoločné využívanie zásob očkovacích látok, ktorý pomáha členským štátom poskytovať svoje vakcíny krajinám mimo EÚ priamo aj prostredníctvom nástroja COVAX. EÚ podporuje svojich partnerov pri ich stratégiách očkovania a distribúcii dodávok, ako aj pri zvyšovaní miestnej výroby vakcín. Členské štáty sa zaviazali do konca roka 2021 poskytnúť viac ako 200 miliónov dávok, pričom tento cieľ bol výrazne prekročený, keďže 380 miliónov dávok bolo poskytnutých krajinám mimo EÚ, z toho 255,4 milióna dávok bolo dodaných do konca roka (87 % prostredníctvom nástroja COVAX). Na celosvetovom samite skupiny G20+ o zdraví sa priemyselní partneri zaviazali aj k tomu, že do konca roka 2021 poskytnú za nízke náklady 1,5 miliardy dávok vakcín krajinám s nízkymi príjmami bez zisku a krajinám so strednými príjmami. EÚ

© Quantik, 2021

Zdravotná sestra v Pobreží Slonoviny pripravuje dávku vakcíny proti COVID-19 na začiatku vakcinačnej kampane v krajine, Abidjan (Pobrežie Slonoviny), 1. marca 2021.

svojou humanitárnou pomocou reagovala aj na naliehavé potreby vyplývajúce z ochorenia COVID-19 v najzraniteľnejších krajinách vytvorením humanitárnej rezervy COVAX.

Predsedníčka Komisie Ursula von der Leyenová navyše v novembri oznámila, že EÚ do polovice roka 2022 poskytne najzraniteľnejším krajinám celkovo 700 miliónov dávok vakcín, z ktorých 200 miliónov bude hrađených z rozpočtu EÚ.

Toto úsilie dopĺňa iniciatíva Tím Európa na podporu miestnej výroby vakcín, liekov a zdravotníckych technológií a prístupu k nim v Afrike. Na tento účel je vyčlenená 1 miliarda EUR z rozpočtu EÚ a európskych rozvojových finančných inštitúcií a podporuje ho spolupráca medzi Európskym centrom pre prevenciu a kontrolu chorôb a africkými centrami pre kontrolu a prevenciu chorôb.

Tím Európa podporuje miestnu výrobu vakcín, liekov a zdravotníckych technológií a prístup k nim v Afrike.

Celosvetový samit o zdraví

Predsedníčka Komisie von der Leyenová a taliansky premiér Mario Draghi boli v máji spoluorganizátormi celosvetového samitu skupiny G20+ o zdraví v Ríme, na ktorom vedúci predstavitelia podporili vedúcu a koordinačnú úlohu Svetovej zdravotníckej organizácie v reakcii na ochorenie COVID-19 a rozsiahlejší globálny program v oblasti zdravia. Vedúci predstavitelia podpísali Rímske vyhlásenie o príprave na budúce pandémie a ich prevencii.

V 16 zásadách vyhlásenia sa potvrdzuje záväzok vedúcich predstaviteľov k celosvetovej solidarite, spravodlivosti a mnohostrannej spolupráci; účinnému riadeniu; prístupu zameranému na ľudí; zakladaniu si na vede a politikách založených na dôkazoch a dôvere a k podpore udržateľného

Nová iniciatíva Tím Európa plánuje zmobilizovať

1 miliardu EUR

v snahe pomôcť:

Zlepšiť dodávky prostredníctvom:

- pomoci pri vytváraní regionálnych výrobných centier,
- zamerania sa na krajiny s najväčším potenciálom.

Konsolidovať dopyt prostredníctvom:

- pomoci africkým krajinám pri koordinácii ich potrieb.

Posilniť priaznivé rámcové podmienky, a tak uľahčiť prístup k vakcínam a liekom.

Možné príklady:

financovania globálneho zdravia. Vo vyhlásení sa odmietajú zákazy vývozu a zaväzuje sa v ňom zachovať otvorené a funkčné globálne dodávateľské reťazce s cieľom diverzifikovať globálne kapacity na výrobu vakcín.

Zásady Rímskeho vyhlásenia sú základom pre prebiehajúcu prácu v skupinách G7 a G20 vrátane nedávneho vytvorenia spoločnej pracovnej skupiny G20 pre financie a zdravie s cieľom zabezpečiť primerané financovanie prevencie, pripravenosti a reakcie. EÚ viedla úsilie, ktoré vyústilo do rozhodnutia prijatého na mimoriadnom zasadnutí Svetového zdravotníckeho zhromaždenia v novembri a decembri o zriadení medzivládneho rokovacieho orgánu na posilnenie pandemickej prevencie, pripravenosti a reakcie.

V septembri EÚ a Spojené štáty prijali spoločné záväzky týkajúce sa spoločného využívania vakcín, pripravenosti, dodávok (vrátane liekov), udržateľného financovania a regionálnej výroby vakcín v rámci svojho programu na prekonanie globálnej pandémie.

Zmiernenie účinkov pandémie

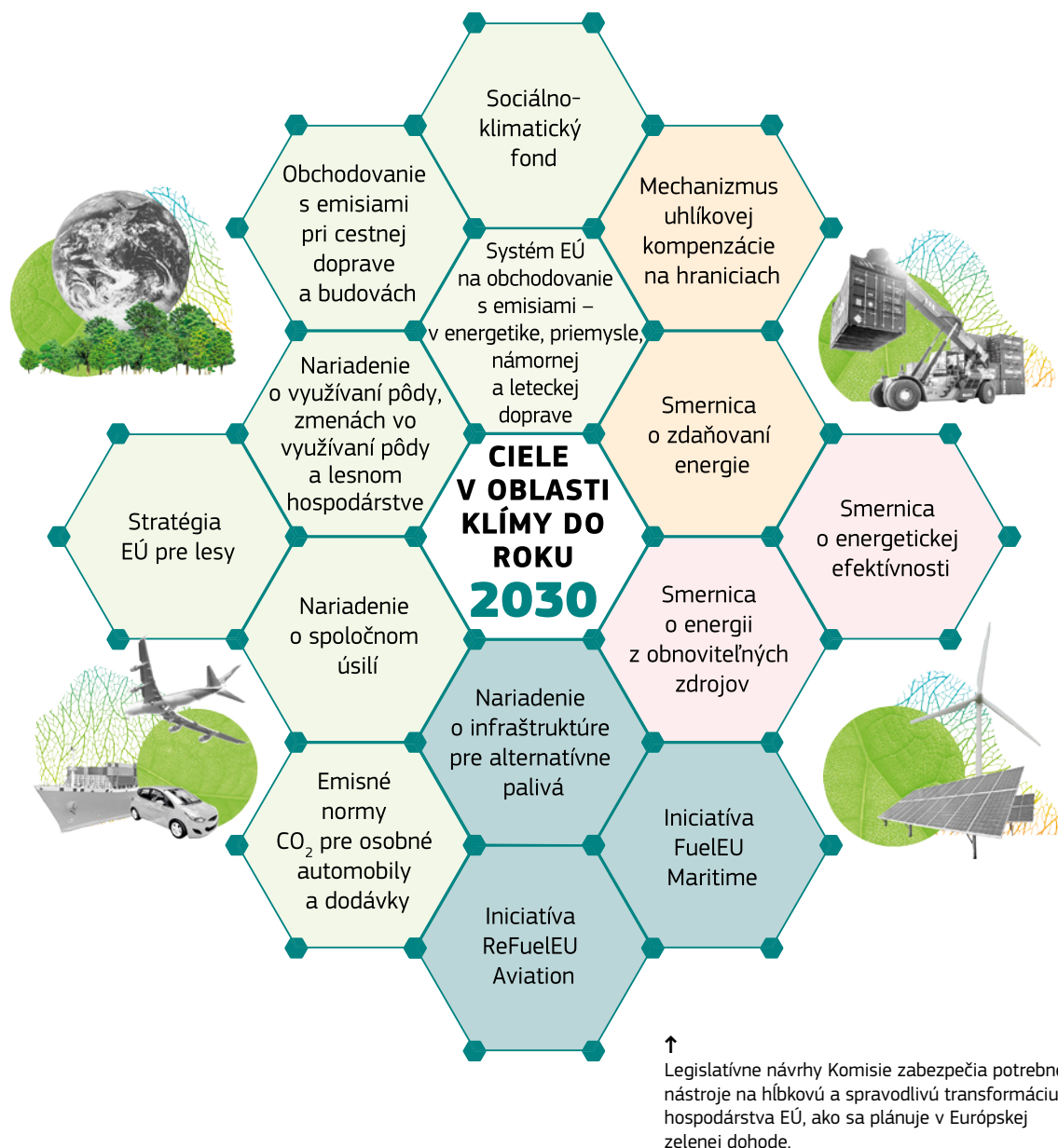
Prístup Tímu Európa podporil flexibilnou finančnou podporou viac ako 130 partnerských krajín na celom svete. Od začiatku pandémie do konca roka 2021 Tím Európa zmobilizoval viac ako 46 miliárd EUR na pomoc pri riešení humanitárnych potrieb, zlepšovaní systémov zdravotnej starostlivosti, zásobovania vodou a sanitácie a zmierňovaní sociálno-ekonomických dôsledkov pandémie.

V roku 2021 EÚ zintenzívnila svoju činnosť s cieľom naštartovať globálnu obnovu. Komisia pracovala na tom, aby spojila medzinárodných aktérov, budovala nové koalície a iniciatívy spolupráce na boj proti ochoreniu COVID-19 a začala udržateľnú globálnu obnovu. Vo februári sa predsedníčka Komisie von der Leyenová pripojila ku kampani Global Citizen s názvom Plán obnovy pre svet. Celoročná kampaň bola postavená na piatich prioritách: pomôcť ukončiť pandémiu ochorenia COVID-19, obmedziť krízu hladu, všade pokračovať vo vzdelávaní, ochraňovať planétu a presadzovať spravodlivosť pre všetkých.

Od začiatku pandémie do júla 2021 poskytla EÚ viac ako 4,35 miliardy EUR západnému Balkánu a Turecku a viac ako 3,41 miliardy EUR regiónom európskeho susedstva na riešenie okamžitých zdravotných potrieb a zníženie sociálno-ekonomického vplyvu krízy. To zahŕňalo programy a granty na zabezpečenie dostupnosti a distribúcie vakcín proti COVID-19 schválených EÚ a podporu na urýchlenie očkovacích kampaní. Do konca decembra sa prostredníctvom nástroja COVAX poskytlo západnému Balkánu a regiónom východného a južného susedstva viac ako 77 miliónov dávok vakcín a takmer 32 miliónov dávok si členské štáty s podporou EÚ rozdelili s partnerskými krajinami (buď priamo, alebo prostredníctvom nástroja COVAX).

Vytváranie ekologickejšej, klimaticky neutrálnej Európy

Plníme Európsku zelenú dohodu

EÚ v roku 2021 pokračovala v boji proti zmene klímy prostredníctvom ambiciózných vnútroštátnych politík a úzkej spolupráce s medzinárodnými partnermi. Vo februári Európska komisia prijala novú stratégiu EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy, ktorou sa stanovuje, ako sa Európska únia môže adaptovať na nevyhnutné vplyvy zmeny klímy a dosiahnuť odolnosť voči zmene klímy do roku 2050. V júni Európsky parlament a členské štáty prijali vôbec prvý európsky právny predpis v oblasti klímy, ktorým sa do právnych predpisov začleňujú ciele v rámci celého hospodárstva týkajúce sa zníženia čistých emisií skleníkových plynov do roku 2030 aspoň o 55 % v porovnaní s úrovňami v roku 1990 a dosiahnutia klimatickej neutrality do roku 2050.

Komisia potom v júli a decembri predložila sériu návrhov, ako EÚ pripraviť na splnenie svojich ambícií v oblasti klímy na základe revízie

existujúcich politík a predloženia nových opatrení. Legislatívne návrhy na plnenie Európskej zelenej dohody sa vzťahujú na širokú škálu oblastí politiky vrátane klímy, energetiky, dopravy a daňového systému. Stanovujú spôsob, akým EÚ dosiahne svoj cieľ do roku 2030, ktorý je teraz právne záväzný. Tieto návrhy sa oznámili Rámcovému dohovoru Organizácie Spojených národov o zmene klímy ako príspevok EÚ k plneniu cieľov Parížskej dohody.

Prínosy opatrení v oblasti klímy sú jasné: predchádzanie núdzovej situácii v oblasti klímy alebo jej zmiernenie, zdravšia planéta pre budúce generácie, čistejšie ovzdušie, sviežejšie a ekologickejšie obce a mestá, zdravší občania, nižšia spotreba energie a nižšie účty, väčšia energetická nezávislosť, nové technológie a priemyselné príležitosti a väčší priestor pre prírodu. Zelená transformácia bude v neposlednom

rade viesť k vytvoreniu nových druhov pracovných miest. V spojení so správnymi politikami by mohla viesť k vytvoreniu približne 1 milióna pracovných miest v EÚ do roku 2030 a 2 miliónov do roku 2050 a zvýšiť globálnu konkurencieschopnosť EÚ s mnohými ďalšími krajinami, ktoré hľadajú riešenia v oblasti klímy.

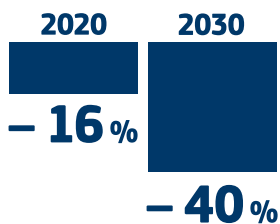
Hoci prínosy politík EÚ v oblasti klímy v strednodobom až dlhodobom horizonte jasne prevažujú nad nákladmi tejto transformácie, v krátkodobom horizonte hrozí, že budú znamenať zvýšenie tlaku na zraniteľné domácnosti, mikropodniky a používateľov dopravy. Politiky sú preto navrhnuté tak, aby sa náklady na riešenie zmien v oblasti klímy a prispôbenie sa im spravodlivo rozdelili s cieľom zabezpečiť spravodlivú transformáciu pre všetkých. Je to jeden z dôvodov, prečo Sociálno-klimatický fond sprevádza návrh Komisie týkajúci sa nového systému obchodovania s emisiami v odvetviach cestnej dopravy a budov. Potenciálne významné sociálne vplyvy sa ďalej riešia aj v navrhovanom odporúčaní o zabezpečení spravodlivého prechodu ku klimatickej neutralite (pozri ďalej).

Revízia systému EÚ na obchodovanie s emisiami

Systém EÚ na obchodovanie s emisiami je prvým veľkým trhom s uhlíkom na svete. Stanovuje limit alebo strop celkového množstva určitých skleníkových plynov, ktoré môžu príslušné odvetvia emitovať. Tento strop sa postupom času znižuje tak, aby celkové emisie klesali. Spoločnosti, na ktoré sa systém vzťahuje, nakupujú emisné kvóty na aukciách, alebo ich získavajú prostredníctvom bezodplatného pridelovania. Podľa potreby môžu s kvótami obchodovať aj navzájom. Každý rok musí každá spoločnosť odovzdať dostatok kvót, aby svoje emisie úplne pokryla, v opačnom prípade sa ukladajú vysoké pokuty.

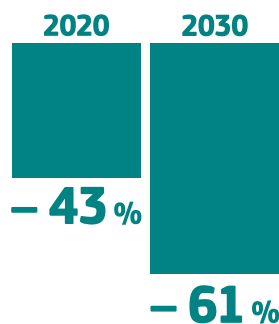
Od spustenia systému v roku 2005 sa emisie skleníkových plynov v odvetviach, na ktoré sa vzťahuje (výroba elektriny, energeticky náročný priemysel a letectvo v rámci Európskeho hospodárskeho priestoru), znížili približne o 43 %. Tieto odvetvia spolu tvoria 41 % celkových emisií EÚ. V júli 2021 Komisia ako súčasť legislatívneho balíka na plnenie Európskej zelenej dohody navrhla

**ZNÍŽENIE
EMISIÍ
V EXISTUJÚCICH
SYSTÉMOCH
OBCHODOVANIA
S EMISIAMI
A V
SEKTOROCH
SPOLOČNÉHO
ÚSILIA**
v porovnaní
s rokom 2005

SEKTORY SPOLOČNÉHO ÚSILIA

vrátane
cestnej dopravy
obytných budov
poľnohospodárstva
atď.

SEKTORY S EXISTUJÚCIMI SYSTÉMAMI OBCHODOVANIA S EMISIAMI

vrátane
energetiky
energeticky náročných priemyselných odvetví
letov v rámci Európskeho hospodárskeho priestoru
lodnej dopravy (po roku 2022)

Okrem toho, že sa na cestnú dopravu a budovy vzťahuje nariadenie o spoločnom úsilí, Komisia navrhla nový systém obchodovania s emisiami osobitne v týchto dvoch sektoroch. Emisný strop v tomto novom systéme sa bude ročne znižovať, aby sa v roku 2030 dosiahlo zníženie emisií o 43 % v porovnaní s rokom 2005.

nový cieľ, a to znížiť do roku 2030 emisie z odvetví systému obchodovania s emisiami o 61 % v porovnaní s úrovňami v roku 2005. Na tento účel Komisia navrhuje jednorazové zníženie celkových emisných kvót a zvýšenie miery znižovania na 4,2 % ročne v porovnaní s 2,2 % podľa súčasného systému.

Komisia navrhla aj mechanizmus uhlíkovej kompenzácie na hraniciach. Tento mechanizmus je v súlade s pravidlami Svetovej obchodnej organizácie a zabezpečí, aby ambiciózne opatrenia v oblasti klímy v Európe neviedli k „úniku uhlíka“, keď podniky premiestňujú výrobu do krajín s menej prísnyimi pravidlami týkajúcimi sa emisií. Jeho postupné zavádzanie súbežne s postupným rušením bezodplatných kvót podľa súčasného systému obchodovania s emisnými kvótami zabezpečí, že určité výrobky náročné na uhlík a dovážané do EÚ – ako sú cement, železo a oceľ, hliník, hnojivá a elektrina – budú mať rovnakú cenu ako tie isté výrobky vyrábané v EÚ.

Komisia predložila návrh na posilnenie trhovej stabilizačnej rezervy. Táto rezerva zlepšuje odolnosť systému voči veľkým otrasom tým, že vyčleňuje množstvo emisných kvót, ktoré možno použiť na úpravu ponuky kvót v aukcii. V odvetví letectva Komisia navrhla postupne zrušiť bezodplatné pridelovanie kvót leteckým spoločnostiam, ktoré prevádzkujú lety v Európskom hospodárskom priestore, čím v prípade tohto odvetvia bude smerovať k obchodovaniu s kvótami výlučne formou aukcie. Komisia takisto navrhuje, aby sa na lety do Európskeho hospodárskeho priestoru a z neho uplatňoval globálny systém kompenzácie a znižovania emisií uhlíka v medzinárodnom letectve.

Aby EÚ dosiahla svoj cieľ zníženia emisií do roku 2030, musia odvetvia, ktoré sú v súčasnosti mimo systému obchodovania s emisiami, zvýšiť svoje úsilie o dekarbonizáciu. Na tento účel navrhla Komisia rozšíriť obchodovanie s emisiami na námornú dopravu a zaviesť samostatný systém

obchodovania s emisiami pre odvetvia cestnej dopravy a budov.

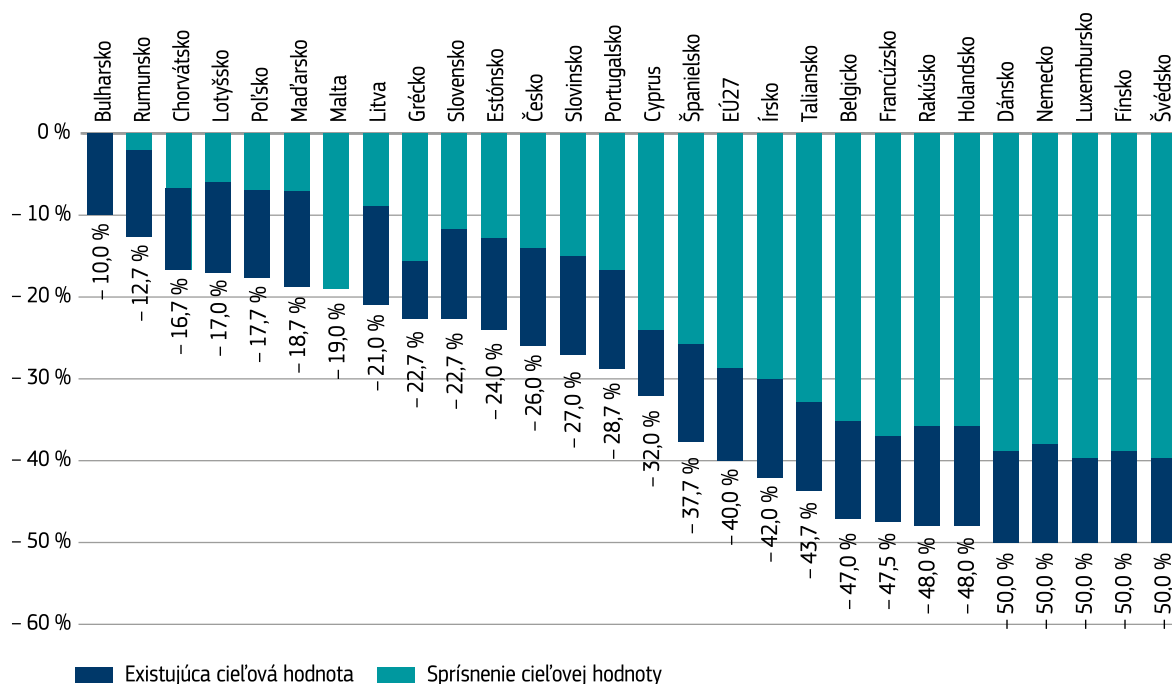
V júli Komisia takisto navrhla zvýšiť financovanie inovácií v oblasti klímy výrazným navýšením rozsahu svojho modernizačného a inovačného fondu. Fondy, ktoré sú financované z kvót vydražených v rámci systému obchodovania s emisiami, podporujú členské štáty s nižšími príjmami pri ich prechode ku klimatickej neutralite a financujú inovatívne nízkouhlíkové technológie potrebné na podporu zelenej transformácie.

Spravodlivý prechod ku klimatickej neutralite

Jadrom Európskej zelenej dohody je záväzok uskutočniť prechod na klimaticky neutrálne hospodárstvo spravodlivým spôsobom, pričom sa na nikoho nezabudne.

V júli sa navrhol nový Sociálno-klimatický fond s cieľom pomôcť členským štátom podporiť prechod ku klimatickej neutralite v prípade zraniteľných občanov, ktorí sú najviac odkázaní na fosílné palivá. Komisia navrhuje financovať fond prostredníctvom rozpočtu EÚ sumou, ktorá v zásade zodpovedá 25 % očakávaných príjmov z nového systému obchodovania s emisiami pre odvetvia cestnej dopravy a budov, a na roky 2025 – 2032 zmobilizovať 72,2 miliardy EUR. Použije sa to na pomoc členským štátom pri podpore zraniteľných domácností a mikropodnikov, investície do oblastí energetickej účinnosti a obnovy budov a pomoc pri financovaní mobility s nulovými a nízkymi emisiami. Kým sa prejaví vplyv týchto investícií na zníženie nákladov a emisií, fond bude schopný financovať aj dočasnú priamu podporu príjmov pre zraniteľné domácnosti.

V decembri Komisia vydala politické usmernenie s cieľom vyzvať členské štáty, aby prijali opatrenia na spravodlivý a inkluzívny prechod ku klimatickej neutralite. Navrhované odporúčanie Rady sa zaoberá príslušnými aspektmi zamestnanosti

Revidované cieľové hodnoty zníženia emisií podľa nariadenia o spoločnom úsilí.

Zdroj: Príloha k dokumentu COM(2021) 555 – znížovanie emisií skleníkových plynov členskými štátmi podľa článku 4 ods. 1 zo 14. júla 2021.

a sociálnymi aspektmi transformácie. Osobitná pozornosť sa v ňom venuje riešeniu potrieb tých ľudí a domácností, ktoré sú vo veľkej miere závislé od fosílnych palív a zelená transformácia by ich mohla najviac postihnúť. Zároveň sa v ňom členské štáty vyzývajú, aby optimálne využívali verejné a súkromné financovanie a úzko spolupracovali so sociálnymi partnermi. Návrh obsahuje opatrenia a usmernenie na:

- podporu kvalitných pracovných miest a uľahčenie plynulého prechodu zo zamestnania do zamestnania,
- presadzovanie rovnosti prístupu ku kvalitnému vzdelávaniu a odbornej príprave,
- zabezpečenie spravodlivých systémov daňových výhod a sociálnej ochrany,
- uľahčenie cenovo dostupného prístupu k základným službám,
- koordináciu politických opatrení a dodržiavanie celohospodárskeho prístupu a
- optimálne využívanie verejných a súkromných finančných prostriedkov.

Revízia právnych predpisov pre odvetvia, na ktoré sa nevzťahuje systém obchodovania s emisiami

Pre odvetvia, na ktoré sa nevzťahuje systém obchodovania s emisiami, sa v nariadení EÚ o spoločnom úsilí stanovujú pre EÚ a jej členské štáty záväzné ciele na zníženie ročných emisií skleníkových plynov do roku 2030. Úsilie o znížovanie emisií sa rozdeľuje medzi členské štáty podľa ich relatívneho bohatstva meraného hrubým domácim produktom na obyvateľa, pričom sa zohľadňuje efektívnosť nákladov.

V júli Komisia predložila návrh na zvýšenie cieľa EÚ zo súčasného 29 % zníženia emisií v porovnaní s úrovňami z roka 2005 na 40 %. Navrhované vnútroštátne ciele na zníženie emisií sa pohybujú v rozmedzí od 10 % do 50 %, pričom ide takisto o porovnanie s rokom 2005.

Lesy a poľnohospodárska pôda spolu pokrývajú viac ako tri štvrtiny pevniny EÚ. Dobre spravované a odolné lesy sú kľúčom k dosiahnutiu klimateckej neutrality, pretože z atmosféry odstraňujú oxid uhličitý (CO₂). V júli Komisia predložila

návrh na zvýšenie odstraňovania uhlíka na ekvivalent 310 miliónov ton CO₂ do roku 2030 a na dosiahnutie klimatickej neutrality v kombinovanom odvetví využívania pôdy, lesníctva a poľnohospodárstva na úrovni EÚ do roku 2035.

V decembri Komisia prijala oznámenie s názvom Udržateľný kolobeh uhlíka. Stanovuje sa v ňom, ako môže EÚ zvýšiť odstraňovanie uhlíka z atmosféry znížením svojej závislosti od fosílného uhlíka, rozšírením uhlíkového poľnohospodárstva tak, aby sa viac uhlíka ukládalo v prírode, a podporou priemyselných riešení na udržateľné a preukázateľné odstraňovanie uhlíka a jeho recykláciu.

Stratégia EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy

Zatiaľ čo EÚ robí všetko pre to, aby zmiernila zmenu klímy tak na domácej, ako aj medzinárodnej úrovni, musí sa pripraviť aj na to, že bude čeliť jej nevyhnutným následkom. Zmena klímy si svoju daň vyberá už teraz, či už ide smrtiace vlny horúčav a ničivé záplavy alebo o zničené lesy a pobrežia erodované stúpajúcou hladinou morí.

Komisia preto vo februári prijala novú stratégiu EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy, v ktorej sa uvádza, ako sa EÚ môže stať do roku 2050 odolnou proti zmene klímy. Jej cieľom je dosiahnuť, aby bola adaptácia inteligentnejšia, rýchlejšia a systémovejšia, a zintenzívniť medzinárodnú činnosť. Jej zámerom je presunúť pozornosť od plánovania na vykonávanie na základe vypracúvania a zavádzania riešení vo veľkom rozsahu.

Napríklad európska platforma Climate-ADAPT pre poznatky o adaptácii na zmenu klímy bude prístupnejšia pre každého a v súčasnosti má špecializované monitorovacie stredisko, ktoré pomáha sledovať zdravotné hrozby spojené so zmenou klímy a predchádzať im. Ďalším príkladom je spustenie misie programu Horizont Európa zameranej na adaptáciu na zmenu klímy. Táto hlavná iniciatíva prinesie do regiónov EÚ najnovšie technológie na adaptáciu, riešenia blízke prírode a najlepšie postupy, aby sa mohli stať odolnými proti zmene klímy.

Zvýšenie udržateľnosti našich budov

V nadväznosti na stratégiu pre vlnu obnovy z roku 2020 sa ambícia Komisie zdvojnásobiť mieru obnovy budov v celej EÚ odzrkadlila v niekoľkých nových iniciatívach. Cieľom decembrovej revízie smernice o energetickej hospodárnosti budov je najmä zabezpečiť, aby EÚ smerovala k dekarbonizácii svojho fondu budov. Revíziou sa zabezpečuje, aby sa energetická spotreba budov v EÚ znížila zvýšením ich energetickej účinnosti prostredníctvom hĺbkovej obnovy. V návrhu sa stanovujú minimálne normy energetickej hospodárnosti a vyžaduje sa, aby 15 % fondu budov v každom členskom štáte bolo do roku 2030 modernizovaných z označenia G aspoň na označenie F. Komisia v rámci revízie takisto navrhla, že všetky nové budovy musia mať nulové emisie od roku 2030 a nové verejné budovy od roku 2027.

Návrh Komisie na novú smernicu o energetickej účinnosti obsahuje ambicióznejší cieľ úspor energie do roku 2030 v celom hospodárstve, a to aj prostredníctvom obnovy verejných budov. V návrhu smernice o energii z obnoviteľných zdrojov sa takisto stanovuje nové kritérium využívania 49 % energie z obnoviteľných zdrojov v budovách do roku 2030 a vyžaduje sa každoročné zvyšovanie množstva energie z obnoviteľných zdrojov používanej na vykurovanie a chladenie. Navrhovaný systém obchodovania s emisiami pre budovy zahŕňa vykurovacie palivá. Sociálno-klimatický fond financovaný novým systémom poskytne finančnú podporu na obnovu zraniteľným domácnostiam a mikropodnikom.

Napokon, vzhľadom na potenciál obnovy pôsobiť ako odrazový mostík pre hospodársku obnovu Mechanizmus EÚ na podporu obnovy a odolnosti kladie osobitný dôraz na odvetvie budov a mnohé členské štáty zahrnuli investície do obnovy a energetickej účinnosti do svojich národných plánov obnovy.

Kadri Simsonová (v strede), európska komisárka pre energetiku, na návšteve novej vodnej elektrárne v Brežici (Slovinsko), 20. septembra 2021.

Nový európsky Bauhaus

Nový európsky Bauhaus, ktorý bol spustený v roku 2020, má za cieľ urýchliť transformáciu našej spoločnosti a hospodárskych odvetví, ako je stavebníctvo a odvetvia životného štýlu, a poskytnúť občanom prístup k tovarom a službám, ktoré sú obehové, cenovo dostupné a s nižšou uhlíkovou náročnosťou. Pomáha tým pretaviť Európsku zelenú dohodu do hmatateľnej zmeny v praxi, ktorá zlepšuje každodenný život, a to v budovách a vo verejných priestoroch, ako aj v oblasti módy a nábytku. Novým európskym Bauhausom sa do zelenej dohody vnáša kultúrny rozmer a začleňujú sa skupiny, ako sú architekti, dizajnéri a umelci, aby využili svoje príspevky k transformácii.

Inšpirácia z miestnych projektov z celej Európy a mimo nej pomohla formovať podobu koncepcie Komisie o iniciatíve Nový európsky Bauhaus, ktorá bola zverejnená v septembri 2021. Fáza spoločného návrhu projektu, ktorá prebiehala od januára do júla, prilákala vyše ako 2 000 príspevkov. Programy EÚ – vrátane programu Horizont Európa, programu LIFE, Programu jednotného trhu a programu Digitálna Európa – poskytnú v rokoch 2021 – 2022 na projekty Nového európskeho Bauhausu približne 85 miliónov EUR. Iniciatíva sa okrem toho začlení do mnohých ďalších programov EÚ, ako sú program Erasmus+ a Európsky zbor solidarity. Komisia zriadi aj laboratórium Nového európskeho Bauhausu, ktoré bude spolu s komunitou vytvárať a vyrábať prototypy a testovať nové nástroje, riešenia a politické odporúčania.

Víťazi prvých cien Nového európskeho Bauhausu, a to od „plávajúcej“ divoko rastúcej záhrady v centre Barcelony až po dom s „nulovým odpadom“ v Slovinsku, ukázali, že udržateľnosť môže byť aj krásna a inkluzívna. V septembri sa vyhlásilo 20 víťazov.

Energia pre klimaticky neutrálne hospodárstvo

Komisia na základe rôznych stratégií načrtnutých v roku 2020 vrátane integrácie energetického systému, energie z obnoviteľných zdrojov na mori, vodíka a emisií metánu podnikla v roku 2021 niekoľko krokov, aby previedla tieto myšlienky do právnych predpisov EÚ. V júli a decembri predložila návrhy na prepracovanie pravidiel politiky EÚ v oblasti energetiky a urýchlenu prechodu na čistú energiu.

Komisia navrhla, aby obnoviteľné zdroje energie mali do roku 2030 dosiahnuť 40 % podiel na energetickom mixe EÚ. Ide o dvojnásobok na energetickom mixe EÚ. Ide o dvojnásobok v porovnaní s rokom 2020 a výrazný nárast oproti predchádzajúcemu cieľu na úrovni 32 %. Údaje Eurostatu potvrdili, že EÚ dosiahla svoje ciele z roku 2020 bez problémov.

Júlový návrh na revíziu smernice o energii z obnoviteľných zdrojov obsahuje opatrenia zamerané na oblasti (ako sú doprava a budovy), kde je pokrok pomalší, ako sa očakávalo. Podobne je cieľom návrhu na revíziu smernice o energetickej účinnosti spoločne znížiť energetickú spotrebu o ďalších 9 % v porovnaní s tým, k čomu sa už členské štáty zaviazali vo svojich národných energetických a klimatických plánoch na roky 2021 – 2030, a má v úmysle takmer zdvojnásobiť ročnú povinnosť energetickej účinnosti.

V decembri nasledovali ďalšie súčasti balíka opatrení na plnenie Európskej zelenej dohody s návrhmi na dekarbonizáciu plynárenského odvetvia a vytvorenie trhu s vodíkom. Tieto návrhy pre trh EÚ s plynom uľahčujú prechod z fosílnych palív na plyny z obnoviteľných zdrojov a nízkouhlíkové plyny. V strednodobom horizonte sa zameriavajú aj na vytvorenie fungujúceho trhu

s vodíkom, pričom podporujú aj iné technológie čistého plynu.

EÚ ako hybná sila globálneho záväzku o metáne, ku ktorému sa EÚ a 110 krajín pripojili na konferencii o zmene klímy COP 26 v Glasgowe, takisto pomohla zriadiť medzinárodné monitorovacie stredisko pre emisie metánu, ktoré bude merať emisie a sledovať pokrok. V decembri sa predložil vôbec prvý legislatívny návrh na riešenie problematiky emisí metánu v EÚ.

V roku 2021 došlo aj k zmene stupnice energetických štítkov EÚ pre určité výrobky pre domácnosť (od práčok po žiarovky). Vyplýva z toho, že štítko pomáha podporovať inovácie v oblasti energetickej účinnosti, keďže výrobcovia chcú byť v najvyššej triede dostupnej na trhu a spotrebiteľia sú týmito štítkami ovplyvňovaní pri nákupe výrobkov.

Júlový balík Európskej zelenej dohody obsahoval aj návrh na revíziu smernice EÚ o zdaňovaní energie. Cieľom je zabezpečiť, aby sa v zdaňovaní energetických výrobkov lepšie odrážal vplyv, ktorý

majú na životné prostredie, a aby podporovalo ciele EÚ v oblasti zmeny klímy. Revíziou sa odstránia súčasné nevýhody výrobkov a technológií čistej energie a zavedú sa vyššie úrovne zdaňovania palív, ktoré viac znečisťujú životné prostredie. Pomôže to nastaviť správne cenové signály pre energetické výrobky, čím sa posilnia ekologické inovácie a investície do udržateľnej, čistej energie.

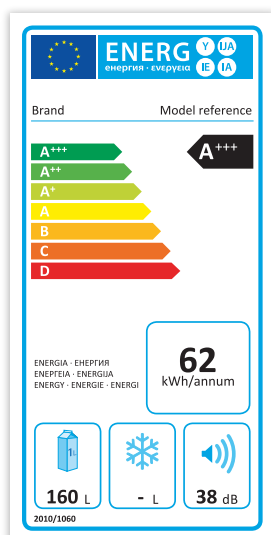
Ako okamžitú reakciu na celosvetový jav výnimočne vysokých cien energie vydala Komisia v októbri oznámenie so súborom nástrojov pre opatrenia, v ktorom uviedla krátkodobé, strednodobé a dlhodobé iniciatívy, ktoré môžu členské štáty a EÚ uskutočniť s cieľom zmierniť situáciu domácností, ako aj podnikov. Väčšina členských krajín do januára 2022 zaviedla opatrenia stanovené v tomto súbore nástrojov, aby zmiernila vplyv zvyšovania cien. Komisia v decembri nadviazala na oznámenie legislatívnymi návrhmi na zlepšenie využívania skladovania. Potom stanovila podporný rámec na spoločné nákupy zásob plynu a opatrenia na posilnenie solidarity medzi členskými štátmi.

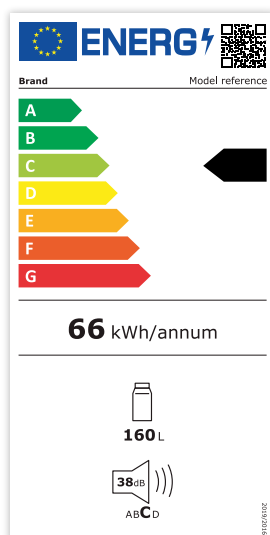
Porovnanie nových a starých energetických štítkov v prípade chladničky bez mrazničky.

Nové energetické štítky: ako rozpoznať výrobok so zmenenou stupnicou

Súčasný energetický štítek

Nový energetický štítek

QR kód umožňuje prístup k ďalším informáciám o modeli

Trieda energetickej účinnosti so zmenenou stupnicou pri danej chladničke, v predchádzajúcej verzii štítku ako A+++

Ročná spotreba energie danej chladničky sa vypočítava s použitím zdokonalenej metódy

Objem chladničky v litroch (L)

Hladina hluku meraná v decibeloch (dB) a pomocou stupnice so štyrmi triedami

Udržateľná a inteligentná mobilita

Ako súčasť júlového legislatívneho balíka na plnenie Európskej zelenej dohody navrhla Komisia nové pravidlá na stimuláciu a zvýšenie používania čistých palív v odvetviach letectva a námornej dopravy (iniciatívy ReFuelEU Aviation a FuelEU Maritime). Pomôže to nielen znížiť emisie z týchto dvoch odvetví, ale aj podporiť inovácie a hospodársku činnosť v EÚ prostredníctvom nevyhnutnej technologickej adaptácie a vývoja alternatívnych palív.

Na splnenie cieľov dekarbonizácie dopravy musí priemyselná základňa EÚ vyvinúť nové možnosti získavania zdrojov, výrobné a skladovacie kapacity a distribučné siete – a to všetko vo veľmi krátkom čase. Na doplnenie legislatívnych návrhov predložených v roku 2021 spustila Komisia aj Alianciu pre hodnotový reťazec v oblasti palív z obnoviteľných zdrojov a nízkouhlíkových palív, ktorej cieľom je podporovať ponuku a cenovú dostupnosť obnoviteľných a nízkouhlíkových plyných a kvapalných palív v doprave, a to so zameraním na odvetvia letectva a námornej dopravy.

Európsky rok železníc v roku 2021 zdôraznil kľúčovú úlohu, ktorú železnice zohrávajú v našej spoločnosti, keď spájajú ľudí a podniky v celej EÚ

jedným z najudržateľnejších a najbezpečnejších dostupných spôsobov. Rok železníc takisto objasnil výzvy, ako dosiahnuť, aby viac ľudí cestovalo vlakom, viac podnikov prepravovalo svoj tovar po železnici a viac ľudí pracovalo v odvetví železničnej dopravy.

Jedným z vrcholov roka bola cesta naprieč kontinentom uskutočnená vlakom Connecting Europe Express, ktorá predviedla silu a potenciál európskeho odvetvia železničnej dopravy. Táto cesta bola príležitosťou potvrdiť, že je potrebné urobiť viac pre to, aby železnica zohrávala svoju oprávnenú úlohu v zelenej transformácii. Komisia prijala v decembri akčný plán na podporu diaľkovej cezhraničnej osobnej železničnej dopravy a pripravuje nové pravidlá týkajúce sa koridorov železničnej nákladnej dopravy (pozri aj „Otázky a odpovede: Stratégia pre udržateľnú a inteligentnú mobilitu“). Pomôže to zvýšiť konkurencieschopnosť cezhraničnej železničnej nákladnej dopravy zlepšením riadenia kapacít železničnej infraštruktúry a maximalizáciou využívania existujúcej železničnej infraštruktúry, čím sa doplní pokračujúce úsilie odvetvia železničnej dopravy o zlepšenie rýchlosti, presnosti a spoľahlivosti železničnej nákladnej dopravy.

Adina Văleanová, európska komisárka pre dopravu, s vlakom Connecting Europe Express, Bukurešť (Rumunsko), 17. septembra 2021.

Ursula von der Leyenová, predsedníčka Európskej komisie (vľavo), a Kaja Kallasová, predsedníčka vlády Estónska, v samoriadiacom autobuse, Tallinn (Estónsko), 5. októbra 2021.

Komisia v decembri predstavila návrhy revidovaných usmernení o transeurópskej dopravnej sieti, revidovanej smernice o inteligentných dopravných systémoch a nového rámca EÚ pre mestskú mobilitu.

Transeurópska dopravná sieť je celoeurópskou sieťou železníc, vnútrozemských vodných ciest, trás príbrežnej námornej a cestnej dopravy. Spája významné mestá, prístavy, letiská a terminály. Má zásadný význam pre fungovanie vnútorného trhu, pretože zabezpečuje efektívnu dopravu tovaru a cestujúcich. Vďaka navrhovaným opatreniam bude sieť ekologickejšia, efektívnejšia a odolnejšia.

Inteligentná mobilita robí dopravu bezpečnejšou a udržateľnejšou. Revízia smernice o inteligentných dopravných systémoch sa bude zaoberať vznikom nových možností cestnej mobility, aplikácií mobility a prepojenej a automatizovanej mobility. Bude sa ňou stimulovať rýchlejšie zavádzanie nových inteligentných služieb tým, že navrhne, aby sa určité kľúčové údaje o cestách, cestovaní a premávke – ako sú obmedzenia rýchlosti, plány organizácie dopravy alebo práce na ceste – sprístupnili v digitálnych formátoch.

Návrh nového rámca mestskej mobility sa zaoberá niektorými problémami mobility, ktoré vyplývajú z intenzívnej činnosti v mestách – vrátane preťaženia dopravy, emisií a hluku – a to v prospech používateľov dopravy a všetkých ľudí v ich okolí.

Čistejšie a bezpečnejšie vozidlá

Osobné vozidlá a dodávky spolu vyprodukujú približne 15 % celkových emisií CO₂ v EÚ, preto je spolupráca týchto odvetví kľúčová na dosiahnutie cieľov EÚ v oblasti znižovania emisií. V prípade nových automobilov a dodávok sú potrebné ambicióznejšie normy emisií CO₂, aby sa na cestách EÚ pomohol zvýšiť počet vozidiel s nulovými a nízkymi emisiami. Ako súčasť balíka na plnenie Európskej zelenej dohody Komisia v júli navrhla zaviesť od roku 2030 ambicióznejšie ciele v oblasti emisií CO₂ pre nové automobily a dodávky:

- 55 % zníženie emisií z automobilov do roku 2030,
- 50 % zníženie emisií z dodávok do roku 2030,
- nulové emisie z nových automobilov do roku 2035.

Komisia s cieľom podporiť ekologizáciu európskeho dopravného parku navrhla nariadenie o infraštruktúre pre alternatívne palivá, aby sa zaručilo, že v každom členskom štáte budú dostatočné verejné nabíjacie a čerpacie kapacity na splnenie požiadaviek rastúceho parku automobilov a nákladných áut s nulovými emisiami. Nariadením by sa takisto zabezpečilo pokrytie nabíjacej infraštruktúry v celej EÚ, a to v stanovených intervaloch pozdĺž hlavných dopravných koridorov, aby si vodiči v celej EÚ mohli ľahko nabíjať alebo dopĺňať palivom svoje vozidlá na elektrický pohon alebo vodíkové palivové články. Podľa navrhovaných pravidiel budú mať lietadlá, lode a člny prístup k zásobovaniu elektrickou energiou vo veľkých prístavoch a na veľkých letiskách.

Globálne opatrenia

Konferencia o zmene klímy COP26 sa konala v Glasgowe od 1. do 13. novembra. EÚ na začiatku konferencie stanovila tri ciele.

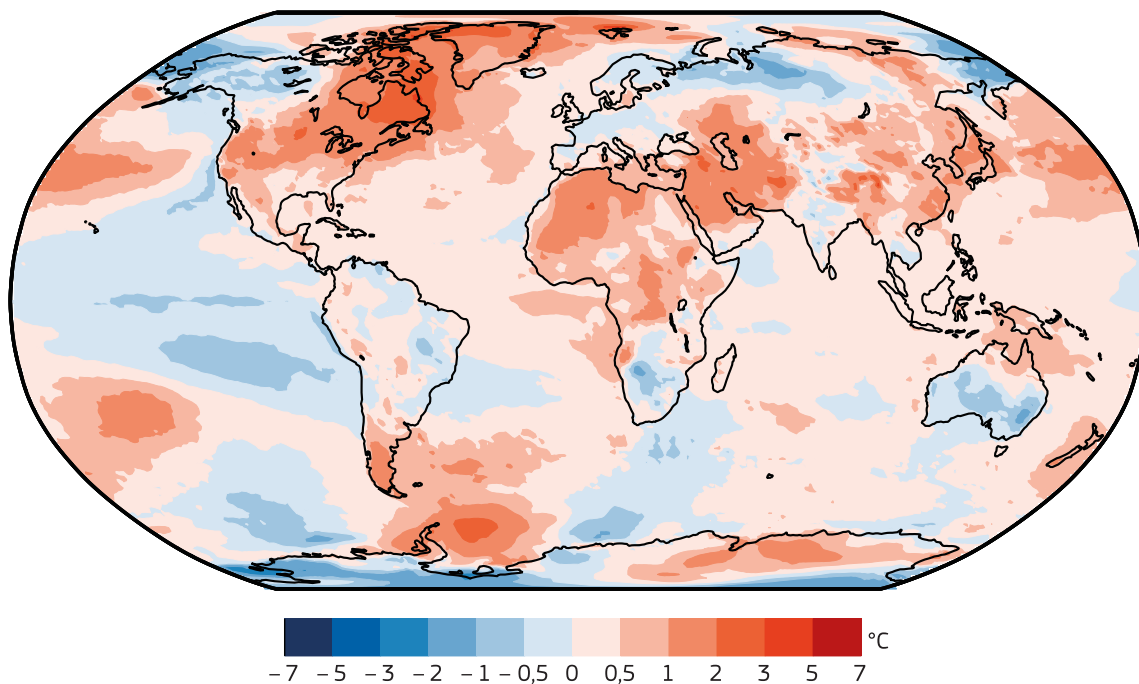
- Po prvé, prijať záväzky na zníženie emisií počas tohto desaťročia a zachovať dosiahnuteľnosť cieľa obmedziť globálne otepľovanie na 1,5 °C.
- Po druhé, dosiahnuť cieľ poskytovať rozvojovým a zraniteľným krajinám 100 miliárd USD ročne na financovanie opatrení v oblasti zmeny klímy.

→ Po tretie, dosiahnuť dohodu o súbore pravidiel Parížskej dohody.

V rámci každého z cieľov sa dosiahol pokrok.

Podľa Parížskej dohody si 195 krajín stanovilo za cieľ udržať nárast priemernej globálnej teploty výrazne pod 2 °C a čo najbližšie k 1,5 °C. Pred konferenciou COP26 bola planéta na ceste k nebezpečnému globálnemu otepľovaniu o 2,7 °C. Na základe nových vyhlásení uskutočnených počas

Teplotné rozdiely medzi rokom 2021 a obdobím 1991 – 2020

PROGRAM
EURÓPSKEJ ÚNIE

Zdroj údajov: ERA5.

Zdroj: Služba monitorovania zmeny klímy programu Copernicus Európskej únie/ECMWF.

Teplota vzduchu vo výške 2 metre za rok 2021, v porovnaní s priemernou teplotou v období 1991 – 2020.

← Frans Timmermans, výkonný podpredseda Európskej komisie zodpovedný za Európsku zelenú dohodu, informuje zástupcov mládeže o rokovaniach konferencie COP26 v pavilóne delegátov Komisie, Glasgowe (Spojené kráľovstvo), 8. novembra 2021.

konferencie odborníci odhadujú, že pravdepodobné scenáre teraz počítajú s globálnym otepľovaním o 1,8 °C až 2,4 °C. V záveroch konferencie sa strany teraz dohodli, že podľa potreby prehodnotia svoje záväzky do konca roka 2022, aby do konca storočia obmedzili globálne otepľovanie na 1,5 °C, pričom zachovávajú hornú hranicu ambícií podľa Parížskej dohody.

V záujme splnenia týchto sľubov sa účastníci konferencie COP26 takisto prvýkrát dohodli, že urýchlia úsilie o postupné znižovanie dosiaľ nezníženej energie z uhlia a neúčinných subvencií na fosílna palivá a uznali potrebu podpory pri zvládaní spravodlivej transformácie.

Účastníci konferencie COP26 ukončili aj technické rokovania o súbore pravidiel Parížskej dohody, ktorý stanovuje požiadavky, aby všetky strany sledovali pokrok pri plnení svojich cieľov v oblasti znižovania emisií. V súbore pravidiel sa takisto stanovuje, ako budú medzinárodné trhy s uhlíkom fungovať, aby podporovali ďalšiu globálnu spoluprácu v oblasti znižovania emisií.

Pokiaľ ide o financovanie opatrení v oblasti klímy, rozvinuté krajiny sa dohodli, že zdvojnásobia spoločný podiel podpory, aby pomohli ostatným krajinám prispôsobiť sa dôsledkom zmeny klímy v rámci ročného cieľa 100 miliárd USD na roky 2021 – 2025, a že čo najskôr dosiahnu súčasný cieľ poskytnúť im 100 miliárd USD ročne. Zmluvné strany sa zaviazali aj k procesu, v ktorého rámci sa dohodnú na dlhodobom financovaní opatrení v oblasti zmeny klímy po roku 2025. Konferencia sa takisto rozhodla nadviazať dialóg medzi stranami, zainteresovanými stranami a príslušnými

organizáciami s cieľom podporiť snahu o odvrátenie škôd spojených so zmenou klímy, ich minimalizáciu a riešenie.

EÚ sa na konferencii COP26 zapojila aj do nasledujúcich vyhlásení.

- Globálny záväzok o metáne, ktorý spustili EÚ a Spojené štáty americké. Vyše 100 krajín, ktoré predstavujú 70 % svetového hospodárstva a takmer polovicu antropogénnych emisií metánu, sa teraz zaviazalo k spoločnému cieľu znížiť globálne emisie metánu do roku 2030 aspoň o 30 % v porovnaní s úrovňami v roku 2020.
- EÚ oznámila záväzok vo výške 1 miliardy EUR na päť rokov na podporu Globálneho záväzku na financovanie lesov. EÚ pomôže partnerským krajinám chrániť, obnovovať a udržiavať lesy na celom svete. Viac ako 100 svetových lídrov, ktorí zodpovedajú približne za 85 % svetových lesov, sľúbilo, že roku 2030 ukončia a zvrátia odlesňovanie.
- EÚ spolu s Francúzskom, Nemeckom, Spojeným kráľovstvom a Spojenými štátmi americkými spustili Partnerstvo pre spravodlivú energetickú transformáciu s Južnou Afrikou s cieľom urýchliť dekarbonizáciu hospodárstva Južnej Afriky so zameraním na elektrizačnú sústavu. S počiatočným záväzkom vo výške 8,5 miliardy USD (približne 7,4 miliardy EUR) pre prvú fázu financovania pomôže partnerstvo Južnej Afriky dosiahnuť ambiciózne ciele v oblasti emisií stanovené v jej aktualizovanom vnútroštátne stanovenom príspevku.

- EÚ informovala o dare vo výške 100 miliónov EUR pre Adaptačný fond OSN, čím sa stala najväčším prispievateľom k rekordnej celkovej sume 351,6 milióna USD.
- Partnerstvom medzi Komisiou, Európskou investičnou bankou a programom Breakthrough Energy Catalyst – partnerstvom EÚ – Catalyst – sa v rokoch 2022 – 2026 zmobilizuje až 820 miliónov EUR (1 miliarda USD) na urýchlenie zavádzania a rýchleho komerčného uplatňovania inovačných technológií, ktoré pomôžu plniť ambície Európskej zelenej dohody a dosiahnuť ciele EÚ v oblasti klímy do roku 2030. Očakáva sa, že každé euro z verejných finančných prostriedkov bude vyvážené tromi eurami súkromných finančných prostriedkov. Investície budú plynúť projektom EÚ s veľkým potenciálom v štyroch sektoroch: čistý vodík, udržateľné letecké palivá, priame zachytávanie vzduchu a dlhodobé uskladňovanie energie.

Stále treba vynaložiť veľa práce, aby sa globálne otepľovanie udržalo na úrovni 1,5 °C. EÚ sa teraz bude snažiť čo najrýchlejšie realizovať sľuby z konferencie v Glasgowe a bude pokračovať v spolupráci so svojimi medzinárodnými partnermi na plnení Parížskej dohody.

Konferencia OSN o biodiverzite

Predsedička von der Leyenová, ktorá sa 26. januára 2021 virtuálne zúčastnila na Davoskom programe – online podujatí, na ktorom sa zišli lídri z oblastí podnikania, verejnej

správy, medzinárodných organizácií, občianskej spoločnosti a akademickej obce – vyhlásila, že samit OSN o biodiverzite v Kunmingu „*bude musieť byť tým, čím bola konferencia COP21 pre klímu. Pretože potrebujeme dohodu o biodiverzite v parížskom štýle*“. EÚ stojí v čele úsilia a spolupracuje s podobne zmýšľajúcimi partnermi, aby sa na 15. zasadnutí Konferencie zmluvných strán Dohovoru o biologickej diverzite (COP 15) v čínskom Kunmingu dospelo k dohode o ambicióznom globálnom rámci pre biodiverzitu po roku 2020 s cieľom zastaviť ubúdanie rastlín, zvierat a ekosystémov na planéte a zvrátiť ho. Prvá časť tohto samitu sa konala v októbri 2021 a preukázala vo všeobecnosti silnú angažovanosť na celom svete, ktorá odráža rastúcu informovanosť o naliehavej potrebe riešiť ekologickú krízu. Kunmingské vyhlásenie musí vyústiť do konkrétnej dohody, ktorá sa má prijať na jar 2022 počas druhej fázy konferencie.

Zelená aliancia EÚ – Japonsko

V júni EÚ a Japonsko oznámili svoj zámer vytvoriť zelenú alianciu s cieľom urýchliť transformáciu svojich hospodárstiev na klimaticky neutrálne, obehové hospodárstva efektívne využívajúce zdroje. Spoločným cieľom tak Japonska, ako aj EÚ je stať sa do roku 2050 klimaticky neutrálnym. V prípade EÚ ide o prvú zelenú alianciu a posilnená spolupráca s Japonskom pomôže EÚ vytvoriť globálnu koalíciu pre nulové emisie skleníkových plynov.

Udržateľná výroba a spotreba

Nový akčný plán pre obehové hospodárstvo prijatý v roku 2020 je kľúčovým pilierom Európskej zelenej dohody. S cieľom zmeniť spôsob, ako vyrábame a spotrebúvame, sa zaoberá celým životným cyklom výrobkov, a to od návrhu a výroby po spotrebu, opravu, opätovné použitie, recykláciu a vrátenie zdrojov späť do hospodárstva.

Komisia prijala opatrenia, aby zabezpečila, že EÚ nebude vyvážať svoje problémy s odpadom do krajín mimo EÚ. Novembrovým návrhom na

dôkladnú revíziu pravidiel EÚ o preprave odpadu sa prospeje obehovému hospodárstvu niekoľkými spôsobmi, a to tak v rámci EÚ, ako aj mimo nej.

- Po prvé, návrhom sa zlepši fungovanie vnútorného trhu EÚ s odpadom na recykláciu a opätovné použitie tým, že sa podporí trh s druhotnými materiálmi a obehové hospodárstvo (preprava v rámci EÚ).
- Po druhé, zníži sa ním vývoz odpadu a zaručí sa, že odpad sa bude prepravovať mimo EÚ len

vtedy, ak sa s ním v cieľových krajinách bude nakladať environmentálne šetrným spôsobom.

- Po tretie, návrhom sa bude riešiť nezákonná preprava, a to zlepšením systému presadzovania práva a sankcií a zvýšením transparentnosti v reťazci dodávok odpadu.

Komisia navrhla hraničné hodnoty pre prítomnosť perzistentných organických látok v odpade s cieľom odstrániť ich emisie alebo minimalizovať ich. To zabezpečí čisté materiálové cykly a dôveru v trhy s druhotnými surovinami a výrobkami, ktoré ich využívajú. Zabezpečí aj najvyššiu úroveň ochrany ľudského zdravia a životného prostredia.

Udržateľné potravinové systémy

V júli Komisia spolu so 65 zainteresovanými stranami z oblasti priemyslu spustila Kódex EÚ pre zodpovedné obchodovanie s potravinami a marketingové postupy, ktorý je výsledkom stratégie Z farmy na stôl. Kódex má dva ciele: pre združenia EÚ, aby inšpirovali svojich členov ku konkrétnym cieľom, zámerom a činnostiam, ktoré sú spoločne zamerané na to, aby prechod na udržateľnosť fungoval a pre priekopnícke spoločnosti, aby prijali ambiciózne záväzky vzťahujúce sa na oblasti, akými sú dobré životné podmienky zvierat, zníženie obsahu cukru a soli a zníženie emisií skleníkových plynov.

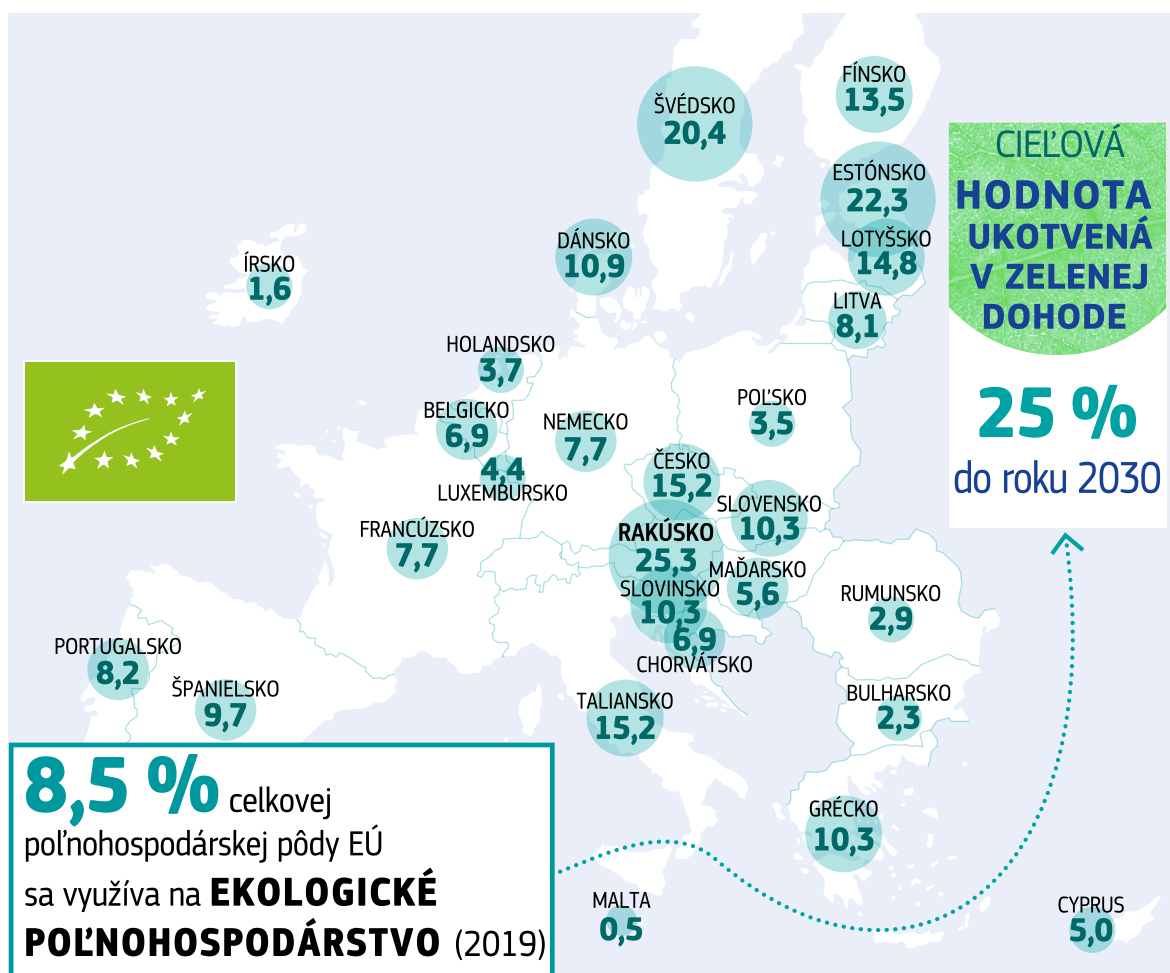
EÚ bola dôležitým prispievateľom k prvému samitu OSN o potravinových systémoch, ktorý v septembri zvolal generálny tajomník OSN António Guterres. Výsledky zahŕňajú vyhlásenie o činnosti, možnosti transformácie potravinových systémov a vyše 30 akčných koalícií. Komisia prispieva k týmto možnostiam a aktívne sa zapojí do niekoľkých koalícií. Každé dva roky sa zorganizuje globálne stretnutie, na ktorom sa posúdi pokrok.

Poľnohospodárstvo, rybárstvo a vidiecke oblasti

Nová spoločná poľnohospodárska politika na roky 2023 – 2027 sa prijala 2. decembra 2021. Sekundárne právne predpisy, ktoré podrobne opisujú vykonávanie novej spoločnej poľnohospodárskej politiky, sa prijímú začiatkom roka 2022. Nová spoločná poľnohospodárska politika bude ekologickejšia, spravodlivejšia a flexibilnejšia, s väčším zameraním na inovácie, pričom sa ňou zabezpečí potravinová bezpečnosť pre ľudí v EÚ. Bude nevyhnutná na dosiahnutie cieľov Európskej zelenej dohody a jej stratégie Z farmy na stôl a v oblasti biodiverzity. Väčšina členských štátov do konca roka 2021 predložila svoje strategické plány na vykonávanie novej spoločnej poľnohospodárskej politiky na vnútroštátnej úrovni. Komisia posúdi plány, pričom zohľadní, ako prispievajú k cieľom stanoveným v týchto dvoch stratégiách do roku 2030. Po schválení Komisiou sa plány budú uplatňovať od roku 2023.

Dubravka Šuicová, podpredsedníčka Európskej komisie pre demokraciu a demografiu, má prejav pri spustení dlhodobej vízie pre vidiecke oblasti EÚ, Brusel (Belgicko), 30. júna 2021.

Vidiecke oblasti pokrývajú 83 % územia EÚ a žije v nich 30 % obyvateľstva. Dlhodobá vízia pre vidiecke oblasti EÚ, ktorá sa spustila v júni, skúma sociálno-ekonomické výzvy spojené s dosiahnutím silnejších, prepojených, odolných a prosperujúcich vidieckych oblastí do roku 2040. Takéto oblasti sú kľúčom k cieľom EÚ v oblasti udržateľnosti, pretože poskytujú potravinovú bezpečnosť a udržateľné suroviny, zlepšujú kvalitu vody a biodiverzitu a pôsobia ako záchyt uhlíka. Cieľom tejto vízie je oživiť vidiecke oblasti a prehodnotiť rozvoj v súlade s cieľmi Európskej zelenej dohody, odvetvovými politikami EÚ, balíkom na podporu obnovy NextGenerationEU, Územnou agendou 2030 a cieľmi udržateľného rozvoja OSN a zároveň čeliť negatívnym demografickým trendom.

V spolupráci s miestnymi, regionálnymi a vnútroštátnymi orgánmi bude vízia podporovať okrem iného inteligentnú špecializáciu, ochranu životného prostredia, zlepšenie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov, digitalizáciu a sociálne začlenenie.

Komisia v decembri prijala oznámenie o udržateľných kolobehoch uhlíka, v ktorom sa uvádza, ako odstrániť viac uhlíka z atmosféry. Na vyváženie vplyvov svojich emisií CO₂ bude EÚ musieť výrazne znížiť svoju závislosť od fosílného uhlíka, rozšíriť uhlíkové poľnohospodárstvo tak, aby bolo možné ukladať viac uhlíka v prírode, a podporovať priemyselné riešenia na udržateľné a preukázateľné odstraňovanie uhlíka a jeho recykláciu. V oznámení sa stanovujú krátkodobé až strednodobé iniciatívy týkajúce sa uhlíkového poľnohospodárstva na lepšie odmeňovanie pôdohospodárov za sekvestráciu uhlíka a ochranu biodiverzity. Komisia do konca roku 2022 navrhne regulačný rámec EÚ na certifikáciu odstraňovania uhlíka.

Komisia v marci prijala akčný plán pre napredovanie ekologickej poľnohospodárskej výroby v EÚ. Jeho cieľom je prispieť k cieľu Európskej zelenej dohody, ktorým je dosiahnuť, aby sa do roku 2030 obhospodarovalo v rámci ekologického poľnohospodárstva 25 % poľnohospodárskej pôdy, a výrazne zvýšiť podiel ekologickej akvakultúry. Dosiahneme to stimuláciou spotrebiteľského dopytu po produktoch ekologickej poľnohospodárskej výroby, rozšírením výroby a ponuky takýchto produktov a zvýšením udržateľnosti odvetvia.

Členské štáty sa vyzývajú, aby stanovili ciele a podporili opatrenia na ekologickú poľnohospodársku výrobu v rámci novej spoločnej poľnohospodárskej politiky a národných akčných plánov. Komisia takisto nabáda členské štáty, aby zaradili zvýšenie výroby ekologickej akvakultúry do svojich národných strategických plánov pre akvakultúru, ktoré v súčasnosti členské štáty revidujú. Inovácie, výskum a výmena najlepších postupov dostanú v celej EÚ výrazný impulz na podporu ďalšieho udržateľného rozširovania v oblasti ekologickej výroby. Podpora ekologickej akvakultúry bude dostupná aj prostredníctvom Európskeho námorného, rybolovného a akvakultúrneho fondu na roky 2021 – 2027.

Kríza COVID-19 ukázala odolnosť agropotravinárskeho odvetvia EÚ. Opatreniami EÚ sa zabezpečilo, že potravinové zásobovacie linky naďalej fungovali, čím sa predišlo zhoršeniu zdravotnej krízy vplyvom nedostatku potravín. S vedomím

rastúceho vplyvu zmeny klímy a zhoršovania životného prostredia na výrobu potravín – spolu s rizikami súvisiacimi s verejným zdravím, kybernetickými hrozbami alebo geopolitickými zmenami ohrozujúcimi fungovanie potravinového dodávateľského reťazca – prijala Komisia v novembri plán pre nepredvídané udalosti na zaistenie dodávok potravín a potravinovej bezpečnosti v čase krízy, ako sa predpokladá v stratégii Z farmy na stôl. Tento plán je založený na spolupráci medzi všetkými, ktorí sú zapojení do potravinového reťazca, a to s cieľom zabezpečiť pripravenosť v čase krízy.

Európsky námorný, rybolovný a akvakultúrny fond

Európsky námorný, rybolovný a akvakultúrny fond, zriadený v roku 2021, podporuje vykonávanie spoločnej rybárskej politiky EÚ, námornej politiky a programu pre medzinárodnú správu oceánov. Fondom sa podporujú udržateľné využívanie a správa morských zdrojov a rozvoj odolného modrého hospodárstva. EÚ ako globálny aktér v oblasti oceánov a dôležitý výrobca morských potravín sa zameriava na ochranu a udržateľné využívanie oceánov a ich zdrojov, pričom zaručuje dostupnosť dodávok potravín, konkurencieschopnosť námorného hospodárstva a živobytie pobrežných spoločenstiev. Fond takisto pomáha dosiahnuť cieľ udržateľného rozvoja OSN č. 14 („zachovať a udržateľne využívať oceány, moria aorské zdroje“) a plniť ciele Európskej zelenej dohody.

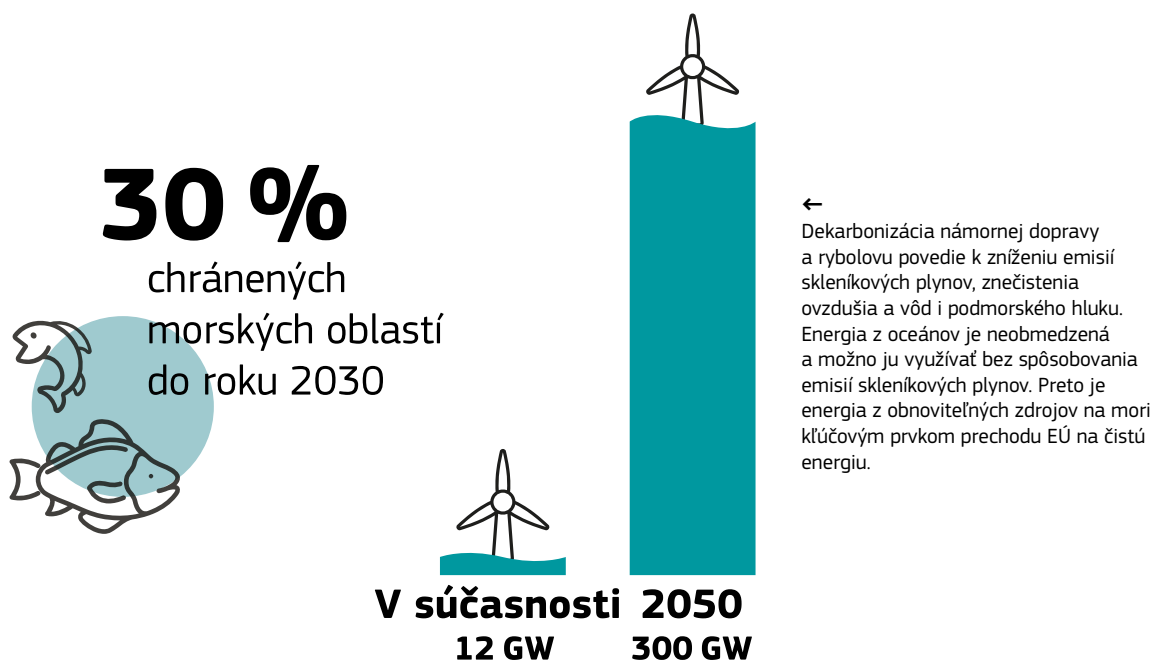

← Janusz Wojciechowski, európsky komisár pre poľnohospodárstvo, sa zúčastňuje na Dni ekologických potravín EÚ, Brusel (Belgicko), 23. septembra 2021.

Podpora z fondu je zameraná najmä na inovatívne projekty, ktoré uľahčujú prechod na udržateľný a nízkouhlíkový rybolov, ochranu morskej biodiverzity, dodávanie kvalitných a zdravých morských potravín, hospodársku a sociálnu vitalitu pobrežných komunít, zlepšovanie zručností a pracovných podmienok v odvetviach rybolovu a akvakultúry a medzinárodnú spoluprácu týkajúcu sa zdravých, bezpečných a udržateľne spravovaných oceánov. Celkový rozpočet na roky 2021 – 2027 je vo výške 6,1 miliardy EUR.

Modré hospodárstvo

Modré hospodárstvo EÚ, ktoré pokrýva všetky odvetvia a sektory súvisiace s oceánmi, morami a pobrežiami, má zásadný význam pre Európsku zelenú dohodu a Plán obnovy pre Európu. Nový prístup EÚ k udržateľnému modrému hospodárstvu je nevyhnutným faktorom pri plnení environmentálnych a klimatických cieľov EÚ. Dosahuje sa to podporou rozvoja energie z obnoviteľných zdrojov na mori, dekarbonizácie námornej dopravy a ekologizácie prístavov, zavádzaním usmernení udržateľnej akvakultúry a obnovovaním noriem pre rybársky výstroj, recykláciu lodí a vyradovaním morských plôšín z prevádzky.

Virginijus Sinkevičius, európsky komisár pre životné prostredie, oceány a rybárstvo, na návšteve Alandského rybárskeho združenia, Mariehamn (Fínsko), 30. augusta 2021.

Rozvoj novej zelenej infraštruktúry v pobrežných oblastiach pomôže okrem toho zachovať biodiverzitu a krajinu, pričom bude prínosom pre cestovný ruch a pobrežné hospodárstvo. Novým prístupom sa zabezpečuje súdržnosť medzi rôznymi odvetvami modrej ekonomiky, uľahčuje sa ich koexistencia a hľadajú sa synergie v námornom priestore. Zdôrazňuje sa v ňom aj potreba investícií do výskumu, zručností a inovácií.

Medzinárodná spolupráca

Európska únia má ambíciu a know-how na to, aby viedla svet pri prechode na obehové hospodárstvo. Spojila sa s Programom OSN pre životné prostredie a Organizáciou OSN pre priemyselný rozvoj, aby 21. februára spustili Globálnu alianciu pre obehové hospodárstvo a efektívne využívanie zdrojov. Cieľom aliancie je podporovať globálny, spravodlivý prechod na klimaticky neutrálne

a obehové hospodárstvo efektívne využívajúce zdroje, primeranejšie využívať zdroje a dosiahnuť udržateľnú spotrebu a výrobu. Stavia na medzinárodnom úsilí a kladie EÚ do popredia zelenej transformácie.

Metódy environmentálnej stopy

Zlepšovanie environmentálnych vlastností výrobkov a environmentálneho správania organizácií je základnou súčasťou prechodu na obehové hospodárstvo a je nevyhnutné na dosiahnutie ďalších cieľov Európskej zelenej dohody. V decembri Komisia prijala odporúčanie týkajúce sa používania spoločných metód environmentálnej stopy na meranie environmentálnych vlastností výrobkov a environmentálneho správania organizácií a informovanie o nich. Pomôže to mnohým ľuďom a organizáciám zapojeným do rozhodovania o životnom prostredí.

Ochrana životného prostredia a biodiverzity

Vízia nulového znečisťovania do roku 2050

Mieru znečistenia ovzdušia, vody a pôdy sa podarí znížiť na úrovne, ktoré už **nebudú škodlivé pre zdravie a prírodné ekosystémy**, vďaka čomu vytvoríme netoxické prostredie.

Prečo potrebujeme akčný plán nulového znečisťovania?

- ▶ V EÚ je znečistenie každoročne príčinou **jedného z ôsmich úmrtí**.
- ▶ Znečistenie životného prostredia môže spôsobiť **rakovinu, ischemickú chorobu srdca, obštrukčnú chorobu pľúc, duševné a neurologické choroby, cukrovku a iné ochorenia**.
- ▶ **Najzraniteľnejšie skupiny** čelia najväčším problémom, čo ešte viac prehĺbuje nerovnosť.
 - ▶ Znečisťovanie je **jednou z piatich hlavných príčin straty biodiverzity**.
 - ▶ Znečisťovanie **ohrozuje prežitie vyše 1 milióna z odhadovaných 8 miliónov rastlinných a živočíšnych druhov na našej planéte**.

V máji Komisia prijala akčný plán nulového znečistenia s cieľom dosiahnuť nulové znečistenie do roku 2050. Znamená to, že znečistenie sa zníži na úroveň, ktorá už nie je škodlivá pre zdravie alebo prírodné ekosystémy. Akčný plán spája všetky relevantné politiky EÚ s cieľom riešiť znečistenie ovzdušia, vody a pôdy, znečistenie mora a znečistenie hlukom a znečistenie spôsobené spotrebnými výrobkami a predchádzať im. Komisia spolu s Európskym výborom regiónov spustila 16. decembra platformu pre zainteresované strany v oblasti nulového znečistenia, aby spojila ľudí

z rôznych komunít a oblastí odbornosti s cieľom riešiť tieto vzájomne súvisiace výzvy.

V priebehu roka 2021 Komisia zaviedla niekoľko z 80 opatrení oznámených v stratégii s názvom „Chemikálie – stratégia udržateľnosti“ z roku 2020. Zorganizovala konferenciu za okrúhlym stolom na vysokej úrovni s cieľom dosiahnuť ciele stratégie v dialógu s dotknutými zainteresovanými stranami. Na zabezpečenie toho, aby sa v spotrebných výrobkoch už nepoužívali najškodlivejšie chemikálie, s výnimkou prípadov, keď je to nevyhnutné pre

Akčný plán nulového znečisťovania – cieľové hodnoty do roku 2030

- ▶ **Vzduch.** Znížiť o vyše **55 %** mieru predčasných úmrtí v dôsledku znečistenia ovzdušia.
- ▶ **Voda.** Zredukovať o **50 %** množstvo odpadu a plastov, ktoré sa dostávajú do oceánov a o **30 %** množstvo mikroplastov uvoľňovaných do životného prostredia.
- ▶ **Pôda.** Znížiť o **50 %** mieru straty živín a používania chemických pesticídov.
- ▶ **Biodiverzita.** Znížiť o **25 %** počet ekosystémov EÚ, v ktorých znečistenie ovzdušia ohrozuje biodiverzitu.
- ▶ **Hluk.** Znížiť o **30 %** počet ľudí, ktorí sú chronicky vystavení škodlivému hluku z dopravy.
- ▶ **Odpad.** Výrazne zredukovať mieru vzniku odpadu a o **50 %** znížiť objem zvyškového komunálneho odpadu.

spoločnosť, Komisia reviduje právne predpisy a stanovuje kritériá pre „nevyhnutné použitie“ chemikálie. Možnosti financovania výskumu vplyvov chemikálií na zdravie a v záujme zelenej transformácie smerom k bezpečným a udržateľným chemikáliám boli vytvorené v rámci programu Horizont Európa, programu LIFE, Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, kohéznych fondov a Programu InvestEU.

V najnovšej správe Európskej environmentálnej agentúry Kvalita ovzdušia v Európe 2021, ktorá

bola zverejnená v decembri, sa uvádza, že napriek zlepšeniam je znečistenie ovzdušia stále závažným zdravotným problémom ľudí v Európe. Podobne aj v správe Druhý výhľad pre čisté ovzdušie sa upozornilo na to, že úplným vykonaním opatrení v oblasti čistého ovzdušia a klímy by sa mohli v roku 2030 znížiť predčasné úmrtia v dôsledku znečistenia ovzdušia o 55 % v porovnaní s rokom 2005. V správe sa takisto zdôraznilo, že by sa mohlo urobiť viac, keďže stále existuje množstvo opatrení na zníženie znečistenia ovzdušia, ktoré by spoločnosti priniesli viac prínosov ako nákladov.

PLASTOVÝ PROBLÉM V ČÍSLACH

80 – 85 % morského odpadu na plážach EÚ tvoria plasty.

50 % morského odpadu EÚ sú jednorazové plastové výrobky.
27 % je rybársky výstroj, ktorý obsahuje plasty.

Plasty každoročne spôsobujú na celom svete v morských ekosystémoch škody v **hodnote 13 miliárd EUR**.

Odhaduje sa, že znečistenie plastmi ročne spôsobuje škody cestovnému ruchu a pobrežným komunitám v EÚ vo výške **630 miliónov EUR**.

V odvetví rybolovu EÚ plasty ročne spôsobujú odhadované náklady vo výške **300 miliónov EUR**.

Vyradiť...

Do roku 2021 má začať platiť zákaz týchto jednorazových plastových výrobkov:

príbory;

taniere;

slamky;

miešadlá;

poháre a nádoby na jedlo a nápoje z polystyrénu (vrátane vrchnákov);

vatové tyčinky a paličky na balóny;

všetky výrobky z oxodegradovateľných plastov (často používaných na výrobu nákupných tašiek).

Očakávaný vplyv

Znížiť znečisťovanie odpadom z 10 najrozšírenejších jednorazových plastových výrobkov o **viac ako 50 %**.

Ročne zamedziť **3,4 milióna ton** emisií CO₂.

Do roku 2030 zabrániť environmentálnej škode vo výške **22 miliárd EUR**.

Ušetriť spotrebiteľom **6,5 miliardy EUR ročne** vďaka menším výdavkom na jednorazové výrobky.

Zaviesť...

2021

Zrozumiteľné označovanie obsahu plastov v pohároch, vo vlhčených utierkach, v hygienických vložkách, tampónoch a aplikátoroch a tabakových výrobkoch s filtermi, ich odporúčaného zneškodňovania a environmentálnych rizík.

2024

Vrchnáky a uzávery na nádobách a fľašiach s objemom do troch litrov musia k nim byť **pripevnené**.

2025

Plastové fľaše musia pozostávať minimálne z **25 % recyklovaných plastov**.

77 % plastových fliaš s objemom do troch litrov **sa musí zbierať triedene**.

2026

Členské štáty EÚ musia dosiahnuť ambiciózne a trvalé **zníženie spotreby** jednorazových plastových pohárov (spolu s vrchnákmi/uzávermi) a nádob na potraviny v porovnaní s rokom 2022.

2029

90 % plastových fliaš s objemom do troch litrov **sa musí zbierať triedene**.

2030

Plastové fľaše musia pozostávať minimálne z **30 % recyklovaných plastov**.

V moriach, oceánoch a na plážach v EÚ a na celom svete sa hromadí plastový odpad. EÚ prijíma opatrenia proti znečisteniu plastmi. Cieľom pravidiel EÚ o jednorazových plastových výrobkoch je predchádzať vplyvu určitých plastových výrobkov na životné prostredie a znižovať ho tým, že sa na trhu EÚ zakázali jednorazové plastové taniere, príbory, slamky, paličky na balóny a vatové tyčinky spolu s pohármi, nádobami na potraviny a nápoje z expandovaného polystyrénu a všetky výrobky z oxo-degradovateľných plastov. Na zníženie znečistenia plastmi a plastovým odpadom presadzuje EÚ recykláciu. Aliancia pre plasty v obehovom hospodárstve spája 300 relevantných zainteresovaných strán a zaviazala sa zabezpečiť, že do roku 2025 bude v EÚ použitých najmenej 10 miliónov ton recyklovaných plastov na tvorbu nových výrobkov.

Ochrana životného prostredia prostredníctvom trestného práva

V decembri Komisia prijala návrh na posilnenie ochrany životného prostredia prostredníctvom trestného práva, čím splnila kľúčový záväzok Európskej zelenej dohody. Návrhom chce zefektívniť ochranu životného prostredia tým, že sa členským štátom uloží povinnosť prijímať trestnoprávne

opatrenia. V návrhu sa vymedzujú nové trestné činy proti životnému prostrediu, stanovuje sa minimálna úroveň sankcií a posilňuje sa účinnosť spolupráce v oblasti presadzovania práva. Členským štátom sa okrem toho ukladá povinnosť podporovať osoby, ktoré nahlásujú trestné činy proti životnému prostrediu a spolupracujú pri presadzovaní práva, a pomáhať im. Týmto návrhom sa pomôže chrániť príroda a prírodné zdroje, ako aj verejné zdravie a dobré životné podmienky.

Medzinárodná iniciatíva pre koralové útesy

Vo februári 2021 sa EÚ pripojila k Medzinárodnej iniciatíve pre koralové útesy. Pomôže to EÚ presadzovať zásady programu pre medzinárodnú správu oceánov a zároveň podporovať opatrenia v oblasti klímy a posilňovať svoj záväzok chrániť biodiverzitu. EÚ ako súčasť svojich činností v rámci tejto iniciatívy presadzuje svoj cieľ chrániť citlivé morské ekosystémy, a to v spolupráci s inými podobne zmýšľajúcimi organizáciami a krajinami. Zahŕňa to prijímanie osvedčených postupov v oblasti udržateľnej správy koralových útesov a súvisiacich ekosystémov, budovanie kapacít a zvyšovanie informovanosti.

Lesy

Svetové lesy sa poškodzujú a ničia znepokojujúcim tempom. Približne 80 % celosvetového odlesňovania je spôsobených rozširovaním poľnohospodárstva a aj EÚ je spotrebiteľom komodít spojených s globálnym odlesňovaním, ako sú sója, palmový olej, drevo, kakao a káva.

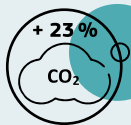
Legislatívnym návrhom prijatým v novembri s cieľom zakázať prístup komodít z odlesňovania na trh EÚ sa Komisia snaží minimalizovať príspevok EÚ k odlesňovaniu a znehodnocovaniu lesov na celom svete a presadzovať v EÚ spotrebu výrobkov z dodávateľských reťazcov, ktoré neprispievajú k odlesňovaniu.

Spotreba hovädzieho mäsa, palmového oleja, sóje, dreva, kakaa a kávy v EÚ spôsobuje odlesňovanie a degradáciu lesov na celom svete. EÚ sa usiluje situáciu zmeniť a už nebude na trhu povoľovať komodity a výrobky súvisiace s odlesňovaním.

© Avigator Fortuner/Shutterstock.com

Európski občania podporili opatrenia EÚ na boj proti odlesňovaniu a degradácii lesov v **1,2 milióna odpovedí** v rámci verejnej konzultácie.

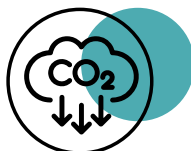

Odlesňovanie a degradácia lesov sú dôležitými faktormi, ktoré prispievajú ku globálnemu otepľovaniu a strate biodiverzity. **23 % emisií skleníkových plynov** pochádza z poľnohospodárstva, lesníctva a ďalšieho využívania pôdy.

Nové nariadenie o odlesňovaní:

- **zaručí** občanom EÚ, že výrobky, ktoré kupujú, používajú a spotrebúvajú, **neprispievajú ku globálnemu odlesňovaniu a degradácii lesov**;

- **zabezpečí zníženie emisií CO₂** do atmosféry zo spotreby a výroby príslušných komodít v EÚ o minimálne 32 miliónov ton ročne, čím sa každý rok ušetrí minimálne 3,2 miliardy EUR a takisto zlepši prínos lesov v boji proti zmene klímy;

- **bude riešiť nezákonné odlesňovanie a degradáciu lesov**, ako aj akékoľvek odlesňovanie, ku ktorému dochádza v dôsledku rozširovania poľnohospodárskej činnosti zameranej na výrobu komodít.

Nová stratégia EÚ pre lesy do roku 2030 prijatá v júli prispeje k dosiahnutiu cieľov EÚ v oblasti biodiverzity a klímy. Uznáva sa v nej ústredná a multifunkčná úloha lesov a úloha lesníkov a hodnotového reťazca lesníctva pri dosahovaní udržateľného a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 a uchovávaní prosperujúcich vidieckych oblastí plných života. Stratégia stanovuje víziu a konkrétne iniciatívy na zlepšenie kvantity a kvality lesov v EÚ a na investovanie do výskumu a inovácií ako hnacích prvkov zmeny a obsahuje záväzok vysadiť do roku 2030 ďalšie 3 miliardy stromov.

Zdravé a biologicky rozmanité lesy sú takisto kľúčové pre zníženie rizika požiarov, ktoré počas leta opäť spustošili niekoľko regiónov Európy. Úsilie o predchádzanie, pripravenosť a reakciu v rámci mechanizmu EÚ v oblasti civilnej ochrany na boj proti lesným požiarom je neoddeliteľnou súčasťou opatrení EÚ na ochranu ľudí a prírody.

Komisia pokračovala v posilňovaní kapacít EÚ na letecké hasenie lesných požiarov s cieľom riešiť vnútroštátne nedostatky v reagovaní na lesné požiare. Komisia v marci 2021 zverejnila aj nové usmernenia o predchádzaní pozemným nekontrolovaným požiarom a účinných reakciách na ne.

Stratégia v oblasti pôdy

Pôda je domovom štvrtiny celej biodiverzity na planéte a do roku 2050 bude musieť užiť svetovú populáciu s takmer 10 miliardami ľudí. Tu v EÚ sa však naďalej znehodnocuje. V novembri Komisia prijala stratégiu EÚ v oblasti pôdy do roku 2030 spolu s misiou v oblasti zdravia pôdy a potravín v rámci programu Horizont Európa s cieľom obnoviť našu pôdu a dosiahnuť ciele EÚ v oblasti klímy a biodiverzity, pričom uznala kľúčovú úlohu poľnohospodárov a lesníkov.

Nová stratégia EÚ v oblasti pôdy:

V marci Komisia spustila Park opeľovačov, dystopický zážitok virtuálnej reality, s cieľom zvýšiť informovanosť o znepokojujúcom úbytku opeľovačov a zmobilizovať opatrenia na jeho riešenie.

Čistá voda

Väčšina ľudí žijúcich v EÚ už má veľmi dobrý prístup k bezpečnej pitnej vode, a to čiastočne vďaka vyše 30-ročnej existencii právnych predpisov EÚ týkajúcich sa kvality pitnej vody. Revidovaná smernica o pitnej vode nadobudla účinnosť v januári. Ako priame pokračovanie vôbec prvej úspešnej európskej občianskej iniciatívy s názvom Právo na vodu obsahuje opatrenia na zlepšenie a zachovanie prístupu k bezpečnej pitnej vode pre každého v EÚ, najmä pre zraniteľné a marginalizované skupiny. Pokrýva aj najnovší vedecký vývoj a kontaminanty vzbudzujúce obavy, a to v súlade s ambíciou EÚ dosiahnuť nulové znečistenie.

V stratégii EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy sa zdôrazňuje dôležitosť opatrení, akými sú riešenia blízke prírode, znížovanie našej spotreby vody a stabilné zásobovanie čistou vodou. V tomto rámci Komisia v decembri zverejnila správu, v ktorej sa posudzovali aktualizované programy opatrení členských štátov podľa rámцovej smernice o vode a aktualizované národné predbežné hodnotenia povodňového rizika podľa smernice o povodniach.

Obchod so slonovinou

Napriek medzinárodnému zákazu obchodu so slonovinou podľa Dohovoru o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi dosiahli v poslednom čase nezákonné pytliactvo slonov a nezákonné obchodovanie so slonovinou rekordnú úroveň. V decembri Komisia navrhla ďalšie opatrenia zamerané na účinný zákaz väčšiny foriem obchodu EÚ so slonovinou. Hoci EÚ nie je regiónom, ktorý by v súvislosti s nezákonným obchodom so slonovinou vyvolával obavy, touto revíziou existujúcich pravidiel EÚ sa opätovne potvrdzuje a plní záväzok

EÚ prijať ďalšie opatrenia proti nezákonnému pytliactvu slonov a nezákonnému obchodovaniu so slonovinou v celosvetovom rozsahu. Vyplýva to aj zo záväzku prijatého v stratégii EÚ v oblasti biodiverzity, a to ešte viac sprísňovať pravidlá obchodu EÚ so slonovinou. Revidované usmernenie Komisie o režime EÚ, ktorým sa riadi obchod so slonovinou, najmä pozastavuje obchod so surovou slonovinou na trhu EÚ, pričom zmeny existujúceho nariadenia Komisie zabezpečujú, že akýkoľvek zostávajúci obchod so starožitnými predmetmi zo slonoviny bude vždy podliehať predchádzajúcemu povoleniu.

Ôsmy environmentálny akčný program

Ťažiskom 8. environmentálneho akčného programu sú podpora vykonávania Európskej zelenej dohody na všetkých úrovniach správy a monitorovanie pokroku. Program sa zakladá na dlhodobej vízii do roku 2050 „Dobrý život v rámci možností našej planéty“ a na obdobie do roku 2030 stanovuje šesť prioritných cieľov: zmiernenie zmeny klímy, adaptácia na zmenu klímy, obehové hospodárstvo, nulové znečistenie, biodiverzita a vyriešenie hlavných ťažísk v oblastiach životného prostredia a klímy.

Program si vyžaduje dobrú správu vecí verejných, udržateľné financovanie, začlenenie environmentálnych záujmov do všetkých oblastí politiky, niekoľko opatrení, ktoré umožňujú postupné zrušenie subvencií škodlivých pre životné prostredie, a rozvoj znalostí a inovácií na podporu prechodu na hospodárstvo, ktoré presadzuje dobré životné podmienky. Navrhovaný program schválili členské štáty v decembri v rámci predbežnej politickej dohody.

Výskum a inovácie prispievajúce k plneniu Európskej zelenej dohody

Viac ako 35 % z rozpočtu programu Horizont Európa vo výške 95,5 miliardy EUR na roky 2021 – 2027 sa investuje do oblasti výskumu a inovácií s cieľom riešiť zmenu klímy a prispieť k cieľom Európskej zelenej dohody. V júni Komisia navrhla súbor nových európskych partnerstiev v oblastiach klímy, energetiky a dopravy. Tieto partnerstvá prinesú vyše 22 miliárd EUR v rámci súkromných peňažných a nepeňažných príspevkov a podporia rozvoj a poskytovanie nových technológií, materiálov a výrobkov s nižšími emisiami skleníkových plynov a lepšími celkovými environmentálnymi vlastnosťami.

V septembri Komisia spustila päť nových misií EÚ – ide o nový spôsob spolupráce pri riešení veľkých výziev v oblastiach zdravia, klímy a životného prostredia. Misie – ako novinka programu Horizont Európa a ako originálna koncepcia v politike EÚ, ktorá spája niekoľko útvarov Komisie pod dohľadom deviatich členov kolégia komisárov – budú podporovať výskum s cieľom splniť hlavné priority Komisie a najsť odpovede na niektoré z najväčších výziev, ktorým dnes spoločnosť čelí. Misie zahŕňajú projekty v oblasti výskumu a inovácií, politické opatrenia a legislatívne iniciatívy s cieľom poskytnúť do roku 2030 riešenia kľúčových globálnych výziev. Komisia na roky 2021 až 2023 sprístupňuje takmer

2 miliardy EUR z programu Horizont Európa, a to na spustenie piatich misií, pričom ďalšie financovanie sa očakáva z iných programov. Z piatich misií spustených v septembri 2021 sa štyri zameriavajú na plnenie cieľov Európskej zelenej dohody:

- misia „Adaptácia na zmenu klímy“ (ktorou sa podporí aspoň 150 európskych regiónov a komunít, aby sa stali odolnými proti zmene klímy),
- misia „100 klimaticky neutrálnych a inteligentných miest“,
- misia „Obnova našich oceánov a vôd“,
- misia „Dohoda o pôde pre Európu“ (100 živých laboratórií a majákov, ktoré budú stáť na čele prechodu k zdravým pôdam).

V septembri a októbri Komisia schválila 1 miliardu EUR na financovanie 73 projektov v oblasti výskumu a inovácií s cieľom podporiť Európsku zelenú dohodu. Okrem investovania do základných technológií v širokom spektre – od energetických zdrojov a biomasy po technológie a infraštruktúru v oblasti dopravy – mala výzva na predkladanie projektov aj dve oblasti zamerané na človeka: prehĺbenie znalostí a posilnenie postavenia občanov.

Udržateľné financovanie

V apríli Komisia prijala balík iniciatív, aby pomohla zlepšiť tok finančných prostriedkov k udržateľným činnostiam v celej EÚ. V delegovanom akte o taxonómii EÚ v oblasti klímy sa stanovujú technické kritériá preskúmania hospodárskych činností, ktoré podstatne prispievajú k cieľom v oblasti klímy podľa nariadenia o taxonómii, a to bez významného narušenia iných environmentálnych cieľov EÚ. Cieľom návrhu smernice o vykazovaní informácií o udržateľnosti podnikov je zlepšiť kvalitu informácií o udržateľnosti, ktoré podávajú podniky. Vďaka tomu bude vykazovanie informácií o udržateľnosti dôslednejšie, aby finančné podniky, investori a verejnosť mali prístup k porovnateľným a spoľahlivým informáciám o rizikách a vplyvoch

podnikov, pokiaľ ide o udržateľnosť. Prijalo sa šesť pozmeňujúcich delegovaných aktov týkajúcich sa fiduciárnych povinností, investičného a poisťovacieho poradenstva s cieľom zabezpečiť, aby finančné firmy zahrnuli informácie o udržateľnosti do svojich postupov a do svojho investičného poradenstva pre klientov.

Cieľom stratégie udržateľného financovania prijatej v júli 2021 je podporovať financovanie prechodu na udržateľné hospodárstvo prostredníctvom opatrení v štyroch oblastiach: uľahčenie financovania transformácie, podpora inkluzívnejšieho rámca pre udržateľné financovanie, posilnenie práce na odolnosti a vplyve finančného sektora a adaptácia na obnovené globálne ambície.

Mairead McGuinnessová, európska komisárka pre finančné služby, finančnú stabilitu a kapitálové trhy Únie, pri návšteve lesa vo Fínsku, 11. novembra 2021. Komisárka sa počas návštevy Fínska stretla aj so Sannou Marinovou, predsedníčkou vlády Fínska, Annikou Saarikkovou, fínskou ministerkou financií, a Jarim Leppäm, fínskym ministrom poľnohospodárstva a lesníctva, aby prediskutovali systém klasifikácie udržateľných financií EÚ s osobitným zameraním na témy súvisiace s energetikou a lesmi.

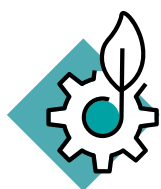
Financovanie prechodu na udržateľnosť

Táto stratégia poskytuje nástroje a politiky, ktoré zapojeným aktérom v celom hospodárstve majú umožniť financovať plány prechodu a dosiahnuť ciele v oblasti klímy i širšie ciele v oblasti životného prostredia bez ohľadu na ich východiskovú pozíciu.

Odolnosť a príspevok finančného sektora

Táto stratégia zachytáva, ako samotný finančný sektor môže prispieť k cieľom zelenej dohody a zároveň dosiahnuť väčšiu odolnosť a bojovať proti environmentálne klamlivým vyhláseniam.

Inkluzívnosť

Táto stratégia je určená na pokrytie potrieb jednotlivcov a malých a stredných podnikov pri získavaní prístupu k udržateľnému financovaniu a poskytuje im príležitosti v tomto smere.

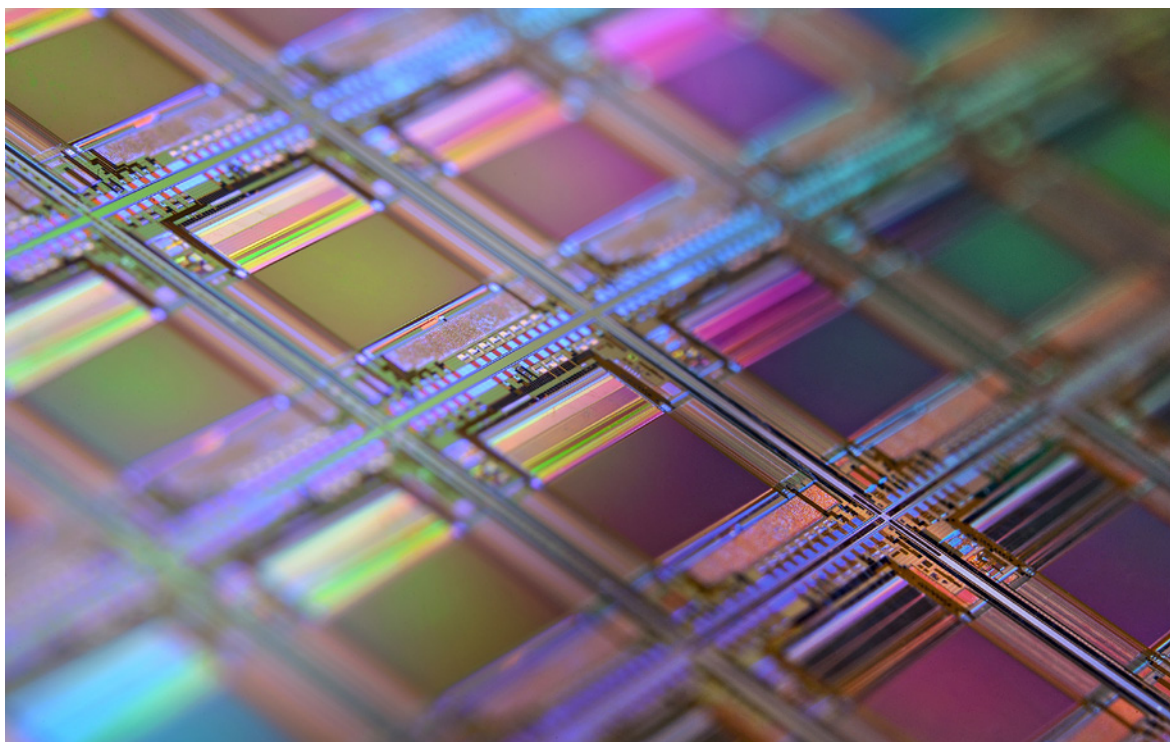
Celosvetové ambície

Táto stratégia je zameraná na podporu medzinárodnej spolupráce v záujme vytvorenia ambiciózneho programu udržateľného financovania.

V júli Komisia navrhla nariadenie o norme pre európske zelené dlhopisy. Cieľom tohto návrhu je vytvoriť dobrovoľnú normu vysokej kvality, ktorá bude dostupná všetkým emitentom dlhopisov s cieľom pomôcť im financovať udržateľné investície.

Zelené dlhopisy sa už využívajú na získanie finančných prostriedkov v odvetviach, ako je výroba a distribúcia energie, bývanie efektívne využívajúce zdroje a nízkouhlíková dopravná infraštruktúra. Investori majú o zelené dlhopisy záujem, stále však existuje priestor na rozšírenie trhu. Normou pre európske zelené dlhopisy sa stanoví zlatý štandard, pokiaľ ide o to, ako môžu spoločnosti a subjekty

verejného sektora využívať zelené dlhopisy na získavanie finančných prostriedkov na kapitálových trhoch s cieľom financovať ambiciózne investície a zároveň spĺňať prísne požiadavky na udržateľnosť a chrániť investorov pred environmentálne klamlivými vyhláseniami. Emitenti zelených dlhopisov budú mať najmä k dispozícii spoľahlivý nástroj, ktorý im umožní preukázať, že financujú zelené projekty, ktoré sú v súlade s taxonómiou EÚ. Investori nakupujúci tieto dlhopisy si takisto budú môcť ľahšie overiť, že ich investície sú udržateľné, a tým sa zníži riziko environmentálne klamlivých vyhlásení.

Európa pripravená na digitálny vek

Pandémia COVID-19 zmenila úlohu a vnímanie digitalizácie v našej spoločnosti a našom hospodárstve a urýchlila jej tempo. Digitálne technológie, ktoré počas krízy nadobudli zásadný význam pre zachovanie hospodárskeho a spoločenského života, budú kľúčovým faktorom, od ktorého bude po skončení pandémie závisieť úspech prechodu na udržateľné hospodárstvo a spoločnosť.

Európska únia má víziu a zdroje na to, aby sa digitálna transformácia podarila. Úroveň financovania dostupná v rámci plánu obnovy NextGenerationEU umožní spoluprácu medzi členskými štátmi v bezprecedentnom rozsahu a intenzite potrebných na dosiahnutie úspešnej digitálnej transformácie do roku 2030.

Európske digitálne desaťročie

EÚ využíva túto príležitosť, aby z nadchádzajúcich 10 rokov spravila Európske digitálne desaťročie, ktoré umožní EÚ stať sa globálnym vzorom digitálneho hospodárstva s cieľom stanovovať a podporovať digitálne normy a presadzovať digitálne politiky, ktoré posilňujú postavenie ľudí a podnikov.

Tieto politiky budú zamerané na podporu malých podnikov pri zavádzaní technológií; pričom budú zabezpečovať, aby technológie fungovali v prospech ľudí tak, že im poskytnú základné a pokročilé digitálne zručnosti a zabezpečia, aby mal každý prístup na internet a k verejným službám online. EÚ sa bude zároveň naďalej usilovať o excelentnosť v oblasti pokročilých technológií, ako sú kvantová výpočtová technika, cloud computing a umelá inteligencia, ktoré dokážu čeliť mnohým súčasným výzvam našej spoločnosti.

Dosiahnutie ambícií EÚ bude zahŕňať riešenie problémov, na ktoré poukázala pandémia, počnúc nedostatkami v oblasti pripojiteľnosti a digitálnych zručností až po priepasť medzi digitálne vybavenými podnikmi a podnikmi, ktoré ešte nezaviedli digitálne riešenia. Digitalizácia ponúka mnoho nových pracovných príležitostí. Napríklad v roku 2020 zostalo v EÚ neobsadených viac ako 500 000 voľných pracovných miest pre odborníkov na kybernetickú bezpečnosť a dáta.

Európsky Digitálny kompas premieňa digitálne ambície EÚ do roku 2030 do opatrení a výsledkov. Tie sa zameriavajú na:

- dosiahnutie digitálne zručnej populácie a vysokokvalifikovaných odborníkov v oblasti digitálnych technológií;
- dôveryhodnú a bezpečnú digitálnu infraštruktúru;
- vysoký podiel digitalizovaných podnikov;
- modernizované verejné služby reagujúce na potreby spoločnosti.

DIGITÁLNE ZRUČNOSTI

Dospeli so základnými digitálnymi zručnosťami

Zamestnaní špecialisti IKT

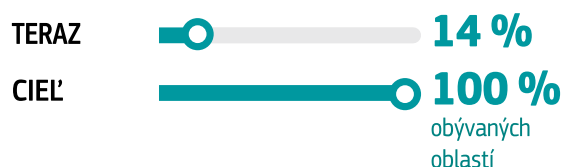

DIGITÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA

Pokrytie gigabitovou sieťou

5G pokrytie

DIGITÁLNA TRANSFORMÁCIA PODNIKOV

PODNIKY VYUŽÍVAJÚCE

Služby cloud computingu

Veľké dáta

Umelú inteligenciu

MSP aspoň so základným stupňom digitálnej intenzity

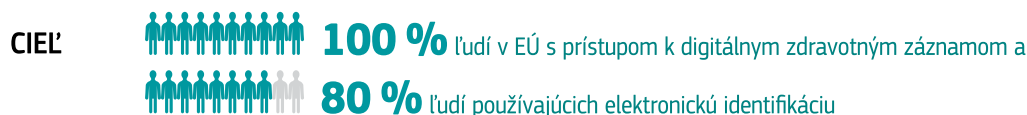

Existuje

DIGITALIZÁCIA VEREJNÝCH SLUŽIEB

Online prístup ku kľúčovým verejným službám (súvisiacim s povolaním, štúdiom, rodinou, pravidelnými podnikateľskými úkonmi, sťahovaním z jedného členského štátu do druhého atď.)

Európska komisia dokončuje návrh spoločného vyhlásenia Európskeho parlamentu, Rady Európskej únie a Komisie o digitálnych zásadách, ktorý sa má predložiť v roku 2022 a ktorým sa má zabezpečiť dodržiavanie hodnôt EÚ a práv v digitálnom priestore. Vďaka tomu bude môcť každý využívať digitálne príležitosti, ako sú univerzálny prístup na internet, algoritmy rešpektujúce ľudí a bezpečné a dôveryhodné online prostredie. Podľa osobitného prieskumu Eurobarometra, ktorý sa uskutočnil v septembri a októbri 2021, si prevažná väčšina občanov EÚ myslí, že internet a digitálne nástroje budú v budúcnosti zohrávať dôležitú úlohu. Okrem toho veľká väčšina ľudí považuje za užitočné, aby EÚ vymedzila a podporovala európske práva a zásady s cieľom zabezpečiť, aby bola digitálna transformácia úspešná. Predtým Komisia uskutočnila aj otvorenú verejnú konzultáciu

o digitálnych zásadách, z ktorej vyplynulo, že iniciatíva má širokú podporu.

V septembri Komisia navrhla plán na dosiahnutie digitálnej transformácie EÚ do roku 2030. Cieľom Cesty k digitálnemu desaťročiu je vytvoriť spoľahlivý rámec riadenia, aby členské štáty mohli spolupracovať pri dosahovaní dohodnutých cieľov a zároveň navzájom uznávali svoje rozdielne východiskové pozície. Zahŕňa to monitorovací systém na meranie pokroku pri plnení každého z cieľov do roku 2030 a viacročné plány pre každý členský štát, v ktorých načrtnú svoje prijaté alebo plánované politiky a opatrenia. Viacnárrodné projekty budú združovať únie, vnútroštátne a súkromné zdroje s cieľom dosiahnuť pokrok v kritických oblastiach, ktoré by žiadny členský štát nemohol dosiahnuť samostatne.

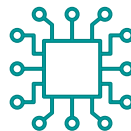
Viacnárrodné projekty uľahčia investovanie v týchto oblastiach:

Spoločná dátová
infraštruktúra a služby

Blockchain

Nízkopríkonové
procesory

Zavedenie koridorov 5G
v rámci celej Európy

Vysokovýkonná
výpočtová
technika

Bezpečná
kvantová
infraštruktúra
a sieť centier
kybernetickej
bezpečnosti

Digitálna verejná
správa

Centrá digitálnych
inovácií

Partnerstvá
v oblasti
moderných
technológií
zamerané
na digitálne
zručnosti

Margrethe Vestager, výkonná podpredsedníčka Európskej komisie zodpovedná za Európu pripravenú na digitálny vek a komisárka pre hospodársku súťaž na treťom samite transatlantických podnikov Americkej obchodnej komory, Washington DC (Spojené štáty americké), 9. decembra 2021.

Medzinárodný rozmer Digitálneho kompasu sa rozvíja prostredníctvom viacerých digitálnych partnerstiev. Rada pre obchod a technológie bola zriadená na samite EÚ – USA v júni 2021. Odvtedy začalo desať pracovných skupín zisťovať výsledky, ktoré by sa dali dosiahnuť v krátkodobom, strednodobom a dlhodobom horizonte. Rokuje sa aj o digitálnom partnerstve s Japonskom a EÚ pracuje na vytvorení digitálneho partnerstva s Afrikou a digitálnej aliancie s krajinami Latinskej Ameriky a Karibiku.

Digitálne vzdelávanie

Komisia v auguste uverejnila návrh odporúčania Rady o zmiešanom učení s cieľom podporovať vysokokvalitné a inkluzívne primárne a sekundárne vzdelávanie. Rada toto odporúčanie prijala v priebehu len štyroch mesiacov.

Zmiešané učenie môže prispieť k väčšej inkluzívnosti vzdelávania, najmä vďaka jeho flexibilitě. Tento pojem sa používa, keď škola, pedagóg alebo študent uplatňujú viac ako jeden prístup k vzdelávaciemu procesu. Môže ísť o kombináciu vzdelávania v škole a ďalších fyzických prostrediach (spoločnosti, školiace strediská, dištančné vzdelávanie) alebo kombináciu rôznych vzdelávacích nástrojov, ktoré môžu byť digitálne i nedigitálne. Zmiešané učenie môže napríklad znamenať lepší prístup k vzdelávaniu vo vzdialených a vidieckych oblastiach alebo pre ľudí, ktorí sú súčasťou kočovných komunít, alebo pre osoby v nemocniciach. Súčasťou pravidelných správ o pokroku týkajúcich sa európskeho vzdelávacieho priestoru a akčného plánu digitálneho vzdelávania na roky 2021 – 2027 bude zameranie na rozvoj metódy zmiešaného učenia v primárnom a sekundárnom vzdelávaní.

Program Digitálna Európa

Nový program Digitálna Európa s rozpočtom 7,5 miliardy EUR na nasledujúcich sedem rokov je prvým programom financovania z prostriedkov EÚ zameraným na zavádzanie digitálnych technológií vo verejnej správe, v podnikoch a u občanov. Prvé pracovné programy disponujú prostriedkami vo výške 1,98 miliardy EUR. Investície z nich budú smerovať do oblastí ako je umelá inteligencia, cloudové a dátové priestory, kvantová komunikačná infraštruktúra, pokročilé digitálne zručnosti, kybernetická bezpečnosť a širšie používanie digitálnych technológií v celom hospodárstve a spoločnosti. Prvé výzvy na predkladanie návrhov v prípade programu Digitálna Európa boli uverejnené koncom novembra a ďalšie výzvy budú zverejnené v roku 2022.

Akt o digitálnych službách a akt o digitálnych trhoch.

Cieľom aktu o digitálnych službách a aktu o digitálnych trhoch, ktoré Komisia navrhla v decembri 2020, je vytvoriť bezpečnejší a otvorenejší digitálny priestor pre všetkých používateľov, v ktorom sú chránené ich základné práva a v ktorom majú prístup ku kvalitným digitálnym službám za nižšie ceny. Dohoda v súvislosti s týmito návrhmi sa očakáva v roku 2022.

Kybernetická bezpečnosť, ochrana údajov a bezpečnosť na internete

Keďže sociálny a hospodársky život sa čoraz viac presúva do online priestoru, kybernetické útoky sa stávajú pravidelnými a čoraz škodlivejšími. V roku 2021 sa ransomvérové útoky na celom svete využívali na destabilizáciu systémov zdravotnej starostlivosti, orgánov verejnej správy, zariadení na výrobu energie a inej kritickej infraštruktúry. EÚ nie je imúnna voči týmto druhom útokom.

Dobrá ochrana pred kybernetickými útokmi si vyžaduje jednotné opatrenia presahujúce hranice jednotlivých štátov. Komisia preto v rámci stratégie kybernetickej bezpečnosti EÚ začala v roku 2021 zriaďovať spoločnú kybernetickú jednotku, novú platformu, ktorej cieľom je posilniť spoluprácu medzi inštitúciami a agentúrami EÚ a vnútroštátnymi orgánmi v členských štátoch. Táto

nová jednotka bude využívať aj odborné znalosti odvetvia kybernetickej bezpečnosti, aby celej Európskej únii pomohla reagovať na kybernetické hrozby. Na spustení prevádzky spoločnej kybernetickej jednotky sa pracuje.

Po prijatí a nadobudnutí účinnosti nariadenia, ktorým sa zriaďuje Európske centrum priemyselných, technologických a výskumných kompetencií v oblasti kybernetickej bezpečnosti a sieť národných koordinačných centier, Komisia začala spolupracovať s rumunskými orgánmi na zriadení centra v Bukurešti. To pomôže posilniť kapacity kybernetickej bezpečnosti EÚ, zlepšiť excelentnosť vo výskume a zvýšiť konkurencieschopnosť európskeho odvetvia kybernetickej bezpečnosti.

Ciele spoločnej kybernetickej jednotky

Zabezpečiť **koordinovanú reakciu EÚ** na veľké kybernetické hrozby, incidenty a krízy.

Zlepšiť **situačnú informovanosť** zainteresovaných strán v oblasti kybernetickej bezpečnosti i komunikáciu s verejnosťou.

Zaručiť **spoločnú pripravenosť**.

Ochrana údajov

Zabezpečenie ochrany údajov a súkromia je základným predpokladom toho, aby jednotlivci dôverovali novým a inovačným technológiám. V tomto zmysle sú ochrana údajov a súkromia súčasťou riešenia mnohých problémov a umožňujú súbežnú digitálnu a zelenú transformáciu.

Vedúce postavenie EÚ v oblasti ochrany údajov ukazuje, že jej pravidlá v tejto oblasti môžu byť zlatým štandardom pre reguláciu digitálneho hospodárstva. Najmä keď krajiny mimo EÚ zabezpečia úroveň ochrany údajov, ktorá je rovnocenná s EÚ, môže EÚ využiť svoj najkomplexnejší nástroj na prenos údajov, známy ako posúdenie primeranosti. Na tomto základe môžu údaje voľne a bezpečne prúdiť medzi EÚ a príslušnou krajinou, čo uľahčuje obchod a zlepšuje účinnosť regulačnej spolupráce a spolupráce v oblasti presadzovania práva v prospech občanov a podnikov.

Po vytvorení najväčšej oblasti voľného a bezpečného toku údajov s Japonskom na svete v roku 2019 EÚ pokračovala v spolupráci s medzinárodnými partnermi na zbližovaní pravidiel ochrany údajov s cieľom uľahčiť prenos údajov a zároveň zabezpečiť vysokú úroveň ochrany osobných údajov prenášaných do zahraničia.

V roku 2021 EÚ prijala dve rozhodnutia o primeranosti týkajúce sa Spojeného kráľovstva vrátane rozhodnutia, ktoré sa po prvýkrát vzťahuje na výmenu údajov medzi orgánmi presadzovania trestného práva. Takisto úspešne ukončila rokovania s Južnou Kóreou, ktorých výsledkom bolo prijatie rozhodnutia o primeranosti prenosov v oblasti obchodnej a regulačnej spolupráce. Okrem toho sa v priebehu roka 2021 uskutočnili rokovania medzi EÚ a Spojenými štátmi o novej dohode, ktorá by nahradila rámec štítu na ochranu osobných údajov, po tom, čo Súdny dvor Európskej únie vyhlásil tento rámec za neplatný.

V roku 2021 Komisia prijala aj nové štandardné zmluvné doložky o spracúvaní osobných údajov. Tieto doložky pomáhajú organizáciám dodržiavať pravidlá ochrany údajov tak pri externom zadávaní spracovateľských operácií sprostredkovateľom v rámci EÚ/Európskeho hospodárskeho priestoru, ako aj pri prenose údajov do zahraničia.

Komisia takisto podnikla kroky, aby zabezpečila, že si členské štáty budú plniť svoje povinnosti vyplývajúce z pravidiel EÚ o ochrane údajov. Vo februári Súdny dvor vydal rozsudok, že Španielsko netransponovalo smernicu o ochrane údajov v oblasti presadzovania práva včas. Uložil preto Španielsku peňažné sankcie. V nadväznosti na rozsudok Španielsko prijalo potrebné opatrenia, ktorými ukončilo toto porušovanie právnych predpisov.

Margrethe Vestager, výkonná podpredsedníčka Európskej komisie zodpovedná za Európu pripravenú na digitálny vek a komisárka pre hospodársku súťaž na tlačovej konferencii o európskej digitálnej identite, Brusel (Belgicko), 3. júna 2021.

Európska digitálna identita

Mnohí ľudia už používajú digitálne peňaženky na svojich smartfónoch, aby si tak uložili cestovný lístok alebo svoje virtuálne bankové karty a 63 % občanov EÚ si želá mať bezpečnú jednotnú digitálnu identifikáciu pre všetky online služby. Podľa navrhovaných nových pravidiel, ktoré Komisia predložila v júni, bude európska peňaženka digitálnej identity k dispozícii pre všetkých občanov, obyvateľov alebo podniky v EÚ, ktorí si želajú ju používať. Ide o osobné digitálne peňaženky, ktoré ľuďom umožňujú uchovávať a používať údaje pre akékoľvek druhy služieb, od podania daňového priznania až po prenájom vozidla.

Občania budú môcť na smartfóne bezpečne preukázať svoju totožnosť a zdieľať elektronické dokumenty zo svojich európskych peňaženiek digitálnej identity. Budú mať prístup k online službám pomocou vnútroštátnej digitálnej identifikácie, ktorá bude uznávaná v celej EÚ. Európska digitálna identita pomôže dosiahnuť niektoré ciele Digitálneho kompasu. Napríklad do roku 2030 by mali byť všetky kľúčové verejné služby dostupné online. Okrem toho by mali mať všetci občania prístup k elektronickým zdravotným záznamom a 80 % občanov by malo mať možnosť využívať elektronickú identifikáciu.

Pokročilá pripojiteľnosť

Komisia prijala prvý pracovný program časti Nástroja na prepájanie Európy zameranej na digitalizáciu (NPE – Digitalizácia), v ktorom sa na trojročné obdobie vymedzujú ciele opatrení s podporou EÚ potrebných na zlepšenie infraštruktúr EÚ v oblasti digitálnej pripojiteľnosti. Na tieto opatrenia sa na obdobie 2021 – 2023 poskytne formou financovania viac než jedna miliarda EUR. Podporou verejných a súkromných investícií prispeje NPE – Digitalizácia k zavádzaniu gigabitovej infraštruktúry a infraštruktúry 5G, vybaveniu hlavných dopravných trás a komunít v EÚ sieťami 5G, prepojeniu pokročilých technológií, ako sú cloudové a kvantové služby, a napokon k vytvoreniu operačných digitálnych platforiem na uchovávanie, spoločné využívanie a spracúvanie údajov z odvetvia energetiky a dopravy.

Spoločný podnik pre inteligentné siete a služby, ktorý pracuje na sieťach 6G, bol zriadený v roku 2021 a prijal svoj prvý pracovný program s vyčlenenými verejnými finančnými prostriedkami vo výške približne 240 miliónov EUR. Poslaním spoločného podniku je vybudovať kapacitu EÚ pre siete 6G.

Lepšie podmienky pre spotrebiteľov

V nadväznosti na odporúčanie z roku 2020 obsahujúce výzvu na zvýšenie investícií do širokopásmového pripojenia sa členské štáty v marci dohodli na spoločnom súbore najlepších postupov EÚ. Jeho cieľom je znížiť náklady na zavádzanie vysokokapacitných sietí a zabezpečiť včasný, efektívny a pre investície priaznivý prístup k rádiovému frekvenčnému spektru 5G.

Roamingové poplatky boli zrušené v roku 2017 a odvtedy môžu ľudia pri cestovaní v EÚ používať telefón bez dodatočných poplatkov. S cieľom zabezpečiť, aby mohli naďalej využívať bezplatný roaming, Komisia vo februári navrhla predĺžiť platnosť súčasných pravidiel, ktorých uplatňovanie sa má skončiť v roku 2022, o ďalších desať rokov. Parlament a Rada k tomu v decembri prijali nariadenie, ktoré nadobudne účinnosť 1. júla 2022. Novými pravidlami sa zabezpečia ešte lepšie roamingové služby pre cestujúcich. Nové výhody zahŕňajú rovnakú rýchlosť mobilných dát v zahraničí ako doma, účinný prístup k službám tiesňového volania v zahraničí a väčšiu transparentnosť nákladov za volanie horúcich liniek a čísiel zákazníckych služieb v zahraničí.

Ochrana spotrebiteľov na internete

Predaj cez internet sa za posledných 20 rokov stále zvyšoval, pričom v roku 2020 nakupovalo cez internet približne 71 % spotrebiteľov, ktorí v mnohých prípadoch kupovali výrobky s novými technológiami. V júni Európska komisia navrhla revíziu dvoch súborov pravidiel EÚ s cieľom posilniť práva spotrebiteľov vzhľadom na tieto zmeny.

Nové nariadenie o všeobecnej bezpečnosti výrobkov by sa v prípade prijatia zaoberalo rizikami súvisiacimi s týmito novými technologickými výrobkami, ako sú akékoľvek možné riziká spojené s pripojiteľnosťou alebo kybernetickou bezpečnosťou. Riešili by sa v ňom aj možné riziká súvisiace s nakupovaním online, napríklad

zavedením povinností týkajúcich sa bezpečnosti výrobkov pre online trhy. Novým nariadením by sa zabezpečilo, že trhy budú splňať tieto povinnosti, aby sa spotrebiteľom neponúkali alebo sa k nim nedostávali nebezpečné výrobky. Cieľom návrhu je vo všeobecnosti zabezpečiť, aby všetky výrobky, ktoré sa dostanú k spotrebiteľom v EÚ, či už zakúpené online alebo v kamennom obchode, boli bezpečné bez ohľadu na to, či pochádzajú z EÚ alebo mimo nej. Ak sa nebezpečné výrobky dostanú k spotrebiteľom, cieľom nových pravidiel by bolo zabezpečiť ich rýchle odstránenie z trhov EÚ.

Cieľom návrhu revidovanej smernice o spotrebiteľských úveroch je zabezpečiť, aby spotrebiteľia dostali správne informácie v správnom čase prispôbené digitálnym zariadeniam tak, aby presne rozumeli, k čomu sa zaväzujú. Ak by sa smernica prijala, vzťahovala by sa na nové rizikové úverové produkty a nových účastníkov trhu a zlepšili by sa ňou pravidlá posudzovania, či spotrebiteľ bude alebo nebude schopný úver splatiť, a to aj v prípade, keď sa takéto posúdenia vykonávajú automatizovanými rozhodnutiami. V revidovanej smernici by sa od členských štátov požadovalo, aby podporovali finančné vzdelávanie a zabezpečili, aby sa spotrebiteľom poskytovalo poradenstvo v oblasti zadlžovania sa.

V decembri Komisia vydala usmernenia k výkladu a uplatňovaniu troch smerníc EÚ v oblasti spotrebiteľského práva: smernice o nekalých obchodných praktikách, smernice o právach spotrebiteľov a smernice o označovaní cien. Pomôže to členským štátom, spotrebiteľom, obchodníkom, sudcom, odborníkom pracujúcim v oblasti práva a ďalším zainteresovaným stranám lepšie pochopiť, ako uplatňovať existujúce právne predpisy EÚ v oblasti ochrany spotrebiteľa na nové postupy, najmä pokiaľ ide o digitálnu a zelenú transformáciu, ako aj nedávne zmeny týchto smerníc vykonané smernicou o modernizácii.

Koniec frustrácie spotrebiteľov a obmedzenie elektroodpadu

SPOTREBITELIA

2,4 miliardy EUR

vynaložia spotrebiteľia ročne na samostatné nabíjačky.

38 % spotrebiteľov

sa sťažuje na problémy spôsobené nekompatibilnými nabíjačkami.

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

11 000 ton

odpadu z elektrických a elektronických zariadení vzniká v dôsledku zneškodnených alebo nepoužitých nabíjačiek.

Iba 2 z 3 nabíjačiek, ktoré

spotrebiteľia **vlastnia**, používajú.

Po rokoch spolupráce s odvetvím elektroniky na dobrovoľnom prístupe, ktorý už pomohol znížiť počet rôznych druhov nabíjačiek mobilných telefónov z 30 na tri, Komisia v septembri navrhla právne predpisy týkajúce sa spoločnej nabíjačky pre všetky elektronické zariadenia. USB-C sa stane novým štandardným nabíjacím portom pre všetky smartfóny, tablety, fotoaparáty, slúchadlá, prenosné

reproduktory a prenosné herné konzoly. Komisia okrem toho navrhla oddeliť predaj nabíjačiek od predaja elektronických zariadení. Jednotné riešenie nabíjania bude pre ľudí vhodnejšie a zníži sa tým elektronický odpad, čo je dôležitý príspevok k digitálnej aj zelenej transformácii.

SPOTREBITELIA

Pomôcť spotrebiteľom ušetriť

250 miliónov EUR ročne

za kúpu nepotrebných nabíjačiek.

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Znížiť mieru odpadu z elektrických a elektronických zariadení o

1 000 ton

ročne.

Zručnosti v digitálnom veku

V máji Komisia spolu s rôznymi partnermi v členských štátoch spustila platformu pre digitálne zručnosti a pracovné miesta, jednotné kontaktné miesto pre vysokokvalitné informácie, iniciatívy a zdroje v oblasti digitálnych zručností. V čase, keď 44 % ľudí v EÚ nemá základné digitálne zručnosti, pomôže nová platforma odstrániť nedostatok zručností a posilniť koalíciu pre digitálne zručnosti a pracovné miesta a jej 25 národných koalícií. V novembri Komisia uverejnila voľne prístupný nástroj na otestovanie vlastných digitálnych zručností v 29 jazykoch.

Digitalizácia pre priemysel

S cieľom posilniť pozíciu EÚ pri budovaní ďalšej generácie mikročipov Komisia v júli spustila Priemyselnú alianciu pre procesory a polovodičové technológie. Cieľom aliance je vypracovať návrh a výrobné kapacity potrebné na výrobu ďalšej generácie procesorov a elektronických komponentov. Vďaka nej dôjde k identifikácii a riešeniu aktuálnych prekážok, potrieb a závislostí v celom priemysle. Vychádza z ambícií Komisie zlepšiť technologickú sebestačnosť EÚ zvýšením jej podielu na celosvetovej výrobe polovodičov do roku 2030 z 10 % na 20 %. Predsedníčka Komisie Ursula von der Leyen vo svojom prejave o stave Európskej únie predstavila európsky akt o čipoch s cieľom vytvoriť moderný európsky čipový ekosystém vrátane ich výroby. Návrh bol prijatý začiatkom roka 2022.

Digitálna transformácia

Umelá inteligencia

Umelá inteligencia vrátane najnovších techník strojového učenia sa používa na vytváranie inovácií v širokej škále oblastí, čo vedie ku kvalitnejším službám, zdravotnej starostlivosti a spotrebnému tovaru. Ľudia v EÚ si však potrebujú byť istí, že môžu dôverovať tomu, že systémy umelej inteligencie sa používajú bezpečne a v súlade s právnymi predpismi. Hoci takéto systémy možno využívať na riešenie mnohých výziev, ktorým dnes spoločnosť čelí, niektoré vytvárajú riziká, ktorými sa treba zaoberať, aby sa zabránilo nežiaducim výsledkom. Často napríklad nie je možné zistiť, prečo alebo ako systém umelej inteligencie vygeneroval určitý výsledok, ako napríklad automatizované rozhodnutie alebo predpoveď. Preto môže byť ťažké posúdiť, či bol niekto nespravodlivo znevýhodnený, napríklad pri rozhodnutí o prijatí do zamestnania alebo pri rozdeľovaní dávok sociálneho zabezpečenia.

Na riešenie tejto a ďalších výziev Komisia v apríli uverejnila svoj návrh prvého právneho rámca pre umelú inteligenciu na svete spolu s aktualizovaným koordinovaným plánom s členskými štátmi. Cieľom oboch iniciatív je premeniť Európsku úniu na globálne centrum pre excelentnú a dôveryhodnú umelú inteligenciu. Túto koncepciu EÚ doplnia nové pravidlá týkajúce sa strojných výrobkov, na základe ktorých sa prispôbia bezpečnostné

pravidlá. Zámerom je zvýšiť dôveru používateľov v novú, všestrannú generáciu výrobkov. Ak by sa prijalo toto nové nariadenie o všeobecnej bezpečnosti výrobkov, dopĺňalo by tieto pravidlá ako bezpečnostná sieť.

Nové nariadenie o umelej inteligencii pomôže zaručiť bezpečnosť a základné práva ľudí a podnikov a zároveň sa ním posilní zavádzanie technológií v celej EÚ, investície do nich a s nimi súvisiace inovácie. V návrhu sa stanovuje prístup založený na riziku, v ktorom sa odporúčajú prísnejšie požiadavky v prípade rizikovejších systémov umelej inteligencie.

Koordinovaný plán obsahuje náčrt zmien politiky a investícií na úrovni členských štátov v snahe posilniť vedúcu pozíciu EÚ pri vývoji udržateľnej, bezpečnej, inkluzívnej a dôveryhodnej umelej inteligencie sústredenej na človeka. V pláne sa navrhujú spoločné kroky spolupráce, aby sa zabezpečilo, že akékoľvek úsilie sa zosúladí so stratégiou v oblasti umelej inteligencie a s Európskou zelenou dohodou, pričom sa zohľadnia nové výzvy, ktoré priniesla pandémia COVID-19.

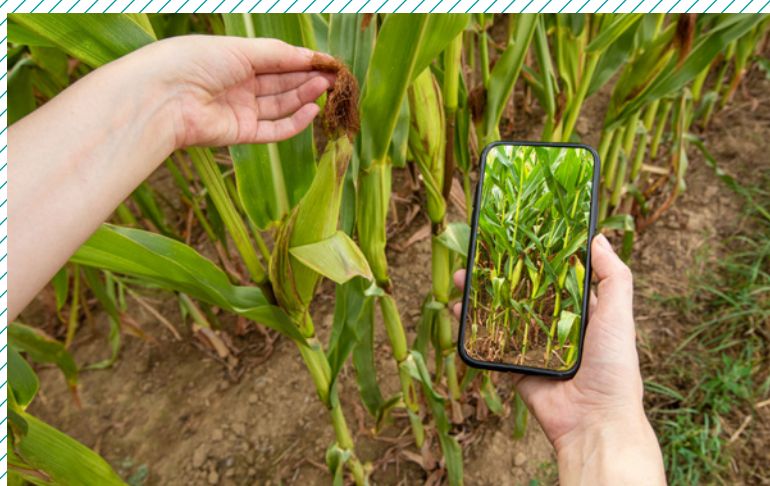
EÚ už financovala škálu projektov v oblasti umelej inteligencie, ktoré ponúkajú riešenia v mnohých oblastiach spoločnosti, vrátane poľnohospodárstva, zdravotnej starostlivosti a boja proti dezinformáciám.

Projekt „Conscious Distributed Adaptive Control“ prispel k vývoju a klinickej validácii inovačných technológií použitých na rehabilitáciu viac ako 3 000 pacientov po mŕtvici v celej Európe.

Centrum excelentnosti pre pokročilé technológie v oblasti udržateľného poľnohospodárstva a potravinovej bezpečnosti vyvíja technológie inteligentných snímačov a veľkých dát, ktoré by poľnohospodárom mohli pomôcť produkovať viac potravín spôsobom, ktorý je udržateľný pre spoločnosť, poľnohospodárske príjmy a životné prostredie.

WeVerify poskytuje overovacie systémy, ktoré môžu pomôcť overovateľom faktov, novinárom, ľudskoprávnym aktivistom a občanom pri odhaľovaní skutočností a overovaní videí a obrázkov na internete.

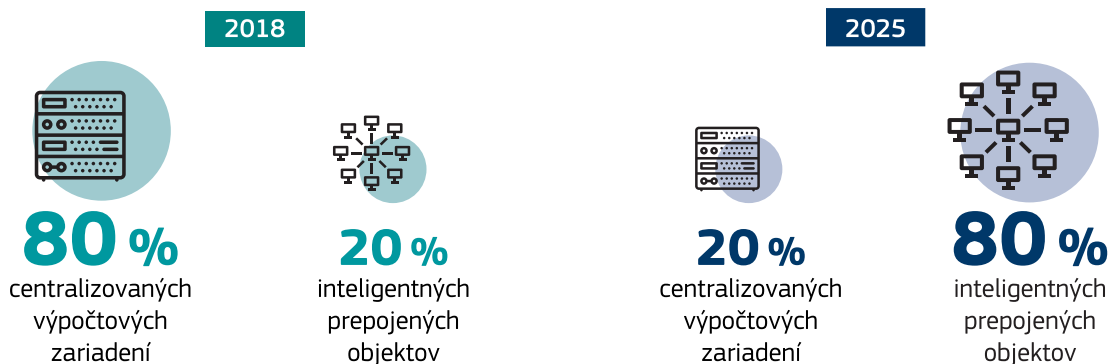
Európska aliancia pre priemyselné údaje, edge a cloud computing

Údaje sú dôležitým zdrojom v priemyselnom hospodárstve a čoraz častejšie sa uchovávajú v cloude. Podniky majú prístup k výpočtovým zdrojom, ktoré hosťujú tretie strany na internete, namiesto budovania vlastnej IT infraštruktúry. Tento súbor zdrojov je skôr známy ako cloud computing. V roku 2021 využívalo cloud computing 42 % podnikov EÚ (v porovnaní s 36 % v roku 2020 a 19 % v roku 2016). Predpokladá sa, že do roku 2025 sa 80 % všetkých údajov bude spracúvať v inteligentných zariadeniach bližších k používateľovi – známych ako edge computing –

namiesto veľkých dátových centier, ako je to v súčasnosti.

Z týchto dôvodov sa nová Európska aliancia pre priemyselné údaje, edge a cloud computing zameriava na posilnenie postavenia priemyslu EÚ v oblasti cloudových a edgeových technológií a zároveň spája podniky, členské štáty a odborníkov v danej oblasti. Aliancia pomôže využívať potenciál cloud a edge computingu a podporí rozvoj nových technológií, ako je umelá inteligencia, internet vecí a siete 5G. Dosiahne to poskytnutím udržateľnej cloudovej infraštruktúry, pričom zabezpečí, aby ľudia v EÚ mali väčšiu kontrolu nad svojimi údajmi.

SPRACÚVANIE ÚDAJOV ČAKAJÚ ZMENY

© archív IZUM, 2021

Vega, prvý superpočítač svetovej úrovne EÚ, ktorý bol spustený v apríli 2021 v Maribore v Slovinsku, dokáže vykonať 6,9 milióna miliárd výpočtov za sekundu.

Superpočítače

Keďže sa neustále generuje väčšie a väčšie množstvo údajov, povaha výpočtovej techniky sa mení. V súčasnosti môžu superpočítače vykonávať milióny miliárd – a čoskoro miliardy miliárd – operácií za sekundu a pomáhajú riešiť zložité problémy. Dokážu si poradiť s výzvami od analýzy a zmierňovania účinkov zmeny klímy, cez rozširovanie poznatkov v rôznych vedeckých oblastiach až po vývoj liečby ochorenia COVID-19.

S cieľom umožniť EÚ stať sa svetovým lídrom v oblasti superpočítačov bol v roku 2018 vytvorený spoločný podnik pre európsku vysokovýkonnú výpočtovú techniku, ktorého účel je združovať európske a vnútroštátne zdroje v záujme získavania a zavádzania špičkových superpočítačov a technológií. Iniciatíva spája EÚ, 27 členských štátov, tri ďalšie krajiny a dvoch členov súkromného sektora: Európsku technologickú platformu pre vysokovýkonnú výpočtovú techniku a združenie DAIRO/Big Data Value Association.

V júli 2021 EÚ prijala nové nariadenie, v ktorom sa pripravuje pôda pre vývoj novej generácie superpočítačov v Európe. Okrem toho sa tým spoločnému podniku umožní čerpať finančné prostriedky z programov Horizont Európa, Digitálna Európa a NPE – Digitalizácia s cieľom ešte viac investovať do superpočítačov a kvantovej výpočtovej techniky a podporiť ambiciózny program EÚ v oblasti výskumu a inovácií. Spolu s investíciami zúčastnených krajín a členov súkromného sektora dosiahne výška týchto investícií približne sedem miliárd EUR.

EÚ získala sedem superpočítačov svetovej úrovne. Discoverer v Bulharsku, MeluXina v Luxembursku a Vega v Slovinsku začali plne fungovať v roku 2021, pričom v roku 2022 sa bude inaugurovať Karolina v Česku, Leonardo v Taliansku, Deucalion v Portugalsku a LUMI vo Fínsku.

Digitálne financie

V roku 2021 Komisia dosiahla spolu so spoluzákonnodarcami pokrok, pokiaľ ide o spisy týkajúce sa trhov s kryptoaktívami a aktu o digitálnej prevádzkovej odolnosti finančného sektora, ktoré navrhla v septembri 2020 ako súčasť svojho balíka v oblasti digitálnych financií. Okrem toho v decembri členské štáty schválili dohodu dosiahnutú s Európskym parlamentom o pilotnom režime pre trhové infraštruktúry založené na technológii distribuovanej databázy transakcií (DLT). Jednou z hlavných aplikácií DLT v oblasti financií sú kryptoaktíva. V rámci tohto pilotného režimu sa stanovujú podmienky získania povolenia na prevádzkovanie trhovej infraštruktúry DLT, vymedzuje sa, s ktorými DLT finančnými nástrojmi možno obchodovať, a uvádzajú sa podrobnosti spolupráce medzi prevádzkovateľmi trhových infraštruktúr DLT a orgánmi. Regulačným orgánom EÚ a účastníkom trhu umožní získať skúsenosti s použitím technológie distribuovanej databázy transakcií (t. j. technológie používanej na obchodovanie a vyrovnanie „tokenizovaných“ finančných nástrojov) a zároveň zabezpečí, aby mohli čeliť rizikám na účely ochrany investorov, integrity trhu a finančnej stability.

Medzinárodná pripojiteľnosť

Transatlantický kábel EllaLink, ktorý spája Sines v Portugalsku a Fortalezu v Brazílii, predstavuje prvé priame, vysokokapacitné dátové spojenie medzi Európou a Latinskou Amerikou. EÚ pomohla vytvoriť 34 000 km digitálnej diaľnice na podporu výmeny údajov o výskume a vzdelávaní a skrátiť tak časové oneskorenie o polovicu. Tento dôležitý míľnik pomôže zintenzívniť spoluprácu medzi oboma kontinentmi nasledujúcich 25 rokov. Iniciatíva Budovanie európskeho spojenia s Latinskou Amerikou vrátane výmeny údajov získaných v rámci vysokovýkonnej výpočtovej techniky a pozorovaním Zeme bude dostupná celkovo pre 65 miliónov používateľov z viac ako 12 000 vzdelávacích a výskumných inštitúcií v Európe, Latinskej Amerike a Karibiku.

Ochrana ľudí a slobôd

Zdravšia Európska únia

Pandémia COVID-19 zaradila verejné zdravie medzi priority programu EÚ. Odkedy predsedníčka Ursula von der Leyen v septembri 2020 oznámila zámer vybudovať silnejšiu európsku zdravotnú úniu, Európska komisia položila jej základy, pričom vychádzala z ponaučení z pandémie.

Príprava na zdravotné krízy a reakcia na ne

Prvým pilierom európskej zdravotnej únie je pripravenosť a reakcia na krízy. Právne predpisy EÚ o cezhraničných ohrozeniach zdravia sa revidujú s cieľom zohľadniť ponaučenia z pandémie COVID-19. Európska agentúra pre lieky a Európske centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb, ktoré slúžili ako ochranná bašta v boji proti ochoreniu COVID-19, získavajú silnejší mandát na riešenie budúcich núdzových situácií v oblasti zdravia. Plánuje sa, že tieto kľúčové zdravotnícke agentúry EÚ budú poskytovať viac vedeckých usmernení a lepšiu koordináciu počas núdzových situácií. Riziko nedostatku liekov sa zníži vďaka lepšiemu monitorovaniu a lepšej pripravenosti. Ak budú návrhy Komisie schválené, keď si to okolnosti vyžadujú, bude možné vyhlásiť núdzovú situáciu v oblasti verejného zdravia na úrovni Európskej únie, čím sa umožní zavedenie určitých opatrení v záujme silnejšej reakcie.

Aj keď sa pandémia COVID-19 ešte stále neskónčila, EÚ sa musí pripraviť na budúce cezhraničné ohrozenia zdravia. V júni Komisia predložila oznámenie o prvých ponaučeniach z pandémie a o tom, ako poslúžia ako základ zlepšených opatrení na úrovni EÚ i na vnútroštátnej úrovni. Pomôže to lepšie predvídať riziká pre verejné zdravie a posilniť plánovanie pre prípad nepredvídaných udalostí, čo povedie k rýchlejšej a účinnejšej spoločnej reakcii na všetkých úrovniach. Oznámenie sa zameriava na pripravenosť a reakciu v oblasti zdravia a na základe desiatich prvých ponaučení zo zdravotnej krízy poukazuje na oblasti, v ktorých musí EÚ konať.

V rámci svojej reakcie Komisia zriadila Úrad pre pripravenosť a reakcie na núdzové zdravotné situácie (HERA). Tento úrad, ktorý je ústredným prvkom európskej zdravotnej únie, bude fungovať v dvoch rôznych režimoch: v režime pripravenosti a v núdzovom režime. Úrad celkovo zlepší vývoj, výrobu, obstarávanie a distribúciu kľúčových zdravotníckych protipatrení EÚ (napr. vakcín, antibiotík, zdravotníckeho vybavenia, diagnostických testov alebo osobných ochranných prostriedkov) v rámci EÚ.

Balík, ktorým sa zriaďuje úrad HERA, bol prijatý 16. septembra. Úrad začal svoju činnosť 1. októbra a stavia na základoch položených inkubátorom

VIDEO: Úrad EÚ pre pripravenosť a reakcie na núdzové zdravotné situácie – HERA.

HERA, ktorý začal svoju činnosť vo februári 2021 s cieľom pripraviť EÚ na zvýšenú hrozbu variantov koronavírusu. Úrad HERA je plne funkčný do 1. januára 2022 a jeho celkový orientačný rozpočet na roky 2022 – 2027 je šesť miliárd EUR.

Počas režimu pripravenosti bude pracovať na posudzovaní hrozieb a zhromažďovaní spravodajských informácií; na podpore výskumu a vývoja; na riešení trhových výziev; na zabezpečovaní dodávok zdravotníckych protipatrení a na zlepšovaní vedomostí a zručností.

Núdzové opatrenia úradu HERA zahŕňajú monitorovanie, obstarávanie, nákup a výrobu zdravotníckych protipatrení dôležitých v krízovej situácii, aktiváciu nástrojov EU FAB (sieť výrobných zariadení na výrobu vakcín a liekov, ktoré sú vždy pripravené na uvedenie do prevádzky), aktiváciu núdzových výskumných a inovačných plánov, vytvorenie súpisu zariadení na výrobu zdravotníckych protipatrení dôležitých v krízovej situácii a uľahčenie núdzového financovania.

Úrad bude poverený niekoľkými činnosťami na medzinárodnej úrovni. Patrí medzi ne spolupráca s globálnymi partnermi s cieľom riešiť prekážky v medzinárodnom dodávateľskom reťazci; rozširovanie celosvetovej výroby; posilňovanie globálneho dohľadu a uľahčovanie spolupráce s globálnymi zainteresovanými stranami a získavanie ich podpory s cieľom zabezpečiť dostupnosť a prístupnosť zdravotníckych protipatrení pre členské štáty EÚ a krajiny mimo EÚ. Zahŕňajú aj budovanie odborných znalostí v záujme rozvoja miestnych výrobných a distribučných kapacít a podporu prístupu k zdravotníckym protipatreniam financovaným alebo obstaraným zo strany EÚ.

Úrad HERA spolupracuje s členskými štátmi, Európskym parlamentom, agentúrami EÚ a so zainteresovanými stranami, ako sú výskumní pracovníci, biotechnologické spoločnosti, výrobcovia a regulačné orgány, s cieľom rýchlo odhaliť a charakterizovať nové varianty, podľa potreby prispôsobiť vakcíny a zvýšiť výrobné kapacity zdravotníckych protipatrení. V rámci úradu napríklad vznikla expertná skupina pre varianty vírusu SARS-CoV-2, ktorej úlohou je radiť o potrebe vývoja nových alebo prispôbených vakcín a o potrebe vypracovať ďalšie opatrenia v oblasti verejného zdravia na úrovni EÚ z dôvodu vzniku nových variantov. Úrad takisto úzko spolupracuje s členskými štátmi a výrobcami vakcín, ktorí začali analyzovať variant omikron a testovať účinnosť svojich vakcín proti nemu. Okrem toho je úrad HERA v kontakte aj s krajinami mimo EÚ, aby preskúmal oblasti vhodné na spoluprácu a výmenu poznatkov.

Európsky plán na boj proti rakovine

Druhým pilierom zdravotnej únie je boj proti druhej najčastejšej príčine úmrtí v EÚ. V roku 2020 bola v EÚ diagnostikovaná rakovina u 2,7 milióna ľudí, čo viedlo k značnému fyzickému a duševnému vplyvu na pacientov, ľudí, ktorí rakovinu prežili, a ich blízkych. Rakovina takisto predstavuje značnú záťaž pre systémy zdravotnej a sociálnej starostlivosti a ohrozuje rast a konkurencieschopnosť hospodárstva a zdravie pracovnej sily. 40 % prípadov rakoviny však tvoria formy, ktorým sa dá predchádzať, čo znamená, že súvisia so životným štýlom (so stravou, s fyzickou aktivitou, užívaním tabaku, konzumáciou alkoholu apod.), so znečistením životného prostredia alebo je proti nim dostupná vakcína.

Stella Kyriakides, európska komisárka pre zdravie a bezpečnosť potravín, počas návštevy Ústavu na výskum rakoviny u detí St Anna (St Anna Kinderkrebsforschung), Viedeň (Rakúsko), 1. októbra 2021.

Európsky plán na boj proti rakovine, ktorý bol prijatý vo februári 2021, sa zameriava na boj proti tejto chorobe v každej fáze prostredníctvom integrovaného prístupu zahŕňajúceho „zdravie vo všetkých politikách“ a viaceré zainteresované strany. Je postavený na desiatich hlavných iniciatívach, ktoré majú priniesť zlepšenie – od prevencie, včasného odhaľovania, diagnostiky a liečby až po lepšiu kvalitu života onkologických pacientov a osôb, ktoré rakovinu prežili, pričom má zabezpečovať rovnaký prístup pacientov ku kvalitnej zdravotnej starostlivosti.

Misia EÚ na boj proti rakovine v rámci programu Horizont Európa – jedna z piatich nových misíí EÚ ohlásená v septembri 2021 – v súčinnosti s Plánom na boj proti rakovine zlepší do roku 2030 život viac ako trom miliónom ľudí, a to vďaka lepšej prevencii, účinnejšej liečbe a zvýšeniu kvality života. Členským štátom a zainteresovaným stranám sa v ich úsilí o posilnenie systémov zdravotnej starostlivosti a o zabezpečenie väčšej schopnosti poskytovať prevenciu a starostlivosť o onkologických pacientov poskytnú z programu EU4Health a ďalších nástrojov EÚ podpora celkovo vo výške približne štyri miliardy EUR.

EURÓPSKY PLÁN NA BOJ PROTI RAKOVINE

KLÚČOVÉ OPATRENIA

Prevencia, diagnostika, liečba a kvalita života

PROPAGOVAŤ
zdravšie životné štýly

ZABEZPEČIŤ
prístup ku skríningu rakoviny prsníka, krčka maternice, hrubého čreva a konečníka: 90 % oprávnenej populácie EÚ do roku 2025

MISIA MOŽNÁ
VĎAKA
financovaniu
vo výške
4 miliardy EUR

ZNÍŽIŤ
mieru znečisťovania
životného prostredia
a škodlivej
konzumácie alkoholu
a tabaku

ZAOČKOVAŤ
aspoň 90 % dievčat
v EÚ proti ľudskému
papilomavírusu
a výrazne zvýšiť
zaočkovanosť chlapcov
do roku 2030

ZLEPŠIŤ PRÍSTUP
k národným centráram
pre komplexný prístup
k rakovine: 90 %
oprávnených pacientov
do roku 2030

V EÚ žije vyše **12 miliónov ľudí**, ktorí prekonali rakovinu vďaka skorej detekcii, účinným terapiám a podpornej starostlivosti

EÚ v rámci programu EU4Health investuje 5,3 miliardy EUR (v súčasných cenách) do iniciatív, pri ktorých kroky na úrovni EÚ vedú k pridanej hodnote, ktoré budú dopĺňať politiky členských štátov a ktoré budú sledovať jeden alebo viacero cieľov programu EU4Health:

Zlepšiť a podporiť zdravie v Únii.

Chrániť obyvateľstvo v EÚ pred závažnými cezhraničnými ohrozeniami zdravia.

Zlepšiť kvalitu liekov, zdravotníckych pomôcok a produktov dôležitých v krízovej situácii.

Posilniť zdravotnícke systémy.

Farmaceutická stratégia pre Európu

Tretím pilierom je farmaceutická stratégia pre Európu, ktorá bola spustená v roku 2020. Predstavuje úplnú revíziu systémov EÚ týkajúcich sa liekov. Bude sa zaoberať dlhodobými výzvami, ktorým čelí farmaceutický systém EÚ, podporovať inovácie (a to aj v prípade neuspokojených zdravotných potrieb) a zabezpečovať dostupnosť liekov, a to nielen v krízových situáciách, ale aj v bežných časoch. Medzi jej hlavné opatrenia patrí revízia právnych predpisov EÚ o liekoch a štruktúrovaný dialóg o bezpečnosti dodávok liekov. Štruktúrovaný dialóg sa začal vo februári 2021 a jeho cieľom je identifikovať politické

opatrenia, ktorými by sa posilnila odolnosť farmaceutických dodávateľských reťazcov a zaistila bezpečnosť dodávok liekov.

Komisia investuje do týchto naliehavých priorít v oblasti zdravia viac ako kedykoľvek predtým. Nový program EU4Health, ktorý bol spustený v marci, je ambicióznou reakciou EÚ na pandémiu COVID-19. Je viac, než len reakciou na krízu, pričom bude zameraný na zlepšovanie a podporu zdravia v EÚ, posilňovanie vnútroštátnych systémov zdravotnej starostlivosti a zlepšovanie prístupu k liekom, zdravotníckym pomôckam a produktom dôležitým v krízovej situácii.

Posilňovanie našej demokracie

Demokratická diskusia a spôsoby, akými majú ľudia prístup k informáciám, sa v posledných rokoch zmenili a čoraz viac sa presúvajú do online priestoru. Zároveň viac občanov EÚ ako kedykoľvek predtým uplatňuje svoje demokratické právo voliť a byť volený v európskych parlamentných a komunálnych voľbách v členskom štáte svojho bydliska. Okrem toho sa v kampaniach v EÚ zvýšil význam politickej reklamy. S cieľom zohľadniť toto meniace sa prostredie a posilniť demokraciu a integritu volieb Komisia v novembri predložila nové návrhy týkajúce sa politickej reklamy, volebných práv občanov EÚ, ktorí uplatnili svoje právo na voľný pohyb, a financovania európskych politických strán.

Tieto návrhy vychádzajú zo skúseností získaných počas volieb do Európskeho parlamentu v roku 2019 a plnia priority oznámené v akčnom pláne pre európsku demokraciu a v správe o občianstve EÚ za rok 2020. Aby sa voľby do Európskeho parlamentu v roku 2024 mohli konať v súlade s najvyššími demokratickými štandardmi, nové pravidlá by mali nadobudnúť účinnosť najneskôr na jar 2023 a členské štáty by ich mali dovtedy v plnej miere implementovať.

Politická reklama

Digitálna komunikácia a internet poskytujú mnoho príležitostí pre politikov osloviť občanov a pre občanov podieľať sa na demokratickej diskusii. Skúsenosti z niektorých nedávnych volieb však ukazujú, že digitalizácia a online reklama sa niekedy môžu použiť na manipuláciu a dezinformácie (pozri aj kapitolu 1 o opatreniach proti dezinformáciám).

V novembri Komisia navrhla právne predpisy na zabezpečenie väčšej transparentnosti politickej reklamy. Harmonizované požiadavky na transparentnosť budú zahŕňať poskytovanie relevantných informácií, ktoré občanom, príslušným orgánom a ďalším príslušným zainteresovaným stranám umožnia jasne identifikovať politickú reklamu a zistiť pôvod politického posolstva aj kto zaň zaplatil. Techniky zacielenia a zosilňovania politického obsahu budú povolené len vtedy, ak budú spĺňať zmysluplné požiadavky na transparentnosť. Jednotlivcom to umožní zistiť, či a ako na nich cieľi politická reklama, a rozhodnúť sa, či ju chcú alebo nie.

Uvedeným návrhom sa doplnia pravidlá stanovené v návrhu aktu o digitálnych službách, ktorý predložila Komisia, pričom cieľom je zaviesť osobitné pravidlá ešte pred voľbami do Európskeho parlamentu, ktoré sa uskutočnia v máji 2024.

Sloboda médií

Sloboda médií má zásadný význam pre fungujúcu demokraciu. V rámci plnenia akčného plánu pre európsku demokraciu prijíma EÚ opatrenia na ochranu slobody médií a na boj proti hrozbám, ktorým je táto sloboda vystavená. V septembri Komisia vydala odporúčanie týkajúce sa bezpečnosti novinárov. Členským štátom sa v ňom poskytujú usmernenia, ako zvýšiť fyzickú a online bezpečnosť novinárov a pracovníkov médií so zameraním na nové online hrozby, najmä voči novinárkam alebo tým, ktorí zastupujú menšiny alebo o nich podávajú správy.

Ďalším krokom je ochrana novinárov a obhajcov práv pred zneužívaním súdnych sporov, ktorých cieľom je odradiť ich od zapojenia sa do záležitostí verejného záujmu. V októbri Komisia začala verejnú konzultáciu s cieľom identifikovať problémy v tejto oblasti a požiadať o názory na to, čo je potrebné urobiť. Návrh Komisie na iniciatívu EÚ v tejto oblasti sa má predložiť v roku 2022. EÚ financuje

aj projekty v oblasti slobody a plurality médií.

Jedným z takýchto projektov je Monitor vlastníctva európskych médií, ktorý bol spustený v septembri 2021 s cieľom poskytnúť databázu informácií o vlastníctve médií v jednotlivých krajinách, posúdiť príslušné právne rámce a identifikovať možné riziká pre transparentnosť vlastníctva médií.

Komisia takisto zaviedla opatrenia uvedené v akčnom pláne pre médiá a audiovizuálny sektor. Napríklad v lete Komisia uverejnila výzvu na európske partnerstvá v oblasti žurnalistiky v rámci programu Kreatívna Európa. Komisia takisto pripravila ďalšie kroky, keď predsedníčka von der Leyen ohlásila vo svojom prejave o stave únie v roku 2021 prijatie Aktu o slobode médií, ktoré je naplánované na rok 2022.

Komisia súčasne pokračovala v monitorovaní situácie v oblasti slobody a plurality médií vo všetkých členských štátoch v rámci svojej výročnej správy o právnom štáte.

V roku 2020 bolo v **23 členských štátoch** EÚ napadnutých **908** novinárov a pracovníkov v médiách.

Počas protestov v EÚ sa v roku 2020 **175** novinárov a pracovníkov v médiách stalo obeťami útokov alebo incidentov.

73 % novinárov sa v roku 2020 stretlo s online násilím.

23 novinárov bolo v EÚ zavraždených od roku 1992, pričom k väčšine vražd došlo za posledných šesť rokov.

Ochrana právneho štátu

V júli Komisia uverejnila svoju druhú výročnú správu o právnom štáte v EÚ, ktorá obsahuje samostatné kapitoly o každom členskom štáte. Správa o právnom štáte je navrhnutá tak, aby sa vypracúvala každý rok a podporovala právny štát, predchádzala vzniku či prehlbovaniu problémov a navrhovala ich riešenie. Správa sa týka štyroch hlavných pilierov: vnútroštátnych justičných systémov; protikorupčných rámcov; plurality a slobody médií a ďalších inštitucionálnych otázok súvisiacich so systémom brzd a protiváh, ktoré sú nevyhnutné pre fungujúcu demokraciu.

V správe za rok 2021 sa informuje o vývoji od predchádzajúcej správy a zohľadňuje vplyv pandémie COVID-19. Celkove sa v správe konštatujú viaceré pozitívne trendy v členských štátoch EÚ vrátane tých, v ktorých sa riešia výzvy uvedené v správe za rok 2020.

V prípade niektorých členských štátov však pretrvávajú obavy, napríklad pokiaľ ide o nezávislosť súdnictva a situáciu médií. Pandémia poukázala aj na dôležitosť zachovania systému brzd a protiváh v záujme dodržiavania zásad právneho štátu.

Komisia pokračovala aj v plnení svojej úlohy strážkyne zmlúv začatím postupov v prípade nesplnenia povinnosti. V apríli Komisia postúpila Súdnemu dvoru prípad Poľska týkajúci sa zákona o súdnictve z roku 2019 a pokračujúcej činnosti disciplinárnej komory najvyššieho súdu, pokiaľ ide o záležitosti týkajúce sa sudcov. Komisia tiež požiadala, aby Súdny dvor nariadil predbežné opatrenia, ktoré Súdny dvor nariadil 14. júla.

V septembri Komisia požiadala Súdny dvor, aby Poľsku ukladal denné peňažné sankcie dovtedy, kým nebude uznesenie Súdneho dvora o predbežných opatreniach zo 14. júla v plnom rozsahu implementované. Súdny dvor 27. októbra nariadil dennú pokutu vo výške jeden milión EUR za nesplnenie povinnosti.

V súvislosti s ďalším postupom v prípade nesplnenia povinnosti Komisia takisto zaslala formálnu výzvu Poľsku podľa článku 260 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie za to, že neprijalo potrebné opatrenia na dosiahnutie úplného súladu s rozsudkom Súdneho dvora z 15. júla 2021, v ktorom sa konštatovalo, že poľský zákon o disciplinárnom režime voči sudcom je nezlučiteľný s právom EÚ. Odpoveď je pred prijatím rozhodnutia o ďalších krokoch podrobne analyzovaná.

V júli Komisia začala postupy v prípade nesplnenia povinnosti proti Maďarsku týkajúce sa ochrany základných práv a zásady nediskriminácie. (Pozri aj kapitolu 7.)

Popri konaniach o nesplnení povinnosti, ktorých cieľom je riešiť konkrétne porušenia práva EÚ, v článku 7 Zmluvy o Európskej únii sa uvádza všeobecnejší postup presadzovania spoločných hodnôt Únie vrátane právneho štátu. V Rade sa čaká na rozhodnutia v dvoch konaniach; jedno začala Komisia proti Poľsku v roku 2017 a druhé začal Európsky parlament proti Maďarsku v roku 2018 s cieľom určiť, či existuje jasné riziko vážneho porušenia hodnôt Únie. Komisia informovala Radu o najnovšom vývoji v oblastiach, na ktoré sa odôvodnené návrhy vzťahujú, v roku 2020 i v roku 2021.

Ochrana rozpočtu EÚ

Nariadenie z roku 2020 o všeobecnom režime podmienenosti na ochranu rozpočtu Únie zabezpečuje, že EÚ je schopná lepšie riešiť porušenia zásad právneho štátu, ktoré majú vplyv na rozpočet EÚ. Spolu s ďalšími už zavedenými nástrojmi zaručuje, že každé euro smeruje tam, kde je to potrebné, a vytvára pridanú hodnotu pre občanov.

Od nadobudnutia účinnosti nariadenia v januári 2021 Komisia monitoruje situáciu vo všetkých členských štátoch a zhromažďuje relevantné informácie. Správa Komisie o právnom štáte je jedným zo zdrojov informácií, ktoré môže Komisia použiť na identifikáciu a posúdenie porušení zásad právneho štátu v zmysle nariadenia. Okrem toho sú do analýzy Komisie zahrnuté aj rozhodnutia Súdneho dvora, správy Európskeho dvora audítorov a závery relevantných medzinárodných organizácií. Komisia pripravuje súbor usmernení, ktorých cieľom bude objasniť viaceré prvky súvisiace s fungovaním nariadenia.

Dialóg s občanmi

V októbri Parlament a Rada prijali zmenu nariadenia o Aarhuskom dohovore, ktorou sa posilní schopnosť občianskej spoločnosti EÚ a širšej verejnosti kontrolovať rozhodnutia, ktoré majú vplyv na životné prostredie. Organizácie občianskej spoločnosti môžu požiadať inštitúcie EÚ, aby preskúmali ich opatrenia s cieľom zabezpečiť lepšiu ochranu životného prostredia a účinnejšie opatrenia v oblasti klímy.

V roku 2021 Komisia odpovedala na dve európske iniciatívy občanov, z ktorých každú podporil viac ako milión občanov EÚ. Pokiaľ ide o iniciatívu „Menšinový balíček“, ktorá sa týka kultúrnej a jazykovej rozmanitosti, Komisia načrtla nelegislatívne nadväzujúce opatrenia, zatiaľ čo v prípade iniciatívy „Skončujeme s klieťkovým chovom“ oznámila svoj zámer navrhnuť do roku 2024 postupné vyradenie klieťkov v prípade určitých hospodárskych zvierat. V nadväznosti na iniciatívu „Právo na vodu“ z roku 2014 nadobudla v januári účinnosť revidovaná smernica o pitnej vode a v nadväznosti na iniciatívu „Zákaz glyfozátu“ z roku 2017 sa v marci začalo uplatňovať nariadenie o transparentnosti a udržateľnosti hodnotenia rizika EÚ v potravinovom reťazci. V roku 2021 bolo zaregistrovaných jedenásť nových iniciatív.

V roku 2021 Komisia začala 116 verejných konzultácií a dostala 757 315 príspevkov, ako aj 104 771 odpovedí na ostatné možnosti spätnej väzby (napr. plány a návrhy aktov). Komisia odpovedala aj na všetkých 283 návrhov, ktoré doteraz dostala prostredníctvom portálu Vyjadrite svoj názor: Zjednodušiť!. Príslušné návrhy posudzuje platforma Fit for Future, expertná skupina na vysokej úrovni, pri vypracúvaní jej ročného pracovného programu. Skupina pozostáva zo zástupcov národných, regionálnych a miestnych orgánov členských štátov, Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru, Európskeho výboru regiónov a zainteresovaných strán zastupujúcich podniky a mimovládne organizácie. Sieť vyslancov pre MSP poskytuje podnety a je zastúpená na plenárnych zasadnutiach skupiny.

Migrácia a azyl

V septembri Komisia prijala svoju prvú správu o pokroku v súvislosti s novým paktom o migrácii a azyle, rok po jeho prijatí v septembri 2020. Skonštatovala, že kým nedôjde ku komplexnej reforme azylového a migračného systému EÚ, zostane EÚ zraniteľnejšia a menej pripravená reagovať na meniace sa okolnosti.

Komisia vo februári predložila Rade svoje prvé vecné posúdenie spolupráce s partnerskými krajinami v oblasti readmisie. Udialo sa tak na základe revidovaného vízového kódexu Únie a v rámci komplexného prístupu k migračnej politike, ktorý bol vytýčený v novom pakte o migrácii a azyle. Toto prvé posúdenie sprevádzalo oznámenie, v ktorom sa uvádza, ako chce EÚ posilniť spoluprácu v oblasti návratu a readmisie.

V apríli 2021 Komisia prijala svoju prvú stratégiu EÚ v oblasti dobrovoľného návratu a reintegrácie, ktorej cieľom je zvýšiť podiel dobrovoľných návratov, ktoré prispievajú k humánnym a dôstojným návratom a pomáhajú zlepšovať spoluprácu s partnerskými krajinami v oblasti readmisie. Reintegrácia zároveň pomáha navrátilcom z členských štátov EÚ aj krajín mimo EÚ využívať príležitosti vo svojej domovskej krajine, prispievať k rozvoju komunity a budovať dôveru v migračný systém.

Stratégia poskytuje nástroje a usmernenia na zlepšenie udržateľnosti návratov zintenzívnením spolupráce v partnerských krajinách. Komisia spolu so stratégiou uverejnila aj rámec EÚ pre poradenstvo v oblasti návratu a nástroj reintegračnej pomoci, v ktorom sa (pre členské

štáty) stanovujú požiadavky na zriadenie štruktúr na poradenstvo v oblasti návratu. Patria sem potreby v oblasti ľudských zdrojov a financovanie spolu s použitím referenčného nástroja, ktorý umožňuje bezpečný tok informácií medzi poradcami v oblasti návratu a zabezpečovateľmi reintegrácie.

V nadväznosti na pokusy Bieloruska destabilizovať EÚ a jej členské štáty uľahčením neregulárnej migrácie a jeho rozhodnutie pozastaviť uplatňovanie dohody o readmisii medzi EÚ a Bieloruskom Komisia v septembri navrhla pozastaviť určité ustanovenia dohody o zjednodušení vízového režimu s Bieloruskom, ktoré sa zameriavajú len na vládnych úradníkov, a nie na bežných občanov Bieloruska. Rada schválila návrh Komisie v novembri.

Komisia preskúmala finančné a operačné potreby Lotyšska, Litvy a Poľska a poskytla ďalších 200 miliónov EUR na riadenie hraníc, najmä v reakcii na štátom podporované zneužívanie migrantov na politické účely na vonkajších hraniciach EÚ. Zároveň zintenzívnila dialóg s príslušnými krajinami mimo EÚ s úmyslom upozorniť ich na situáciu a zabezpečiť, aby konali s cieľom zabrániť tomu, aby sa ich vlastní štátni príslušníci dostali do pasce nastraženej bieloruskými orgánmi.

Činnosti Komisie a vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku Josepa Borrellu boli stanovené v spoločnom oznámení s názvom „Reakcia na štátom podporované zneužívanie migrantov na vonkajších hraniciach EÚ“, ktoré bolo prijaté 23. novembra.

Komisia 1. decembra predložila návrh s cieľom umožniť najviac postihnutým členským štátom EÚ dočasne prispôbiť svoje azylové systémy novej realite. S cieľom pomôcť zraniteľným osobám, ktoré uviazli v Bielorusku, Komisia do konca roka zmobilizovala financovanie humanitárnej pomoci vo výške 700 000 EUR a je pripravená poskytnúť ďalšie finančné prostriedky. EÚ tiež poskytne až 3,5 milióna EUR na podporu dobrovoľných návratilcov z Bieloruska. Okrem toho sú zamestnanci agentúr EÚ, ako je Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž, Agentúra Európskej únie pre azyl (predtým Európsky podporný úrad pre azyl) a Agentúra Európskej únie pre spoluprácu v oblasti presadzovania práva, pripravení na nasadenie na vonkajších hraniciach s cieľom pomôcť členským štátom EÚ v prípade potreby, pričom už pôsobia v dotknutých členských štátoch. S cieľom poskytnúť trvalý rámec Komisia 14. decembra prijala návrh na zmenu Kódexu schengenských hraníc spolu s návrhom nariadenia, ktorým sa riešia situácie zneužívania migrantov na politické účely.

Boj proti obchodovaniu s ľuďmi

V apríli Komisia prijala stratégiu EÚ v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi, v ktorej sa uplatňuje komplexný prístup zahŕňajúci všetko od prevencie a ochrany obetí až po stíhanie a odsúdenie obchodníkov s ľuďmi. Stratégia zahŕňa právne, politické a operačné iniciatívy v týchto štyroch oblastiach: zníženie dopytu, ktorý podporuje obchodovanie v prípade všetkých foriem vykorisťovania; narušenie obchodného modelu obchodníkov s ľuďmi; ochrana a podpora obetí a posilnenie ich postavenia s osobitným zameraním na ženy a deti a medzinárodný rozmer. Novovymenovaný koordinátor EÚ pre boj proti obchodovaniu s ľuďmi začal pracovať 1. júla 2021.

Komisia v septembri prijala obnovený akčný plán EÚ proti prevádzacstvu migrantov (2021 – 2025). Stanovujú sa v ňom opatrenia na boj proti prevádzacstvu a jeho prevenciu a na zabezpečenie úplnej ochrany základných práv migrantov. Navrhujú sa v ňom aj rozšírenie reštriktívnych opatrení a posilnenie trestných sankcií proti prevádzacstvu a predkladajú sa v ňom opatrenia na predchádzanie vykorisťovaniu migrantov a zvyšovanie informovanosti o prevádzacstve. V akčnom pláne sa zohľadňuje rastúca úloha štátnych aktérov, ktorí uľahčujú neregulárnu migráciu a využívajú ľudí na vyvíjanie tlaku na

72 % obetí obchodovania s ľuďmi sú ženy a dievčatá;
23 % sú muži a chlapci;
(pri 5 % obetí pohlavie nie je známe).

60 %

60 % obetí obchodovania s ľuďmi je zneužívaných na sexuálne vykorisťovanie, **15 %** na prácu.

15 %

Približne **polovica** obetí sú občania EÚ.

Európska komisárka pre vnútorné záležitosti Ylva Johansson (vpravo) a grécky minister pre migráciu a azyl Notis Mitarachi počas návštevy na ostrove Lesbos (Grécko), 29. marca 2021. Ylva Johansson navštívila prijímacie centrá na ostrovoch Lesbos a Samos a posúdila pokrok v nových migračných a azylových prijímacích zariadeniach.

vonkajších hraniciach na politické účely, ako to bolo v roku 2021 na hranici EÚ s Bieloruskom. Komisia takisto predložila opatrenia na zlepšenie účinnosti smernice o sankciách voči zamestnávateľom. Ich cieľom je sankcionovať zamestnávateľov, ktorí zamestnávajú ľudí bez práva na pobyt v EÚ, chrániť práva neregulárnych migrantov a zabezpečiť kontroly. Opatrenia sa budú implementovať v roku 2022.

Komisia a vysoký predstaviteľ v novembri navrhli opatrenia na zabránenie činnostiam dopravcov, ktorí sa zapájajú do prevádzkajúcich alebo obchodovania s ľuďmi do EÚ alebo ho uľahčujú, a na obmedzenie týchto činností. Tým sa do súboru nástrojov EÚ na podporu členských štátov v boji proti neregulárnej migrácii a obchodovaniu s ľuďmi pridá nový nástroj.

Ochrana osôb v núdzi

Komisia pokračovala v práci na zlepšovaní riadenia migrácie a podmienok prijímania a životných podmienok migrantov, najmä v Grécku. Zvýšila podporu pre vnútroštátne orgány prostredníctvom osobitnej skupiny pre riadenie migrácie, ktorá bola zriadená v roku 2020 s cieľom zlepšiť prijímacie a životné podmienky migrantov na ostrove Lesbos a na severných ostrovoch v Egejskom mori.

V septembri bolo otvorené prvé nové prijímacie a identifikačné centrum na ostrove Samos, po ktorom v novembri nasledovali nové centrá na ostrovoch Kos a Leros. V roku 2022 budú otvorené nové centrá na ostrovoch Chios a Lesbos. Na vybudovanie týchto piatich centier poskytla Komisia Grécku 276 miliónov EUR.

Komisia takisto uľahčuje a koordinuje premiestňovanie jednotlivých skupín migrantov z Grécka, Talianska a Malty do členských štátov EÚ, ktoré príjem migrantov prisľúbili. V nadväznosti na rozsiahle úsilie zapojených organizácií a solidaritu členských štátov bolo s podporou Európskej komisie v rokoch 2020 a 2021 z Grécka do iných členských štátov premiestnených viac ako 4 600 osôb a z Talianska a Malty bolo od roku 2018 do konca roka 2021 premiestnených takmer 3 000 osôb.

V júli Komisia spustila proces na predloženie prisľuby v oblasti presídľovania a prijímania osôb z humanitárnych dôvodov v rokoch 2021 – 2022. Členské štáty prisľúbili celkovo 60 000 miest na presídlenie a prijatie osôb z humanitárnych dôvodov v prípade prioritných krajín a regiónov i ohrozených Afgancov. Členské štáty majú k dispozícii finančnú podporu a operačnú podporu EÚ od Agentúry Európskej únie pre azyl, aby mohli svoje prisľuby plniť.

V júni sa dosiahla dohoda o novom mandáte Európskeho podporného úradu pre azyl, ktorý nadobudol účinnosť začiatkom roka 2022, keď sa úrad stal Agentúrou Európskej únie pre azyl. Cieľom nového mandátu je vytvoriť pre agentúru stabilný právny, operačný a praktický rámec, na základe ktorého bude schopná členským štátom asistovať a pomôcť im pri posilňovaní ich azylových a prijímacích systémov. V roku 2021 agentúra rozšírila svoju pomoc na Španielsko, Lotyšsko a Litvu (ktoré sa pridali ku Grécku, k Taliansku, Cyprusu a Malte).

Posilnenie gréckeho systému prijímania žiadateľov o azyl

Vychádzajúc z programu núdzovej podpory OSN pre integráciu a ubytovanie pomohla podpora zo strany Európskej komisie Grécku vybudovať štátne ubytovacie zariadenia pre zraniteľných žiadateľov o azyl. V roku 2019 Grécko súhlasilo s prevzatím správy siete bytov uvedeného programu. Išlo o obrovskú úlohu, ktorá si každodenne vyžadovala technické poradenstvo priamo na mieste. Komisia poskytla technickú podporu financovanú z programu EÚ na podporu štrukturálnych reforiem/Nástroja technickej podpory. Zamestnanci ministerstva pre migráciu a azyl využili poradenstvo pri budovaní kapacít a teraz sa môžu spoľahnúť na rýchle interné postupy a účinný rámec zákonov a pravidiel pri prevádzkovaní systému prijímania a pri monitorovaní podmienok.

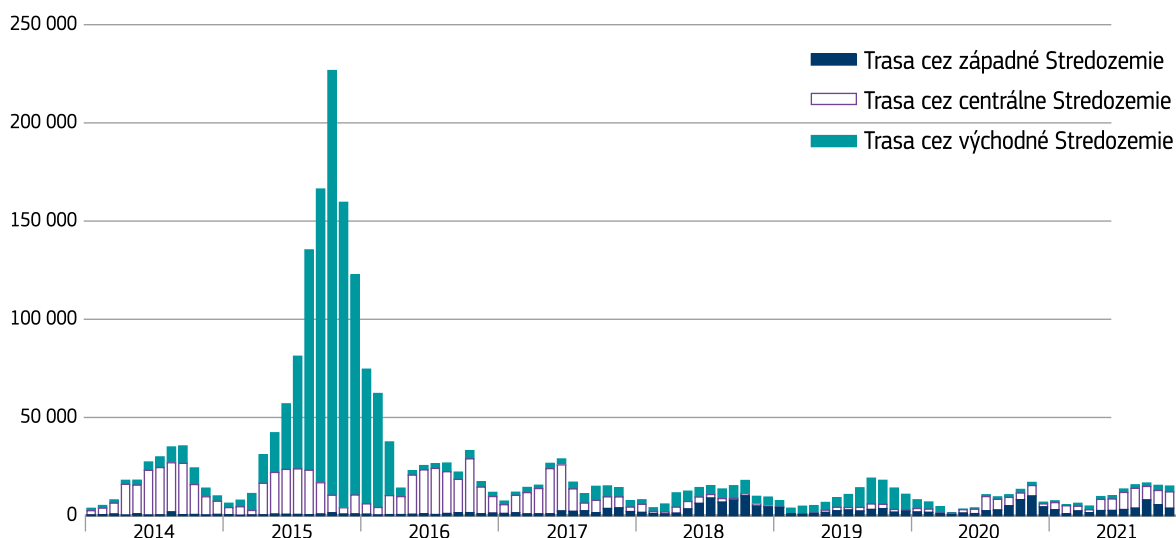
Neregulárna migrácia v číslach

Medzi januárom a novembrom 2021 bolo na všetkých trasách zaznamenaných približne 182 600 neregulárnych migrantov v porovnaní so 114 400 migrantmi v rovnakom období v roku 2020 (a so 125 100 migrantmi počas celého uvedeného roka) a s o niečo menej ako 127 000 migrantmi v rovnakom období v roku 2019 (141 700 počas celého roka).

Na základe údajov Európskej agentúry pre pohraničnú a pobrežnú stráž vykazovali údaje o nelegálnom prekročení hraníc na všetkých vonkajších hraniciach EÚ od novembra 2021 po uvoľnení opatrení v súvislosti s ochorením COVID-19 stúpajúci trend (+ 60 % v porovnaní s rovnakým obdobím v roku 2020), pričom na trasách cez centrálnu Stredozem a západný Balkán boli zaznamenané najvyššie hodnoty.

V roku 2021 sa takisto zvýšil počet neoprávnených prekročení hraníc Lamanšským prielivom. Pobrežné členské štáty EÚ a Spojené kráľovstvo už zaviedli praktickú operačnú spoluprácu najmä v boji proti prevádzkačským sieťam, ako sa stanovuje v Dohode o obchode a spolupráci medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom (pozri spoločné politické vyhlásenie o azyle a návrate). Členským štátom sa okrem toho dostáva podpora od agentúr EÚ vrátane Európskej agentúry pre pohraničnú a pobrežnú stráž, Agentúry Európskej únie pre justičnú spoluprácu v trestných veciach a Agentúry Európskej únie pre spoluprácu v oblasti presadzovania práva. Konkrétne pokiaľ ide

NELEGÁLNE PREKRAČOVANIE HRANÍC NA HLAVNÝCH TRASÁCH

Zdroj: Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž

Poznámka: Trasa cez západné Stredozemie zahŕňa atlantickú (západoafrickú) trasu.

o Európsku agentúru pre pohraničnú a pobrežnú stráž, tá začala Spoločnú operáciu Opálové pobrežie, aby Francúzsku poskytla podporu vo forme leteckého dozoru s cieľom bojovať proti prevádzacom a predchádzať stratám na životoch na mori.

Centrálné Stredozemie zostáva najsmrteľnejšou migračnou trasou na svete, pričom od roku 2014 bolo zaznamenaných viac ako 20 000 úmrtí a zmiznutí. V roku 2021 bolo pri prechode cez Stredozemné more a západoafrickou trasou hlásených 2 819 mŕtvych alebo nezvestných migrantov v porovnaní s 2 325 prípadmi v roku 2020.

Európska pohraničná a pobrežná stráž

Vykonávanie nariadenia o európskej pohraničnej a pobrežnej stráž z roku 2019 a nový mandát Európskej agentúry pre pohraničnú a pobrežnú stráž (známej aj ako Frontex) úspešne pokročili, keď bol od 1. januára 2021 prvýkrát nasadený stály zbor európskej pohraničnej a pobrežnej stráže vrátane prvých uniformovaných zamestnancov EÚ.

Očakáva sa, že nasadenie stáleho zboru zvýši schopnosť agentúry podporovať členské štáty vo všetkých operačných oblastiach vrátane činností súvisiacich s návratom.

Európska agentúra pre pohraničnú a pobrežnú stráž nasadzuje na vonkajších hraniciach Európskej únie v úzkej spolupráci s členskými štátmi v priemere 2 000 príslušníkov pohraničnej a pobrežnej stráže. Agentúra takisto výrazne posilnila svoj rámec v oblasti základných práv tak, ako sa stanovuje v nariadení o európskej pohraničnej a pobrežnej stráž, a to vymenovaním nového pracovníka pre základné práva a náborom prvých členov monitorovacej skupiny pre základné práva.

Vykonávanie akčného plánu pre integráciu a začlenenie

V roku 2021 EÚ pokračovala vo vykonávaní akčného plánu pre integráciu a začlenenie na roky 2021 – 2027, ktorý sa zameriava na vzdelávanie a odbornú prípravu, zamestnanosť a zručnosti, zdravotnícke služby a bývanie. Nové opatrenia v roku 2021 zahŕňali partnerstvo, ktoré sa začalo v marci, medzi Komisiou a Európskym výborom regiónov s cieľom zintenzívniť spoluprácu s mestami, regiónmi a vidieckymi oblasťami EÚ a ich podporu v úsilí pomôcť migrantom integrovať sa.

Balík opatrení v oblasti zručností a talentu

Ako súčasť Nového paktu o migrácii a azyle z roku 2020 bola v júni 2021 spustená iniciatíva Partnerstvá zamerané na talenty s cieľom posilniť vzťahy s kľúčovými partnerskými krajinami v oblasti migrácie zosúladiť potreby trhu práce EÚ so zručnosťami pracovníkov z týchto krajín. V záujme poskytovania bezpečných a legálnych ciest k migrácii budú partnerstvá otvorené pre študentov, absolventov a pracovníkov so všetkými úrovňami zručností. Takisto poskytnú príležitosti na odborné vzdelávanie a prípravu a na podporu integrácie vracajúcich sa migrantov.

Schengenský priestor

V júni Komisia prijala Stratégiu na dosiahnutie plne funkčného a odolného schengenského priestoru, ku ktorej bol pripojený návrh na revíziu schengenského hodnotiaceho a monitorovacieho mechanizmu. V stratégii sa navrhujú opatrenia v týchto troch oblastiach: zabezpečenie efektívneho riadenia vonkajších hraníc EÚ; opatrenia na kompenzáciu absencie kontrol na vnútorných hraniciach a spoľahlivé riadenie (hodnotenie, monitorovanie a pripravenosť).

Stratégia zahŕňa iniciatívy na vytvorenie silnejšieho a kompletnejšieho schengenského priestoru, ktorý stavia na ponaučeníach získaných v posledných piatich rokoch, a to aj počas pandémie COVID-19. Hodnotí pokrok dosiahnutý pri zavádzaní jedného z technologicky najvyspelejších systémov riadenia hraníc na svete na vonkajších hraniciach EÚ a predstavuje ďalšie iniciatívy v tejto oblasti. Zdôrazňuje tiež opatrenia na posilnenie schengenského priestoru zvnútra,

napríklad zintenzívnením policajnej a justičnej spolupráce. Napokon sa v nej navrhuje rozšírenie schengenského priestoru bez kontrol na vnútorných hraniciach o Bulharsko, Chorvátsko a Rumunsko, ktoré uplatňujú väčšinu schengenských pravidiel bez toho, aby v plnej miere využívali výhody vyplývajúce z členstva v schengenskom priestore (spolu s Cyplom po tom, ako úspešne ukončí prebiehajúci proces schengenského hodnotenia).

Cieľom návrhu na reformu schengenského hodnotiaceho a monitorovacieho mechanizmu je zabezpečiť jeho vyššiu efektívnosť a účinnosť, urýchliť ho, zvýšiť jeho politické zameranie a zaistiť, aby splňal svoj účel. V súčasnosti sa o ňom rokuje v Rade, pričom Komisia robí všetko, čo je v jej silách, aby umožnila hladký priebeh tohto procesu.

Komisia 14. decembra prijala návrh na zmenu Kódexu schengenských hraníc. Usiluje sa tým zabezpečiť, aby sa kontroly na vnútorných hraniciach zavádzali len ako posledná možnosť, pričom sa má zohľadňovať právo členských štátov urobiť tak za výnimočných okolností. Návrh sa zaoberá aj výzvami vyplývajúcimi zo zneužívania neregulárnych migrantov na politické účely. Spolu s ním bol prijatý ďalší návrh na riešenie situácií zneužívania osôb na politické účely v oblasti migrácie a azylu.

Pokračoval pokrok pri zavádzaní spoločnej infraštruktúry IT pre EÚ s novými prepojenými systémami určenými na riadenie hraníc, migráciu a presadzovanie práva. Interoperabilita tejto infraštruktúry po jej zavedení zabezpečí, že všetky informačné systémy budú navzájom komunikovať a že vnútroštátne orgány budú mať úplné a presné informácie pri súčasnom plnom dodržiavaní pravidiel ochrany údajov.

Bezpečnostné otázky

Nadalej sa objavujú nové a čoraz zložitejšie cezhraničné a medziodvetvové bezpečnostné hrozby a EÚ musí zintenzívniť spoluprácu a koordináciu v širšej oblasti bezpečnosti. Pandémia COVID-19 otestovala odolnosť kritickéj infraštruktúry Európy a jej systémov pripravenosti na krízy a krízového riadenia. V roku 2021 pokračovala EÚ vo vykonávaní stratégie pre bezpečnostnú úniu z roku 2020 s cieľom chrániť každého v EÚ a podporovať náš európsky spôsob života prostredníctvom nových iniciatív v oblasti boja proti terorizmu a radikalizácii, organizovanej trestnej činnosti, ako aj v oblasti kybernetickej bezpečnosti a hybridných hrozieb.

Predchádzanie radikalizácii a terorizmu a boj proti nim

Nariadenie, ktorého účelom je riešiť problém šírenia teroristického obsahu online, nadobudlo účinnosť 7. júna 2021 a bude plne vymožiteľné o rok neskôr. Členskými štátmi umožní posilať príkazy na odstránenie obsahu poskytovateľom hostingových služieb, ktorí ponúkajú služby v EÚ. Takisto budú môcť do jednej hodiny odstrániť materiál, ktorý podnecuje alebo obhajuje páchanie trestných činov terorizmu, podporuje činnosti teroristickej skupiny alebo poskytuje návod alebo techniky na páchanie trestných činov terorizmu.

Okrem toho sa v nariadení stanovujú záruky na zvýšenie zodpovednosti a transparentnosti opatrení na odstránenie teroristického obsahu a na ochranu pred chybným odstránením legitímneho prejavu. Zavádzajú sa ním opatrenia na zabezpečenie ochrany základných práv a slobôd vrátane vyňatia materiálu šíreného na vzdelávacie, žurnalistické, umelecké alebo výskumné účely.

V roku 2021 internetové fórum EÚ – platforma, ktorej predsedá Komisia a ktorá spája členské štáty a technologické spoločnosti s cieľom

diskutovať o používaní internetu teroristami a bojovať proti sexuálnemu zneužívaniu detí online – predstavilo súbor poznatkov o zakázaných násilných pravicových extrémistických skupinách, symboloch a manifestoch s cieľom poskytnúť online platformám usmernenie pri ich úsilí o moderovanie obsahu.

V júli Európska komisia predložila ambiciózny balík legislatívnych návrhov na posilnenie pravidiel EÚ v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu. Balík zahŕňa aj návrh na vytvorenie nového orgánu EÚ na boj proti praniu špinavých peňazí. Cieľom je zlepšiť odhaľovanie podozrivých transakcií a činností a odstrániť medzery, ktoré páchatelia trestnej činnosti využívajú na to, aby prostredníctvom finančného systému prali nezákonné príjmy, alebo financovali teroristickú činnosť.

Dané opatrenia zásadne posilňujú existujúci rámec EÚ, keďže zohľadňujú nové a vznikajúce výzvy spojené s technologickou inováciou. Takýmito výzvami sú napríklad virtuálne meny, integrovanejšie finančné toky na jednotnom trhu a globálny charakter teroristických organizácií. Návrhy takisto pomôžu vytvoriť oveľa jednotnejší rámec v celej EÚ s priamo uplatniteľnými pravidlami, ako je napr. celounijný limit pre veľké hotovostné platby vo výške 10 000 EUR. Uľahčí sa tým dodržiavanie predpisov zo strany hospodárskych subjektov, na ktoré sa vzťahujú pravidlá na boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, a to hlavne pre tie subjekty, ktoré pôsobia cezhranične.

Vzhľadom na vývoj v Afganistane vypracoval koordinátor pre boj proti terorizmu spolu s predsedníctvom Rady, Komisiou, Európskou službou pre vonkajšiu činnosť a príslušnými agentúrami EÚ akčný plán boja proti terorizmu v Afganistane.

Boj proti organizovanej a cezhraničnej trestnej činnosti

V apríli Komisia uverejnila stratégiu EÚ v oblasti boja proti organizovanej trestnej činnosti, v ktorej sa stanovujú opatrenia na posilnenie presadzovania práva a justičnej spolupráce; na zabezpečenie účinného vyšetrovania s cieľom narušiť štruktúry organizovanej trestnej činnosti; na elimináciu ziskov vytvorených organizovanou trestnou činnosťou a na prípravu presadzovania práva a justície na digitálny vek. Komisia takisto navrhla opatrenia, ktoré členským štátom umožnia naplno využívať potenciál Európskej multidisciplinárnej platformy proti hrozbám trestnej činnosti.

V priebehu roka 2021 Komisia zintenzívnila opatrenia na zabezpečenie lepšej kontroly strelných zbraní v EÚ a susedných krajinách. Komisia prijala opatrenia, ktoré členským štátom poskytnú lepší prístup k informáciám potrebným na schválenie žiadostí o nadobudnutie alebo držbu určitých strelných zbraní (v súčasnosti členské štáty nie sú systematicky informované o odmietnutí udeliť licenciu na strelné zbrane inde v EÚ). V správe o uplatňovaní, ktorá bola uverejnená v októbri, sa zdôraznili pozitívne účinky existujúcich právnych predpisov EÚ, najmä tie, ktoré vzišli zo zákazu najnebezpečnejších strelných zbraní a z predchádzania nedovolenej úpravy zbraní na smrtiace strelné zbrane. Uviedli sa v nej aj pretrvávajúce nedostatky, ktoré si vyžiadali začatie 76 konaní o nesplnení povinnosti, ako aj oblasti, v ktorých je potrebné ďalšie zlepšenie, ako je digitalizácia európskeho zbrojného pasu a prísnejšia kontrola získavania a vlastníctva plánov na trojzrnmernú tlač zbraní.

Zločinecké siete majú **široký záber činnosti**:

- drogy
- organizovaná majetková trestná činnosť
- prevádzachstvo migrantov
- obchodovanie s ľuďmi
- počítačová kriminalita

Pôsobia **na hraničných priechodoch**:

65 %

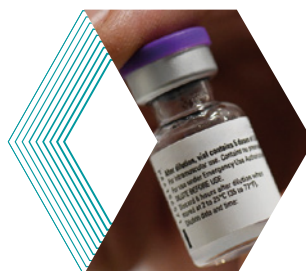
kriminálnych skupín má medzinárodné zloženie.

Prenikajú do **legálneho hospodárstva**:

- takmer **70 %** je zapojených do prania špinavých peňazí;
- takmer **60 %** je zapojených do korupcie;
- vyše **80 %** využíva legálne podnikateľské štruktúry.

Rýchlo sa prispôbili pandemickej situácii:

odhalené podvodné ponuky

1,1 miliardy dávok vakcín

s celkovou cenou 15,4 miliardy EUR.

Didier Reynders, európsky komisár pre spravodlivosť, predstavuje porovnávací prehľad EÚ v oblasti justície za rok 2021, v ktorom sa hodnotí efektívnosť, kvalita a nezávislosť justičných systémov všetkých členských štátov, Brusel (Belgicko), 8. júla 2021. Počas roka sa porovnávací prehľad zameriaval na digitalizáciu justície, vďaka ktorej mohli súdy fungovať aj počas pandémie COVID-19 a vďaka ktorej sa justičné systémy stali prístupnejšími a efektívnejšími.

V nadväznosti na svoje oznámenie o digitalizácii justície z roku 2020 Komisia v decembri predložila balík iniciatív na modernizáciu justičných systémov v EÚ a na urýchlenie cezhraničnej justičnej spolupráce v občianskych, obchodných a trestných veciach. Balík obsahuje tri návrhy:

- nariadenie na zlepšenie cezhraničnej digitálnej komunikácie medzi justičnými orgánmi a na zabezpečenie prístupu k spravodlivosti v občianskych, obchodných a trestných veciach;
- zmenu nariadenia o Eurojuste s cieľom vytvoriť právny základ pre vedenie ústnych vypočutí prostredníctvom videokonferencií a posilniť koordináciu a spoluprácu v oblasti teroristických trestných činov medzi vnútroštátnymi orgánmi zodpovednými za vyšetrovanie a stíhanie;
- nariadenie o vytvorení platformy spolupráce na zvýšenie účinnosti a efektívnosti vyšetrovaní a trestných stíhaní vedených spoločnými vyšetrovacími tímami v cezhraničných prípadoch.

Cieľom uvedených iniciatív je splniť ambíciu Komisie vytvoriť skutočne účinný a odolný európsky priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti.

V roku 2021 Komisia pokračovala v rokovaní s viacerými krajinami, vrátane Izraelu, Nového Zélandu a Turecka, o výmene osobných údajov medzi Agentúrou Európskej únie pre spoluprácu v oblasti presadzovania práva a ich príslušnými orgánmi.

Dňa 1. júna 2021 začala svoju činnosť Európska prokuratúra. Do konca roka začala viac ako 500 vyšetrovaní podvodov poškodzujúcich finančné záujmy EÚ s odhadovanými celkovými škodami na rozpočte EÚ vo výške päť miliárd EUR.

V roku 2021 pracovná skupina Agentúry Európskej únie pre spoluprácu v oblasti presadzovania práva zložená zo zástupcov Belgicka, Nemecka, Španielska, Chorvátska a Holandska rozložila gang pašujúci zbrane, ktorý Európu zaplavil nezákonne upravenými strelnými zbraňami. Zatknutých bolo osemnásť ľudí a zhabaných 350 zbraní. Akcia sa uskutočnila v rámci Európskej multidisciplinárnej platformy proti hrozbám trestnej činnosti.

V nadväznosti na návrhy na revíziu mandátu Agentúry Európskej únie pre spoluprácu v oblasti presadzovania práva z roku 2020 Komisia v decembri navrhla kódex EÚ v oblasti policajnej spolupráce s cieľom posilniť spoluprácu v oblasti presadzovania práva medzi členskými štátmi a poskytnúť príslušníkom polície v EÚ modernejšie nástroje na výmenu informácií. Kódex, ktorý zahŕňa odporúčanie o operačnej policajnej spolupráci a nové pravidlá výmeny informácií, pomôže zlepšiť cezhraničné operácie, poskytne jasne stanovené kanály a časové rámce na výmenu informácií a posilní úlohu agentúry.

Okrem toho revidované pravidlá o automatizovanej výmene určitých kategórií údajov pomôžu účinnejšie odhaľovať spojitosti medzi trestnými činmi v celej EÚ. Pomôže to zaplniť medzery v informáciách, posilniť prevenciu, odhaľovanie a vyšetrovanie trestných činov v EÚ a takisto podporiť všeobecnú bezpečnosť v Európe. Balík v oblasti policajnej spolupráce obsahuje tri legislatívne návrhy: návrh odporúčania Rady o operačnej policajnej spolupráci; smernicu o výmene informácií medzi orgánmi presadzovania práva členských štátov a nariadenie o mechanizme automatizovanej výmeny údajov na účely policajnej spolupráce („Prüm II“).

Spolu s balíkom opatrení na boj proti praniu špinavých peňazí Komisia predložila návrh, ktorý orgánom presadzovania práva zaručí prístup k budúcim prepojeným registrom bankových účtov. Umožní im to rýchlo zistiť, či má podozrivý bankové účty v iných členských štátoch, čím sa uľahčí finančné vyšetrovanie a vymáhanie majetku v cezhraničných prípadoch.

← Margaritis Schinas, podpredseda Európskej komisie zodpovedný za podporu európskeho spôsobu života, na tlačovej konferencii o kódexe EÚ v oblasti policajnej spolupráce, Brusel (Belgicko), 8. decembra 2021.

Krízové riadenie

Civilná ochrana

Pandémia COVID-19 poukázala na potrebu silnejšieho mechanizmu EÚ v oblasti civilnej ochrany, ktorý umožní rýchlejšiu a účinnejšiu reakciu na veľké núdzové situácie. V máji 2021 nadobudli účinnosť nové právne predpisy, ktoré EÚ poskytujú lepšie nástroje na riešenie katastrof, ktoré postihujú viaceré krajiny súčasne. EÚ tiež navýšila finančné prostriedky určené na podporu civilnej ochrany členských štátov EÚ v ich vlastnom úsilí v oblasti reakcie na katastrofy.

EÚ spolu so svojimi členskými štátmi pokračovala v rozvoji zdravotníckej rezervy ochranných prostriedkov a zdravotníckych pomôcok rescEU. Pokračovala aj v posilňovaní protipožiarnej flotily lietadiel a helikoptér v rámci rescEU s cieľom doplniť vnútroštátne kapacity. V budúcnosti budú k dispozícii dodatočné kapacity rescEU s cieľom reagovať na chemické, biologické, rádiologické a jadrové incidenty. EÚ zároveň poskytne značnú finančnú podporu na posilnenie opatrení v oblasti prevencie a pripravenosti, ktoré znižujú riziko katastrof a pomáhajú komunitám stať sa odolnejšími voči rôznym krízam.

V roku 2021 dostal mechanizmus Únie v oblasti civilnej ochrany rekordný počet žiadostí o pomoc. Zo 114 žiadostí sa 61 % týkalo pandémie COVID-19.

Keďže zmena klímy už ovplyvňuje všetky časti sveta, leto 2021 ponúklo pohľad na to, ako môžu vyzeráť letá v Európe v budúcnosti. V sezóne lesných požiarov v roku 2021 došlo k jednému z najväčších nasadení mechanizmu EÚ v oblasti civilnej ochrany v Európe v poslednom desaťročí, ako aj k jednej z doteraz najväčších aktivácií mechanizmu na boj proti prírodným požiarom.

V reakcii na lesné požiare v oblasti Stredozemného mora a na západnom Balkáne nasadila EÚ prostredníctvom mechanizmu EÚ v oblasti civilnej ochrany do Albánska, Alžírsku, na Cyprus, do Grécka, Talianska, Severného Macedónska a Turecka flotilu 16 lietadiel a štyroch helikoptér, viac ako 290 vozidiel a viac ako 1 300 špecialistov prvého zásahu. Núdzové operácie posilnila z vesmíru služba EÚ na riadenie mimoriadnych situácií programu Copernicus, ktorá vypracovala aktualizované mapy postihnutých oblastí. Len v roku 2021 vyprodukovala služba rýchleho

Janez Lenarčič, európsky komisár pre krízové riadenie (vpravo), navštívil jednotky hasičov v oblasti Oinoi a v centre rescEU počas návštevy Grécka, 25. augusta 2021.

Spúšť po povodni v obci Pepinster (Belgicko), 17. júla 2021.

mapovania satelitu Copernicus viac ako 580 máp oblastí z celého sveta.

Keď viaceré oblasti Európy zasiahli v júli ničivé záplavy, EÚ koordinovala nasadenie záchranných člnov, helikoptér a viac ako 150 záchranárov z Francúzska, Talianska a Rakúska do Belgicka. Európsky systém varovania pred povodňami programu Copernicus upozornil orgány na povodňové riziko ešte pred samotnými povodňami a Belgicko, Holandsko, Nemecko a Švajčiarsko aktivovali službu rýchleho mapovania s cieľom podporiť špecialistov prvého zásahu.

V priebehu roka 2021 poskytovala EÚ aj životne dôležitú podporu osobám postihnutým katastrofami na celom svete vrátane ľudí v Konžskej demokratickej republike po sopečnej erupcii, v Guinei po vypuknutí epidémie eboly a na Haiti po zemetrasení. V reakcii na vývoj v Afganistane koordinovala EÚ prostredníctvom svojho mechanizmu v oblasti civilnej ochrany repatriáciu štátnych príslušníkov EÚ a ďalších zraniteľných osôb.

Boj proti sexuálnemu zneužívaniu a vykorisťovaniu detí

EÚ prijala v júli nariadenie o dočasnej výnimke z ustanovení o dôvernosti komunikačných a prevádzkových údajov v pravidlách upravujúcich súkromie elektronických komunikácií. Nariadenie je súčasťou ôsmich opatrení stratégie EÚ pre účinnejší boj proti sexuálnemu zneužívaniu detí, ktorou sa má stanoviť komplexná reakcia na takéto trestné činy. Stratégia sa zameriava na podporu iniciatív v oblasti prevencie, ktoré slúžia ako prostriedok na predchádzanie tomu, aby sa deti vôbec stali obeťami, na pomoc obetiam a na podporu presadzovania práva s cieľom zabezpečiť, aby boli obeť rýchlo ochránené pred pokračujúcim zneužívaním a aby boli páchatelia zatknutí.

Zdroj: EP, Brigitte Hase

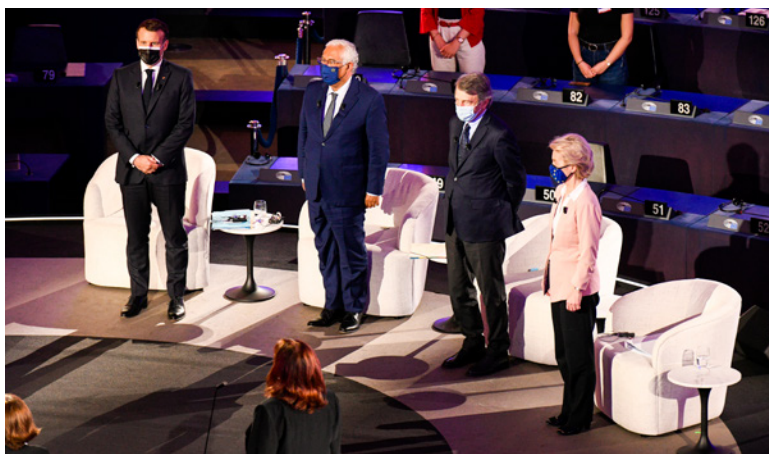
Prvé zasadnutie európskych panelových diskusií občanov, 17. až 19. septembra 2021.

Konferencia o budúcnosti Európy

V roku 2021 zapojila Konferencia o budúcnosti Európy do diskusie občanov s cieľom umožniť im, aby sa podelili o svoje nápady a pomohli formovať našu spoločnú budúcnosť.

V marci sa Európsky parlament, portugalské predsedníctvo Rady Európskej únie a Európska komisia dohodli na spoločnom vyhlásení o Konferencii o budúcnosti Európy. Na konferenciu dohliada výkonná rada zložená zo zástupcov všetkých troch inštitúcií a pozorovateľov, a to aj z národných parlamentov, ktorej pomáha spoločný sekretariát. Úvodné podujatie sa uskutočnilo 9. mája (Deň Európy) v parlamente v Štrasburgu.

Občania, tvorcovia politik, miestne, regionálne a vnútroštátne orgány, zástupcovia občianskej spoločnosti a sociálni partneri z celej EÚ sa vďaka online platforme a podujatiam naživo, na ktorých sa zúčastňujú na diaľku aj osobne, stretávajú a vymieňajú si nápady týkajúce sa širokej škály tém. Diskusie sú organizované v rámci deviatich tém a zahŕňajú okrem iného zmenu klímy a životné prostredie, zdravie, migráciu a vzdelávanie, hoci je možné podať príspevok aj k akejkoľvek inej téme, ktorá je pre občanov dôležitá. Občania komunikujú prostredníctvom platformy, ktorá je k dispozícii v 24 úradných jazykoch EÚ. Vymieňajú si tu informácie o podujatiach konferencie, predkladajú návrhy a podporujú a komentujú nápady ostatných.

Zdroj: EP, Eric Vidal

Zľava doprava: Emmanuel Macron, prezident Francúzska, António Costa, predseda vlády Portugalska a úradujúci predseda Rady Európskej únie, David Sassoli, predseda Európskeho parlamentu, a Ursula von der Leyenová, predsedníčka Európskej komisie, na úvodnom podujatí Konferencie o budúcnosti Európy, Štrasburg (Francúzsko), 9. mája 2021.

V júni sa spolu s ustanovujúcim plenárnym zasadnutím (orgánom zodpovedným za prediskutovanie odporúčaní bez vopred určeného výsledku a bez obmedzenia rozsahu na vopred vymedzené oblasti politiky) konalo podujatie pre európskych občanov, ktoré sa uskutočnilo v Lisabone (Portugalsko) aj online a ktorým sa začalo zapojenie občanov. Zišlo sa na ňom 27 zástupcov z národných panelových diskusií občanov alebo národných podujatí (jeden za každý členský štát), predsedníčka Európskeho fóra mládeže, viac ako 50 občanov vybraných na účasť na európskych panelových diskusiách občanov v rámci konferencie a skupina študentov programu Erasmus. O svojich očakávaniach v súvislosti s konferenciou diskutovali s tromi spolupredsedomi výkonnej rady: s poslancom Európskeho parlamentu Guyom Verhofstadtom, portugalskou štátnou tajomníčkou pre európske záležitosti Anou Paulou Zacariasovou a podpredsedníčkou Komisie Dubravkou Šuicovou.

Konferenciu o budúcnosti Európy tvoria štyri európske panelové diskusie občanov, ktoré sa zaoberajú témami online platformy, pričom na každej z nich sa zúčastní približne 200 občanov EÚ zo všetkých členských štátov, z rôznych vekových skupín a z rôznych prostredí. Mladí ľudia zohrávajú kľúčovú úlohu pri rozhodovaní o budúcnosti európskeho projektu a úzko sa zapájajú do tejto konferencie: tretinu každej európskej panelovej diskusie občanov tvoria mladí ľudia vo veku od 16 do 25 rokov. Tieto panelové diskusie zohrávajú dôležitú úlohu: v rámci nich sa diskutuje o nápadoch zozbieraných na podujatiach v celej EÚ a o návrhoch predložených prostredníctvom platformy konferencie a vypracúvajú sa odporúčania, o ktorých sa bude diskutovať na plenárnom zasadnutí konferencie.

Európske panelové diskusie občanov začali svoju činnosť 17. – 19. septembra v Štrasburgu, pričom toto prvé zasadnutie bolo zamerané na silnejšie hospodárstvo, sociálnu spravodlivosť, zamestnanosť, digitálnu transformáciu, vzdelávanie, mládež, kultúru a šport. Diskusie vychádzali z príspevkov, ktoré občania z celej EÚ uverejnili na online platforme. Panel o európskej demokracii/hodnotách a právach, právnom štáte a bezpečnosti ukončil svoju činnosť a vypracoval návrh odporúčaní na plenárne zasadnutie konferencie, ktoré sa konalo 10. – 12. decembra vo Florencii (Taliansko) v hybridnom formáte (osobne aj na diaľku). Ďalších sedem panelových diskusií zaoberajúcich sa všetkými témami konferencie sa konalo v roku 2021 v Štrasburgu i online.

Plenárne zasadnutie konferencie týkajúce sa činnosti európskych panelových diskusií občanov, príspevkov do viacjazyčnej digitálnej platformy, národných panelov občanov a ďalších podujatí sa uskutočnilo 23. októbra.

V roku 2021 sa vo všetkých členských štátoch zorganizovalo 4 639 podujatí, na ktorých sa zúčastnilo viac ako 340 000 ľudí. Na viacjazyčnej digitálnej platforme sa zaregistrovalo viac ako 41 000 občanov. Títo zdieľali viac ako 12 500 nápadov, napísali viac ako 18 000 komentárov a vo viac ako 52 000 prípadoch podporili názory ostatných. Platformu navštívilo v roku 2021 viac ako 4,1 milióna ľudí. Tri európske panelové diskusie občanov majú dokončiť svoju prácu počas januára a februára 2022. Plenárne zasadnutia konferencie boli naplánované na január, marec a apríl. Výkonná rada konferencie má na jar v roku 2022 vypracovať záverečnú správu.

Posilnenie hospodárstva

Hospodárska obnova Európy

V atmosfére značnej neistoty došlo v roku 2021 k výraznému oživeniu hospodárstva EÚ po závažnej recesii spôsobenej pandémiou v roku 2020. Úspechy EÚ dosiahnuté pri spustení očkovacej kampane proti ochoreniu COVID-19 a zmierňovaní sociálno-ekonomického vplyvu pandémie položili základ udržateľnej obnovy. S rozbehnutím vakcinačnej kampane a postupným rušením obmedzení došlo na jar k obnoveniu rastu, ktorý pokračoval aj v lete, keď bol podporený opätovným otvorením hospodárstva. Na jeseň hospodárstvo EÚ opäť dosiahlo úroveň produkcie pred pandémiou.

Vo všeobecnosti sa v európskej hospodárskej prognóze Komisie z jesene 2021 predpokladá, že hrubý domáci produkt by mal v EÚ aj v eurozóne vzrásť v roku 2021 o 5,0 % a v roku 2022 o 4,3 %. Hoci sa rýchlosť obnovy v rámci EÚ môže líšiť, predpokladá sa, že všetky členské štáty dosiahnu začiatkom roka 2023 aspoň takú úroveň hospodárstva, akú mali pred krízou. Predpokladá sa, že vďaka rastu hospodárstva sa trh práce v roku 2022 plne obnoví. Odhaduje sa, že v rokoch 2022 a 2023 sa vytvorí 3,4 milióna pracovných miest, čím sa miera nezamestnanosti v EÚ v roku 2023 zníži na 6,5 %.

K obrátu prispeli bezprecedentné hospodárske stimulačné opatrenia zavedené v prvých dňoch krízy na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni vrátane podpory na zmiernenie rizík nezamestnanosti v núdzovej situácii (SURE), prvej iniciatívy EÚ na financovanie skráteného pracovného času (pozri kapitolu 1). Medzitým sa urýchlili práce na dlhodobej obnove EÚ, a to vďaka zavedeniu plánu EÚ na podporu obnovy vo výške 800 miliárd EUR – nástroja NextGenerationEU (pozri kapitolu 1), k čomu došlo v lete. Vykonávanie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti bude v nadchádzajúcich mesiacoch a rokoch zohrávať dôležitú úlohu pri podpore súkromných a verejných investícií. Cieľom podpory reforiem a investícií členských štátov je zmierniť hospodársky a sociálny vplyv pandémie koronavírusu a zvyšovať udržateľnosť a odolnosť európskych hospodárstiev a spoločností, ako aj zlepšiť ich pripravenosť na zelenú a digitálnu transformáciu. Program InvestEU okrem toho poskytne EÚ kľúčové dlhodobé financovanie, ktoré prinesie súkromné investície na podporu obnovy.

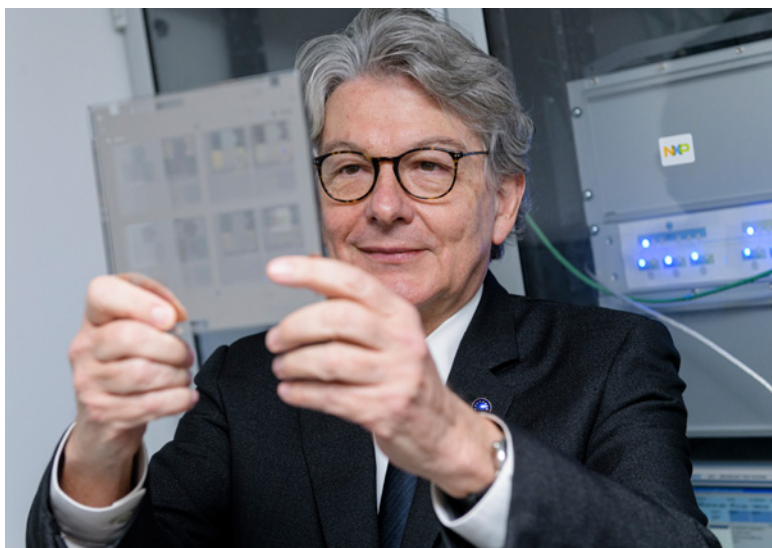
Európsky semester, ktorý je rámcom na monitorovanie a koordináciu hospodárskych politík a politík zamestnanosti v celej EÚ, sa v roku

2021 dočasne upravil tak, aby sa skoordinoval s Mechanizmom na podporu obnovy a odolnosti. Uverejnením ročnej stratégie udržateľného rastu sa začal cyklus semestra na rok 2021 a pokračovalo sa v stratégii rastu na rok 2020 založenej na Európskej zelenej dohode a koncepcii konkurencieschopnej udržateľnosti. Všetky národné plány obnovy a odolnosti zahŕňajú investície a reformy zamerané na riešenie odporúčaní pre jednotlivé krajiny vymedzených v rámci európskeho semestra, napríklad v oblasti trhov práce, vzdelávania, kultúry, zdravotnej starostlivosti, spravodlivosti a dlhodobej udržateľnosti verejných financií.

Hoci vplyv pandémie na hospodársku činnosť výrazne zoslabol, ochorenie COVID-19 sa zatiaľ nepodarilo poraziť. Obnova hospodárstva v značnej miere závisí od jeho vývoja v rámci EÚ i mimo nej. Bude to závisieť aj od tempa, akým sa ponuka prispôsobí náhlej zmene dopytu po opätovnom otvorení hospodárstva. Rastúce ceny energií, najmä plynu a elektriny, sú ďalšou prekážkou, ktorej hospodárstvo EÚ čelí v krátkodobom horizonte.

← Elisa Ferreira, európska komisárka pre súdržnosť a reformy, na tlačovej konferencii o Nástroji technickej podpory na podporu reforiem v členských štátoch. Brusel (Belgicko), 2. marca 2021. Komisia schválila v ten istý deň 226 projektov, ktoré pokrývajú všetkých 27 členských štátov a ktorými sa podporujú národné reformy na posilnenie udržateľného rastu. Tieto iniciatívy sa realizujú v rámci Nástroja technickej podpory, ktorý je súčasťou rozpočtu EÚ na roky 2021 – 2027 a Plánu obnovy pre Európu. Cieľom je presadzovať hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť EÚ podporou úsilia členských štátov o vykonávanie reforiem.

←
Thierry Breton, európsky komisár pre vnútorný trh, počas návštevy výskumných a výrobných miest polovodičov v Drážďanoch (Nemecko), 12. novembra 2021.

Priemyselná stratégia pre Európu

Komisia v máji aktualizovala európsku priemyselnú stratégiu s cieľom zabezpečiť, aby sa v rámci ambícií EÚ v oblasti priemyslu zohľadňovali poznatky získané počas krízy spôsobenej pandémiou COVID-19 a aby sa zároveň potvrdili jej politické priority. Aktualizácia sa zameriava na prípravu jednotného trhu na zvládanie budúcich kríz, riešenie strategických závislostí a zraniteľností EÚ v rámci citlivých dodávateľských reťazcov a priemyselných ekosystémov a urýchlenie zelenej a digitálnej transformácie priemyslu EÚ.

Aktualizovaná stratégia sa zameriava na opatrenia v troch kľúčových oblastiach. Po prvé s cieľom posilniť odolnosť jednotného trhu sa v stratégii predložila analýza 14 priemyselných ekosystémov EÚ a navrhlo sa v nej vytvorenie núdzového nástroja jednotného trhu na riešenie prípadného vplyvu budúcich kríz na voľný pohyb osôb, tovaru a služieb.

Po druhé sa v stratégii predložila hlbková analýza strategických závislostí EÚ. Identifikovalo sa v nej 137 výrobkov v citlivých ekosystémoch, v prípade ktorých je EÚ do veľkej miery závislá od zahraničných zdrojov, a obsahuje aj šesť hlbkových analýz v oblasti surovín, batérií, účinných farmaceutických látok, vodíka, polovodičov a cloudových a pokročilých technológií. S cieľom riešiť strategické závislosti EÚ sa v aktualizácii navrhuje vytvárať diverzifikované medzinárodné partnerstvá a zároveň zavádzať opatrenia na budovanie kapacít EÚ. Zahŕňa to vytváranie nových priemyselných aliancií v kľúčových oblastiach s cieľom pomôcť prilákať súkromné investície, a to v plnom súlade s pravidlami

hospodárskej súťaže EÚ. V júli boli spustené dve nové priemyselné aliancie, a to v oblasti údajov a cloudovej technológie, ako aj v oblasti procesorov a polovodičov.

Po tretie v stratégii sa oznámili opatrenia na podporu zelenej a digitálnej transformácie EÚ. Stratégia obsahuje nové opatrenia na vytváranie spôsobov transformácie v spolupráci s priemyslom, verejnými orgánmi, so sociálnymi partnermi a zainteresovanými stranami. Začalo sa ekosystémami cestovného ruchu a energeticky náročnými odvetviami, po ktorých nasledovalo stavebníctvo a sociálne hospodárstvo. V stratégii sa takisto podporuje súdržný regulačný rámec na dosiahnutie cieľov balíka zameraného na realizáciu Európskej zelenej dohody a európskeho digitálneho desaťročia, a to aj zavádzaním obnoviteľných zdrojov energie a zabezpečovaním prístupu k veľkému objemu cenovo dostupnej a dekarbonizovanej elektrickej energie. Zameriava sa aj na malé a stredné podniky tým, že sa v rámci obnovenej a posilnenej siete Enterprise Europe Network (pozri ďalej) nasadzujú poradcovia pre udržateľnosť a že sa zavádzajú obchodné modely založené na údajoch. Napokon sa v nej vyzýva na investovanie do zlepšovania zručností a rekvalifikácie pracovnej sily s cieľom podporiť zelenú a digitálnu transformáciu.

Podpora jednotného trhu

Komisia prijala v apríli Program pre jednotný trh, ktorý je balíkom s rozpočtom vo výške 4,2 miliardy EUR na podporu a posilnenie riadenia

jednotného trhu do roku 2027 so zameraním na hospodársku obnovu. V tomto programe sa konsolidujú opatrenia v oblastiach, ako je bezpečnosť potravín, ochrana spotrebiteľov, štatistika, normalizácia a konkurencieschopnosť. Zabezpečí sa ním väčšia efektívnosť jednotného trhu, ako aj výhodnejší pomer medzi kvalitou a cenou pre spotrebiteľov a spoločnosti. V rámci

toho Komisia vyhlásila výzvy na obnovenú a posilnenú sieť Enterprise Europe Network (ktorá začala svoju činnosť 1. januára 2022) a projekty Euroclusters so zameraním na pomoc malým a stredným podnikom pri prechode na udržateľnosť, digitalizáciu a odolnosť a na posilnenie ich schopnosti rásť v rámci jednotného trhu, ako aj na medzinárodnej úrovni.

Oblasti zamerania nového Programu pre jednotný trh.

Účinný jednotný trh

- ▶ Vykonávať, presadzovať a ďalej rozvíjať pravidlá v oblasti obchodného práva, hospodárskej súťaže, boja proti praniu špinavých peňazí a voľného pohybu kapitálu, tovaru a služieb.
- ▶ Zabezpečiť, aby finančné služby zodpovedali potrebám spotrebiteľov, občianskej spoločnosti a koncových používateľov.
- ▶ Zlepšiť presadzovanie pravidiel hospodárskej súťaže v digitálnom hospodárstve a posilniť spoluprácu s členskými štátmi.
- ▶ Pomôcť verejným obstarávateľom získavať lepšiu hodnotu za peniaze občanov.

Európske štatistiky

- ▶ Poskytovať finančné zdroje na zostavovanie a šírenie vysokokvalitných štatistík ako pomôcky pri rozhodovaní založenom na dôkazoch a na meranie vplyvu.

Účinné normy

- ▶ Poskytovať finančnú podporu na vypracovanie celoeurópskych noriem kvality a bezpečnosti produktov a služieb.

Bezpečnosť potravín

- ▶ Prevencia, kontrola a eradikácia chorôb zvierat a škodcov a súbežná podpora udržateľnej potravinárskej výroby a dobrých životných podmienok zvierat.

Ochrana spotrebiteľov

- ▶ Zabezpečiť, aby výrobky na trhu boli bezpečné a aby spotrebiteľia poznali pravidlá.
- ▶ Pomáhať vnútroštátnym orgánom efektívne spolupracovať.

Konkurencieschopnosť

Podpora podnikom:

- ▶ poskytovať finančnú podporu, ako sú napríklad granty a úverové záruky pre MSP v rámci Fondu InvestEU;
- ▶ uľahčiť prístup na trhy a znížiť administratívnu záťaž;
- ▶ podporovať rozširovanie inovácií a riešiť globálne a spoločenské výzvy;
- ▶ podporovať priaznivé podnikateľské prostredie a podnikateľskú kultúru.

Politika v oblasti kozmického priestoru

Vesmírnym programom EÚ, ktorý bol prijatý v apríli 2021, disponuje rozpočtom vo výške 14,9 miliardy EUR a je dosiaľ najväčšou iniciatívou EÚ v oblasti kozmického priestoru, sa do jedného programu modernizujú a zjednocujú tri hlavné programy EÚ: Galileo, EGNOS (Európska prekryvná služba geostacionárnej navigácie) a Copernicus. Je základom pre presadzovanie vesmírneho priemyslu a podporuje sa ním vedúce postavenie Európy v oblasti vesmírnych technológií a odolnosti.

Vzhľadom na rastúci význam vesmíru pri dosahovaní cieľov EÚ, ako sú rozvoj, konkurencieschopnosť, udržateľnosť a bezpečnosť, bola Agentúra pre európsky GNSS zriadená v roku 2010 nahradená v júni 2021 Agentúrou Európskej únie pre vesmírny program, ktorá má širšie poslanie. Komisia podpísala s touto novou agentúrou a s Európskou vesmírnou agentúrou dohodu o finančnom partnerstve.

Niektoré z oblastí uplatnenia

Poľnohospodárstvo

Vesmírný program EÚ umožňuje precízne poľnohospodárstvo a riešenia integrovaného poľnohospodárstva. Pomáha poľnohospodárom zvyšovať výnosy o viac než 10 %, umožňuje vyše 20 % úsporu pri nákladoch na hnojivo, palivo a pesticídy, ako aj fungovanie autonómnych strojov.

Reakcia na prírodné katastrofy

Vesmírný program EÚ podporuje záchranné operácie pri povodniach, zemetraseniach a hurikánoch, ako aj pri katastrofách spôsobených ľudskou činnosťou.

Inteligentné mestá

Vesmírný program EÚ zohráva kľúčovú úlohu pri zostavovaní máp miest, mestskom plánovaní a monitorovaní infraštruktúry, a predovšetkým umožňuje lepšiu dopravu v mestách a inteligentné nakladanie s odpadmi.

Energia z obnoviteľných zdrojov

Vesmírný program EÚ podporuje hľadanie lokalít pre zariadenia na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov, ako aj posudzovanie potenciálu na výrobu energie a vplyv na životné prostredie.

Zdravie

Vesmírný program EÚ pomáha zostavovať prognózy kvality ovzdušia a ultrafialového žiarenia, ktoré majú vplyv na naše zdravie.

Vesmírny program Únie poskytuje kritickú infraštruktúru pre digitálnu transformáciu. Údaje z vesmíru sú kľúčovým faktorom digitálnych inovácií, ako sú autonómne vozidlá, inteligentné riešenia a bezdrôtové telekomunikačné siete 5G.

Európa musí v záujme ďalšieho rozvoja svojho vlastného vesmírneho priemyslu napraviť súčasný nedostatok rizikového kapitálu a chýbajúcu hospodársku súťaž na niektorých vesmírnych trhoch. V nasledujúcich rokoch sa tým zlepší dodávka technológií pre vesmírny program a posilní

autonómia EÚ vo vesmíre. Takisto by to pomohlo vytvoriť mnoho vysokokvalifikovaných pracovných miest v iných odvetviach, ako napríklad v oblasti produktov a služieb, ktoré umožňujú vesmírne údaje. Nový fond *Cassini* v hodnote 1 miliardy EUR bude pomáhať inovatívnym podnikom expandovať na nové trhy súvisiace s vesmírom tým, že priláka viac súkromných investícií. Takisto sa prostredníctvom neho posilní rast širšieho vesmírneho priemyslu EÚ tým, že začínajúcim podnikom pomôže lepšie využívať vesmírne údaje získané z infraštruktúry EÚ.

Vesmírny program EÚ v prospech konkurencieschopného vesmírneho ekosystému

Galileo

Vesmírny program EÚ urýchli zavádzanie druhej generácie systému Galileo v snahe zlepšiť jeho výkonnosť a spoľahlivosť.

Copernicus

Vesmírny program EÚ urýchli modernizáciu infraštruktúry a služieb programu Copernicus v snahe podporiť úlohu EÚ ako špičky pri pozorovaní Zeme.

Cassini

EÚ zriadi **investičný fond zameraný na vesmír s prostriedkami vo výške 1 miliardy EUR** s cieľom zrýchliť rozširovanie inovačných MSP a startupov pôsobiach v oblasti vesmíru a pracujúcich na vývoji prelomových technológií a postupov.

Obranný priemysel

EÚ prijala vo februári 2021 prostredníctvom svojho akčného plánu pre synergie medzi civilným, obranným a vesmírnym priemyslom opatrenia na posilnenie svojho technologického a priemyselného náskoku. Stanovujú sa ním ambiciózne iniciatívy na posilnenie inovácií skúmaním a využívaním prelomového potenciálu technológií na rozhraní civilného, obranného a vesmírneho využitia, ako sú mikroprocesory, kybernetické technológie, kvantové technológie a umelá inteligencia.

Hlavným cieľom plánu je zlepšiť komplementárnosť medzi príslušnými programami a nástrojmi EÚ; zabezpečiť, aby finančné prostriedky EÚ určené na výskum a inovácie v oblasti obrany mali hospodárske a technologické výhody pre spoločnosť ako celok; a uľahčiť využívanie výsledkov výskumu v civilnom priemysle a civilne motivovanej inovácii zo strany obranného priemyslu. Cieľom jedenástich iniciatív je reagovať na geopolitickú súťaž a posilniť technologickú suverenitu EÚ. V akčnom pláne sa zriaďuje Monitorovacie stredisko pre kritické technológie. Zároveň sa v ňom pripravuje pôda na začatie vykonávania troch hlavných projektov (ktoré

Komisia predloží v roku 2022), ktoré majú potenciál priniesť prevratný pokrok:

- bezpilotné technológie pre konkurencieschopnosť priemyslu EÚ v tejto kritickej oblasti,
- vesmírne zabezpečené pripojenie s cieľom zaistiť na základe kvantového šifrovania vysokorýchlostné a odolné pripojenie pre všetkých v EÚ a
- manažment vesmírnej prevádzky na účely zabránenia zrážkam, ku ktorým môže dochádzať v dôsledku zvyšujúceho sa počtu družíc a objemu vesmírneho odpadu.

Európsky obranný fond, ktorý bol schválený v apríli 2021, bude poskytovať podporu činnostiam spolupráce týkajúcim sa výskumu a technológií v oblasti obrany a presadzovať inovačnú a konkurencieschopnú obrannú technologickú a priemyselnú základňu. Prijatím prvého ročného pracovného programu v júni sa pripravila pôda pre výzvy na predkladanie návrhov na financovanie z prostriedkov EÚ vo výške 1,2 miliardy EUR.

Odhaduje sa, že nedostatočná spolupráca členských štátov v oblasti bezpečnosti a obrany stojí 25 až 100 miliárd EUR ročne.

V súčasnosti plánovanie obrannej spôsobilosti a približne 80 % verejného obstarávania v oblasti obrany prebieha čisto na vnútroštátnej úrovni, dôsledkom čoho je nákladné zdvojovanie obrannej spôsobilosti.

Len 9 % výskumu a technológií v obrane sa opiera o spoluprácu medzi členskými štátmi.

Prostredníctvom tohto fondu sa zvyšuje technologický náskok EÚ a rozvíjajú spôsobilosti, ktoré sú kľúčové pre jej otvorenú strategickú autonómiu a odolnosť, pričom je kľúčovým faktorom pre bezpečnejšiu a konkurencieschopnejšiu Európsku úniu. Cieľom pracovného programu je združiť zdroje a defragmentovať obranný trh EÚ, čím sa zabezpečí lepší pomer medzi kvalitou a cenou a zároveň sa vyvinú vyspelé technológie a vybavenie, ktoré by boli v prípade samostatnej práce nedostupné.

Tomuto novému fondu predchádzali dva programy: prípravná akcia pre výskum v oblasti obrany a Program rozvoja európskeho obranného priemyslu. V rámci uvedeného programu sa v júni prideliť finančné prostriedky vo výške 158 miliónov EUR na 26 nových projektov v oblasti obranných spôsobilostí v takých rôznorodých a vzájomne sa dopĺňajúcich oblastiach, ako je námorná bezpečnosť, situačné povedomie o kybernetických otázkach a pozemný a vzdušný boj.

Christine Lagardová, prezidentka Európskej centrálnej banky (vpravo), a Paschal Donohoe, predseda Európskej skupiny, na zasadnutí ministrov financií eurozóny v rámci Euroskupiny, Brusel (Belgicko), 8. novembra 2021.

Finančné systémy, banková únia a únia kapitálových trhov

Otvorené a odolné hospodárske a finančné systémy

EÚ sa zaväzuje vytvoriť odolnejšie a otvorenejšie globálne hospodárstvo, správne fungujúce medzinárodné finančné trhy a mnohostranný systém založený na pravidlách.

Komisia v januári predstavila novú stratégiu na podporu otvorenosti, sily a odolnosti hospodárskeho a finančného systému EÚ na nadchádzajúce roky. Je založená na troch vzájomne sa posilňujúcich pilieroch: posilnenie medzinárodnej úlohy eura, zvýšenie odolnosti infraštruktúr EÚ v oblasti finančného trhu a zlepšenie účinnosti sankčného režimu EÚ. Cieľom tejto stratégie je umožniť EÚ, aby lepšie zohrávala vedúcu úlohu v globálnej správe hospodárskych záležitostí, a zároveň ju chrániť pred nekalými a zneužívajúcimi praktikami, ako sú opatrenia krajín mimo EÚ s extrateritoriálnym vplyvom alebo neprimeraným politickým vplyvom na hospodárske subjekty EÚ.

Komisia okrem dokončenia bankovej únie a dosiahnutia ďalšieho pokroku v súvislosti s úniou kapitálových trhov plánuje posilniť medzinárodnú úlohu eura tým, že osloví partnerov mimo EÚ s cieľom propagovať jeho používanie a podporí rozvoj nástrojov a referenčných hodnôt denominovaných v eurách. Emisia vysokokvalitných dlhopisov denominovaných v eurách v rámci nástroja NextGenerationEU, ktorý bol navrhnutý v júli, v nadchádzajúcich rokoch prispeje k značnému prehĺbeniu a zvýšeniu likvidity kapitálových trhov EÚ, pričom ich súčasne s eurom zatriaktívni pre investorov. Významnejšia medzinárodná úloha eura bude prospešná nielen pre EÚ, ale prispeje aj k posilneniu stability celého finančného systému tým, že ponúkne viac príležitostí na diverzifikáciu devízových rezerv, čím sa zníži miera zraniteľnosti voči vonkajším menovým šokom.

Komisia a Európska centrálna banka sa v januári 2021 dohodli na spolupráci pri analýze rôznych možností návrhu a súvisiacich regulačných dôsledkov digitálneho eura, ktoré je digitálnou formou menovej bázy, ktorá by spotrebiteľom a podnikom ponúkla väčší výber. Digitálne euro by bolo doplnkom k hotovosti, ktorá by mala byť naďalej široko dostupná a použiteľná. Vzhľadom na jeho potenciál ako doplnkového, inovatívneho

a bezpečného platobného prostriedku by mohlo podporiť stratégie EÚ v oblasti digitálnych financií a retailových platieb. Digitálne euro by zároveň mohlo viesť k posilneniu medzinárodnej úlohy eura a podporiť otvorenú strategickú autonómiu EÚ. Komisia v júli uvítala rozhodnutie Európskej centrálnej banky spustiť fázu preskúmania digitálneho eura. V tejto fáze, ktorá potrvá dva roky, sa preskúmajú prípadné možnosti návrhu a požiadavky používateľov, ako aj to, ako možno poskytovať finančné služby pomocou digitálneho eura. Komisia spolupracuje s Európskou centrálnou bankou na rôznych možnostiach a ich prepojení s politickými cieľmi EÚ.

Prehĺbenie únie kapitálových trhov

Balík týkajúci sa únie kapitálových trhov, ktorý bol prijatý v novembri, je dôležitým nástrojom na podporu udržateľného rastu a zabezpečenie toho, aby spoločnosti v EÚ mali dostatočný prístup k financovaniu. Cieľom návrhov je zabezpečiť lepší prístup investorov k údajom o spoločnostiach a obchode. Opatrenia takisto podporia dlhodobé investície a uľahčia cezhraničný predaj investičných fondov a zvýšia bezpečnosť takéhoto predaja. Vo všeobecnosti je cieľom návrhov účinnejšie prepojiť spoločnosti z EÚ s investormi, zlepšiť prístup spoločností k financovaniu, rozšíriť investičné príležitosti pre retailových investorov a umožniť ďalšiu integráciu kapitálových trhov EÚ.

Balík tvoria štyri piliere: návrh o jednotnom európskom mieste prístupu, preskúmanie európskeho dlhodobého investičného fondu, preskúmanie smernice o správe alternatívnych investičných fondov a preskúmanie nariadenia o trhoch s finančnými nástrojmi, ktorým sa zavedie konsolidovaný informačný systém EÚ.

Prostredníctvom návrhu o jednotnom európskom mieste prístupu sa zvýši viditeľnosť a dostupnosť informácií o spoločnostiach EÚ a investičných produktoch EÚ. Zabezpečením prístupu k týmto informáciám na úrovni EÚ by sa týmto návrhom vyriešila fragmentácia údajov na vnútroštátnej úrovni, čím by sa zlepšili investičné príležitosti pre inštitucionálnych a retailových investorov. Spoločnostiam z EÚ, najmä malým spoločnostiam na malých trhoch, sa tak uľahčí prístup k financovaniu. Jednotné miesto prístupu bude obsahovať aj informácie týkajúce sa udržateľnosti zverejnené spoločnosťami. Podporí sa tak prechod k udržateľným investíciám, čo je jedným z cieľov Európskej zelenej dohody. V podobe spoločného dátového priestoru bude základným kameňom stratégie EÚ v oblasti digitálnych financií.

Preskúmaním európskeho dlhodobého investičného fondu sa uľahčí smerovanie investícií profesionálnych a retailových investorov do digitálnych alebo udržateľných projektov alebo dlhodobého vlastného kapitálu MSP a zároveň sa zabezpečí vysoká úroveň ochrany pre retailových investorov.

Cieľom preskúmania smernice o správe alternatívneho investičného fondu je posilniť efektívnosť a integráciu trhu s alternatívnymi investičnými fondmi. Návrhom sa harmonizujú pravidlá týkajúce sa fondov, ktoré poskytujú úvery spoločnostiam. Uľahčí sa tým poskytovanie úverov reálnej ekonomike a zároveň sa poskytne lepšia ochrana investorom a zabezpečí finančná stabilita. V preskúmaní sa takisto objasňujú pravidlá týkajúce sa delegovania, ktoré umožňujú správcom fondov získavať odborné znalosti z krajín mimo EÚ, a to bez narušenia obchodnej praxe, ktorá prispela k celosvetovému úspechu fondov EÚ. Preskúmaním

sa zabezpečí primeraná informovanosť a koordinácia medzi orgánmi dohľadu EÚ.

Úpravy obchodných pravidiel EÚ zabezpečia väčšiu transparentnosť na kapitálových trhoch. Posilnia sa nimi rovnaké podmienky pre burzy a investičné banky. Preskúmaním sa takisto zavedie konsolidovaný informačný systém EÚ, ktorý investorom umožní prístup k údajom o obchodovaní s akciami, dlhopismi a derivátmi v takmer reálnom čase na všetkých miestach obchodovania v EÚ. Dosiaľ bol tento prístup k údajom obmedzený len pre niekoľko profesionálnych investorov. Tento informačný systém uľahčí investorom orientáciu na verejných trhoch a umožní transparentnejšie a efektívnejšie akcie, dlhopisy a deriváty. Burzy, najmä tie menšie, budú dostávať spravodlivý podiel z príjmov z údajov, ktoré zasielajú do informačného systému.

Poistenie

Poisťovatelia majú rozhodujúci význam v mnohých aspektoch hospodárstva EÚ: poskytujú podnikom dlhodobé financovanie, pomáhajú smerovať úspory na finančné trhy a do reálnej ekonomiky a ponúkajú zásadnú ochranu pre podniky a domácnosti vrátane riešení na zabezpečenie príjmu aj po odchode do dôchodku.

Komisia prijala v septembri komplexné preskúmanie pravidiel EÚ v oblasti poisťovníctva

(známe ako Solventnosť II). Celkovým cieľom je zabezpečiť, aby poisťovatelia a zaistovatelia v EÚ pokračovali v investíciách, a podporiť politické priority EÚ, najmä financovanie obnovy po pandémie COVID-19, dobudovávanie únie kapitálových trhov a smerovanie finančných prostriedkov do Európskej zelenej dohody. Preskúmaním sa takisto vyplňajú medzery v súčasných pravidlách a zvyšuje odolnosť odvetvia poistenia a zaistenia a to tak, aby toto odvetvie dokázalo zvládnuť budúce krízy a lepšie chrániť poistníkov.

Balík bankových opatrení

Komisia prijala v októbri preskúmanie pravidiel EÚ v oblasti bankovníctva, ktorým sa završuje vykonávanie dohody Bazilej III v EÚ. Toto preskúmanie pozostávalo z legislatívneho návrhu na zmenu smernice o kapitálových požiadavkách, legislatívneho návrhu na zmenu nariadenia o kapitálových požiadavkách a samostatného legislatívneho návrhu na zmenu nariadenia o kapitálových požiadavkách v oblasti riešenia krízových situácií.

Banky v Európskej únii budú vďaka týmto novým pravidlám odolnejšie proti prípadným hospodárskym otrasom a budú môcť ďalej prispievať k obnove EÚ po pandémie COVID-19 a k prechodu ku klimateckej neutralite.

Bazilej III: nové pravidlá interných modelov

Zavedie sa nový limit, ktorý má pomôcť zabezpečiť, aby sa nepodceňovali riziká, keď banky používajú svoje vlastné výpočtové modely.

Lepší dohľad

Dozorné orgány budú mať účinnejšie nástroje na vykonávanie dohľadu nad bankami EÚ vrátane zložitých bankových skupín. Zavedú sa minimálne normy pre dohľad nad pobočkami bánk tretích krajín v EÚ.

Udržateľnosť

Pri riadení svojej obchodnej činnosti budú banky povinné zohľadňovať environmentálne, sociálne a správne riziká.

Spravodlivé, jednoduché a moderné zdaňovanie a clá

Komisia predložila v máji oznámenie o zdaňovaní podnikov v 21. storočí. Oznámila sa v ňom séria opatrení na zlepšenie spravodlivosti a transparentnosti v oblasti daní a naplnenie dlhodobej vízie týkajúcej sa systému EÚ pre zdaňovanie podnikov. Cieľom je vytvoriť prostredie pre zdaňovanie podnikov, ktoré podporuje obnovu, udržateľný rast a investície. Komisia sa zároveň intenzívne zapájala do medzinárodných diskusií o reforme dane z príjmov právnických osôb, ktorá by mala v konečnom dôsledku zabezpečiť spravodlivé zdaňovanie všetkých spoločností bez ohľadu na to, kde podnikajú. Tieto rozhovory vyvrcholili historickou dohodou o medzinárodnej daňovej reforme, ku ktorej dospelo 136 jurisdikcií a ktorú v júli schválili ministri financií skupiny G20.

Cieľom legislatívneho návrhu, ktorý Komisia prijala v decembri 2021, je najmä rýchla transpozícia medzinárodnej dohody o minimálnom efektívnom zdaňovaní nadnárodných spoločností známej ako druhý pilier medzinárodnej dohody, v EÚ. V návrhu sa stanovuje, ako sa budú zásady efektívnej sadzby dane vo výške 15 % správne a konzistentne uplatňovať v praxi v rámci EÚ.

Komisia takisto v decembri prijala novú iniciatívu zameranú na boj proti zneužívaniu schránkových subjektov na nevhodné daňové účely. Týmto návrhom by sa malo zaistiť to, že subjekty v Európskej únii, ktoré nevykonávajú žiadnu

hospodársku činnosť alebo vykonávajú len minimálnu hospodársku činnosť, nebudú môcť profitovať z daňových výhod a pre daňovníkov nebudú predstavovať žiadne finančné zaťaženie.

V roku 2020 vzrástol celkový objem elektronického obchodu v EÚ na 757 miliárd EUR, čo je o 10 % viac ako v predchádzajúcom roku, keď dosiahol 690 miliárd EUR. Rok 2020 bol výnimočným rokom, poznačeným pandemiou COVID-19 a z toho vyplývajúcou dôležitou úlohou elektronického obchodu pre spoločnosť aj hospodárstvo. V júli 2021 nadobudli účinnosť nové pravidlá týkajúce sa DPH pri nákupe online. Cieľom týchto pravidiel je zjednodušiť postupy cezhraničného elektronického obchodu a zabezpečiť rovnaké podmienky pre spoločnosti a platformy z EÚ a z krajín mimo EÚ. Prinášajú aj väčšiu transparentnosť pre kupujúcich v elektronickom obchode z EÚ, pokiaľ ide o stanovovanie cien a prehľadnejší výber pre spotrebiteľov.

V roku 2021 došlo vďaka novému systému kontroly dovozu 2 k výraznému posilneniu colnej únie proti hrozbám v oblasti bezpečnosti a ochrany. Tento systém umožňuje colným orgánom účinnejšie bojovať proti nezákonnému obchodovaniu s tovarom cez vonkajšie hranice EÚ a zvládať rastúce riziko vstupu nebezpečného tovaru do EÚ prostredníctvom elektronického obchodu.

Spravodlivá hospodárska súťaž

Dynamická hospodárska súťaž zvyšuje odolnosť hospodárstva EÚ, pretože motivuje účastníkov trhu k inovovaniu, investovaniu a zvyšovaniu ich konkurencieschopnosti. Komisia svojimi rozhodnutiami v oblasti antitrustu, fúzií a štátnej pomoci chráni spotrebiteľov pred nekalými obchodnými praktikami a zabezpečuje im prístup k najširšiemu výberu kvalitných a inovatívnych výrobkov za spravodlivé ceny. Podľa konzervatívnych odhadov Európskej komisie sa napríklad ročné úspory zákazníkov, ktoré sú výsledkom zákazu vytvárania kartelov a zásahov do fúzií pohybujú v rozmedzí 14 miliárd až 23,3 miliardy EUR.

Dôsledným a spravodlivým presadzovaním pravidiel EÚ v oblasti hospodárskej súťaže sa podporuje súdržnosť v Európskej únii a rovnaké zaobchádzanie s účastníkmi trhu, čo vedie k rastu a zamestnanosti.

Komisia pokračovala v roku 2021 v presadzovaní pravidiel hospodárskej súťaže na všetkých trhoch. S cieľom udržať si náskok zintenzívnila aj prebiehajúce preskúmanie nástrojov politiky hospodárskej súťaže. Významným výsledkom tohto procesu v roku 2021 boli najmä nové usmernenia k štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky, ktorými sa v ešte väčšej miere prispelo k ekologizácii hospodárstva v súlade s politickými cieľmi Komisie.

Cieľom prebiehajúcej práce, ako je uvedené v oznámení o politike hospodárskej súťaže pripravenej na nové výzvy, je pokračovať v podpore hospodárstva v kontexte pandémie (pozri aj kapitolu 1), urýchliť obnovu a pripraviť pôdu pre zelenú a digitálnu transformáciu a odolnejší jednotný trh.

Budovanie spravodlivej a sociálnej Európy

Inkluzívne hospodárstvo

Akčný plán na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv

Európska komisia navrhla v marci akčný plán, v ktorom sa stanovujú konkrétne iniciatívy s cieľom premeniť 20 zásad Európskeho piliera sociálnych práv na skutočnosť. Na základe rozsiahlej verejnej konzultácie s viac ako 1 000 písomnými príspevkami navrhla tri hlavné ciele, ktoré má EÚ dosiahnuť do roku 2030. Ide o zamestnanie pre najmenej 78 % populácie vo veku 20 až 64 rokov; ročné školenie aspoň pre 60 % všetkých dospelých a najmenej o 15 miliónov menej ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením vrátane 5 miliónov detí. Na sociálnom samite v Porte 7. a 8. mája lídri EÚ schválili nový súbor cieľov. Lídri EÚ, sociálni partneri a zástupcovia občianskej spoločnosti sa zišli a zaviazali sa ďalej vykonávať Európsky pilier sociálnych práv, pričom uviedli, že nastal čas začať vykazovať výsledky.

Bezpečnejšie a zdravšie pracoviská

S cieľom lepšie chrániť milióny pracovníkov pred pracovnými úrazmi a chorobami prijala EÚ v júni strategický rámec v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci na roky 2021 – 2027. Identifikujú sa v ňom kľúčové výzvy, stanovujú ciele a predstavujú opatrenia na zlepšenie ochrany zdravia a bezpečnosti pracovníkov v nadchádzajúcich rokoch. Strategický rámec je aj reakciou na meniace sa potreby v oblasti ochrany pracovníkov, ktoré prinášajú digitálna a zelená transformácia, nové formy práce a pandémia ochorenia COVID-19. Formou rámca sa bude zároveň pokračovať v boji proti tradičným rizikám ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci, ako sú pracovné úrazy alebo vystavenie nebezpečným chemikáliám. Podporuje sa v ňom prístup „vízie nulovej úmrtnosti“ k eliminácii úmrtí súvisiacich s prácou v EÚ.

2021

Minimálne

78 %

populácie vo veku 20 až 64 rokov by do roku 2030 malo byť v **zamestnaneckom pomere**.

2030

Aspoň

60 %

všetkých dospelých by do roku 2030 malo každý rok **absolvovať odbornú prípravu**.

2030

2021

Minimálne o

15 miliónov

ľudí menej by malo byť **ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením** do roku 2030.

2030

Ochrana ľudí pracujúcich prostredníctvom platforiem

Digitálne pracovné platformy poskytujú prácu a príjem pre približne 28 miliónov ľudí v EÚ. Hospodárstvo založené na digitálnych platformách vzrástlo za posledných päť rokov päťnásobne. V decembri Komisia navrhla opatrenia na zlepšenie pracovných podmienok pre ľudí pracujúcich prostredníctvom platforiem. V dôsledku navrhovanej smernice sa odhaduje, že 1,7 milióna až 4,1 milióna ľudí by mohlo byť

preklasifikovaných na pracovníkov a získať práva a sociálnu ochranu, na ktoré majú nárok. Ďalší by boli naďalej klasifikovaní ako samostatne zárobkovo činné osoby a bola by im priznaná plná autonómia a ochrana poskytovaná na vnútroštátnej úrovni, ktorú so sebou samostatná zárobková činnosť prináša. Smernicou by sa zabezpečilo aj to, že algoritmom používaným pri práci pre platformy bude lepšie rozumieť každý, kto pracuje prostredníctvom platforiem a ich zástupcovia, a budú vždy podliehať kontrole zo strany ľudí.

Aké výhody by týmto ľuďom prinieslo zaradenie ako pracovníci?

Zaručené časy odpočinku a platená dovolenka.

Materská, otcovská a rodičovská dovolenka.

Aspoň národná alebo sektorová minimálna mzda (ak je stanovená).

Dôchodkové práva.

Bezpečnosť a ochrana zdravia.

Dávky v prípade pracovných úrazov a chorôb z povolania.

Dávky v nezamestnanosti, nemocenské dávky a nemocenské vecné dávky.

Európsky orgán práce zorganizoval v septembri prvú spoločnú inšpekciu medzi dvoma členskými štátmi – Francúzskom a Bulharskom. Cieľom bolo riešiť opakujúce sa závažné porušovanie pracovných a sociálnych práv sezónnych pracovníkov v poľnohospodárskom odvetví.

Európsky orgán práce

V máji 2021 začal Európsky orgán práce fungovať nezávisle od Komisie. Mandátom tohto orgánu je pomáhať zabezpečiť, aby sa pravidlá EÚ o pracovnej mobilite a koordinácii sociálneho zabezpečenia presadzovali spravodlivým, jednoduchým a účinným spôsobom, a uľahčiť jednotlivcom a podnikom využívať výhody jednotného trhu.

Boj proti bezdomovectvu

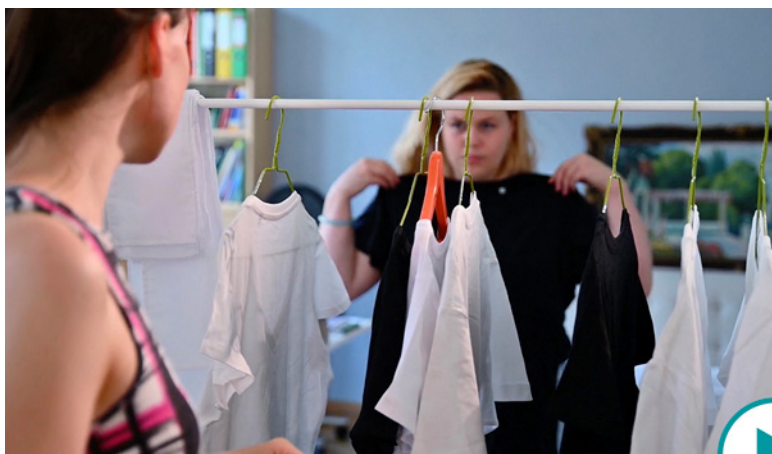
EÚ, členské štáty a organizácie občianskej spoločnosti sa po prvýkrát zaviazali spolupracovať v boji proti bezdomovectvu v EÚ. V júni spoločne spustili európsku platformu na boj proti bezdomovectvu s cieľom podnietiť dialóg, uľahčiť vzájomné učenie sa, zlepšiť dôkazy

a monitorovanie a posilniť spoluprácu medzi organizáciami bojujúcimi proti bezdomovectvu. V júňovej Lisabonskej deklarácii o novej platforme sa stanovujú ambiciózne ciele: dostupné, bezpečné a vhodné núdzové ubytovanie pre každého, kto to potrebuje; ponuka vhodného bývania pre ľudí, ktorí sú prepustení z ústavov, akými sú väznica alebo nemocnica; núdzové alebo prechodné bývanie používané len v nevyhnutných prípadoch a boj proti diskriminácii na základe bezdomovectva. Od roku 2022 bude činnosť platformy zahŕňať spustenie projektu na počítanie ľudí bez domova v rôznych mestách v celej EÚ a podujatia vzájomného učenia sa na identifikáciu a podporu osvedčených postupov založených na dôkazoch a využívaní finančných prostriedkov EÚ.

Nicolas Schmit, európsky komisár pre pracovné miesta a sociálne práva (druhý zľava) a Milan Krajniak, slovenský minister práce, sociálnych vecí a rodiny (vpravo) na návšteve Útulku sv. Luisy de Marillac prevádzkovaného charitatívnou organizáciou Depaul na Slovensku, ktorý je spolufinancovaný Európskym sociálnym fondom a Fondom európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby, Bratislava (Slovensko), 8. novembra 2021.

VIDEO: Virna v rámci školenia pre Európsky zbor solidarity vysvetľuje, ako prišla na koncept svojho projektu solidarity, a aké otázky si kladla, aby pomohla premeniť nápad na skutočnosť.

Vytváranie väčšieho počtu príležitostí pre mladých ľudí

V decembri 2021 bola miera nezamestnanosti mladých ľudí v EÚ 14,9 % čo predstavuje 2,75 milióna ľudí vo veku do 25 rokov. V septembri oznámila predsedníčka Európskej komisie Ursula von der Leyenová novú iniciatívu s názvom ALMA (*Aim, Learn, Master, Achieve* – naplánovať, naučiť sa, osvojiť si, dosiahnuť), ktorej cieľom je zvýšiť podporu EÚ pre mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy a sú znevýhodnení napríklad z dôvodu nedostatočnej kvalifikácie alebo zdravotného postihnutia, alebo preto, že pochádzajú z prostredia migrantov. Iniciatíva ALMA im pomôže zorientovať sa na trhu práce tým, že skombinuje personalizovaný koučing a odbornú prípravu v ich domovskom členskom štáte s pracovnou stážou v inom členskom štáte. Cieľom je zlepšiť zručnosti, vedomosti a skúsenosti mladých ľudí; poskytnúť im príležitosť vytvárať nové spojenia v celej Európe, ktoré by inak neboli možné a v konečnom dôsledku im pomôcť vstúpiť na trh práce. ALMA sa bude vykonávať v rámci Európskeho sociálneho fondu plus s odhadovaným ročným rozpočtom 15 miliónov EUR.

V apríli Komisia spustila nový program Európsky zbor solidarity na roky 2021 – 2027. S rozpočtom vyše 1 miliardy EUR ponúkne príležitosti približne 275 000 mladým ľuďom s cieľom pomôcť pri riešení spoločenských a humanitárnych výziev prostredníctvom dobrovoľníctva alebo vytvorením vlastných projektov solidarity. Vďaka tematickému zameraniu projektov zboru program podporuje zastrešujúce politické priority EÚ, akými sú zelená a digitálna transformácia, inklúzia a účasť mladých ľudí na demokratických procesoch a ich občianska angažovanosť.

Komisia v septembri spustila novú online aplikáciu Erasmus+ a jednotné kontaktné miesto pre študentov, ktorí sa zúčastňujú na programe mobility Erasmus+ so všetkými informáciami potrebnými na štúdium a život v zahraničí. Študentom, ktorí sa zúčastňujú na programe mobility sa v nej poskytuje digitálna európska študentská karta. Karta bude platná v celej EÚ na bezpečnú a jednoduchú identifikáciu v inštitúciách vysokoškolského vzdelávania a na prístup k službám. Karta predstavuje dôležitý krok k vytvoreniu európskeho vzdelávacieho priestoru. Program Erasmus pre mladých podnikateľov sa v roku 2021 rozšíril do Kanady, Južnej Kórey a na Taiwan, čím poskytuje viac príležitostí na získanie skúseností u podnikateľa v zahraničí.

Predsedníčka von der Leyenová rovnako v septembri oznámila návrh Komisie vyhlásiť rok 2022 za Európsky rok mládeže. Cieľom je podnietiť EÚ, členské štáty a regionálne a miestne samosprávy rešpektovať a podporovať mladých ľudí a spolupracovať s nimi v postpandemickom prostredí. Európsky rok mládeže podporí najmä účasť a zapojenie mladých ľudí do všetkých politík EÚ; podporí ich osobný, sociálny a profesionálny rozvoj a zdôrazní, ako im môže zelená a digitálna transformácia ponúknuť nové perspektívy.

Komisia začala v októbri proces distribúcie 60 000 bezplatných železničných preukazov DiscoverEU. Táto iniciatíva dáva 18-ročným ľuďom zo všetkých prostredí príležitosť cestovať po EÚ, učiť sa od iných kultúr, budovať nové priateľstvá a objavovať svoju európsku identitu. Keďže preukazy neboli v roku 2020 distribuované z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19, v roku 2021 sa mohli zapojiť aj 19-roční.

Akčný plán v oblasti sociálneho hospodárstva

V decembri Komisia predložila akčný plán, ktorý má pomôcť európskemu sociálnemu hospodárstvu prosperovať a využiť jeho hospodársky potenciál a potenciál na vytváranie pracovných miest. Pomôže aj prispieť k spravodlivej a inkluzívnej obnove, ako aj k zelenej a digitálnej transformácii. Organizácie sociálneho hospodárstva sú subjekty, ktoré kladú na prvé miesto sociálne a environmentálne účely a opätovne investujú väčšinu svojich ziskov späť do organizácie. V EÚ je 2,8 milióna subjektov sociálneho hospodárstva, ktoré zamestnávajú 13,6 milióna ľudí a ponúkajú riešenia výziev v spoločnosti. Tieto organizácie môžu čeliť ťažkostiam pri rozvíjaní a rozširovaní svojich činností, pretože nie sú dostatočne pochopené a uznávané. Potrebujú väčšiu a lepšiu podporu, aby rástli a prosperovali a aby mali ešte väčší vplyv na spoločnosť. Cieľom akčného plánu je uľahčiť organizáciám sociálneho hospodárstva cestu k začatiu činnosti a rastu.

Rozvíjanie znalostí a zručností občanov

Stále viac občanov v EÚ musí dopĺňať svoje znalosti, zručnosti a kompetencie, pretože ich formálne vzdelanie nepostačuje na uspokojenie potrieb rýchlo sa meniacej spoločnosti a trhu práce. V decembri Komisia navrhla odporúčania Rady o individuálnych vzdelávacích účtoch a mikrocertifikátoch, ako bolo stanovené v Európskom programe v oblasti zručností a v oznámení o európskom vzdelávacom priestore z roku 2020.

Individuálne vzdelávacie účty pozostávajú z individuálnych vzdelávacích oprávnení. Cieľom návrhu je riešiť nízku úroveň účasti dospelých na odbornej príprave, znížiť rozdiely

v zručnostiach a prispieť ku konkurencieschopnému hospodárstvu a sociálnej spravodlivosti. V tejto súvislosti navrhované odporúčanie rieši hlavné prekážky, ktorým čelia ľudia, ktorí chcú začať s odbornou prípravou a ktorými sú motivácia, čas a financovanie. V odporúčaní sa členské štáty nabádajú, aby spolu so sociálnymi partnermi:

- zriadili individuálne vzdelávacie účty a zakotvili nárok na odbornú prípravu pre všetkých dospelých v produktívnom veku,
- vytvorili zoznam odborných kurzov, ktoré sú oprávnené na financovanie z individuálnych vzdelávacích účtov, a sprístupnili ho prostredníctvom digitálneho registra,
- ponúkali kariérne poradenstvo a overovanie už nadobudnutých zručností spolu s plateným študijným voľnom.

Mikrocertifikátmi sa osvedčujú vzdelávacie výstupy krátkodobých vzdelávacích skúseností, ako je krátky kurz alebo odborná príprava. Ľuďom ponúkajú flexibilný a cielený spôsob, ako si rozvíjať znalosti, zručnosti a kompetencie na osobný a profesijný rozvoj. Cieľom návrhu Komisie je zabezpečiť, aby mikrocertifikáty fungovali naprieč inštitúciami, podnikmi a odvetvami, a to aj cezhranične. Cieľom je zabezpečiť vysokú kvalitu mikrocertifikátov a transparentnosť ich vydávania, aby sa vybudovala dôvera v osvedčované skutočnosti.

Na podporu vykonávania opatrení na rozvoj zručností ľudí je k dispozícii množstvo fondov EÚ vrátane Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti (pozri kapitolu 1). Európsky sociálny fond plus je hlavným nástrojom EÚ na investovanie do ľudí. S celkovým rozpočtom približne 99 miliárd EUR na roky 2021 – 2027 podporuje vysokú úroveň kvality a udržateľného zamestnania, vzdelávania a odbornej prípravy.

Cieľom fondu je takisto zaručiť primeranú a dôstojnú sociálnu ochranu, bojovať proti sociálnemu vylúčeniu a chudobe a zlepšiť pracovné podmienky. Na roky 2021 – 2027 budú program v oblasti zamestnanosti a sociálnej inovácie a Fond európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby integrované do Európskeho sociálneho fondu Plus.

V marci bol spustený nový program Erasmus+ na roky 2021 – 2027. S rozpočtom 26,2 miliardy EUR doplneným o približne 2,2 miliardy EUR z vonkajších nástrojov EÚ bude prepracovaný program financovať vzdelávaciu mobilitu a projekty cezhraničnej spolupráce pre 10 miliónov Európanov zo všetkých vekových skupín a prostredí. Program sa pritom v súlade s prioritami európskeho vzdelávacieho priestoru bude snažiť byť ešte inkluzívnejší a podporovať zelenú a digitálnu transformáciu.

Výskum, inovácie a európsky výskumný priestor

V novembri sa všetky členské štáty dohodli na Pakte pre výskum a inováciu v Európe a na riadení európskeho výskumného priestoru, pričom si stanovili priority a zjednodušený rámec riadenia pre túto oblasť vrátane politického programu na roky 2022 – 2024. Pomôže to podporiť lepšie zosúladenie regionálnych, národných a únijných výskumných a inovačných stratégií a investícií. Členské štáty po porade so zainteresovanými stranami vymedzia pokrok a budú ho monitorovať v súlade so spoločným politickým programom európskeho výskumného priestoru. Zahrnuté oblasti siahajú od hodnôt a zásad výskumu a inovácií až po strategické priority pre investície napríklad do výskumnej infraštruktúry. Komisia bude podporovať spoločné akcie na zabezpečenie dlhodobých investícií do výskumu a inovácií a politických reforiem.

Mariya Gabrielová, európska komisárka pre inováciu, výskum, kultúru, vzdelávanie a mládež, na tlačovej konferencii o programe Erasmus+, Brusel (Belgicko), 25. marca 2021.

Helena Dalliiová, európska komisárka pre rovnosť, na výstave o rodovo motivovanom násilí s názvom *What were you wearing that day?* (Čo ste mali v ten deň oblečené?), ktorú organizovala Európska komisia a Amnesty International, Brusel (Belgicko), 16. novembra 2021.

Únia rovnosti

Rovnaká odmena za rovnakú prácu

Cieľom nových opatrení v oblasti transparentnosti odmeňovania je zabezpečiť, aby ženy a muži v EÚ dostávali rovnakú odmenu za rovnakú prácu alebo za prácu rovnakej hodnoty. V návrhu Komisie, ktorý bol prijatý v marci, sa stanovujú opatrenia, ako sú informácie o odmeňovaní pre uchádzačov o zamestnanie, právo poznať úroveň odmeňovania pracovníkov vykonávajúcich rovnakú prácu alebo prácu rovnakej hodnoty a povinnosti

veľkých spoločností podávať správy o rozdieloch v odmeňovaní medzi ženami a mužmi a hodnotiť ich. Zamestnávateľia navyše nebudú môcť žiadať od uchádzačov o zamestnanie informácie o odmene, ktorú dostávali v minulosti, čím sa zabráni pokračovaniu platových rozdielov pri zmene zamestnania. Cieľom návrhu je aj posilniť nástroje pre pracovníkov, aby sa domáhali svojich práv, a uľahčiť prístup k spravodlivosti, napríklad posilniť právo na kompenzáciu za diskrimináciu v odmeňovaní.

V EÚ majú muži a ženy
od roku

1957

právo na rovnakú odmenu
za rovnakú prácu.

Rozdiel v odmeňovaní žien
a mužov v EÚ je

14 %

Rozdiel v dôchodkoch žien
a mužov je

30 %

Práva dieťaťa

Aby sa EÚ prispôbila budúcej generácii Európanov, Komisia v roku 2021 navrhla komplexnú novú stratégiu EÚ v oblasti práv dieťaťa a Európsku záruku pre deti. Tieto hlavné politické iniciatívy pomôžu chrániť všetky deti a pomôžu im uplatňovať svoje práva. Obe iniciatívy vychádzajú z rozsiahlych konzultácií s občanmi, zainteresovanými stranami a, čo je najdôležitejšie, s viac ako 10 000 deťmi, pretože základom bolo

odhodlané úsilie, aby sa deti stali ústredným prvkom tvorby politík EÚ. Stratégia sa objavila aj v ľahko čitateľných verziách pre deti rôzneho veku a s rôznymi čitateľskými schopnosťami.

Stratégia EÚ v oblasti práv dieťaťa je postavená na kľúčovej zásade, že každé dieťa v Európskej únii a vlastne na celom svete by malo mať rovnaké práva a žiť bez diskriminácie. Cieľom stratégie je začleniť práva detí do príslušných politík EÚ a vnútroštátnych politík.

Zahŕňa nasledujúce opatrenia v šiestich tematických oblastiach:

- posilnenie postavenia detí, aby sa stali aktívnymi občanmi a členmi demokratickej spoločnosti,
- boj proti chudobe detí a podpora sociálno-ekonomického začlenenia, zdravia a vzdelávania,
- boj proti všetkým formám násilia páchaného na deťoch a zabezpečenie ochrany detí,
- posilnenie súdnictva zohľadňujúceho potreby detí,
- podpora a ochrana detí prostredníctvom digitálnej transformácie a
- zintenzívnenie práce EÚ v oblasti práv detí v rámci jej vonkajšej činnosti.

Táto stratégia takisto skutočne pomáha zabezpečiť postavenie EÚ ako kľúčového propagátora a ochrancu práv detí na celom svete.

Stratégia spája v jednom komplexnom a ucelenom rámci všetky nové a existujúce legislatívne, politické a finančné nástroje EÚ, ktoré prispievajú k ochrane a podpore práv detí. Komisia sa zaviazala konať, a tak v roku 2021 prijala Európsku záruku pre deti a v roku 2022 Európsku stratégiu vytvárania lepšieho internetu pre deti.

Cieľom Európskej záruky pre deti, ktorá bola navrhnutá v marci, je zabezpečiť, aby každé dieťa v EÚ ohrozené chudobou alebo sociálnym vylúčením malo prístup ku kľúčovým službám nevyhnutným na podporu rovnakých príležitostí. Patrí medzi ne vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve, vzdelávanie a mimoškolské aktivity, aspoň jedno zdravé jedlo každý školský deň, zdravotná starostlivosť a prístup ku zdravým potravinám a primeranému bývaniu. Rada prijala toto odporúčanie v priebehu iba troch mesiacov a členské štáty vymenovali národných koordinátorov záruky pre deti, ktorí budú dohliadať na vykonávanie záruky. Členské štáty musia svoje národné plány predložiť do marca 2022.

Boj proti rasizmu

V máji Európska komisia vymenovala svojho prvého koordinátora pre boj proti rasizmu, čím splnila dôležitý záväzok v akčnom pláne EÚ proti rasizmu na rok 2020. Koordinátor spolupracuje s Európskym parlamentom, členskými štátmi, organizáciami občianskej spoločnosti a akademickou obcou s cieľom posilniť politické reakcie v oblasti boja proti rasizmu. Je aj v úzkom kontakte s ľuďmi s menšinovým rasovým a etnickým pôvodom a svoje obavy predkladá Komisii. Koordinátor spojí sily s útvarmi v Komisii v boji proti rasizmu prostredníctvom politik zamestnanosti, vzdelávania, zdravia a bývania alebo vďaka programom financovania, ako sú program Občania, rovnosť, práva a hodnoty a Európsky sociálny fond plus.

V rámci boja proti rasizmu komplexným spôsobom Komisia v roku 2021 spolupracovala s členskými štátmi, organizáciami občianskej spoločnosti a orgánmi pre rovnosť s cieľom podporiť vypracovanie národných akčných plánov proti rasizmu a rasovej diskriminácii a posilniť vplyv činností koordinátora pri vykonávaní akčného plánu EÚ proti rasizmu.

V tejto súvislosti bola vytvorená podskupina pre prácu s členskými štátmi, ktorá sa zameriava na vnútroštátne vykonávanie akčného plánu. Komisia 19. marca zorganizovala európsky samit o boji proti rasizmu. Spoluorganizovalo ho portugalské predsedníctvo Rady Európskej únie a medziskupina Európskeho parlamentu pre boj proti rasizmu a rozmanitosti.

Věra Jourová, podpredsedníčka Európskej komisie pre hodnoty a transparentnosť, počas prejavu na 14. zasadnutí európskej platformy pre začleňovanie Rómov, Brusel (Belgicko), 21. septembra 2021.

Rovnosť, začleňovanie a účasť Rómov

Odporúčanie Rady o rovnosti, začleňovaní a účasti Rómov prijaté v marci obsahuje komplexný zoznam opatrení na boj proti diskriminácii a protirómskemu zmýšľaniu; pokrok v sociálnom začleňovaní; propagáciu účasti a aktívneho občianstva a zabezpečenie rovnakého prístupu ku kvalitnému vzdelávaniu, zamestnaniu, zdraviu a bývaniu. Tieto opatrenia siahajú od boja proti viacerým formám štrukturálnej diskriminácie Rómov až po zabezpečenie prístupu Rómov k zamestnaniu v miestnych a regionálnych verejných inštitúciách.

Odporúčanie je súčasťou 10-ročného strategického rámca na presadzovanie rovnosti Rómov v celej EÚ a zahŕňa intenzívnejšie zameranie na partnerstvá a inštitucionálne kapacity, podporu občianskej spoločnosti a komunitného rozvoja, lepšie využívanie finančných prostriedkov a dôkladnejšie monitorovanie. O boji proti protirómskemu zmýšľaniu ako špecifickej forme rasizmu sa diskutovalo na samite EÚ o boji proti rasizmu a na 14. zasadnutí Európskej platformy pre začleňovanie Rómov v septembri.

Rovnosť LGBTIQ osôb

V novembri 2020 Komisia prijala stratégiu pre rovnosť LGBTIQ osôb na roky 2020 – 2025, v ktorej sú stanovené kľúčové ciele a iniciatívy na presadzovanie rovnosti lesbí, gejev, bisexuálnych, transrodových, intersexuálnych a queer osôb. Odvtedy Komisia zriadila podskupinu pre rovnosť LGBTIQ osôb v rámci skupiny na vysokej úrovni pre nediskrimináciu, rovnosť a rozmanitosť s cieľom podporovať a monitorovať pokrok v členských štátoch vrátane vypracovania národných akčných plánov pre rovnosť LGBTIQ osôb.

V júli Komisia začala konanie o porušení povinnosti proti Maďarsku a Poľsku v súvislosti s rovnosťou a ochranou základných práv. Prípady v Maďarsku sa týkajú nedávno prijatého zákona, ktorým sa predovšetkým zakazuje, aby mali osoby mladšie než 18 rokov prístup k obsahu propagujúcemu alebo zobrazujúcemu „osobnú identitu odlišnú od pohlavia pri narodení, zmenu pohlavia alebo homosexualitu“ alebo sa ich prístup k takémuto obsahu obmedzuje, a aj upozornenia, ktoré bolo treba umiestniť na knihu pre deti venovanú téme LGBTIQ. Keďže obavy Komisie neboli vyriešené, rozhodla sa 2. decembra zasiať Maďarsku odôvodnené stanovisko a Maďarsko malo dva mesiace na to, aby odpovedalo a túto situáciu napravilo. V opačnom prípade môže Komisia rozhodnúť o postúpení členského štátu Súdnemu dvoru Európskej únie.

Pokiaľ ide o Poľsko, Komisia sa domnieva, že poľské orgány neodpovedali úplne a primerane na otázky Komisie týkajúce sa povahy a vplyvu uznesení o „zóne bez ideológie LGBT“, ktoré prijalo niekoľko poľských regiónov a obcí. Komisia dostala od Poľska odpoveď na formálnu výzvu a koncom roka 2021 analyzovala odpoveď predtým, ako rozhodne o ďalších krokoch.

Boj proti antisemitizmu

V októbri Komisia prijala vôbec prvú stratégiu EÚ na boj proti antisemitizmu a podporu židovského života (2021 – 2030). Keďže antisemitizmus je znepokojivo na vzostupe, v stratégii sa stanovuje séria opatrení týkajúcich sa troch pilierov: predchádzanie všetkým formám antisemitizmu a boj proti nim; ochrana a podpora židovského života v EÚ a posilnenie vzdelávania, výskumu a pamiatky holokaustu. Členské štáty sa už zaviazali, že budú predchádzať všetkým formám antisemitizmu a bojovať proti nim prostredníctvom národných stratégií a akčných plánov na predchádzanie rasizmu, xenofóbie, radikalizácii a násilnému extrémizmu.

Súčasný antisemitizmus sa vyskytuje v mnohých podobách, starých aj nových, od nenávistných prejavov na internete po trestné činy z nenávisti a fyzické útoky na židov, ich majetok a inštitúcie, znesvätenie cintorínov a pomníkov.

- Polovica všetkých ľudí v EÚ považuje antisemitizmus za problém.
- Deviati z desiatich (89 %) židov v EÚ sa domnievajú, že antisemitizmus v ich členskom štáte vzrástol.
- 79 % židov nenahlásilo žiadnej organizácii najväčší antisemitský incident, ktorému boli vystavení.
- Židia sú jedným z hlavných cieľov toxického jazyka online. V závislosti od skúmanej platformy ide o toxický jazyk v 6,3 % až 27 % prípadov.

Boj proti trestným činom z nenávisti a nenávistným prejavom

V decembri Komisia formálne požiadala Radu, aby rozšírila zoznam „trestných činov EÚ“ stanovený v Zmluve o fungovaní Európskej únie o nenávistné prejavy a trestné činy z nenávisti. V rámcovom rozhodnutí o boji proti rasizmu a xenofóbii prostredníctvom trestného práva sa vyžaduje kriminalizácia rasistických a xenofóbnych nenávistných prejavov a trestných činov z nenávisti len na základe určitých dôvodov, ako je rasa, farba pleti, náboženstvo, rodový pôvod alebo národnostný či etnický pôvod. Kriminalizácia iných foriem nenávistných prejavov a trestných činov z nenávisti – napríklad na základe pohlavia, sexuálnej orientácie, veku a zdravotného postihnutia – sa v jednotlivých členských štátoch líši. Rozhodnutie Rady o rozšírení zoznamu „trestných činov EÚ“ umožní Komisii v budúcnosti navrhnúť minimálne pravidlá na kriminalizáciu nenávistných prejavov a trestných činov z nenávisti na základe iných dôvodov ako rasizmus a xenofóbia.

Komisia pokračuje vo svojej práci s cieľom zabezpečiť správnu transpozíciu a vykonávanie rámcového rozhodnutia pomocou dialógu s vnútroštátnymi orgánmi a v prípade potreby prostredníctvom postupov v prípade nesplnenia povinnosti. V rokoch 2020 a 2021 začala Komisia konania proti 13 členským štátom.

Komisia pokračovala vo svojej politickej činnosti v oblasti boja proti rasistickým a xenofóbnym trestným činom z nenávisti a nenávistným prejavom poskytovaním usmernení a výmenou osvedčených postupov s vnútroštátnymi orgánmi a organizáciami občianskej spoločnosti v kontexte skupiny na vysokej úrovni pre boj proti rasizmu, xenofóbii a iným formám neznášanlivosti. Komisia v súvislosti so zavedením kódexu správania pre boj proti nezákonným nenávistným prejavom online v júni oznámila účasť sociálnej siete LinkedIn. V októbri inštitúcia zverejnila výsledky ročného hodnotenia zavedenia kódexu správania, z ktorých vyplýva, že hoci výsledky zostávajú pozitívne, pokrok sa spomalil.

Stratégia v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím

87 miliónov osôb v EÚ má nejakú formu zdravotného postihnutia. Každý má prirodzené právo na život bez bariér a osoby so zdravotným postihnutím majú právo na rovnaké príležitosti, na účasť v spoločnosti na rovnakom základe s ostatnými a na život bez diskriminácie a násilia.

50,8 % osôb so zdravotným postihnutím má prácu, pri osobách bez zdravotného postihnutia je to **75 %**.

28,4 % osôb so zdravotným postihnutím je vystavených riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia, pri osobách bez zdravotného postihnutia je to **17,8 %**.

Vysokoškolské vzdelanie získa len **29,4 %** osôb so zdravotným postihnutím oproti **43,8 %** osôb bez postihnutia.

52 % osôb so zdravotným postihnutím pociťuje diskrimináciu.

Cieľom stratégie EÚ v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030 – prijatej v marci a zverejnenej v ľahko čitateľnej verzii – je zabezpečiť ich plnú účasť v spoločnosti. Desaťročná stratégia sa zaoberá rôznymi výzvami, ktorým osoby so zdravotným postihnutím čelia. Stanovujú sa v nej opatrenia na posilnenie rovnosti vo všetkých aspektoch každodenného života, ako je dôstojná kvalita života, nezávislý život a plné využívanie ľudských práv a práv EÚ, ako je voľný pohyb a právo voliť. V stratégii sa podporuje aj rovnaký prístup k práci, spravodlivosti, vzdelávaniu, zdravotnej starostlivosti, kultúre, športu a cestovnému ruchu spolu s ochranou pred akoukoľvek formou diskriminácie.

Ochrana a podpora základných práv podľa charty

Komisia prijala v decembri svoju výročnú správu za rok 2021 o uplatňovaní Charty základných práv EÚ, ktorá sa zamerala na ochranu základných práv v digitálnom veku. Komisia takisto spustila kampaň na zvýšenie informovanosti o právach ľudí podľa charty a o tom, kam sa obrátiť v prípade porušenia ich práv. Komisia otvorila výzvu na predkladanie návrhov na podporu a ochranu hodnôt EÚ v rámci programu Občania, rovnosť, práva a hodnoty. Táto výzva vo výške 51 miliónov EUR podporí organizácie občianskej spoločnosti v EÚ v ich práci na ochrane a presadzovaní základných práv a hodnôt. Správa a výzva na predloženie návrhov sú výstupom stratégie Komisie na rok 2020 na posilnenie uplatňovania Charty základných práv v EÚ.

Starnutie a demografia

Európa prešla hlbokými demografickými zmenami, ktorým aj naďalej čelí. V EÚ sa priemerná dĺžka života pri narodení za posledných päť desaťročí zvýšila u žien aj mužov o desať rokov. Politiky musia predvídať a riešiť tento trend, ktorý mení spoločnosti a životný štýl. Komisia v januári uverejnila zelenú knihu o starnutí, ktorou otvára verejnú diskusiu o príležitostiach a výzvach starnutia. Prístup k životnému cyklu v tejto knihe odráža univerzálny vplyv starnutia na všetky generácie a jeho cieľom je nájsť správnu rovnováhu medzi udržateľnými riešeniami pre naše systémy sociálneho zabezpečenia a medzigeneračnou spravodlivosťou a solidaritou.

V apríli Komisia spustila atlas demografie, interaktívny nástroj na monitorovanie a hodnotenie demografických trendov na úrovni EÚ, na národnej a miestnej úrovni. Obsahuje oficiálne štatistiky a projekcie z Eurostatu a nové údaje, ktoré vytvorilo Spoločné výskumné centrum Komisie, spolu s údajmi o konkrétnych problémoch, ktoré poskytujú širokú škálu demografických dôkazov, čo pomáha umiestniť demografickú analýzu do jadra tvorby politiky EÚ. V júni Rada a Komisia zverejnili správy o dlhodobej starostlivosti a primeranosti dôchodkov, v ktorých načrtli dobré životné podmienky starších ľudí v EÚ v najbližších desaťročiach. Predpokladá sa, že počet ľudí, ktorí potenciálne potrebujú dlhodobú starostlivosť v EÚ-27, vzrastie z 30,8 milióna v roku 2019 na 38,1 milióna v roku 2050, pričom sa predpokladá, že výdavky na dlhodobú starostlivosť v EÚ vzrastú z 1,7 % HDP v roku 2019 na 2,5 % HDP v roku 2050.

Podpora európskych záujmov a hodnôt vo svete

Nové záchytné centrum pre utečencov, ktoré je spolufinancované EÚ, zaisťuje bezpečné podmienky prijímania v súlade s opatreniami na prevenciu ochorenia COVID-19, okres Kikuube (západná Uganda), 25. januára 2021.

Zľava doprava: Predseda Európskej rady Charles Michel, generálny tajomník Organizácie Spojených národov António Guterres a predsedníčka Európskej komisie Ursula von der Leyen sa zúčastnili na 76. zasadnutí Valného zhromaždenia Organizácie Spojených národov v New Yorku (Spojené štáty americké), 20. septembra 2021.

EÚ ako multilaterálny partner

Pandémia COVID-19 opäť ukázala, že prístup v duchu hesla „moja krajina na prvom mieste“ nefunguje. Európska únia preto verí v multilaterálny prístup k riešeniu spoločných výziev a problémov, ktorým ľudstvo čelí. EÚ spolupracuje s globálnymi partnermi v multilaterálnych organizáciách, medzinárodných finančných inštitúciách a koalíciách s cieľom dosiahnuť, aby bol život ľudí v Európe a na celom svete lepší, zdravší a bezpečnejší. Podpora medzinárodného poriadku založeného na pravidlách nie je pre EÚ len pevnou zásadou: multilateralizmu vďačíme za najdlhšie obdobie globálneho mieru, stability a pokroku na ceste k udržateľnému rozvoju.

V najväčších multilaterálnych organizáciách bol zaznamenaný trend stále viac využívať právo veta a získavať vnútroštátne výhody namiesto hľadania spoločnej cesty. V dôsledku toho sa Bezpečnostná rada OSN nachádza v patovej situácii a politiky Svetovej zdravotníckej organizácie a Svetovej obchodnej organizácie (WTO) sú spochybňované.

EÚ chce a potrebuje úspech týchto organizácií. V kontexte rastúceho skepticizmu verejnosti, pokiaľ ide o prínosy multilaterálnej spolupráce, je nevyhnutné preukázať, prečo je stále relevantné a potrebné spolupracovať s medzinárodnými partnermi, ako je OSN. EÚ preto v roku 2021

nadalej podporovala snahu generálneho tajomníka OSN zreformovať multilaterálny systém a zároveň

zabezpečiť, aby plnil svoj účel, okrem iného najmä pri vykonávaní Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj.

V roku 2021 spolupracovali EÚ a OSN vo vyše 170 krajinách:

Predchádzanie a prekonávanie kríz

Ochrana ľudí vystavených riziku vojny, choroby a prírodných katastrof

Podpora nešírenia zbraní a odzbrojenia

Boj proti hladu a podvýžive

Budovanie demokratických a inkluzívnych spoločností

Poskytovanie základných služieb

Podpora udržateľného hospodárskeho rastu a dôstojných pracovných miest

Boj proti zmene klímy

Boj proti pandémie COVID-19

Vysoký predstaviteľ Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku a podpredseda Európskej komisie Josep Borrell (vpravo) na zasadnutí ministrov zahraničných vecí a ministrov pre rozvoj zo skupiny G7, na ktorom sa diskutovalo o geopolitických a bezpečnostných výzvach, (zľava doprava) s filipínskym tajomníkom zahraničných vecí Teodorom L. Locsinom, nemeckou spolkovou ministerkou zahraničných vecí Annalenou Baerbockovou, talianskym ministrom zahraničných vecí a medzinárodnej spolupráce Luigim Di Maiom, ministerskou Spojeného kráľovstva pre zahraničné veci, záležitosti Britského spoločenstva národov a rozvojové záležitosti Liz Trussovou, ministrom zahraničných vecí USA Anthonyom Blinkenom a s kanadskou ministerkou zahraničných vecí Mélanie Jolyovou, Liverpool (Spojené kráľovstvo), 12. decembra 2021.

Vo februári EÚ predložila svoje očakávania a ambície týkajúce sa multilaterálneho systému v spoločnom oznámení, v ktorom sa podporuje modernizácia kľúčových inštitúcií a vývoj nových globálnych noriem, ako aj vytváranie platforiem spolupráce v oblastiach ako zdaňovanie, digitálna sféra a umelá inteligencia.

Prevzatie vedúcej úlohy na multilaterálnych fórach

EÚ je hlavnou hnacou silou medzinárodnej spolupráce. V roku 2021 pred konferenciou OSN o zmene klímy COP26 v Glasgowe (Spojené kráľovstvo) (pozri kapitolu 2) a konferenciou OSN o biodiverzite v Kunmingu (Čína) naďalej

presadzovala ambiciózne ciele v oblasti udržateľnosti a pri plnení cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja prevzala vedúcu úlohu na globálnej úrovni.

EÚ spolu s talianskym predsedníctvom skupiny G20 usporiadali v máji celosvetový samit o zdraví – jeho výsledkom bolo vyhlásenie zásad, podľa ktorých sa budú v nadchádzajúcich rokoch riadiť globálne opatrenia v oblasti zdravia. Na júnovom samite vedúcich predstaviteľov skupiny G7 v Cornwalle (Spojené kráľovstvo) bola obnova po globálnej pandémie na poprednom mieste programu a EÚ zaujala vedúcu pozíciu. Vedúci predstavitelia skupiny G7 prisľúbili 1 miliardu dávok vakcín pre krajiny s nízkymi a strednými príjmami a urýchlenie výroby a celosvetových dodávok vakcín.

Európsky komisár pre hospodárstvo Paolo Gentiloni (vpravo) s ministerkou financií USA Janet Yellenovou, Londýn (Spojené kráľovstvo), 5. júna 2021. Vzťahy medzi EÚ a USA boli kľúčové pre rokovania, ktoré viedli k júlovej dohode o zabezpečení spravodlivejšieho zdaňovania nadnárodných podnikov.

Predseda Európskej rady Charles Michel a predsedníčka Európskej komisie Ursula von der Leyen spolu s ďalšími vedúcimi predstaviteľmi skupiny G20 na samite G20 v Ríme (Taliansko), 30. a 31. októbra 2021.

Na októbrovom samite G20 v Ríme vedúci predstavitelia skupiny G20 schválili návrh svojich ministrov financií na zavedenie globálnej minimálnej sadzby dane pre nadnárodné spoločnosti na úrovni minimálne 15 %. Išlo o významnú prelomovú dohodu 136 jurisdikcií po mnohých rokoch rokovaní. Dohodou sa takisto zabezpečí, aby najziskovejšie nadnárodné spoločnosti na svete platili dane v krajinách, v ktorých vytvárajú svoje príjmy, a nielen v krajinách, kde majú svoje sídlo.

Vysoký predstaviteľ Josep Borrell sa 28. a 29. júna zúčastnil na prvých osobných ministerských zasadnutiach počas talianskeho predsedníctva G20 v meste Matera (Taliansko). Neskôr nasledovalo spoločné zasadnutie ministrov zahraničných vecí a ministrov pre rozvoj, na ktorom sa zúčastnila komisárka pre medzinárodné partnerstvá Jutta Urpilainenová. Ministri zahraničných vecí rokovali o multilateralizme a globálnom riadení a o otázke, ako spoločne bojovať proti pandémie a dosiahnuť obnovu k lepšiemu. Diskutovali aj o tom, ako možno obnoviť dynamiku cieľov v oblasti udržateľného rozvoja, najmä v Afrike.

Výkonný podpredseda Európskej komisie zodpovedný za Európsku zelenú dohodu Frans Timmermans (vpravo) s japonským ministrom životného prostredia Shinjirōm Koizumim na spoločnom zasadnutí ministrov G20 v oblasti klímy a energetiky, Neapol (Taliansko), 22. júla 2021.

Mier a bezpečnosť

V náročnom globálnom prostredí musí EÚ zlepšiť svoju schopnosť predchádzať konfliktom a posilňovať medzinárodný mier a bezpečnosť. S novým Európskym mierovým nástrojom na seba EÚ berie ako globálny garant bezpečnosti väčšiu zodpovednosť. Z tohto nástroja sa budú financovať spoločné náklady na vojenské misie a operácie

v rámci spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky, ako aj opatrenia pomoci na podporu partnerov vo vojenských a obranných záležitostiach. Poskytnutá pomoc môže byť užitočná pre partnerov na celom svete, ktorí čelia veľkým bezpečnostným výzvam a ktorých sa členské štáty EÚ rozhodnú podporiť.

Európsky mierový nástroj **zmaximalizuje vplyv, účinnosť a udržateľnosť** celkovej vonkajšej činnosti EÚ v oblasti mieru a bezpečnosti:

- zabezpečí spoľahlivú a predvídateľnú dostupnosť financovania z prostriedkov EÚ;

- umožní rýchle reagovanie na krízu a poskytnutie okamžitej pomoci;

- partnerom EÚ bude poskytovať dlhodobú podporu na budovanie kapacít.

5 miliárd EUR
(2021 – 2027)

Európsky mierový nástroj je **novým fondom s prostriedkami vo výške 5 miliárd EUR**, ktorý sa financuje mimo rozpočtu EÚ na sedemročné obdobie (2021 – 2027) a:

- slúži ako **jednotný nástroj** na financovanie všetkých opatrení spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky vo vojenskej oblasti a v oblasti obrany;

- **nahrádza mechanizmus Athena a mierový nástroj pre Afriku**, pričom preberá ich aspekty vzťahujúce sa na vojenské záležitosti a obranu.

Vysoký predstaviteľ Josep Borrell spolu s členskými štátmi pokročili v práci na vypracúvaní Strategického kompasu. V kompase sa stanovuje vízia bezpečnosti a obrany na nasledujúcich 5 až 10 rokov a predkladajú sa konkrétne návrhy opatrení EÚ týkajúcich sa rôznych aspektov

bezpečnosti a obrany, a to od krízového riadenia a odolnosti až po spôsobilosti a partnerstvá. Prvý návrh Strategického kompasu predložil vysoký predstaviteľ členským štátom v novembri 2021 a jeho prijatie sa očakáva v marci 2022.

→

Haiti zasiahlo 14. augusta 2021 rozsiahle zemetrasenie. Boli zničené budovy a obydlia, ťažko poškodené nemocnice a školy, prerušilo sa zásobovanie vodou, cesty a mosty sa stali nepoužiteľnými. EÚ rýchlo zmobilizovala podporu, aby sa pomohlo tejto už aj tak mimoriadne nestabilnej krajine.

EÚ vyčlenila 3 milióny EUR na financovanie humanitárnej pomoci s cieľom riešiť najnaliehavejšie potreby zasiahnutých komún. Zorganizovala aj tri operácie humanitárneho leteckého mosta, v rámci ktorých dopravila na Haiti životne dôležitý materiál, a koordinovala pomoc poskytovanú členskými štátmi prostredníctvom mechanizmu Európskej únie v oblasti civilnej ochrany.

→

V lete 2021 EÚ zorganizovala letecký most humanitárnej pomoci do Mozambiku. V rámci troch letov sa dopravila naliehavo potrebná humanitárna pomoc vrátane darov z Talianska a Portugalska na podporu provincie Cabo Delgado bezprostredne po vypuknutí násilia.

Rozvoj a humanitárna pomoc

EÚ a jej 27 členských štátov v roku 2020 výrazne zvýšili svoju pomoc partnerským krajinám, konkrétne na 66,8 miliardy EUR. EÚ je najväčším svetovým poskytovateľom pomoci, jej podiel predstavuje 46 %.

V roku 2021 EÚ vyčlenila na humanitárnu pomoc viac ako 2,1 miliardy EUR, okrem iného s cieľom reagovať na naliehavé potreby vyplývajúce z pandémie COVID-19. EÚ prostredníctvom svojho leteckého mosta poskytla 20 ton humanitárnej pomoci Mozambiku a viac ako 177 ton Haiti po ničivom zemetrasení, ktoré ho postihlo.

EÚ podporovala zraniteľných ľudí poskytovaním životne dôležitej pomoci v krajinách zasiahnutých konfliktom, ako sú Afganistan, Etiópia a Jemen. EÚ naďalej podporovala zraniteľné osoby v Sýrii, ako aj sýrskych utečencov v Turecku a ďalších krajinách v regióne.

S cieľom zvládnuť bezprecedentné množstvo výziev pre humanitárne úsilie Komisia prijala v marci obnovený strategický výhľad na posilnenie globálneho humanitárneho vplyvu EÚ a zaistenie pokračovania jej vedúcej úlohy. V oznámení o humanitárnej činnosti EÚ sa navrhli kľúčové opatrenia, ktorými sa má zabezpečiť efektívnejšie využívanie zdrojov, rýchlejšie poskytovanie humanitárnej pomoci prostredníctvom podpory humanitárnych partnerov – vrátane vytvorenia európskej kapacity humanitárnej reakcie s využitím prístupu Tím Európa, rozšírenie základne darcov v rámci Európy aj mimo nej a riešenie základných príčin kríz poskytnutím humanitárnej pomoci v úzkej spolupráci s rozvojovými a mierotvornými organizáciami. Komisia navrhla konkrétne opatrenia na to, aby bolo dodržiavanie medzinárodného humanitárneho práva vždy stredobodom vonkajšej činnosti EÚ, a stanovila plány na riešenie dramatického humanitárneho vplyvu zmeny klímy.

V rokoch 2021 až 2027 sa z programu Nástroj susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa s finančnými prostriedkami vo výške 79,5 miliardy EUR – z toho

60,39 miliardy EUR na geografické programy – bude financovať spolupráca EÚ s tretími krajinami (s výnimkou predvstupových príjemcov a zámorských krajín a území).

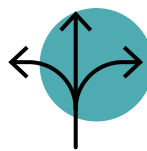
Globálna Európa: Nástroj susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce bude hlavným nástrojom EÚ na financovanie odstraňovania chudoby a podpory udržateľného rozvoja, prosperity a stability.

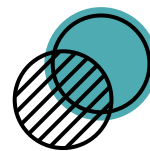
Viac finančných prostriedkov na vonkajšiu činnosť EÚ.

Zjednodušenie: menej nástrojov a Európsky rozvojový fond sa začlení do rozpočtu.

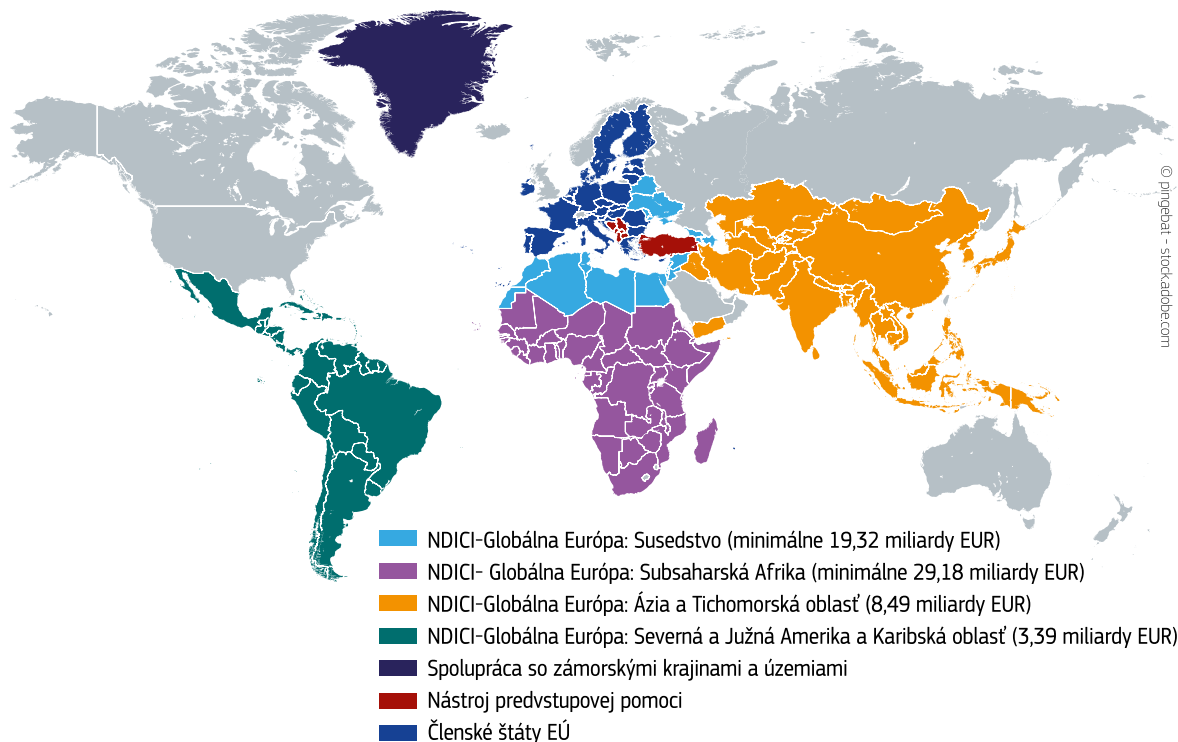

Flexibilita na viacročnom základe, ktorá umožní reagovať na meniace sa okolnosti.

Väčšia transparentnosť a demokratická kontrola.

GEOGRAFICKÝ PILIER Nástroja susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa (NDICI-Globálna Európa), s rozpočtom 60,39 miliardy EUR bude podporovať **dialóg a spoluprácu** s krajinami mimo EÚ. Pridelenie prostriedkov pre jednotlivé regióny sa prispôbi potrebám a prioritám príslušných krajín a regiónov a bude odrážať strategické priority EÚ.

EÚ buduje nový Európsky fond pre udržateľný rozvoj plus spolu s Nástrojom susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa. Fond bude podporovať investovanie v partnerských krajinách, ktoré by sa ináč nedialo.

Podpora ľudských práv a demokracie na celom svete

Akčný plán pre rodovú rovnosť prijatý v novembri 2020 sa zameriava na to, aby sa rodová rovnosť a posilnenie postavenia žien a dievčat stali prioritou vonkajšej činnosti EÚ. Do roku 2025 by k dosiahnutiu tohto cieľa malo prispieť 85 % nových iniciatív EÚ.

Na júlovom svetovom samite o vzdelávaní v Londýne (Spojené kráľovstvo) sa Európska únia a jej členské štáty ako Tím Európa zaviazali poskytnúť Globálnemu partnerstvu pre vzdelávanie 1,7 miliardy EUR na premenu školských systémov, ktoré vzdelávajú viac ako miliardu dievčat a chlapcov až v 90 krajinách a územiach. Ide o najvyšší príspevok pre toto partnerstvo.

Predsedička von der Leyen v decembri zastupovala Európsku komisiu na samite za demokraciu, ktorý usporiadal prezident Spojených štátov amerických Joe Biden. Na samite sa stretli vedúci predstavitelia vlád, občianskej spoločnosti a súkromného sektora, ktorí sa snažili predložiť pozitívny program pre demokratickú obnovu a riešiť najväčšie súčasné hrozby pre demokracie, a to prostredníctvom kolektívnych opatrení. Predsedička von der Leyen rovnako v decembri oznámila nový program Globálna Európa pre ľudské práva a demokraciu v hodnote 1,5 miliardy EUR.

V roku 2021 EÚ po prvýkrát využila globálny sankčný režim v oblasti ľudských práv, ktorý prijala v decembri 2020. Sankcie boli uložené proti jednotlivcom a subjektom z Číny, Eritrey, Líbye, Severnej Kórey, Ruska a Južného Sudánu.

Títo jednotlivci a subjekty nesú zodpovednosť za závažné porušovanie ľudských práv a zneužívanie – od mučenia, mimosúdnych poprav a vražd až po násilné zmiznutie ľudí, svojvoľné zatýkanie alebo zadržiavanie a systematické využívanie nútenej práce.

Veľmi viditeľným prejavom záväzku EÚ podporovať demokratické procesy je naďalej pozorovanie volieb. Napriek obmedzeniam spôsobeným pandémiou COVID-19 vyslala EÚ v roku 2021 šesť volebných pozorovateľských misií do Hondurasu, Iraku, Kosova (týmto označením nie sú dotknuté pozície k štatútu a označenie je v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244/1999 a so stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova), Gambie, Venezuely a Zambie. Menšie misie volebných expertov spolu s nadväzujúcimi misiami sa uskutočnili do viac ako 10 krajín s cieľom analyzovať voľby, posúdiť pokrok vo vykonávaní predchádzajúcich odporúčaní EÚ a pomôcť zlepšiť podmienky pre budúce volebné procesy. Vzhľadom na nové výzvy pre demokraciu, ktoré vyplývajú z digitálnych technológií, sa do pozorovania volieb Európskou úniou zaviedli inovatívne prvky s cieľom analyzovať online rozmer všetkých volebných procesov. Komisia okrem toho schválila a na medzinárodnej úrovni podporuje spoločné usmernenia týkajúce sa pozorovania online kampaní a najlepších postupov v oblasti volebných technológií.

VIDEO Vysvetlenie novej politiky EÚ pre Arktídu.

Arktická dimenzia

EÚ v októbri aktualizovala svoju politiku pre Arktídu s cieľom zamerať sa na opatrenia v oblasti klímy a ochranu životného prostredia, ako aj na zelené pracovné miesta a zintenzívnenie medzinárodnej spolupráce v arktickom regióne vrátane vedeckých iniciatív vedených Európou. V novembri Komisia a Európska služba pre vonkajšiu činnosť zorganizovali fórum o Arktíde a Dialóg s pôvodným obyvateľstvom s cieľom vypočúť si potreby a perspektívy obyvateľov regiónu. Fórum posilňuje angažovanosť EÚ v Arktíde a zosúladzuje ju s cieľmi Európskej zelenej dohody a s geopolitickou úlohou EÚ vo svete. EÚ bude naďalej spolupracovať so svojimi partnermi s cieľom zabezpečiť, aby Arktída zostala mierovou oblasťou, v ktorej prebieha účinná medzinárodná spolupráca.

Oceány

EÚ v rámci fóra pre medzinárodnú správu oceánov 2021 predstavila svoje odporúčania týkajúce sa udržateľnosti oceánov. Medzinárodná správa oceánov zohráva kľúčovú úlohu pri zastavení straty biodiverzity a v boji proti zmene klímy. Európska komisia oznámila, že v roku 2022 aktualizuje program EÚ v oblasti medzinárodnej správy oceánov s cieľom zabezpečiť, aby naďalej plnil svoj účel.

V apríli a septembri komisár pre životné prostredie, oceány a rybárstvo Virginijus Sinkevičius usporiadal ministerské zasadnutia s cieľom získať podporu na určenie nových chránených morských oblastí v Južnom oceáne. Zasadnutia sa uskutočnili pred 40. výročným zasadnutím Komisie pre zachovanie živých antarktických morských zdrojov v októbri a slúžili na koordináciu činností kosponzorov.

Stratégia Global Gateway

EÚ v decembri spustila novú stratégiu Global Gateway, ktorej cieľom je rozvíjať inteligentné, čisté a bezpečné prepojenia v digitálnom, energetickom a dopravnom sektore a posilniť zdravotnícke, vzdelávacie a výskumné systémy na celom svete. Pandémia COVID-19 odhalila nedostatky v globálnej infraštruktúre, ktoré prispeli k narušeniam dodávateľských reťazcov a následnému výpadku dodávok zdravotníckeho a iného materiálu, čo malo významné dôsledky pre ľudí a hospodárstvo. Ďalšie potreby v oblasti infraštruktúry vytvára aj zelená a digitálna transformácia. Stratégia Global Gateway bude rozvíjať udržateľnú a kvalitnú infraštruktúru a zároveň zabezpečí finančnú udržateľnosť s finančnými prostriedkami EÚ, jej členských štátov

a európskych finančných inštitúcií (Tím Európa) a s účasťou súkromného sektora. Jej cieľom je v rokoch 2021 až 2027 mobilizovať investície v celkovej výške až 300 miliárd EUR.

Zlepší sa fyzická infraštruktúra (napr. zvýšenie počtu optických káblov) a zabezpečia sa obchodné podmienky priaznivé pre podniky a regulačná konvergencia s cieľom znížiť narušenia v globálnom systéme dodávok. Pre všetky výdavky v rámci stratégie Global Gateway budú smerodajné demokratické hodnoty, rovnocenné partnerstvá, dobrá správa, klimatická neutralita a bezpečnosť, čo je v súlade so zásadami vonkajšej činnosti EÚ v oblasti ľudských práv, s cieľmi udržateľného rozvoja a cieľmi Parížskej dohody.

Global Gateway – kľúčové oblasti partnerstva.

Digitálna sféra

EÚ bude podporovať otvorený a bezpečný internet.

Klíma a energia

EÚ bude podporovať investovanie a pravidlá uľahčujúce prechod na čistú energiu.

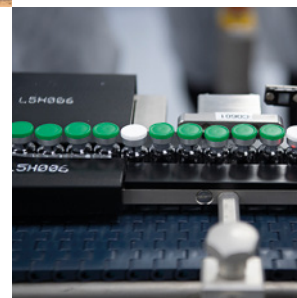
Doprava

EÚ bude podporovať všetky spôsoby ekologickej, inteligentnej a bezpečnej dopravy.

Zdravie

EÚ pomôže posilniť dodávateľské reťazce a miestnu výrobu vakcín.

Vzdelávanie a výskum

EÚ bude investovať do vysokokvalitného vzdelávania, osobitne sa pritom zameria na dievčatá, ženy a zraniteľné skupiny.

Obchod

V správe Komisie o obchode a zamestnanosti z roku 2021 sa konštatovalo, že vývozu z EÚ vdáčíme za viac ako 38 miliónov pracovných miest v EÚ, čo je o 11 miliónov viac ako pred desiatimi rokmi. Tieto pracovné miesta sú platené v priemere o 12 % lepšie než pracovné miesta v hospodárstve ako celku.

Komisia vo februári predstavila stratégiu otvorenej, udržateľnej a asertívnej obchodnej politiky. Prioritou stratégie je zásadná reforma WTO vrátane globálnych záväzkov v oblasti obchodu a klímy, nových pravidiel pre digitálny obchod, prísnejších pravidiel na odstraňovanie narušení hospodárskej súťaže a opätovného sfunkčnenia systému WTO na záväzné urovnávanie sporov.

Nová stratégia sa zameriava aj na posilnenie obchodných kapacít v záujme podpory digitálnej a klimatickej transformácie. Prispeje k dosiahnutiu cieľov Európskej zelenej dohody tým, že podporí zelenú transformáciu na základe obchodných dohôd, všeobecného systému preferencií a záväzkov vo WTO. Okrem toho sa vďaka nej odstránia neopodstatnené obchodné prekážky v digitálnom hospodárstve, aby bolo možné v rámci obchodu využívať výhody digitálnych technológií. EÚ bude môcť vďaka posilneniu svojich spojenectiev, ako je transatlantické partnerstvo, a vďaka väčšiemu zameraniu na susedné krajiny a Afriku výraznejšie utvárať podobu zmien na celosvetovej úrovni.

EÚ si zároveň zvolila dôslednejší a asertívnejší prístup, pokiaľ ide o vykonávanie a presadzovanie

svojich obchodných dohôd, boj proti nekalým obchodným praktikám, obhajovanie hodnôt a noriem EÚ v zahraničí, pomoc malým a stredným podnikom pri využívaní obchodných dohôd EÚ a riešenie problémov spojených s udržateľnosťou.

V roku 2021 sa EÚ zúčastnila na niekoľkých prioritných rokovaniach WTO. Rokovania o subvenciách v oblasti rybolovu sú jedinými prebiehajúcimi rokovaniami, na ktorých sa zúčastňujú všetci členovia WTO, a preto sú mimoriadne dôležité. EÚ zároveň navrhla iniciatívu na zachovanie otvorenosti dodávateľských reťazcov pre tovar a vakcíny súvisiace s ochorením COVID-19 tým, že sa minimalizujú zbytočné obmedzenia vývozu a posilní sa výroba a distribúcia vakcín. EÚ okrem toho navrhla, aby sa prioritizoval záväzok stanoviť, ako môžu pravidlá WTO ešte viac posilniť environmentálnu udržateľnosť a zmierniť zmenu klímy.

Aj keď bola 12. ministerská konferencia WTO bohužiaľ odložená, nejaký pokrok sa predsa len dosiahol. EÚ spolu so 67 ďalšími členmi WTO uzavrela v roku 2021 dohodu o zjednodušení obchodu so službami, tzv. spoločnú iniciatívu v oblasti domácej regulácie služieb. V oblasti obchodu so službami je to po veľmi dlhom čase prvý výsledok, ktorý WTO dosiahla, a z prvých odhadov vyplýva, že vďaka tejto dohode klesnú náklady na celosvetový obchod so službami každoročne o viac ako 150 mld. dolárov. EÚ okrem toho podpísala tri nové iniciatívy v oblasti obchodu a životného prostredia, ako aj obchodu a klímy.

Výkonný podpredseda Európskej komisie zodpovedný za hospodárstvo, ktoré pracuje v prospech ľudí, a komisár pre obchod Valdis Dombrovskis na tlačovej konferencii, kde predstavili navrhovaný nový nástroj na boj proti hospodárskemu nátlaku zo strany tretích krajín, Brusel (Belgicko), 8. decembra 2021.

Všeobecný systém preferencií

Komisia v septembri prijala legislatívny návrh na reformu všeobecného systému preferencií EÚ na roky 2024 až 2034. V rámci systému sa hospodárstva rozvojových krajín podporujú znížením alebo odstránením ciel na ich vývoz do EÚ a umožnením ich lepšej účasti a zapojenia do globálnych hodnotových reťazcov. V návrhu nového nariadenia je systém viac zameraný na zníženie chudoby a zvýšenie vývozných príležitostí pre krajiny, ktoré to najviac potrebujú. Návrhom sa okrem toho rozširuje zoznam dohôd o ľudských a pracovných právach, životnom prostredí a dobrej správe, ktoré musia prijímajúce krajiny dodržiavať, a uľahčuje sa možnosť zrušenia preferencií EÚ v reakcii na závažné a systematické porušovanie týchto dohôd.

Prebiehajúce/nové obchodné rokovania

Posilnenie obchodných vzťahov s Áziou a Afrikou zostalo aj v roku 2021 prioritou. EÚ prehlbuje svoje existujúce dohody s východnou a južnou Afrikou a rokuje s Angolou o dohode o uľahčení investícií. V ázijsko-tichomorskom regióne pokračovali rokovania s Austráliou, Čile, Indonéziou a Novým Zélandom.

V máji sa EÚ a India dohodli na obnovení rokovaní týkajúcich sa vyváženej, ambicióznej, komplexnej a vzájomne prospešnej obchodnej dohody a na začatí rokovaní týkajúcich sa samostatnej dohody o ochrane investícií aj dohody o zemepisných označeniach.

Nástroj na odrádzanie od donucovacích opatrení tretích krajín a boj proti nim

Hospodársky nátlak označuje špecifickú situáciu, keď sa tretia krajina snaží prinútiť EÚ alebo členský štát, aby urobili konkrétne rozhodnutie v danej oblasti politiky, a to prostredníctvom formálnych alebo neformálnych opatrení, ako je napríklad uloženie ciel alebo zastavenie dodávok. Komisia v decembri navrhla nový nástroj, ktorý má slúžiť na odrádzanie od hospodárskeho nátlaku alebo v prípade potreby na boj proti nemu. Nástroj proti nátlaku má v prvom kroku zmierniť napätie a ukončiť konkrétne nátlakové opatrenia prostredníctvom dialógu. Ak však neexistuje iný spôsob riešenia hospodárskeho zastrašovania, reakcia EÚ môže pozostávať z mäkkých opatrení (rokovania, označenie konania tretej krajiny za donucovacie) alebo v krajnom prípade z protiopatrení vo forme obchodných, investičných alebo iných obmedzení.

Kontrola vývozu položiek s dvojakým použitím

V roku 2021 EÚ zdokonalila svoju schopnosť reagovať na nové bezpečnostné riziká, ktoré predstavujú vznikajúce technológie. Novým nariadením o kontrole vývozu, ktoré nadobudlo účinnosť v septembri, sa zaviedli prísnejšie kontroly obchodu s položkami s dvojakým použitím – s tovarom a technológiami na civilné použitie a potenciálne na vojenské alebo bezpečnostné použitia. EÚ ním zároveň zdokonaľuje svoju schopnosť chrániť ľudské práva a podporovať bezpečné dodávateľské reťazce strategických položiek.

V tomto novom rámci získa EÚ priestor cez niekoľko dôležitých opatrení zhromažďovať odborné znalosti a riešiť konkrétne výzvy, najmä pokiaľ ide o kybernetický dohľad – tam sa pripravujú usmernenia o náležitej starostlivosti – ale aj v súvislosti s novými technológiami dvojakého použitia, napríklad s vyspelou výpočtovou technikou.

Preverovanie priamych zahraničných investícií

Dnes je viac ako kedykoľvek predtým potrebné, aby bola otvorenosť EÚ priamym zahraničným investíciám vyvážená náležitými nástrojmi preverovania s cieľom zachovať bezpečnosť a verejný poriadok. Členské štáty a Komisia úzko spolupracujú s cieľom zabezpečiť, aby sa každá takáto investícia, ktorá by mohla predstavovať bezpečnostné riziko pre členské štáty EÚ alebo jej kritické aktíva, náležite preverila. Prvá výročná správa o preverovaní priamych zahraničných investícií bola uverejnená v novembri 2021.

Výskum a inovácie

V máji Komisia prijala oznámenie o svojom globálnom prístupe k výskumu a inováciám. Nová stratégia vychádza z dvoch hlavných cieľov. V prvom rade je jej cieľom vytvoriť prostredie pre výskum a inovácie, ktoré je založené na spoločných hodnotách a dohodnutých pravidlách a ktoré je štandardne otvorené, takže výskumným pracovníkom a inovátorom na celom svete umožňuje spolupracovať v rámci multilaterálnych partnerstiev a hľadať riešenia týkajúce sa globálnych výziev. V druhom rade má za cieľ zabezpečiť reciprocitu a rovnaké podmienky v rámci medzinárodnej spolupráce v oblasti výskumu a inovácií. Opatrenia zahŕňajú podporu výskumných pracovníkov a ich organizácií v záujme urýchlenia udržateľného a inkluzívneho rozvoja v krajinách s nízkymi a strednými príjmami, okrem iného prostredníctvom ambiciózneho Africkej iniciatívy v rámci programu Horizont Európa s cieľom posilniť spoluprácu s africkými krajinami. Pracovný program Horizont Európa na roky 2021 a 2022 obsahuje asi 40 tém s rozpočtom približne 350 miliónov EUR určeným na výzvy na predkladanie návrhov, ktoré sú mimoriadne dôležité pre spoluprácu s Afrikou.

Európska komisárka pre medzinárodné partnerstvá Jutta Urpilainen (vpravo) a Robert Dussey, togský minister zahraničných vecí, africkej integrácie a Togčanov v zahraničí, predseda ministerskej ústrednej rokovacej skupiny a hlavný vyjednávač OAKTŠ, sa 15. apríla 2021 v Bruseli (Belgicko) zúčastnili na parafovaní novej dohody o partnerstve medzi Organizáciou afrických, karibských a tichomorských štátov (OAKTŠ) a EÚ (táto dohoda býva označovaná aj ako „dohoda nasledujúca po Dohode z Cotonou“).

Afrika

V priebehu roka 2021 EÚ naďalej úzko spolupracovala so svojimi partnermi v Afrike v súlade so spoločným oznámením ku komplexnej stratégii pre Afriku prijatým v roku 2020. Ministri zahraničných vecí afrických krajín a krajín EÚ sa v októbri stretli v Kigali, hlavnom meste Rwandy, s cieľom zhodnotiť výsledky partnerstva Afriky a EÚ a vymedziť si spoločné priority pred nadchádzajúcim samitom Európskej únie a Africkej únie vo februári 2022. Dohodli sa, že budú ďalej pokračovať v spolupráci týkajúcej sa pandémie COVID-19 vrátane riešenia otázok prístupu k vakcínam, hospodárskej obnovy, investovania do zelenej a digitálnej transformácie, zabezpečovania mieru, bezpečnosti a správy vecí verejných, ako aj otázok migrácie a mobility.

Aprílové podnikateľské fórum EÚ – Afrika prilákalo viac ako 3 000 účastníkov z Afriky i Európy vrátane zástupcov vlád, popredných predstaviteľov podnikateľskej sféry a investorov. Rokovali o spôsoboch, ako možno v Afrike urýchliť prechod na ekologickú energiu a rozšíriť prístup k energii, a pri tom vytvoriť pracovné miesta a zabezpečiť udržateľnú obnovu hospodárstva po pandémii COVID-19. Prostredníctvom online diskusnej série venovanej otázkam Afriky a EÚ mali zástupcovia subjektov zapojených do rozhodovania, ako aj zástupcovia občianskej spoločnosti či mládeže z oboch kontinentov možnosť vyjadriť svoje názory na budúce priority.

Tím Európa podporuje miestnu výrobu vakcín, liekov a zdravotníckych technológií a prístup k nim v Afrike. Na túto podporu sú vyčlenené prostriedky v objeme 1 miliardy EUR z rozpočtu EÚ a európskych rozvojových finančných inštitúcií a zašitiť ju spolupráca medzi Európskym centrom pre prevenciu a kontrolu chorôb a africkými centrami pre kontrolu a prevenciu chorôb.

15. apríla 2021 bola parafovaná nová dohoda o partnerstve medzi EÚ a členmi Organizácie afrických, karibských a tichomorských štátov. Stanovuje sa v nej 20-ročný rámec pre politické a hospodárske vzťahy a priority spolupráce. Dohoda zároveň obsahuje zásadný a komplexný protokol pre Afriku (t. j. jeden z troch regionálnych protokolov) so zameraním na osobitné potreby tohto kontinentu.

Geografický pilier Nástroja susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa podporuje dialóg a spoluprácu s krajinami mimo EÚ. Rozpočtové prostriedky v objeme 60,39 miliardy EUR vyhradené na tento pilier daného nástroja zahŕňajú najmenej 29,18 miliardy EUR určených pre subsaharskú Afriku (na roky 2021 – 2027).

Predseda Európskej rady Charles Michel (v strede) na návšteve Pasteurovho inštitútu v senegalskom Dakare 6. decembra 2021. Návšteva sa uskutočnila počas Dakarského medzinárodného fóra o mieri a bezpečnosti v Afrike, ktoré sa konalo 5. a 6. decembra 2021.

Etiópia

V priebehu roka 2021 EÚ naďalej pozorne monitorovala situáciu v Etiópii. Konflikt v regióne Tigray viedol k ničivej humanitárnej kríze, ktorá narúša územnú celistvosť a stabilitu krajiny a má vplyv na celý región. V dôsledku násilia museli takmer 3 milióny ľudí utiecť zo svojich domovov a bezodkladnú humanitárnu pomoc potrebovalo viac ako 5 miliónov ľudí. V decembri EÚ vyzvala na bezpodmienečné prímerie a všetkým stranám adresovala naliehavú výzvu, aby sa zapojili do inkluzívneho a transparentného národného dialógu. Kľúčovou prioritou zostáva zabezpečenie ochrany civilného obyvateľstva a neobmedzeného prístupu k humanitárnej pomoci. EÚ podporuje regionálne snahy, ako aj mediačné úsilie Africkej únie pod vedením vysokého predstaviteľa pre Africký roh Oluseguna Obasanja. EÚ je naďalej pripravená využívať všetky svoje nástroje zahraničnej politiky vrátane reštriktívnych opatrení, v snahe podporovať mier a dodržiavanie medzinárodného humanitárneho práva, ako aj predpisy v oblasti ľudských práv a pomáhať v záujme ukončenia konfliktu. V roku 2021 pridelila EÚ viac ako 85,2 milióna EUR na humanitárne projekty v Etiópii vrátane 48 miliónov EUR určených osobitne pre ľudí postihnutých konfliktom v severnej Etiópii.

Sahel

Európska únia je jedným z najväčších poskytovateľov humanitárnej pomoci africkým krajinám v regióne Sahel. V decembri pridelila na pomoc tomuto regiónu dodatočné humanitárne finančné prostriedky v objeme 15 miliónov EUR v reakcii na bezprecedentnú potravinovú krízu, ktorá postihla viac ako 8,7 milióna ľudí v Burkine Faso, Mali, Mauritánii a Nigeri. Počas roka EÚ pridelila oblasti Sahel spolu 237,4 milióna EUR. Časť týchto finančných prostriedkov sa použila na pomoc pri riešení potravinovej krízy v tomto regióne, ktorá trvá už štvrtý rok a postihuje najmä ľudí v oblastiach zasiahnutých konfliktom. V júni EÚ opätovne potvrdila svoju podporu úsiliu krajín skupiny G5 Sahel (Burkina Faso, Čad, Mali, Mauritánia a Niger) o posilnenie správy vecí verejných, právneho štátu a poskytovania verejných služieb na ich územiach.

Lídri EÚ dôrazne odsúdili štátny prevrat, ku ktorému došlo 24. mája 2021 v Mali, a uviedli, že EÚ je pripravená zvážiť cielené reštriktívne opatrenia. Rada v decembri vytvorila autonómny rámec pre sankcie voči osobám zodpovedným za ohrozovanie mieru, bezpečnosti alebo stability Mali alebo za bránenie vykonávaniu jeho politickej transformácie.

Západný Balkán a rozšírenie

Počas samitu EÚ – západný Balkán, ktorý sa uskutočnil v októbri 2021 v slovinskej obci Brdo pri Kranju, EÚ potvrdila svoje odhodlanie zabezpečovať európsku perspektívu tohto regiónu a realizovať proces rozširovania. Komisia začala uplatňovať revidovanú metodiku rozširovania, ktorá sa premieta aj v balíku Komisie týkajúcom sa rozširovania z roku 2021, ktorý bol prijatý 19. októbra, v Hospodárskom a investičnom pláne EÚ pre západný Balkán a v právnom rámci nástroja predvstupovej pomoci.

Hospodársky a investičný plán pre západný Balkán predstavuje významný investičný balík, v rámci ktorého sa počas nasledujúcich siedmich rokov zmobilizujú investície v hodnote až 30 miliárd EUR, čo predstavuje tretinu hrubého domáceho produktu tohto regiónu. Hlavným zdrojom financovania tohto plánu bude nástroj predvstupovej pomoci, ktorý prispeje k dlhodobej obnove po pandémie, podnieti hospodársky rast a konvergenciu a podporí reformy potrebné na napredovanie na ceste do EÚ.

Lídri počas samitu EÚ – západný Balkán predstavili agendu pre západný Balkán v oblasti inovácie, výskumu, vzdelávania, kultúry, mládeže a športu, ktorá bude slúžiť na podporu vedeckej excelentnosti a reforiem systémov vzdelávania v tomto regióne a zároveň bude pomáhať pri vytváraní ďalších príležitostí pre mladých ľudí, ako aj pri predchádzaní „úniku mozgov“. Lídri zároveň schválili prípravu plánu roamingu medzi EÚ a západným Balkánom, ktorý vychádza z režimu „roamingu za vnútroštátne ceny“, teda roamingu bez poplatkov v rámci regiónu, ktorý sa začal uplatňovať 1. júla.

Albánsko a Severné Macedónsko si naďalej plnili podmienky potrebné na oficiálne začatie prístupových rokovaní. EÚ uvítala decembrové otvorenie bloku 4 o zelenej agende a udržateľnej prepojenosti so Srbskom a zorganizovala dve politické medzivládne konferencie s Čiernou Horou.

Európsky komisár pre susedstvo a rozšírenie Olivér Várhelyi (vľavo) počas stretnutia s egyptskou ministerkou zdravotníctva Halou Zayedovou 24. októbra 2021 v egyptskej Káhire. Komisar sa počas svojej návštevy zúčastnil aj na Káhirskom týždni vody a navštívil niektoré projekty financované z prostriedkov EÚ.

Susedská politika

Južné susedstvo

Európska komisia a vysoký predstaviteľ EÚ prijali vo februári nový program pre Stredozemie s cieľom obnoviť partnerstvo s jeho južnými partnermi. V programe sa opätovne zdôrazňuje význam pružnejšieho a intenzívnejšieho politického dialógu v celom Stredozemí s cieľom posilniť spoluprácu v otázkach, ako sú mier a bezpečnosť, právny štát,

reformy verejnej správy, zdravotníctvo, migrácia, zmena klímy a digitálna transformácia. Program zahŕňa aj osobitný hospodársky a investičný plán s iniciatívami v strategických odvetviach, ktoré sú zamerané na podnietenie udržateľnej a inkluzívnej dlhodobej sociálno-hospodárskej obnovy (a to aj v kontexte pandémie COVID-19), budovanie prosperity, zintenzívnenie obchodu a podporu konkurencieschopnosti.

Kľúčové témy

- ▶ Ľudský rozvoj, dobrá správa vecí verejných a právny štát
- ▶ Odolnosť, prosperita a digitálna transformácia
- ▶ Mier a bezpečnosť
- ▶ Migrácia a mobilita
- ▶ Zelená transformácia: Odolnosť voči zmene klímy, energetika a životné prostredie

Financovanie

EÚ sa pri bilaterálnej, regionálnej a cezhraničnej spolupráci v rámci Nástroja susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa bude riadiť novou agendou.

Európska komisia na roky **2021 – 2027** navrhuje v rámci tohto nástroja zmobilizovať **až do 7 miliárd EUR**, pričom osobitné zdroje má poskytnúť Európsky fond pre udržateľný rozvoj plus a investičná platforma susedstva. Pomohlo by to zmobilizovať **súkromné a verejné investície vo výške až 30 miliárd EUR** v južnom susedstve.

© WHO, 2022

←

13. marec 2021 – do Jordánska prichádza prvá zásielka vakcín proti ochoreniu COVID-19 z nástroja COVAX.

Sýria

Piata bruselská konferencia o podpore budúcnosti Sýrie a okolitého regiónu bola zároveň spomienkou na tragické výročie: za 10 rokov od začiatku konfliktu zomrelo viac ako 400 000 ľudí, hospodárstvo upadá a 90 % Sýrčanov žije v chudobe. Pandémia COVID-19 túto už aj tak zúfalú situáciu ešte zhoršila. Na konferencii sa prijali nové globálne záväzky v objeme 5,3 miliardy EUR vrátane prostriedkov v hodnote 3,7 miliardy EUR od EÚ a jej členských štátov, ktoré sú určené na podporu humanitárnych činností, činností v oblasti zvyšovania odolnosti a činností týkajúcich sa stabilizácie a rozvoja v Sýrii a okolí regiónu. EÚ bude naďalej podporovať úsilie pod vedením Organizácie Spojených národov a osobitného vyslanca OSN Geira Pedersena a vyvíjať diplomatické úsilie o dosiahnutie konsenzu, ktorý môže tento vojnový konflikt ukončiť.

Líbya

EÚ sa snaží pomôcť Líbyi a líbyjskému ľudu opätovne nastoliť mier a obnoviť prechod k demokracii. V júni potvrdila EÚ svoj záväzok týkajúci sa procesu stabilizácie Líbye pod záštitou Organizácie Spojených národov. Po odložení volieb, ktoré sa mali uskutočniť v decembri 2021, EÚ vyzvala Líbyu aby vypracovala plán a jasný harmonogram v záujme čo najskoršieho usporiadania inkluzívnych, slobodných, spravodlivých a dôveryhodných prezidentských a parlamentných volieb v plnom súlade s dohodnutým politickým plánom. EÚ líbyjským orgánom ponúkla podporu pri príprave volebného procesu.

Východné partnerstvo

Na decembrovom šiestom samite Východného partnerstva si vedúci predstavitelia EÚ, členských štátov a Arménska, Azerbajdžanu, Gruzínska, Moldavska a Ukrajiny vytýčili spoločnú víziu

budúcnosti Východného partnerstva. Tento samit, ktorý sa za osobnej účasti lídrov uskutočnil prvý raz za štyri roky, sa konal v náročnom geopolitickom prostredí v tomto regióne a v kontexte pretrvávajúceho závažného sociálno-ekonomického vplyvu pandémie COVID-19 a bol príležitosťou vyslať signál solidarity medzi EÚ a jej partnermi. Na znak podpory EÚ bieloruskému ľudu čeliacemu represiam zo strany režimu malo na tomto stretnutí vyhradené kreslo aj Bielorusko, no bolo prázdne.

Na samite sa schválil obnovený program spolupráce pre Východné partnerstvo načrtnutý v návrhu, ktorý v júli predložila Komisia spolu s vysokým predstaviteľom EÚ. Cieľom programu je zvýšiť obchod, rast a zamestnanosť, zlepšiť prepojenosť, posilniť demokratické inštitúcie a právny štát, podporiť zelenú a digitálnu transformáciu a presadzovať spravodlivú, rodovo rovnocennú a inkluzívnu spoločnosť. Program vychádza z hospodárskeho a investičného plánu pre tento región a má potenciál zmobilizovať verejné a súkromné investície v hodnote až 17 miliárd EUR s cieľom urýchliť udržateľnú obnovu po pandémii a posilniť odolnosť východných partnerov.

V máji Komisia predstavila komplexný plán hospodárskej podpory pre budúce demokratické Bielorusko. V pláne v hodnote až 3 miliardy EUR sa odráža záväzok EÚ podporiť túžbu bieloruského ľudu po mierovom prechode k demokracii. V decembri Komisia oznámila aj ďalšiu bezprostrednú podporu v objeme 30 miliónov EUR, ktorá je určená pre bieloruský ľud, najmä pre mladých ľudí a nezávislé médiá.

V júni Komisia oznámila plán hospodárskej obnovy Moldavskej republiky, v rámci ktorého sa zmobilizuje až 600 miliónov EUR na podporu investícií, ktoré budú slúžiť na podporu udržateľnej a inkluzívnej obnovy po kríze spôsobenej pandemiou COVID-19 v krajine. V novembri EÚ informovala o mimoriadnej podpore v objeme 60 miliónov EUR pre Moldavsko s cieľom pomôcť

tejto krajine vyrovnať sa s rastúcimi cenami plynu a posilniť jej ekologickú transformáciu a energetickú bezpečnosť.

V októbri sa v Kyjeve uskutočnil 23. samit Európskej únie a Ukrajiny. Lídri rokovali o pokroku vo viacerých oblastiach spolupráce, ako aj o spôsoboch jej zintenzívnenia. Opätovne potvrdili trvalý záväzok posilňovať politické pridruženie a hospodársku integráciu Ukrajiny s Európskou úniou na základe dohody o pridružení a vzhľadom na jej ustanovenia týkajúce sa prehĺbenej a komplexnej zóny voľného obchodu. Medzi oblasti, v ktorých sa lídri dohodli na ďalšom zlepšovaní hospodárskej integrácie a spolupráce, patrí integrácia ukrajinských energetických trhov a energetických systémov s úniijným energetickým trhom, vytvorenie rovnocenných podmienok a pokračovanie prepravy plynu cez Ukrajinu aj po roku 2024, modernizácia ukrajinskej siete na prepravu plynu a posilnenie energetickej bezpečnosti v EÚ.

EÚ a Ukrajina vykonávajú dohodu o pridružení a skúmajú možnosti ďalšej odvetvovej spolupráce. Spoluprácu sa podarilo zlepšiť vo viacerých oblastiach, napríklad v digitálnej sfére, v ktorej Ukrajina dosahuje veľmi pokročilú úroveň, ako aj v dialógu na vysokej úrovni týkajúcom sa Európskej zelenej dohody s cieľom pomôcť Ukrajine pri jej zelenej transformácii. EÚ poskytuje značnú podporu

reformám na Ukrajine vrátane pozemkovej reformy či reforiem týkajúcich decentralizácie a súdnictva.

V kontexte výziev, ktorým čelí európska bezpečnosť zo strany Ruska, EÚ zvýšila podporu na zabezpečenie odolnosti Ukrajiny. Patrí sem prijatie opatrenia pomoci v objeme 31 miliónov EUR v rámci Európskeho mierového nástroja, ktorého cieľom je podpora kapacít ukrajinských ozbrojených síl vrátane vojenských zdravotníckych jednotiek, logistiky a kybernetickej obrany. Okrem toho v roku 2021 začala EÚ viesť s Ukrajinou dialóg o kybernetickej bezpečnosti.

V októbri Ukrajina podpísala s EÚ dohodu o svojej účasti na programe Horizont Európa (rámcový program EÚ pre výskum a inováciu) a na výskumných a vzdelávacích programoch Euratomu.

EÚ v roku 2021 pokračovala v úzkej spolupráci s Gruzínskom. Zároveň zintenzívnila svoje úsilie o posilnenie odolnosti, zmierenia a budovania mieru v Zakaukazsku, a to predovšetkým poskytnutím prostriedkov v objeme viac ako 17 miliónov EUR určených na humanitárnu pomoc a pomoc pri včasnej obnove ľuďom, ktorí boli najviac postihnutí nedávnymi násilnosťami v súvislosti s Náhorným Karabachom.

V marci 2021 nadobudla platnosť komplexná a posilnená dohoda o partnerstve medzi EÚ a Arménskom, ktorej cieľom je prehĺbiť a posilniť existujúce vzťahy.

Maroš Šefčovič, podpredseda Európskej komisie zodpovedný za medziinštitucionálne vzťahy a strategický výhľad, (druhý zľava) a predseda vlády Ukrajiny Denys Šmyhal (vľavo) na prehliadke závodu na výrobu titánu, Žytomyr (Ukrajina), 12. júl 2021. Zúčastnili sa na konferencii na vysokej úrovni o strategickom partnerstve medzi EÚ a Ukrajinou v oblasti kritických surovín a batérií, po ktorej nasledovalo slávnostné podpísanie memoranda o porozumení týkajúceho sa strategického partnerstva medzi EÚ a Ukrajinou v oblasti surovín a batérií.

Turecko

Vzťahy medzi EÚ a Tureckom zostali v centre politickej pozornosti aj v roku 2021. Obe strany sa podieľali na úsilí o obnovenie spolupráce s cieľom znížiť napätie zintenzívnením dialógu a výmeny názorov v súvislosti s otázkami spoločného záujmu. Európska komisia a vysoký predstaviteľ EÚ prijali v marci spoločné oznámenie o aktuálnom stave politických, hospodárskych a obchodných vzťahov medzi EÚ a Tureckom, ktorého znenie uvítali účastníci zasadnutia Európskej rady 25. marca 2021. EÚ súhlasila s tým, že bude s Tureckom spolupracovať etapovitým, primeraným a zvratným spôsobom na zlepšovaní spolupráce vo viacerých oblastiach spoločného záujmu, a to za predpokladu udržania deeskalácie napätia a že Turecko sa bude do tohto procesu konštruktívne zapájať a pri tom plniť stanovené podmienky. Hoci v súvislosti so situáciou vo východnom Stredozemí naďalej pretrvávajú názorové rozdiely a napätie, o čom svedčí predovšetkým znepokojujúci vývoj vo Varoši, všeobecná situácia sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom zmiernila.

Po poverení Európskou radou (vyhlásenie z 25. marca 2021 a závery z 24. a 25. júna 2021) začatím práce v oblastiach spoločného záujmu viedla EÚ s Tureckom dialógy na vysokej úrovni venované otázkam klímy, migrácie a bezpečnosti a zdravia. Obnovil sa dialóg na úrovni vyšších štátnych úradníkov venovaný otázkam boja proti terorizmu. Pokiaľ ide o migráciu, vyhlásenie EÚ a Turecka z marca 2016 naďalej prinášalo výsledky

a zostalo kľúčovým rámcom pre spoluprácu v oblasti migrácie. Turecko pokračovalo vo svojom veľmi záslužnom úsilí spočívajúcom v prijatí okolo 4 miliónov utečencov zo Sýrie a iných krajín, pričom EÚ na tento účel naďalej poskytovala významnú finančnú podporu. EÚ aj Turecko naďalej ťažili zo svojich obchodných vzťahov, hoci prekážky obchodu ďalej bránili plynulej spolupráci a pokroku, a to aj napriek opakovaným pokusom EÚ o nastolenie tohto problému v diskusii s Tureckom.

Pokiaľ ide o vnútornú situáciu, a najmä aktuálny stav v oblasti základných práv a slobôd, Turecko nezvrátilo negatívny trend vzd'ľovania sa od Európskej únie. Otázky právneho štátu a základných práv v Turecku, ako je nátlak vyvíjaný na politické strany a médiá, sú pre EÚ naďalej kľúčovým dôvodom na znepokojenie, keďže sú v rozpore so záväzkami Turecka dodržiavať zásady demokracie a právneho štátu, ako aj práva žien. Vážne obavy vyvolalo odstúpenie Turecka od Istanbulskeho dohovoru a jeho odmietnutie vykonať rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva. EÚ na tieto problémy naďalej upozorňovala turecké orgány na všetkých úrovniach, keďže ide o otázky, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou záväzkov Turecka ako kandidátskej krajiny, a chýbajúci pokrok v tejto oblasti predstavuje závažnú prekážku brániacu vyhliadkam na zlepšenie spolupráce medzi EÚ a Tureckom. Prístupové rokovania s Tureckom sú aj naďalej na mŕtvom bode.

Predseda Európskej komisie Ursula von der Leyen s prezidentom Spojených štátov Joeom Bidenom na samite EÚ – USA 15. júna 2021 v Bruseli (Belgicko).

Spojené štáty

Inauguráciou prezidenta Joea Bidena a jeho novej administratívy sa otvorila nová kapitola vzťahov medzi EÚ a USA. Samit EÚ – USA, ktorý sa konal 15. júna v Bruseli, predstavuje začiatok obnoveného transatlantického partnerstva a príležitosť stanoviť spoločný program spolupráce medzi EÚ a USA v období po pandémie. Samit bol zameraný na spoluprácu v štyroch kľúčových oblastiach: reakcia na ochorenie COVID-19 a globálne zdravie, klíma a biodiverzita, obchod a technológie a globálne opatrenia a bezpečnosť. Medzi kľúčové výsledky samitu patria tri významné nové obchodné iniciatívy. Vedúci predstavitelia sa okrem iného dohodli, že vytvoria rámec spolupráce pre veľké civilné lietadlá, aby sa vyriešil spor Airbus – Boeing vo WTO; do konca roka vyriešia rozdiely v opatreniach týkajúcich sa ocele a hliníka a zriadia Radu EÚ – USA pre obchod a technológie. Išlo o prvý samit EÚ – USA od roku 2014 a prvú návštevu prezidenta USA v inštitúciách EÚ od roku 2017.

Rada EÚ – USA pre obchod a technológie, ktorej činnosť otvorili predseda Európskej komisie Ursula von der Leyen a prezident USA Joe Biden, má slúžiť ako fórum na koordináciu prístupov ku kľúčovým globálnym obchodným, hospodárskym a technologickým otázkam a na prehĺbenie transatlantických obchodných a hospodárskych vzťahov na základe spoločných demokratických hodnôt. Počas prvého zasadnutia rady, ktoré sa uskutočnilo 29. septembra v Pittsburghu (Spojené štáty americké), obe strany prijali spoločné vyhlásenie, v ktorom sa podrobnejšie opisuje jej rozsah pôsobnosti a pracovný program.

V októbri EÚ a Spojené štáty americké dosiahli dohodu o opatreniach týkajúcich sa ocele a hliníka, ktoré umožnili obnoviť bezcolný dovoz ocele a hliníka do Spojených štátov amerických z EÚ v historickom objeme, zatiaľ čo EÚ pozastavila súvisiace clá na výrobky z USA. V rámci tejto dohody majú obe strany v úmysle po prvýkrát

Výkonný podpredseda Európskej komisie zodpovedný za hospodárstvo, ktoré pracuje v prospech ľudí, Valdis Dombrovskis, na prvom zasadnutí Rady EÚ – USA pre obchod a technológie, Pittsburgh (Spojené štáty americké), 29. septembra 2021.

rokovať o globálnej dohode týkajúcej sa dekarbonizácie výroby ocele.

Do programu bezvízového styku s USA sa 23. októbra 2021 začlenilo Chorvátsko. Prioritou EÚ zostáva dosiahnutie úplnej reciprocity so Spojenými štátmi americkými v oblasti oslobodenia od vízovej povinnosti, pričom pokračuje proces začleňovania troch posledných členských štátov (Bulharsko, Cyprus a Rumunsko) do programu.

Kanada

Na samite EÚ – Kanada, ktorý sa konal v júni v Bruseli, vedúci predstavitelia rokovali o možných spôsoboch spolupráce s cieľom zastaviť pandémiu COVID-19 a dosiahnuť udržateľnú a inkluzívnu obnovu zameranú na ľudí. Opätovne potvrdili svoje ambiciózne záväzky v oblasti boja proti zmene klímy a ochrany životného prostredia a odhodlanie presadzovať demokratické hodnoty, mier a bezpečnosť. Okrem toho začali nový dialóg medzi Kanadou a EÚ o zdraví, otvorili fórum pre oceánske partnerstvo a nadviazali strategické partnerstvo EÚ a Kanady v oblasti surovín.

Latinská Amerika

Stretnutie vedúcich predstaviteľov EÚ a krajín Latinskej Ameriky a Karibiku 2. decembra 2021 znamenalo obnovenie dialógu medzi oboma regiónmi na najvyššej úrovni šesť rokov po predchádzajúcom samite. Vedúci predstavitelia oboch regiónov určili spôsoby spolupráce, pokiaľ ide o obnovu po pandémii COVID-19, zelenú a digitálnu transformáciu, sociálne začlenenie a riešenie nerovností. Budúca spoločná práca bude podporená geografickým pilierom nového nástroja Globálna Európa, v rámci ktorého sa pre Severnú a Južnú Ameriku a Karibik na roky 2021 až 2027 vyčlenilo minimálne 3,395 miliardy EUR.

V rámci obnovennej angažovanosti EÚ na vysokej úrovni v tomto regióne uskutočnil vysoký predstaviteľ Josep Borrell v novembri svoju prvú cestu do Latinskej Ameriky, ktorá zahŕňala návštevy Brazílie a Peru. V prípade Peru, ktoré je krajinou najviac zasiahnutou ochorením COVID-19, sa v rámci návštevy vyjadrila plná podpora EÚ v tomto ťažkom období. Vysoký predstaviteľ počas návštevy Brazílie prejavil odhodlanie EÚ obnoviť spoluprácu s týmto kľúčovým strategickým partnerom vrátane kritickej angažovanosti v otázkach životného prostredia. Návšteva nasledovala po účasti predsedu Európskej rady Charlesa Michela na samite Spoločenstva štátov Latinskej Ameriky a Karibiku v septembri v Mexiku.

V priebehu roka 2021 pokračovala práca na uzatvorení a podpísaní dohôd o pridružení EÚ so združením Mercosur, s Čile a Mexikom s cieľom oživiť vzťahy EÚ s Latinskou Amerikou a podporiť spoločné hodnoty a hospodársku obnovu na oboch stranách Atlantiku.

V súlade s úsilím EÚ o podporu mierového a demokratického riešenia krízy vo Venezuele bola do regionálnych a miestnych volieb, ktoré sa konali 21. novembra, vyslaná volebná pozorovateľská misia EÚ. EÚ okrem toho vyslala misiu expertov na parlamentné a prezidentské voľby do Peru. V Kolumbii bola v roku 2021 rovnako ako predtým kľúčovou súčasťou posilneného partnerstva s EÚ podpora mierového procesu, ktorý pokračoval piaty rok.

Rusko

Vysoký predstaviteľ a Európska komisia predložili 16. júna spoločné oznámenie o vzťahoch medzi EÚ a Ruskom, v ktorom načrtli kľúčové body politiky EÚ voči Rusku. V oznámení sa navrhuje pokračovať vo vyváženom prístupe, v rámci ktorého bude EÚ na Rusko tlačiť, obmedzovať ho a zapájať ho. Zároveň sa v ňom zdôrazňuje, že na zlepšenie vzťahov medzi EÚ a Ruskom je nevyhnutná konštruktívna angažovanosť ruského vedenia. V záveroch Európskej rady z 24. a 25. júna sa okrem iného zdôraznilo, že kľúčovou podmienkou akejkoľvek podstatnej zmeny vo vzťahoch EÚ s Ruskom zostáva úplné vykonávanie dohôd z Minska, ktoré by mali viesť k mierovému riešeniu konfliktu na východnej Ukrajine.

EÚ naďalej venuje pozornosť porušovaniu ľudských práv v Rusku, napríklad tvrdým zásahom proti nezávislým médiám. EÚ tento vývoj kritizuje a vo svojej verejnej komunikácii a demaršoch, ako aj uložením sankcií sa vyjadriala za demokratické hodnoty. EÚ bude naďalej s ruskými orgánmi a na medzinárodných fórach riešiť problematiku ľudských práv a základných slobôd.

V reakcii na zvyšovanie vojenských kapacít Ruska na Ukrajine a v jej okolí a jeho agresívnu rétoriku sa v záveroch Európskej rady zo 16. decembra zdôraznilo, že je naliehavo potrebné, aby Rusko zmiernilo napätie, opätovne sa potvrdilo, že EÚ plne podporuje zvrchovanosť a územnú celistvosť Ukrajiny, a vyzdvihlo sa, že akákoľvek ďalšia vojenská agresia voči Ukrajine bude mať ďalekosiahle dôsledky a cena za ňu bude vysoká, pričom bude zahŕňať reštriktívne opatrenia koordinované s partnermi. Európska únia úzko koordinuje činnosti a spolupracuje so svojimi transatlantickými partnermi tak na bilaterálnej úrovni, ako aj na multilaterálnych fórach, ako sú G7 a Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe.

Indicko-tichomorský región

Čoraz väčšia hospodárska, demografická a politická váha indicko-tichomorského regiónu – rozprestierajúceho sa od východného pobrežia Afriky až po tichomorské ostrovné štáty – z neho robí kľúčového aktéra pri formovaní medzinárodného poriadku založeného na pravidlách a riešení globálnych výziev. Región zahŕňa sedem členov skupiny G20 (Austrália, Čína, India, Indonézia, Japonsko, Južná Afrika a Južná Kórea), ako aj Združenie národov juhovýchodnej Ázie (ASEAN). Komisia a vysoký predstaviteľ prijali v septembri 2021 spoločné oznámenie o stratégii EÚ pre spoluprácu v indicko-tichomorskom regióne. V dôsledku krízy COVID-19 sa EÚ zameria na vytvorenie podmienok pre udržateľnú a inkluzívnu sociálno-ekonomickú obnovu a bude aktívne spolupracovať so svojimi partnermi v týchto siedmich oblastiach:

- udržateľná a inkluzívna prosperita,
- zelená transformácia,
- správa oceánov,
- elektronická správa vecí verejných a partnerstvá,
- konektivita,
- bezpečnosť a obrana a
- ľudská bezpečnosť.

Vysoký predstaviteľ Josep Borrell v júni navštívil Indonéziu a ústredie ASEAN-u, pričom opätovne potvrdil želanie EÚ, aby sa prehĺbili vzťahy s Indonéziou, jednou z najväčších demokracií a jedným z najväčších hospodárstiev na svete, ktorá bude v roku 2022 predsedáť skupine G20 a v roku 2023 združeniu ASEAN, a aby sa ďalej rozvíjalo strategické partnerstvo EÚ so združením ASEAN. V decembri 2020 EÚ a ASEAN otvorili novú kapitolu vo svojich dlhodobých vzťahoch tým, že sa stali strategickými partnermi, ktorí sa zaviazali organizovať pravidelné samity.

Vysoký predstaviteľ Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku a podpredseda Európskej komisie Josep Borrell (vpravo vzadu) počas videokonferencie s čínskym ministrom zahraničných vecí a štátnym kancelárom Wangom Yim v rámci 11. strategického dialógu medzi EÚ a Čínou, Brusel (Belgicko), 28. septembra 2021.

Čína

Vzťahy EÚ s Čínou patria medzi najdôležitejšie a najväčšie výzvy pre EÚ. EÚ v roku 2021 naďalej sledovala svoj multidimenzionálny prístup k Číne, ktorý je založený na spoločnom oznámení Strategická vízia z marca 2019. V rámci tohto prístupu EÚ spolupracuje s Čínou súčasne ako s partnerom spolupráce, hospodárskym konkurentom a so systémovým rivalom.

Situácia v oblasti ľudských práv v Číne bola aj v roku 2021 zdrojom obáv EÚ. EÚ 22. marca v rámci globálneho sankčného režimu v oblasti ľudských práv uložila sankcie štyrom osobám a jednému subjektu z Číny, čo vyjadrovalo vážnosť jej obáv, pokiaľ ide o závažné porušovanie ľudských práv v Sin-ťiang. EÚ vyjadrila poľutovanie nad neprimeranými protiopatreniami, ktoré Čína prijala v reakcii na sankcie EÚ. Vysoký predstaviteľ Josep Borrell 19. júla v mene EÚ naliehalo vyzval čínske orgány, aby prijali opatrenia proti škodlivým kybernetickým činnostiam vykonávaným z územia Číny. EÚ neustále naliehala na to, aby sa uskutočnil osobitný dialóg o ľudských právach medzi EÚ a Čínou.

EÚ naďalej spolupracovala s Čínou s cieľom presadzovať svoje hodnoty a záujmy a spolu s Čínou riešiť globálne výzvy, ako je napr. zmena klímy. Dialóg na vysokej úrovni o životnom prostredí a klíme medzi EÚ a Čínou sa v roku 2021 uskutočnil dvakrát – 1. februára a 27. septembra. Výsledkom druhého stretnutia bolo prijatie spoločného komuniké. O novej spolupráci v oblasti bezpečnosti a zahraničnej politiky sa rokovalo v rámci strategického dialógu medzi EÚ a Čínou, ktorý sa uskutočnil 28. septembra. Uskutočnilo sa niekoľko ďalších stretnutí na vysokej a pracovnej úrovni, pri ktorých zostala zachovaná bohatá štruktúra dialógu medzi EÚ a Čínou.

Dňa 1. marca 2021 nadobudla platnosť dvojstranná dohoda medzi EÚ a Čínou o ochrane zemepisných označení v Číne a EÚ. Dohoda chráni približne 200 názvov agropotravinových výrobkov z EÚ a Číny pred napodobňovaním, vďaka čomu sa vytvárajú vzájomné obchodné výhody a spotrebiteľom sa garantuje pravosť výrobkov z týchto dvoch regiónov. V priebehu štyroch rokov po nadobudnutí jej platnosti sa dohoda rozšíri o ďalších 350 názvov pochádzajúcich z oboch strán. Čínsky trh vykazuje v prípade európskych potravín a nápojov vysoký rastový potenciál. V roku 2020 bola Čína tretím najväčším odbytiskom agropotravinových výrobkov z EÚ, pričom hodnota vývozu na tento trh dosiahla 17,7 miliardy EUR.

Japonsko

V roku 2021 sme si pripomenuli 20. výročie strategického partnerstva medzi EÚ a Japonskom. Na 27. samite EÚ – Japonsko, ktorý sa uskutočnil prostredníctvom videokonferencie 27. mája, sa vedúci predstavitelia dohodli na vytvorení zelenej aliancie, prvej takejto bilaterálnej iniciatívy medzi EÚ a partnerskou krajinou (pozri aj kapitolu 2). Vedúci predstavitelia prijali aj rozsiahle spoločné vyhlásenie, ktoré sa týkalo troch hlavných pilierov rokovanií samitu: globálnych otázok, bilaterálnych vzťahov a zahraničnej a bezpečnostnej politiky.

India

Dňa 8. mája sa v Porte (Portugalsko) uskutočnilo stretnutie vedúcich predstaviteľov EÚ a Indie v hybridnom formáte (osobne aj na diaľku), na ktorom sa zúčastnili všetky členské štáty EÚ. Toto zasadnutie znamenalo ďalšie posilnenie strategického partnerstva medzi EÚ a Indiou, ktoré vychádzalo z dynamiky vytvorenej na predchádzajúcom samite v júni 2020. Počas zasadnutia sa obe strany dohodli na komplexnom partnerstve v oblasti prepojenosti, ktoré zahŕňa spoluprácu v digitálnej, energetickej, dopravnej oblasti a oblasti priamych kontaktov medzi ľuďmi. Toto partnerstvo spočíva v podpore súbežnej digitálnej a zelenej transformácie. EÚ a India dnes predstavujú spoločný trh, ktorý zahŕňa 1,8 miliardy ľudí, s celkovým hrubým domácim produktom 16,5 bilióna EUR ročne. Cieľom nového partnerstva je preto združovať zdroje, normy a odborné znalosti tak, aby slúžili potrebám ďalšej generácie udržateľnej a kvalitnej infraštruktúry. Partnerstvo zahŕňa spoločnú prácu na normách a regulačnom prostredí, ako aj na konkrétnych infraštruktúrnych projektoch. Partnerstvo v oblasti prepojenosti medzi EÚ a Indiou je druhým partnerstvom tohto druhu, prvým bolo partnerstvo s Japonskom podpísané v septembri 2019 (informácie o obchodnom vzťahu medzi EÚ a Indiou sú uvedené v časti Obchod).

V rámci prípravy na zasadnutie vedúcich predstaviteľov sa 28. apríla 2021 konalo prvé zasadnutie v rámci dialógu na vysokej úrovni medzi EÚ a Indiou o zmene klímy.

Mjanmarsko/Barma

Proces demokratizácie v Mjanmarsku/Barme sa skončil násilným vojenským prevratom 1. februára 2021, t. j. v deň, keď mal nový parlament pod vedením Aun Schan Su Ťijovej zložiť prísahu. EÚ vyzvala na okamžité prepustenie všetkých väzňov a obnovenie demokraticky zvolených orgánov. Zatiaľ čo EÚ v súlade s medzinárodnými humanitárnymi zásadami zdvojnásobila svoju priamu humanitárnu pomoc najzraniteľnejším skupinám obyvateľstva, okamžite pozastavila všetky programy rozvojovej pomoci a platby vláde a prijala sankcie voči kľúčovým osobám zodpovedným za prevrat vrátane hlavného veliteľa a jeho zástupcu. Opatrenia sú signálom pre juntu, že z jej konania vyplývajú dôsledky. Súbežne s tým EÚ spolu so svojimi členskými štátmi a v úzkej koordinácii so svojimi partnermi zo Spojeného kráľovstva a USA presadzuje energickú diplomatickú iniciatívu, ktorá oslovuje všetky kľúčové zainteresované strany (ASEAN, Čínu, Indiu a Japonsko). EÚ okrem toho zintenzívnila svoju humanitárnu pomoc v reakcii na regionálne dôsledky krízy v Mjanmarsku/Barme a podporila najmä rohinských utečencov v Bangladéši a v celom regióne.

Afganistan

V nadväznosti na vývoj v Afganistane v priebehu leta Komisia počas októbrového zasadnutia skupiny G20 o Afganistane oznámila balík humanitárnej pomoci v hodnote 1 miliardy EUR pre afganský ľud a susedné krajiny, aby sa pokryli naliehavé potreby, zatiaľ čo rozvojová pomoc bola pozastavená. EÚ neuznala režim Talibanu a rozsah svojej angažovanosti podmienila splnením kľúčových kritérií.

Keď Taliban v Afganistane prevzal moc, väčšina pozornosti sa zamerala na evakuáciu nielen občanov EÚ, ale aj 800 Afgancov, ktorí sa cítili ohrození, pretože spolupracovali s EÚ, a chceli opustiť krajinu. Vďaka spoločnému úsiliu EÚ a jej členských štátov sa dostalo do bezpečia približne 29 000 ľudí vrátane miestnych zamestnancov, obhajcov ľudských práv a osôb, ktoré sa vzdelávali v rámci opatrení EÚ, napríklad sudkýň.

Komisia s cieľom reagovať na potreby ochrany afganských občanov oznámila systém podpory pre

ohrozených Afgancov. V systéme sa kombinujú krátkodobé opatrenia (evakuácie a bezpečný prechod) so strednodobými až dlhodobými opatreniami, v prípade ktorých ide najmä o presídľovanie, prijímanie osôb z humanitárnych dôvodov a iné doplnkové možnosti prijímania, ako aj integráciu. Členské štáty EÚ prijali osobitné záväzky v oblasti presídľovania a prijímania osôb z humanitárnych dôvodov, ktoré do konca roka 2022 vykonajú s finančnou podporou EÚ a operačnou podporou Agentúry Európskej únie pre azyl.

Zdroj: EP, Daina Letardic

←
Predseda Európskeho parlamentu David Sassoli (vpravo) s predsedom vietnamského národného zhromaždenia Vươngom Đinhom Huệ v Bruseli (Belgicko), 8. septembra 2021.

Dohoda o obchode a spolupráci medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom

Rok 2021 bol začiatkom nového vzťahu so Spojeným kráľovstvom po jeho vystúpení z EÚ 31. januára 2020 a skončení prechodného obdobia 31. decembra 2020. Cieľom EÚ je vytvoriť so Spojeným kráľovstvom pozitívny a stabilný vzťah. EÚ a Spojené kráľovstvo zostávajú partnermi s rovnakými hodnotami, ktorí budú musieť spoločne riešiť viacero globálnych výziev.

Vzťahy medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom sú teraz upravené štyrmi zmluvami. V roku 2021 sa Európska komisia zamerala na zabezpečenie ich úplného a účinného vykonávania a fungovania ich riadiacich štruktúr.

Vykonávanie dohody o vystúpení pokročilo vďaka početným zasadnutiam jej orgánov, najmä spoločného výboru a tematických špecializovaných výborov. Značné úsilie sa venovalo ochrane práv občanov a osobitná pozornosť sa venovala spolupráci so Spojeným kráľovstvom pri vykonávaní protokolu o Írsku/Severnom Írsku. V reakcii na obavy zainteresovaných strán Komisia predložila praktické riešenia v oblasti potravín, zdravia rastlín a zvierat, cieľ, dodávok liekov a spolupráce so severoírskymi orgánmi a zainteresovanými stranami.

Dohoda o obchode a spolupráci sa začala vykonávať 1. mája 2021, pričom k pokroku došlo najmä vďaka inauguračným zasadnutiam spoločných orgánov zriadených dohodou vrátane Rady pre partnerstvo, Výboru pre obchodné partnerstvo, osobitných výborov a osobitných výborov v oblasti obchodu. Osobitnú pozornosť si vyžadujú otázky týkajúce sa rybárstva a zabezpečenia rovnakých podmienok.

Komisia okrem toho začala v októbri 2021 rokovania o budúcej dohode medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom o Gibraltári s cieľom zrušiť všetky fyzické kontroly osôb a tovaru premiestňujúcich sa medzi Španielskom a Gibraltárom a zároveň zachovať schengenský priestor a jednotný trh EÚ.

Zároveň 11. októbra 2021 nadobudlo účinnosť nariadenie o pobrexitovej adaptačnej rezerve s cieľom zmierniť účinky brexitu v EÚ. Členským štátom sa vyplatí viac ako 5 miliárd EUR na podporu regiónov, sektorov a komunít v EÚ, ktoré vystúpenie Spojeného kráľovstva najviac zasiahlo.

Inštitucionálny vývoj

Predseda Európskej rady (zľava doprava) Charles Michel, predseda Európskeho parlamentu David Sassoli, predsedníčka Európskej komisie Ursula von der Leyen a portugalský premiér a úradujúci predseda Rady Európskej únie António Costa na sociálnom samite v Porte o vykonávaní akčného plánu pre Európsky pilier sociálnych práv, Porto (Portugalsko), 7. mája 2021.

Lepšia právna regulácia

V úsilí o zlepšenie tvorby právnych predpisov EÚ Komisia v apríli 2021 prijala oznámenie o lepšej právnej regulácii. V oznámení bolo predstavených niekoľko opatrení, okrem iného:

- zjednodušenie možností získania spätnej väzby tým, že sa verejné konzultácie prostredníctvom portálu Vyjadrite svoj názor zhrnú do jednej výzvy na predkladanie podkladov;
- zvýšenie transparentnosti zabezpečením lepšieho prístupu k podkladom, na ktorých je založený každý legislatívny návrh, okrem iného zlepšením prepojenia medzi rôznymi registrami podkladov a zriadením spoločného registra podkladov s Európskym parlamentom a Radou Európskej únie;
- uplatňovanie zásady „jeden za jeden“ s cieľom zabezpečiť, aby sa akákoľvek nová záťaž kompenzovala odstránením rovnocennej záťaže v tej istej oblasti politiky;
- začlenenie cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja do rámca lepšej právnej regulácie a zlepšenie posúdení vplyvu prostredníctvom lepšej analýzy a podávania správ o kľúčových vplyvoch, najmä v súvislosti so zelenou a digitálnou transformáciou a jej sociálne spravodlivého a spravodlivého rozmeru;
- začlenenie strategického výhľadu do programu lepšej právnej regulácie.

Ročný prieskum záťaže 2020 uverejnený v júni ukázal, ako sa zjednodušili právne predpisy EÚ v oblastiach politiky, ako sú finančné služby, doprava, dane, clá a životné prostredie. Komisia v novembri 2021 nadviazala na oznámenie o lepšej právnej regulácii uverejnením nových usmernení pre lepšiu právnu reguláciu a nového súboru nástrojov so 69 nástrojmi, ktorý obsahuje komplexné usmernenia, kľúčové pokyny a konkrétne príklady.

Strategický výhľad

V správe o strategickom výhľade z roku 2021, ktorá bola predložená v septembri, sa identifikujú kľúčové globálne megatrendy, ktoré budú naďalej ovplyvňovať EÚ do roku 2050: zmena klímy a ďalšie environmentálne výzvy, hyperkonektivita a technologické transformácie, tlak na demokraciu a hodnoty a zmeny v celosvetovom poriadku a demografii. Uvádza sa v nej aj 10 oblastí, v ktorých môže EÚ posilniť svoju schopnosť a slobodu konať. Komisia okrem toho vypracovala niekoľko podrobnejšie zameraných výhľadových správ, okrem iného o obrannom a vesmírnom priemysle, európskych územiach a o budúcnosti pracovných miest, ktoré sú „zelenými“ pracovnými miestami.

S cieľom rozvíjať výhľadovú spoluprácu s členskými štátmi sa v apríli spustila celoúnijná sieť pre strategický výhľad a v máji sa uskutočnilo prvé zasadnutie ministrov. Aktualizovaný súbor nástrojov lepšej právnej regulácie zahŕňa špecializovaný výhľadový nástroj na posudzovanie vplyvu a hodnotenia. V novembri 2021 sa uskutočnila konferencia Európskeho systému strategických a politických analýz, ktorú spoluorganizovali Parlament a Komisia. Počas dvoch dní sa diskusia zamerala na dlhodobé globálne trendy, ktoré pravdepodobne ovplyvnia Európu, a na úlohu výhľadu v tomto úsilí o lepšiu pripravenosť na transformácie a budúce otrasy.

Transparent slovinského predsedníctva Rady sa 1. júla 2021 umiestňuje na budovu Európskej rady Justus Lipsius v Bruseli (Belgicko).

Inštitucionálne záležitosti

Dohoda medzi Parlamentom, Radou a Komisiou o povinnom registri transparentnosti nadobudla platnosť 1. júla. Dohodou sa po prvýkrát rozširuje rozsah pôsobnosti registra transparentnosti na Radu. Okrem toho sa registrácia stáva povinnou a signatárske inštitúcie musia v súčasnosti ako podmienku lobizmu stanoviť registráciu zástupcov záujmových skupín.

Reakcia na pandémiu COVID-19 a súvisiaca koordinačná práca EÚ zostali najvyššou prioritou portugalského aj slovinského predsedníctva Rady. Portugalské predsedníctvo zabezpečilo prijatie revidovaných odporúčaní týkajúcich sa cestovania v rámci Európskej únie a do Európskej únie. Počas neho sa rokovalo aj o právnych predpisoch o digitálnom COVID preukaze EÚ a zabezpečilo sa, aby bol prijatý včas pred letnou sezónou. Slovinské predsedníctvo opätovne preskúmalo skúsenosti získané z pandémie COVID-19 a zameralo sa na cezhraničný vplyv opatrení vykonávaných v kľúčových oblastiach, ako je jednotný trh.

Parlament prijal mnohé opatrenia v rámci svojho núdzového postupu v reakcii na pandémiu COVID-19. Predovšetkým sa na žiadosť Komisie zaoberal možnými zmenami digitálneho COVID preukazu EÚ priamo v pléne, čo Parlamentu umožnilo viesť a dokončiť medziinštitucionálne rokovania pred letnou sezónou bez toho, aby bola ohrozená jeho demokratická kontrola a legislatívna úloha.

Parlament väčšinu roka naďalej zasadal hybridným spôsobom (osobne aj na diaľku) – vo výboroch aj v pléne. V júni obnovil svoje plenárne zasadnutia v Štrasburgu. V novembri sa zaviedlo povinné používanie COVID preukazu na vstup do jeho priestorov a pred poslednými zasadnutiami v roku, ktoré sa opäť uskutočnili v hybridnej forme, sa obnovili činnosti s úplnou fyzickou prítomnosťou.

Komisia bola fyzicky prítomná na všetkých plenárnych zasadnutiach.

V septembri predniesla predsedníčka Komisie Ursula von der Leyen v Parlamente každoročnú správu o stave Únie.

Portugalské predsedníctvo označilo ako prioritu svojho programu obnovu. Zároveň zabezpečilo finalizáciu a formálne schválenie návrhov rôznych sektorových aktov v rámci súčasného dlhodobého rozpočtu. Uľahčilo schválenie rozhodnutia o vlastných zdrojoch, ktoré bolo nevyhnutné na to, aby si Európska komisia mohla začať požíčovať na obnovu v rámci nástroja NextGenerationEU. Okrem toho bol počas portugalského predsedníctva v júni 2021 emitovaný prvý dlhopis NextGenerationEU.

Ďalším z dôležitých výsledkov portugalského predsedníctva bola Dohoda o európskom právnom predpise v oblasti klímy. Portugalské predsedníctvo prispelo aj k pokroku pri práci na kľúčových návrhoch digitálnej agendy, ako je napríklad akt o digitálnych službách, akt o digitálnych trhoch a akt o správe údajov. Portugalsko zohralo aj kľúčovú úlohu pri začatí Konferencie o budúcnosti Európy a zorganizovalo úspešný sociálny samit v Porte.

Predsedníctvo Rady prešlo v júli z Portugalska na Slovinsko. Slovinsko uprednostnilo prijatie národných plánov obnovy a odolnosti, ktoré sú nevyhnutné na uvoľnenie financovania v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti, a zabezpečilo prijatie osobitných záverov o odolnosti voči budúcim krízam. Slovinsko sa okrem toho pri príprave konferencie OSN o zmene klímy COP26 v Glasgowe a konferencie o biodiverzite COP15 zameralo na balík návrhov na plnenie európskej zelenej dohody. Vďaka nemu sa mohlo napredovať v práci v súvislosti s cenami energie v kontexte krízy.

Predseda Európskej rady Charles Michel na sociálnom samite v Porte (Portugalsko), 7. mája 2021.

Slovinsko pokračovalo v práci na balíku v oblasti digitálnych financií, na akte o digitálnych trhoch a akte o digitálnych službách a dosiahlo politickú dohodu o akte o správe údajov. Ďalším kľúčovým aspektom tohto predsedníctva bolo zdravie; dosiahla sa dohoda o posilnenej úlohe Európskej agentúry pre lieky a obnovil sa mandát Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb. Počas slovinského predsedníctva vstúpila Konferencia o budúcnosti Európy do kľúčovej fázy diskusií s občanmi.

Slovinsko okrem toho riadilo diskusie o Afganistane, Bielorusku a vonkajších aspektoch migrácie vrátane financovania. Veľký význam sa prikladal aj spolupráci EÚ s jej partnermi, čo dokazuje aj príprava viacerých samitov vrátane samitu EÚ – západný Balkán.

Európsky hospodársky a sociálny výbor a Európsky výbor regiónov

Oba výbory podporili Komisiu okrem iného tým, že vypracovali stanoviská, v ktorých poskytli dôležité a relevantné príspevky.

Predovšetkým Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal uznesenie o zapojení občianskej spoločnosti do národných plánov podpory obnovy a odolnosti a Európsky výbor regiónov predstavil Výročný regionálny a miestny barometer EÚ. Oba výbory aktívne prispeli k príprave pracovného programu Komisie na rok 2022 a Konferencie o budúcnosti Európy.

Obráťte sa na EÚ

Osobne

V rámci celej EÚ existujú stovky informačných centier Europe Direct. Adresu centra najbližšieho k vám nájdete na tejto webovej stránke: https://europa.eu/european-union/contact_sk.

Telefonicky alebo e-mailom

Europe Direct je služba, ktorá odpovedá na vaše otázky o Európskej únii. Túto službu môžete kontaktovať:

- prostredníctvom bezplatného telefónneho čísla: 00 800 6 7 8 9 10 11 (niektorí operátori môžu tieto hovory spoplatňovať),
- prostredníctvom štandardného telefónneho čísla: +32 22999696, alebo
- e-mailom na tejto webovej stránke: https://europa.eu/european-union/contact_sk.

Vyhľadávanie informácií o EÚ

Online

Informácie o Európskej únii sú dostupné vo všetkých úradných jazykoch Európskej únie na webovej stránke Europa: https://europa.eu/european-union/index_sk.

Publikácie EÚ

Publikácie EÚ, bezplatné alebo platené, si môžete stiahnuť alebo objednať z kníhkupectva na webovej stránke <https://op.europa.eu/sk/publications>. Ak chcete získať viac než jeden výtlačok bezplatných publikácií, obráťte sa na službu Europe Direct alebo vaše miestne informačné centrum (pozri https://europa.eu/european-union/contact_sk).

Právo EÚ a súvisiace dokumenty

Prístup k právnym informáciám EÚ vrátane všetkých právnych predpisov EÚ od roku 1951 vo všetkých úradných jazykoch nájdete na webovej stránke EUR-Lex: <https://eur-lex.europa.eu>.

Otvorený prístup k údajom z EÚ

Portál otvorených dát EÚ (<https://data.europa.eu/euodp/sk>) poskytuje prístup k súborom dát z EÚ. Dáta možno stiahnuť a opätovne použiť bezplatne na komerčné aj nekomerčné účely.

Úrad pre vydávanie publiká
Európskej únie